

Algemeen Ambtsbericht Ethiopië

Datum Februari 2021

Colofon

Plaats Den Haag

Opgesteld door Directie Sub-Sahara Afrika
Afdeling Ambtsberichten

Redacteur(en):

Inhoudsopgave

Colofon	2	
Inhoudsopgave	3	
Inleiding	6	
1	Politieke en veiligheidssituatie	7
1.1	Politiek(e)(-bestuurlijke) ontwikkelingen	7
1.1.1	Aantreden Abiy Ahmed	7
1.1.2	Wittebroodsweken	7
1.1.3	Etnisch federalisme	9
1.1.4	Hervormingen	10
1.1.5	Prosperity Party & Verkiezingen	11
1.2	Legale oppositiebewegingen	14
1.2.1	Coalities/samenwerkingsverbanden/allianties	14
1.2.2	Afzonderlijke partijen	17
1.2.3	Qeerroo	20
1.3	Illegale oppositiebewegingen	21
1.4	Gewelddadige methodes door illegale oppositiepartijen	23
1.4.1	Door Qeerroo	25
1.5	Operatiegebied van illegale oppositiebewegingen	26
1.6	Rol van en ontwikkelingen rondom het OLF	26
1.7	Verhoudingen met de buurlanden, Eritrea, Somalië, Soedan en Zuid-Soedan	28
1.7.1	Eritrea	28
1.7.2	Soedan	30
1.7.3	Zuid-Soedan	33
1.7.4	Somalië	34
1.8	Veiligheidssituatie	35
1.8.1	Veranderingen in de veiligheidssituatie in Ethiopië	35
1.8.2	Oromia	37
1.8.3	Amhara	41
1.8.4	Benishangul-Gumuz	44
1.8.5	SNNPRS	45
1.8.6	Somali Regional State	46
1.8.7	Tigray	47
1.8.8	Afar	50
1.8.9	Gambela	51
1.9	Achtergrond geweldsincidenten: toename of afname? Willekeur of gericht?	51
1.9.1	Ontwikkelingen	51
1.9.2	Gericht of willekeurig	53
2	Identiteit, nationaliteit en documenten	54
2.1	Identiteit, nationaliteit en documenten	54
2.1.1	INVEA	54
2.1.2	Kebele kaart	54
2.1.3	Nationale identiteitskaart	56
2.1.4	Paspoort	57
2.1.5	Geboorteregistratie en -akte	58
2.1.6	Vluchtelingendocument(en) en -registratie	60
2.2	Mogelijkheid voor legaal in Ethiopië verblijvende vluchtelingen om de Ethiopische nationaliteit te verkrijgen	61

3	Mensenrechten	63
3.1	Positie van specifieke groepen.....	63
3.1.1	Bescherming van burgers door autoriteiten dan wel andere actoren.....	63
3.1.2	Uitsluiting van bepaalde (sociale) groepen van bescherming of opgelegde voorwaarden om bescherming te krijgen	65
3.2	Etnische groepen.....	65
3.2.1	Positie en behandeling van verschillende etnische groeperingen	65
3.2.2	Vervolging of discriminatie van minderheden door medeburgers en/of overheid en de mate van bescherming van de overheid	69
3.2.3	Achterstelling van bepaalde etnische groepen	71
3.2.4	Problemen vanwege betrokkenheid bij of lidmaatschap van OLF, ONLF of PG7	71
3.2.5	Behandeling vanwege betrokkenheid bij of lidmaatschap van OLF of ONLF.....	74
3.2.6	Ontwikkelingen rondom onderling etnisch geweld in Ethiopië	77
3.3	Leden van oppositiepartijen/politieke activisten.....	77
3.3.1	Monitoren van politieke opposanten in het buitenland	77
3.3.2	Welke activiteiten worden gemonitord en op wat voor manier?.....	79
3.3.3	Rol van ambassades en van de Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdiensten bij monitoring in het buitenland	79
3.3.4	Gevolgen van marginale oppositionele activiteiten	79
3.3.5	Risico op represailles bij deelname aan een demonstratie in het buitenland	80
3.3.6	Hoe handelt de Ethiopische overheid in dat soort situaties?.....	81
3.3.7	Mogelijk strafrechtelijke vervolging na terugkeer.....	81
3.3.8	Positie van sympathisanten en leden van organisaties zoals het OLF, het ONLF en PG7	81
3.3.9	Positie van leden van oppositiepartijen.....	81
3.4	Naleving en schendingen	84
3.4.1	Stand van zaken betreffende de naleving en schending van mensenrechten	84
4	Vluchtelingen en ontheemden	89
4.1	Aantallen vluchtelingen en ontheemden	89
4.2	Opvanglocaties voor binnenlandse ontheemden.....	91
4.2.1	Wat is de feitelijke situatie in deze gebieden?	91
4.3	Wettelijke bepalingen en beleid met betrekking tot Eritrese vluchtelingen/asielzoekers	93
4.3.1	Toegang tot de asielprocedure in Ethiopië en recente beperkingen die Ethiopië heeft ingevoerd	94
4.3.2	Bepaalde beperkingen voor specifieke groepen uit Eritrea.....	96
4.3.3	Risico op uitzetting bij het niet verkrijgen van een vluchtelingenstatus of als de asielzoeker niet geregistreerd wordt	97
4.3.4	Toegang van Eritrese minderjarigen tot asielprocedure	97
4.3.5	Registratie door de ARRA van (Eritrese) asielzoekers	97
4.3.6	Out of Camp Policy	98
4.3.7	Toegang tot werk, voorzieningen en bewegingsvrijheid	99
4.3.8	Voorwaarden voor uitreis van erkende vluchtelingen.....	99
4.3.9	Uitreisboete na illegaal verblijf	99
4.4	Onderscheid inzake asielwetgeving naar nationaliteit	100
5	Terugkeer	101
5.1	Problemen bij (gedwongen) terugkeer voor migranten	101
5.2	Problemen bij terugkeer voor andere migranten, bijvoorbeeld mensen die in het buitenland bij demonstraties tegen het bewind in beeld zijn geweest	102
5.3	Problemen voor terugkerende ex-asielzoekers.....	103
5.4	Negatieve belangstelling voor specifieke groepen bij terugkeer	103

5.5	Risico's voor personen die in het buitenland (marginale) oppositionele activiteiten hebben uitgevoerd.....	103
5.6	Risico's voor personen die behoorden tot voorheen verboden groeperingen zoals het OLF	103
5.7	Risico's bij vrijwillige terugkeer	103
5.8	Procedures voorafgaand aan vrijwillige terugkeer naar Ethiopië.....	104
5.9	Terugkeer van Eritreeërs met een in Ethiopië verkregen vluchtelingenstatus.....	104
6	Bijlages	105
6.1	Geraadpleegde bronnen	105
6.2	Afkortingenlijst.....	108
6.3	Landkaart met regio's & bevolkingscijfers	111
6.4	Landkaart met conflictgebieden.....	112

Inleiding

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van de in de door het Ministerie van Justitie en Veiligheid opgestelde *Terms of Reference* (ToR) gestelde vragen en genoemde aandachtspunten. De ToR is vastgesteld op 6 juli 2020. Een geanonimiseerde versie van deze ToR is tezamen met het ambtsbericht gepubliceerd op de website van de rijksoverheid.

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Ethiopië beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielaanvragen van personen die afkomstig zijn uit dit land en voor de besluitvorming over terugkeer van afgewezen Ethiopische asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van het algemeen ambtsbericht Ethiopië van juli 2018. De verslagperiode beslaat de periode juli 2018, een paar maanden na het aantreden van premier Abiy Ahmed tot en met januari 2021.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op zorgvuldig geselecteerde, geanalyseerde en gecontroleerde informatie van zowel openbare als vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur, berichtgeving in de media en (indien van toepassing) relevante overheidsinstanties. De passages in dit ambtsbericht berusten op meerdere bronnen, tenzij anders vermeld of in het geval van algemeen onbetwiste feiten. De geraadpleegde openbare bronnen zijn opgenomen in de literatuurlijst. In de tekst wordt verwezen naar zowel openbare als vertrouwelijke bronnen. De vertrouwelijke bronnen zijn in de voetnoten aangemerkt als 'vertrouwelijke bron' en voorzien van een datum. De identiteit van de vertrouwelijke bronnen wordt niet prijsgegeven.

In dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van interviews met relevante en deskundige bronnen. Deze interviews zijn veelal online gehouden tijdens het onderzoek ten behoeve van de informatievergaring voor dit ambtsbericht. Daarnaast is gebruik gemaakt van vertrouwelijke informatie afkomstig van de diplomatieke vertegenwoordiging in Ethiopië en andere Nederlandse missies in het buitenland. Daar waar vertrouwelijke informatie als enige verantwoording van passages in het ambtsbericht is gebruikt, wordt dit expliciet in de tekst vermeld. Dit ambtsbericht betreft een feitelijke, neutrale en objectieve weergave van de bevindingen gedurende de onderzochte periode en biedt geen conclusies of aanbevelingen. Hoofdstuk één behandelt de politieke en veiligheidssituatie in Ethiopië. Hoofdstuk twee gaat in op documenten, identiteit en nationaliteit. De stand van zaken met betrekking tot de naleving en schending van mensenrechten komt in hoofdstuk drie aan bod. Hoofdstuk vier behandelt de situatie van vluchtelingen en ontheemden in Ethiopië. Dit ambtsbericht wordt afgesloten met het hoofdstuk over terugkeer.

1 Politieke en veiligheidssituatie

1.1 Politiek(e)(-bestuurlijke) ontwikkelingen

1.1.1 *Aantreden Abiy Ahmed*

Het vorige ambtsbericht van juli 2018 maakte melding van het aantreden van de Abiy Ahmed Ali, hierna Abiy, als de nieuwe premier van Ethiopië. Voor diens aantreden teisterden gewelddadige protestacties het land in met name de regio Oromia; de Oromo, de grootste bevolkingsgroep van alle etnische groeperingen in Ethiopië, voelden zich achtergesteld en onderdrukt door de regering, die werd gedomineerd door het *Tigrayan People's Liberation Front* (TPLF). De bevolking van Tigray vormt ongeveer zes procent van de hele Ethiopische bevolking, maar het TPLF, dat Tigray vertegenwoordigde in de voormalige regeringspartij het *Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front* (EPRDF), maakte binnen deze vierpartijen coalitiepartij de dienst uit. Het beheerde de partij-agenda en bepaalde het beleid van de partij. Verder had het TPLF onevenredig grote invloed binnen het leger en de veiligheidsdiensten van Ethiopië (zie paragraaf 1.1.5).¹

Met de verkiezing van een Oromo als premier hoopten de autoriteiten de spanningen in het land terug te dringen. Bij zijn inauguratie sprak Abiy onder andere zijn verontschuldiging uit voor het hardhandig optreden van de autoriteiten tijdens demonstraties waarbij demonstranten waren omgekomen. Hij riep op tot eenheid en het aangaan van de dialoog met oppositiegroeperingen. Vlak na het aantreden van de nieuwe premier begin april 2018 sloot de beruchte Maekelawi gevangenis daadwerkelijk zijn deuren nadat voormalig premier Haillemariam de sluiting in januari van dat jaar al had aangekondigd.²

Aan het einde van de verslagperiode van het vorige ambtsbericht vond op 23 juni 2018 in Addis Abeba een massale manifestatie plaats waarbij zeker een miljoen Ethiopiërs hun solidariteit met de nieuwe premier betuigden. Zelfs een granaataanslag op Abiy tijdens de manifestatie, waarbij twee doden vielen, had volgens een ooggetuigenverslag geen invloed op de feestelijke sfeer van de menigte.³

1.1.2 *Wittebroodsweken*

Na diens aantreden in de lente van 2018 kondigde de nieuwe Ethiopische premier Abiy hervormingen aan waarmee hij een meer democratisch en welvarend Ethiopië voor ogen had. Hij liet politieke gevangenen vrij en liet controversiële wetten onder de loep nemen. Tevens zocht hij toenadering tot illegale oppositiebewegingen zoals het *Ogaden National Liberation Front* (ONLF), het *Oromo Liberation Front* (OLF) en *Patriotic Ginbot 7* (PG7), die veelal in het buitenland zetel hadden. Abiy nodigde deze partijen uit terug te keren naar Ethiopië om op legale manier aan de Ethiopische politiek deel te nemen. In het kader van de hervormingen van premier Abiy keurde het Ethiopische parlement begin juli 2018 unaniem een voorstel goed om het ONLF, het OLF en PG7 van de nationale lijst met terroristische organisaties

¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, 2 juli 2018.

² Idem.

³ Idem; Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; BBC News, *Ethiopia attack: Five charged for trying to kill PM Abiy Ahmed*, 28 september 2018; Ezega News, *Court Finds 5 Guilty of Plot to Kill PM Abiy Ahmed*, 28 augustus 2020: Vijf personen zijn begin 2020 veroordeeld voor de aanslag. De aanklacht luidde onder andere het beramen van een aanslag op Abiy met het doel om het voorheen verboden OLF aan de macht te helpen.

te schrappen (zie paragraaf 1.2).⁴ Abiy sloot vrede met buurland Eritrea waarvoor hij in oktober 2019 de Nobelprijs voor de Vrede kreeg (zie paragraaf 1.7).⁵

Met de daden en hervormingen van de nieuwe premier leek Ethiopië te democratiseren en een breuk te maken met voorgaande regeringen die veelal in verband werden gebracht met het schenden van mensenrechten. De *International Crisis Group* (ICG) schreef dat de transitie binnen de bestuurlijke macht van Ethiopië een bron van hoop voor velen van binnen en buiten het land was maar dat de herhaalde oplevingen van onrust en met name de dodelijke confrontaties van de zomer van 2020, na de moord op de populaire zanger Hachalu, lieten zien dat het pad niet zonder obstakels was (zie paragraaf 1.8.2).⁶ Journalist René Lefort vroeg zich in augustus 2018, een paar maanden na het aantreden van Abiy, af of de nieuwe premier met zijn hervormingen op een democratisch, welvarend Ethiopië afstevende of juist zoveel weerzin opwekte, bij vooral de oude elite van het TPLF en anderen, waardoor de desintegratie van Ethiopië geïnstigeerd zou kunnen worden.⁷

De wittebroodsweken waren anno 2020 voorbij volgens verschillende bronnen.⁸ Sommige Ethiopiërs, zowel binnen de oppositie als binnen de eigen partij van Abiy, vinden dat de hervormingen niet snel genoeg gaan en vrezen dat de massa-arrestaties, na bijvoorbeeld de mislukte 'couppoging' van juni 2019 en na de moord op de zanger Hachalu eind juni 2020 (zie paragrafen 1.8.2 en 1.8.3), en het afsluiten van het internet een signaal zijn dat de belofte voor meer ruimte voor oppositiepartijen niet nagekomen wordt.⁹ Anderen, onder wie Oromo en de oud-machthebbers van het TPLF, zijn van mening dat de politiek van Abiy Ahmed indruist tegen hun belangen (zie paragrafen 1.1.2.1 en 1.1.3). Volgens een vertrouwelijke bron is het aanvankelijke optimisme over de benoeming van Abiy omgeslagen in brede teleurstelling. Abiy predikt een boodschap van pan-Ethiopianisme ('*Medemer*'), terwijl sommige regio's juist meer autonomie willen. De Qeerroo¹⁰ zijn twee jaar na het aantreden van Abiy zo mogelijk nog armer en hun vooruitzichten op werk nog minder geworden, aldus de vertrouwelijke bron. Veel Oromo, zeker de Qeerroo, verwijten Abiy dat hij de Oromo revolutie verkwanselt aan de andere etnische groepering, 'de Amhara', die eeuwenlang over Ethiopië hebben geregeerd, terwijl veel Amhara Abiy wantrouwen vanwege zijn Oromo afkomst (zie paragraaf 3.1).¹¹

1.1.2.1

Conflict in Tigray

De Ethiopische regering ziet zich geconfronteerd met toenemende tegenstellingen en verwijdering die langs etnische, religieuze, politieke en regionale lijnen lopen. De spanningen die hieruit voortkomen, hebben regelmatig geleid tot geweld en dodelijke slachtoffers.¹² De climax van deze oplopende tegenstellingen werd begin november 2020 bereikt toen een gewapende strijd uitbrak tussen regionale troepen en milities van Tigray aan de ene kant, en federale troepen gesteund door milities

⁴ Al Jazeera, *Ethiopia removes OLF, ONLF and Ginbot 7 from terror list*, 5 juli 2018

⁵ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

⁶ ICG, *Defusing Ethiopia's Latest Perilous Crisis*, 3 juli 2020.

⁷ Open Democracy, *Pacified politics or risk of disintegration? A race against time in Ethiopia*, 21 augustus 2018.

⁸ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; Corporate Africa, @CorpAfrica, 10.30 p.m., 5 november 2019: <https://twitter.com/CorpAfrica/status/1191830092667871232>.

⁹ VOA News, *Assassinations, Arrests Test Ethiopia's Fragile Push Toward Democracy*, 5 July 2019; vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

¹⁰ Qeerroo zijn Oromo jongeren die in met name 2017 en 2018 massaal de straat opgingen om tegen de toenmalige regering te demonstreren hetgeen uiteindelijk tot het aantreden van Abiy Ahmed als premier heeft geleid (zie ook het Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018).

¹¹ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

¹² Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020.

en troepen uit andere regio's, met name uit Amhara en Afar, aan de andere kant.¹³ De trigger voor de strijd was het besluit van de Tigrese overheid om het federale legeronderdeel, het *Northern Command*, dat in de regionale staat gelegerd is, aan te vallen.¹⁴ De strijd kostte binnen een week al het leven aan honderden militairen, zowel aan Tigrese als aan federale kant. Eveneens waren er binnen afzienbare tijd honderden burgerslachtoffers te betreuren. De strijdende partijen hebben elkaar van oorlogsmisdaden en grove mensenrechtenschendingen beticht.¹⁵ Met een raketaanval van Tigrese zijde op Asmara, de hoofdstad van 'aartsvijand' Eritrea, in het weekend van 14 en 15 november 2020 is het conflict ook buiten de Ethiopische landsgrenzen getreden.¹⁶ Eritrea zou Abiy met soldaten en materieel steunen in zijn strijd tegen Tigray (zie ook paragrafen 1.7.1 en 1.8.7).¹⁷

Op 28 november 2020 maakten de Ethiopische autoriteiten bekend dat de Tigrese hoofdstad Mekelle in federale handen gevallen was. De strijd, die door de federale regering een "een operatie voor de wetshandhaving in Tigray" werd genoemd, zou uiteindelijk aan duizenden het leven hebben gekost, onder wie veel burgers. Meer dan 50.000 personen zouden het gebied ontvlucht zijn en naar Soedan zijn getrokken. De strijd was aan het eind van de verslagperiode van dit ambtsbericht echter nog niet gestreden.¹⁸ Veel kopstukken van het TPLF, zoals de voormalige president van Tigray, Debretsion Gebremichael, waren voor de Ethiopische overheid ondergedoken en zetten de strijd vanuit het onherbergzame gedeelte van Tigray voort.¹⁹

1.1.3

Etnisch federalisme

Ethiopië werd een op etniciteit gebaseerde federale staat na de bekrachtiging van de federale grondwet in 1994. De nieuwe grondwet gaf etnische groeperingen het recht op zelfbestuur en bood eveneens de mogelijkheid om zich af te scheiden.²⁰ Na de omverwerping van het Dergbewind in 1991²¹ werd Ethiopië verdeeld in negen regionale staten (*kililoch*, enkelvoud - *kili*)²² en twee bestuurlijk onafhankelijke steden.²³ Eind juni 2020 werd Sidama de tiende regionale staat van Ethiopië. Op 20

¹³ Met name de regio's Amhara en Tigray hebben jarenlang met elkaar op gespannen voet geleefd. De Amhara hebben zich ten tijde van het EPRDF/TPLF bewind onderdrukt gevoeld. Amhara activisten hebben een lijvig rapport opgesteld waarin ze alle misstanden van het TPLF tegen de Amhara bevolking aan het licht hebben willen brengen. Het rapport spreekt over een vermeende "genocide" tegen de Amhara bevolking tussen 1991 en 2015: Ethiopia Insight, *Violent Qemant dispute fueling explosive Amhara-Tigray divide*, 16 december 2018.

¹⁴ Vertrouwelijke bron, 4 november 2020; ENA, *Senior Military Officer Hostages Freed from TPLF Junta*, 9 december 2020; Fana Broadcasting Corporate, *About 1,000 Military Officers Kidnapped By TPLF Junta Rescued*, 9 december 2020 : Bij deze actie van het TPLF namen de Tigreeërs bijna 1.000 federale troepen gevangen. Deze troepen zouden ongeveer een maand na het uitbreken van het conflict weer door hun collega's van het federale leger bevrijd worden.

¹⁵ NRCNext, *Slecht zicht op oorlog in Ethiopië; Tigray-conflict Betrouwbare informatie uit Ethiopië is schaars*, 16 november 2020.

¹⁶ Euobserver, *Ethiopia conflict risks drawing in Eritrea*, 16 november 2020.

¹⁷ Human Rights Concern-Eritrea, *Eritrean Armed Forces Fighting Inside Tigray*, 24 november 2020; The Guardian, *'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses*, 21 december 2020.

¹⁸ BBC Monitoring (Tigray Television), *Tigrayan forces explain 'withdrawal' from regional capital*, 3 december 2020; Addis Standard, *NEWS: MEKELLE CITY INTERIM MAYOR ADMITS PRESENCE AND PARTICIPATION OF ERITREAN FORCES IN TIGRAY CONFLICT*, 4 januari 2021.

¹⁹ BBC Monitoring (ENA), *Ethiopia orders Tigray state workers to return to work*, 13 december 2020; The Guardian, *'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses*, 21 december 2020.

²⁰ Anadolu Agency, *Ethiopia: 10th regional gov't goes official*, 18 juni 2020.

²¹ In 1974 zette een communistische militaire junta, de *Derg* (Comité) genaamd, keizer Haile Selassie af en maakte hiermee een eind aan de Ethiopische monarchie, het huis van Solomon. De Derg streefde een politiek van nationalisering en collectivisme na. Tussen 1976 en 1978 doodde de Derg duizenden tegenstanders (de campagne van de Rode Terreur). Rebellen van het *Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front* (EPRDF), een door het TPLF geleide multi-etnische alliantie, verdreef de Derg in 1991, waarmee een einde aan een jarenlange burgeroorlog kwam. Het EPRDF en zijn opvolger, de *Ethiopian Prosperity Party* (EPP), hebben sindsdien Ethiopië geregeerd. Het TPLF dat het EPRDF aanvoerde, maakt geen deel uit van de EPP.

²² Afar, Amhara, Benishangul-Gumuz, Gambela, Harari, Oromiya, *Southern Nations, Nationalities and Peoples Regional State*, Somali en Tigray.

²³ Addis Abeba en Dire Dawa.

november 2019 hadden de Sidama, een van de 56 etnische groeperingen in de *Southern Nations, Nationalities and Peoples Regional State* (SNNPRS) conform de grondwet een referendum gehouden waarin ze massaal stemden voor afscheiding van de SNNPRS. De aanloop naar het referendum in 2019 was allesbehalve vreedzaam; jongeren eisten onmiddellijke afscheiding en raakten slaags met veiligheidstroepen waarbij verschillende doden vielen (zie ook paragraaf 1.8.5).²⁴

Het doel van het systeem van 'etnisch federalisme' was enerzijds om aan de wensen van de verschillende etnische groeperingen in Ethiopië tegemoet te komen en anderzijds het land bij elkaar te houden.²⁵ Critici zijn van mening dat het systeem te veel de nadruk heeft gelegd op het etnische bewustzijn van de Ethiopiërs en deze zelfs heeft aangewakkerd.²⁶ Vooral de jongere generaties zien zichzelf eerder als 'Oromo', 'Tigreeër', 'Amhara', of 'Somali' dan als 'Ethiopiër'. Volgens een vertrouwelijke bron scandeerden sommige demonstranten tijdens de recente demonstraties: "Wij zijn geen Ethiopiërs".²⁷ Abiy's eerdergenoemde pan-Ethiopische *Medemer*-politiek was juist bedoeld om de Ethiopische identiteit meer nadruk te geven, maar werkt volgens verschillende bronnen contraproductief. Een bron meent dat als er over de Ethiopische identiteit gesproken wordt, daarmee eigenlijk de Amhara-identiteit bedoeld wordt. De cultuur en taal van deze bevolkingsgroep hebben decennialang de boventoon in Ethiopië gevoerd: het Amhaars is bijvoorbeeld de officiële taal van Ethiopië.²⁸ Abiy wordt veelal verweten te veel de belangen van de Amhara te behartigen door zijn politiek en de benoemingen van Amhara op hoge posten.²⁹ Een andere vertrouwelijke bron stelt daarentegen dat veel Amhara op hun beurt Abiy wantrouwen vanwege zijn Oromo afkomst.³⁰

1.1.4 Hervormingen

In het kader van de hervormingen heeft de regering van Abiy stappen genomen om bepaalde hogere functionarissen van de vorige regering, met name leden van het TPLF, te vervolgen voor mensenrechtenschendingen. Daarentegen heeft Abiy tevens besloten om een politiek van vergeving voor lagere ambtenaren toe te passen in het bredere spectrum van de verzoeningspogingen.³¹ Amnesty International (AI) schreef dat hoewel eerste stappen waren gezet richting het verbeteren van de mensenrechtensituatie in Ethiopië, het oude patroon van door veiligheidstroepen aangewend geweld, zoals buitengerechtelijke executies en willekeurige arrestaties bij demonstraties, niet verdwenen was. Dit zou de doelen van de regering voor de lange termijn in gevaar kunnen brengen aldus de mensenrechtenorganisatie (hoofdstuk 3 gaat nader in op de mensenrechtensituatie in Ethiopië).³²

Het rapport van *Freedom House* uit 2020 herhaalde de informatie van het rapport uit 2019 waarin stond dat de regering van Abiy hervormingen had aangekondigd die het voor politieke partijen makkelijker zouden maken om te functioneren, maar om dit daadwerkelijk te kunnen bewerkstelligen waren fundamentele veranderingen nodig.³³ De hervormingen van Abiy hielden onder andere in dat de regering politieke bewegingen, die door eerdere kabinetten van verraad waren beschuldigd, toestond

²⁴ Anadolu Agency, *Ethiopia: 10th regional gov't goes official*, 18 juni 2020.

²⁵ Vertrouwelijke bron, 28 augustus 2020.

²⁶ The New York Times, *Opinion: The Trouble With Ethiopia's Ethnic Federalism*, 3 juni 2019; International Crisis Group, *Ethiopia: Ethnic Federalism and Its Discontents*, pagina 22, 4 september 2009.

²⁷ Vertrouwelijke bron, 28 augustus 2020.

²⁸ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

²⁹ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

³⁰ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

³¹ United States Department of State, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 2, 11 maart 2020.

³² AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

³³ Freedom House, *Freedom in the World 2020 – Ethiopia*, Key Developments, 4 maart 2020.

deel te nemen aan het politieke spectrum. Verder werden oppositieleiders in het buitenland uitgenodigd om terug te komen naar Ethiopië en hun politieke activiteiten weer op te pakken. De regering van Ahmed Abiy stond vreedzame acties en demonstraties toe en maakte het mogelijk dat nieuwe politieke partijen konden worden opgericht en vrijelijk in Ethiopië activiteiten konden ontplooiën.³⁴ Om de onafhankelijkheid en de geloofwaardigheid van de nationale kiesraad (NEBE: *National Electoral Board of Ethiopia*) te verbeteren is na consultatie met oppositiepartijen in september 2019 Birtukan Mideksa, voormalig rechter en oppositiepartijleider, als nieuwe voorzitter door het parlement ingezworen.³⁵ Een vertrouwelijke bron merkte op dat de consultatie nog niet afgerond was toen Abiy Birtukan benoemde.³⁶

Ondanks alle (geplande) hervormingen plaatsen verschillende bronnen kanttekeningen bij de plannen en acties van Abiy. Een bron van het *Danish Immigration Service* (DIS) stelde dat hoewel de nieuwe regering van Abiy had aangegeven dat het de mensenrechtensituatie in het land wilde verbeteren, mensenrechtenschendingen en –misstanden waarschijnlijk door zouden blijven gaan op lokaal niveau (zie ook paragraaf 3.1.1 over de bescherming van burgers).³⁷ Ethiopië-deskundige William Davison van ICG was van mening dat de Ethiopische regering uiteindelijk niet sterk genoeg zou zijn om de hervormingen door te voeren. Hij stelde dat hoewel er veel democratische hervormingen werden aangekondigd, de regering niet bij machte was deze ook te implementeren. Daarbij kwam volgens hem dat lokale grieven nu op een regionaal niveau werden uitgevochten vanwege de bredere politieke ruimte.³⁸ Volgens ICG verwijten veel van Abiy's rivalen, ondanks hun initiële steun voor zijn premierschap, de premier dat hij niet bij hen te rade gaat inzake belangrijke beslissingen.³⁹ Verschillende vertrouwelijke bronnen menen dat Abiy te veel een eigen koers vaart zonder daarbij anderen te betrekken of te raadplegen.⁴⁰ Steeds meer oppositiebewegingen in Ethiopië verliezen het geloof in de democratische hervormingen van premier Abiy.⁴¹

1.1.5 Prosperity Party & Verkiezingen

Prosperity Party

Ethiopië is een federale republiek die jarenlang geregeerd is door een coalitie van op etniciteit gebaseerde partijen. Deze coalitie heette het *Ethiopian Peoples' Revolutionary Democratic Front* (EPRDF) en bestond uit vier partijen: de *Oromo Peoples' Democratic Organization* (OPDO), de *Amhara National Democratic Movement* (ANDM), de *Southern Ethiopian People's Democratic Movement* (SEPDM), en het *Tigrayan People's Liberation Front* (TPLF). In december 2019 hief premier Abiy Ahmed het EPRDF op en stichtte hij de *Prosperity Party* (PP). Met deze partij wilde hij breken met de op etniciteit gerichte politiek.⁴² Naast de voormalige EPRDF coalitiegenoten (het SEPDM, de OPDO en de ANDM) waarvan de twee laatste partijen respectievelijk hun naam in de *Oromo Democratic Party* (ODP) en *Amhara Democratic Party* (ADP) veranderden, maken vijf kleinere partijen⁴³ deel uit van de

³⁴ United States Department of State, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 1, 11 maart 2020.

³⁵ Africa Up Close, *The Prospects of Ethiopia's 2020 General Election*, 30 september 2019.

³⁶ Vertrouwelijke bron, 14 januari 2021.

³⁷ DIS, Country of Origin Information, Ethiopia: Political situation and treatment of opposition, pagina 10, september 2018.

³⁸ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 29, juli 2020.

³⁹ ICG, *Defusing Ethiopia's Latest Perilous Crisis*, 3 juli 2020.

⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 14 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 9 november 2020.

⁴¹ Vertrouwelijke bron, 7 oktober 2020.

⁴² United States Department of State, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 20, 11 maart 2020; Borkena, *Ethiopia's election board recognized Prosperity Party*, 25 December 2019.

⁴³ *Afar National Democratic Party* (ANDP), *Benishangul-Gumuz Democratic Party* (BDP), *Somali Democratic Party* (SPD), *Gambela People's Democratic Movement* (GPDM), en *Harari National League* (HNL)

Prosperity Party.⁴⁴ Voormalig EPRDF coalitiepartner, het *Tigrayan Peoples' Liberation Front*, dat voorheen de scepter binnen de coalitie zwaaide, weigerde om tot de nieuwe partij toe te treden.⁴⁵

Verdeeldheid binnen PP

De PP mag dan uitstralen voor de pan-Ethiopische gedachte te zijn; binnen de partijen zijn de meningen inzake de te varen koers verdeeld volgens verschillende bronnen.⁴⁶ Minister van Defensie Lemma Megersa werd vanwege deze interne strijd begin augustus 2020 eerst uit de partij gezet om daarna van zijn ministerspost ontheven te worden. Abiy maakte in 2018 nog deel uit van *Team Lemma*, het team van hervormers uit Oromia dat onder andere verantwoordelijk wordt gehouden voor de omwenteling van 2018. Dat het team de naam van de ex-minister van Defensie droeg laat zien dat Megersa destijds de lakens binnen de club van hervormers uitdeelde.⁴⁷ Megersa was het niet eens met Abiy's *Medemer* filosofie en wilde meer toenadering tot de etnisch-federalisten. Omdat dit standpunt als bedreiging werd gezien, heeft Abiy Megersa buitenspel laten zetten, aldus een vertrouwelijke bron.⁴⁸ Met het uitbreken van de binnenlandse strijd tegen Tigray heeft Abiy eveneens veranderingen binnen zijn regering doorgevoerd. Een paar dagen na het uitbreken van de strijd op 4 november 2020 verving Abiy zijn legerchef, het hoofd van de inlichtingen- en veiligheidsdienst (NISS: *National Intelligence and Security Service*) en de Ethiopische minister van Buitenlandse Zaken. Ook dit deed hij geheel op eigen houtje, aldus een vertrouwelijke bron.⁴⁹ Volgens Reuters gaf Abiy geen redenen voor deze veranderingen.⁵⁰

Ook zou volgens een vertrouwelijke bron het conflict in Tigray voor onenigheid binnen de PP zorgen. Zo zou met name het Oromo smaldeel van de partij ontevreden zijn over de veroveringen door Amhara militie van delen van Tigray. Hoogwaardigheidsbekleders van de regio Amhara hebben aangegeven deze delen niet te zullen opgeven, omdat gebieden zoals Welkait, de Raya Valley en Humera van oudsher bij Amhara hoorden.⁵¹ Ook zou er onvrede bestaan over hoe om te gaan met het oploeiende geweld in Benishangul Gumuz, de regionale staat ten zuidwesten van Tigray (zie paragrafen 1.8.4 en 1.8.7 voor nadere informatie).⁵²

Verkiezingen 2020

Meer dan honderd politieke partijen ondertekenden op 14 maart 2019 een gedragscode als onderdeel van de democratische stappen die genomen zouden worden in de aanloop naar de voor 2020 geplande verkiezingen. Abiy verklaarde in augustus 2018 dat hij gecommitteerd was aan de verkiezingen en beloofde dat zijn hervormingen de verkiezingen niet in de weg zouden staan. De bereidheid van de regering om in november 2019 een referendum te faciliteren inzake de toekomstige

⁴⁴ Borkena, *Ethiopia's election board recognized Prosperity Party*, 25 December 2019.

⁴⁵ United States Department of State, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 20, 11 maart 2020; Borkena, *Ethiopia's election board recognized Prosperity Party*, 25 December 2019; Al Jazeera, *Why Abiy Ahmed's Prosperity Party is good news for Ethiopia*, 18 December 2019.

⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁴⁷ Borkena, *Lemma Megersa, Ethiopian Defense Minister, terminated from party position*, 9 augustus 2020; Reuters, *Ethiopia PM fires defence minister, a one-time ally, in major reshuffle*, 18 augustus 2020

⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 9 november 2020; Reuters, *Ethiopian PM replaces top officials as conflict in Tigray region escalates*, 8 november 2020.

⁵⁰ Reuters, *Ethiopian PM replaces top officials as conflict in Tigray region escalates*, 8 november 2020.

⁵¹ Vertrouwelijke bron, 14 januari 2021: De autoriteiten van de regio Amhara hebben sinds de "herovering" van deze gebieden eigen bestuursstructuren benoemd.

⁵² Vertrouwelijke bron, 16 december 2020; Addis Standard, *NEWS: RULING PARTY MEMBERS SPEAK OF NEED TO REPEAT TIGRAY MILITARY OPERATION IN BENISHANGUL GUMUZ AS AMHARA REGION GOVT, NAMA RAMP-UP CALLS FOR ACTIONS*, 15 december 2020; Addis Standard, @addisstandard, 18 december 2020: twitter.com/addisstandard/status/1339851029970620416.

status van de Sidama zone en om de uitkomst hiervan te accepteren werd gezien als een nieuwe tolerantie van oppositionele activiteiten (zie paragraaf 1.1.3).⁵³

In oktober 2020 verliep de grondwettelijke termijn van het huidige parlement. Derhalve waren er voor augustus 2020 verkiezingen gepland waarvoor zich bijna 170 partijen hadden geregistreerd.⁵⁴ Vanwege Covid-19 stelde de regering de verkiezingen tot nader order uit waarmee Ethiopië, volgens *The Economist*, een constitutionele crisis was genaderd. Het land zou na oktober 2020 zonder een legitiem parlement of legitieme regering kunnen komen te zitten. Jawar Mohammed van de oppositiepartij *Oromo Federal Congress* (OFC) riep Abiy op tot de formatie van een interim-regering. Abiy besprak de grondwettelijke impasse met de oppositie, maar verwierp de roep om een interim-regering en waarschuwde dat 'illegale verkiezingen' het land en het Ethiopische volk zouden schaden.⁵⁵ Eind december 2020 maakte de Ethiopische kiesraad NEBE bekend dat op 5 juni 2021 de uitgestelde parlementsverkiezingen gehouden zouden gaan worden.⁵⁶

NEBE verklaarde eind 2020 dat het de registratie van 26 politieke partijen nietig had verklaard en dat het nog eens twaalf partijen in onderzoek had. De registratie was nietig verklaard omdat de partijen niet aan de door de kiesraad nieuwe gestelde vereisten zouden voldoen. Eerder dat jaar, in mei, had NEBE ook al de registratie van 27 andere partijen nietig verklaard.⁵⁷ Het is niet bekend om welke partijen het hier gaat.⁵⁸

Volgens een vertrouwelijke bron zou het vertrouwen in de kiesraad NEBE laag zijn; sommige politieke partijen zullen mogelijk de verkiezingen boycotten en veiligheidsproblemen zouden ertoe kunnen leiden dat in sommige delen van het land geen verkiezingen kunnen worden gehouden.⁵⁹ Het is evenmin bekend om welke politieke partijen het dienaangaande gaat.

Het TPLF, dat zwaar gekant was tegen het uitstellen van de verkiezingen riep op 6 oktober 2020 zijn afvaardiging in het federale parlement op om terug te treden. Dit gebeurde nadat het *House of Federation* (het Hogerhuis van het Ethiopische parlement) had besloten om vanwege de ongrondwettelijke verkiezingen in Tigray (zie hieronder) de federale steun aan de regio Tigray stop te zetten. Totdat de TPLF'ers zich terugtrokken uit het Ethiopische parlement, was hun partij in principe de enige oppositie in het Ethiopische parlement (zie ook paragraaf 1.2).⁶⁰

Reactie oppositie

Volgens *Ethiopia Insight* gaven leden van verschillende oppositiepartijen zoals het OLF, het ONLF, het *Oromo Federalist Congress* (OFC), het *Agaw National Congress* (ANC), de *Mocha Democratic Party* (MDP), de *Kaffa Green Party* (KGR) en *Arena Tigray for Democracy and Sovereignty* onder de noemer van de *Alliance for Democratic Federalism* op 4 mei 2020 een verklaring uit als reactie op het voorstel van de regering om de verkiezingen uit te stellen. De partijen verklaarden dat de beste en enige optie om de pandemie te bestrijden was om een nationale consensus

⁵³ Africanews, *Ethiopia parties sign pact ahead of 2020 polls, PM stresses fairness*, 15 maart 2019; Vertrouwelijke bron, 14 januari 2021: Volgens een vertrouwelijke bron zou de federale overheid het proces hebben proberen te traineren door geen aandacht aan de kwestie te schenken.

⁵⁴ Anadolu Agency, *Ethiopia: Merger, election and popular apprehension*, 6 December 2019.

⁵⁵ The Economist, *Ethiopia is entering constitutional limbo*, 16 May 2020.

⁵⁶ Reuters, *Ethiopia says national election to be held in June*, 25 december 2020.

⁵⁷ Fana Broadcasting Corporate, *NEBE Cancels Registration Of 26 Political Parties*, 23 december 2020.

⁵⁸ Addis Standard (Facebook), 15 mei 2020: <https://www.facebook.com/177352718979398/posts/ethiopia-national-electoral-board-of-ethiopia-nebe-said-it-has-cancelled-the-reg/2946347952079847/>.

⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 16 december 2020

⁶⁰ Al Jazeera, *In Ethiopia, a heated political tug-of-war sparks security fears*, 19 oktober 2020.

onder de politieke partijen te vinden om zodoende op een legitieme manier het op handen zijnde machtsvacuüm te vervullen. Ze waren eveneens van mening dat elke andere manier om de termijn van de huidige regering te verlengen elke politieke en wettelijke legitimiteit ontbeerde wat tot zowel een politieke als veiligheids crisis kon leiden.⁶¹

Het TPLF raakte na de komst van Abiy zijn machtspositie kwijt en beschouwde de regeringsovername van de *Prosperity Party* als on(grond)wettelijk. Tevens zag de partij het op de lange baan schuiven van de voor augustus 2020 geplande verkiezingen als een illegale truc van Abiy om zo lang mogelijk aan de macht te blijven.⁶² Tot ongenoegen van de federale regering schreef de regio Tigray voor 9 september 2020 verkiezingen in de regio Tigray uit waarbij het TPLF 189 van de 190 zetels veiligstelde. De oppositiepartij *Salsay Woyane Tigray* die aan de regionale verkiezingen had deelgenomen, maakte gewag van mogelijke fraude en intimidatie door het TPLF tijdens de verkiezingen. Alvorens stappen te gaan ondernemen wilde de oppositiepartij eerst meer informatie over de precieze gang van zaken.⁶³

Volgens *Al Jazeera* waren de verkiezingen in Tigray een dieptepunt in de strijd tussen premier Abiy Ahmed en de regio Tigray.⁶⁴ In een interview met een nieuwsmidium van de overheid liet de premier zich negatief uit over de regionale verkiezingen. Destijds was het nog onduidelijk of de federale regering stappen tegen de regio zou gaan ondernemen, zo schreef *France24* na de verkiezingen in Tigray.⁶⁵ Begin november 2020 escaleerde echter de situatie tussen Tigray en de federale regering met een bloedige strijd tussen beide partijen als gevolg.⁶⁶

1.2 Legale oppositiebewegingen

Freedom House schreef in het rapport van 2020 dat de nieuwe verkiezingswet, die in augustus 2019 was aangenomen, een voorbeeld was van de inspanningen van de regering voor inclusieve verkiezingen waaraan meerdere partijen konden meedoen. Aangezien verschillende regio's, zoals Tigray, Oromia en Somali in het bijzonder, goedgeorganiseerde oppositiepartijen hadden met van oudsher een brede steun, maakte de oppositie een betere kans dan in de voorgaande verkiezingen om de regerende partij die alle zetels in het parlement hield tegenstand te bieden, aldus het rapport van *Freedom House*.⁶⁷ Zoals eerder in dit ambtsbericht is vermeld, hadden zich ongeveer 170 partijen ingeschreven voor de (nu uitgestelde) verkiezingen van 2020. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de partijen die tijdens de verslagperiode een rol in de Ethiopische politiek hebben gespeeld.

1.2.1 Coalities/samenwerkingsverbanden/allianties

Blok tegen Prosperity Party

Om een blok tegen de pas opgerichte Prosperity Party te kunnen vormen besloten tien oppositiepartijen om samen te gaan werken, schreef *Fana Broadcasting Corporate* op 6 december 2019. De tien partijen die tijdens een ceremonie in Addis

⁶¹ Ethiopia Insight, *Opposition parties statement on election postponement*, 4 May 2020.

⁶² Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; The New York Times, *They Once Ruled Ethiopia. Now They Revolt*, 16 november 2020.

⁶³ Al Jazeera, *Governing party in Ethiopia's Tigray sweeps regional polls*, 11 september 2020; Ethiopia Observer, *Opposition party complains of intimidation*, 14 september 2020.

⁶⁴ Al Jazeera, *Governing party in Ethiopia's Tigray sweeps regional polls*, 11 september 2020.

⁶⁵ France24, *Ethiopia's Tigray region defies PM Abiy with 'illegal' election*, 9 september 2020.

⁶⁶ The New York Times, *They Once Ruled Ethiopia. Now They Revolt*, 16 november 2020.

⁶⁷ Freedom House, *Freedom in the World 2020 – Ethiopia*, (section B2), 4 maart 2020

Ababa hun handtekening onder de samenwerking zetten, waren: het OLF (*Oromo Liberation Front*), het ONLF (*Ogaden National Liberation Front*), *Afar People's Liberation Party* (APLP), *Sidama People's Liberation Movement* (SPLM), het *Agaw National Congress* (ANC),⁶⁸ de *Kaffa Green Party* (KGP), de *Benishangul Gumuz People's Liberation Movement* (BPLM), *Kimant Democratic Party* (KDP), *Gambela People's Liberation Movement* (GPLM) en de (*Mocha Democratic Party*) MDP.⁶⁹ De belangrijkste doelstelling van deze partijen was om een gezamenlijk front te vormen tegen de pas opgerichte Prosperity Party tijdens de algemene verkiezingen van 2020.⁷⁰ De verkiezingen gingen uiteindelijk niet door en het is niet bekend of de samenwerking vervolg heeft gekregen.

Oppositiepartijen uit ballingschap

Kort na het aantreden van Abiy werden in juni 2018 PG7 het ONLF en het OLF van de lijst met terroristische organisaties gehaald. Leden van de drie groeperingen keerden hierop uit ballingschap naar Ethiopië terug. In het kielzog van het leiderschap volgden gewapende strijders, onder wie zo'n 1.500 gewapende OLF-strijders, vanuit Eritrea naar Ethiopië. Ook leden van andere illegale gewapende organisaties, zoals het *Sidama Liberation Front*, het *Gambela (People's) Liberation Front*, de *Tigray People's Democratic Movement*,⁷¹ en het *Afar Liberation Front* (ALF)⁷² keerden terug (zie paragrafen 3.2.4 en 3.2.5 over de behandeling van vermeende leden van het ONLF of het OLF).⁷³

E-ZEMA

Nadat PG7 uit ballingschap was teruggekeerd in 2018, verliep de ontwapening en rehabilitatie van de gewapende factie van de partij over het algemeen soepel. Een vertrouwelijke bron vertelde het Britse Home Office dat de integratie van voormalige gewapende groeperingen, zoals PG7, in militaire of burgerlijke posities in de regionale staat Amhara succesvol leek te zijn verlopen.⁷⁴ Leden van PG7 hieven in mei 2019 hun partij op met het doel om samen met andere partijen een nieuwe partij te vormen. De nieuwe partij waaraan PG7 gelieerd is, is de *Ethiopian Citizens for Social Justice* (ECPSJ)/E-ZEMA). Berhanu Nega, de voormalige leider van PG7, nam het leiderschap van de nieuwe partij op zich.⁷⁵ Naast PG7 hieven zes andere partijen zichzelf op en zijn daarna opgegaan in de nieuwe partij. De zes andere partijen zijn: *Ethiopian Democratic Party* (EDP), *All Ethiopian Democratic Party* (AEDP), *Semayawi (Blue) Party*, *New Generation Party* (NGP), *Gambela Regional Movement* (GRM), *Unity for Democracy and Justice* (UDJ).⁷⁶ Berhanu Nega verklaarde dat de democratisering en de stabiliteit van Ethiopië de prioriteiten van

⁶⁸ Naast Agaw National Congress ook wel Agew National Council genoemd.

⁶⁹ Fana Broadcasting Corporation, @fanatelevision, *Ten political parties agree to work together*, 6 december 2019: <https://twitter.com/fanatelevision/status/1202965298724384769>.

⁷⁰ BBC Monitoring, *Ten Ethiopian opposition parties agree to work together*, 7 December 2019.

⁷¹ Borkena, *Tigray People's Democratic Movement (TPDM) announces merger with TPLF*, 9 december 2019: Borkena maakt in dit artikel melding van het besluit van het kader van de TPDM om in het TPLF op te gaan.

⁷² Begin januari 2021 verklaarde het Ethiopische ministerie van Defensie dat strijders van het Afar terugkeer door het TPLF waren opgevangen en getraind voor acties tegen de staat Ethiopië vrijwillig naar Afar waren teruggekeerd. Leiders van de groep strijders hadden aangegeven geen deelgenoot te willen zijn van het naar hun eigen zeggen "verraad" van het TPLF toen milities van het TPLF begin november 2020 federale troepen in Tigray aanvielen. In het artikel BBC Monitoring wordt echter ook over strijders van het *Afar Revolutionary Democratic Unity Front* (ARDUF of Ugugumo) gesproken, wat een andere groepering betreft. Het is niet duidelijk om welke groepering het hier nu gaat: BBC Monitoring (ETV), *Ethiopia says 120 Afar rebels surrender after Tigray operation*, 13 januari 2021.

⁷³ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 26, juli 2020; Gambella Media Network, *Gambella People's Liberation Movement (GPLM) returned home for peaceful struggle*, 22 april 2019.

⁷⁴ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 25, juli 2020.

⁷⁵ The Reporter, *Newly formed party elects former exiled, imprisoned political figures as Leaders*, 11 mei 2019. Africanews, *Ethiopia's Ginbot 7 dissolves, transforms into new 'united' party*, 10 mei 2019.

⁷⁶ The Africa Report, *Ethiopia opposition leader Berhanu Nega leads new party*, 14 mei 2019.

de partij waren.⁷⁷ E-ZEMA wordt omschreven als een partij die de etnische grenzen probeert te overschrijden en er voor alle Ethiopiërs probeert te zijn.⁷⁸

MEDREK

Volgens *The Reporter* bestaat een andere coalitiepartij *Medrek*, officiële naam de *Ethiopian Federal Democratic Unity Forum*, uit vier partijen, namelijk de *Ethiopian Socialist Democratic Party* (ESDP),⁷⁹ *Arena for Sovereignty and Democracy* (Arena),⁸⁰ de *Sidama People's Liberation Movement* (SPLM) en het *Oromo Federalist Congress* (OFC).⁸¹ *Anadolu Agency* noemde in december 2019 de partij een coalitie van drie partijen, waarvan het OFC van Merera Gudina er één was. De andere twee coalitiepartijen werden niet genoemd.⁸² Een vertrouwelijke bron merkte desgevraagd echter op dat *Medrek* geen homogeen geheel meer was en dat de verschillende partijen hun eigen koers voeren. De ESPD, de SPLM en Arena zouden op goede voet met de regerende *Prosperity Party* staan, terwijl het OFC een eigen onafhankelijke koers volgde.⁸³ Zoals hierboven is vermeld, sloot de SPLM zich eind 2019 wel aan bij het blok van oppositiepartijen dat gezamenlijk de verkiezingsstrijd met de PP wilde aangaan.

Samenwerking partijen uit Oromia

Op 11 september 2018 sloten het OFC en het leiderschap van het OLF dat net uit ballingschap was teruggekeerd een overeenkomst om samen te gaan werken. De partijen zouden onder de naam de *Coalition for Democratic Federalism* gaan samenwerken.⁸⁴ *Ethiopia Insight* schreef dat Merera Gudina, leider van het OFC, in een interview gezegd zou hebben dat het de partijen geen goed zou doen het tegen elkaar op te nemen in de verkiezingen.⁸⁵ Om een front te kunnen vormen tegen de regerende partij tijdens de verkiezingen van 2020 vormden het OFC, het OLF en de *Oromo Nationalist Party* (ONP) begin 2020 een coalitie, wederom onder de naam *Coalition for Democratic Federalism*.⁸⁶ Het ONP wordt geleid door generaal Kemal Gelchu, die zich eerder van het OLF van (toenmalig) partijvoorzitter Dawud Ibsa had afgescheiden. Met prominente Oromo-persoonlijkheden zoals Jawar Mohammed en Bekele Gerba was deze coalitie een "kracht" om rekening mee te houden, schreef *Africa News*.⁸⁷

Ethiopia Insight benadrukte dat het om een coalitie ging en niet om een samensmelting van partijen.⁸⁸ Uiteindelijk ging de samenwerking niet door. Volgens een vertrouwelijke bron zou het OLF te veel invloed binnen de samenwerking hebben opgeëist, hetgeen op weerstand bij het OFC stuitte.⁸⁹ Het OFC meldde eind 2020 dat het moeilijk voor de partij zou worden om deel te nemen aan de voor 2021 voorziene verkiezingen, aangezien sommige leden nog steeds in de gevangenis

⁷⁷ Borkena, *Ethiopian Citizens for Social Justice Party elected leaders*, 13 mei 2019; *The Reporter*, *Blue ceases its existence In a bid*, 5 januari 2019.

⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁷⁹ In open bronnen komt zowel *Ethiopian Socialist Democratic Party* als *Ethiopian Social Democratic Party* voor. Op de officiële site noemt de partij zich *Ethiopian Social Democratic Party*: <https://www.myesdp.com/about/https://www.myesdp.com/about/> (geraadpleegd op 22 september 2020).

⁸⁰ Arena wordt ook *Union of Tigrrians for Democracy and Sovereignty* (UTDS) genoemd.

⁸¹ *The Reporter*, *Medrek calls for the establishment of national unity gov't*, 12 januari 2019.

⁸² *Anadolu Agency*, *Ethiopia: Merger, election and popular apprehension*, 6 december 2019.

⁸³ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁸⁴ *Africa News*, *Major Oromia parties agree merger for Ethiopia's 2020 polls*, 11 September 2018.

⁸⁵ *Ethiopia Insight*, *OLF integration underway yet tensions remain*, 1 maart 2019.

⁸⁶ *Africa News*, *Ethiopia's opposition parties merge as election fever rises*, 3 January 2020; *Addis Standard*, *OFC, OLF and ONP agree to form "Coalition for Democratic Federalism"*, 4 januari 2020.

⁸⁷ *Africa News*, *Ethiopia's opposition parties merge as election fever rises*, 3 January 2020; ICG, *Defusing Ethiopia's Latest Perilous Crisis*, 3 juli 2020.

⁸⁸ *Ethiopia Insight*, *Preaching unity but flying solo, Abiy's ambition may stall Ethiopia's transition*, 25 februari 2020.

⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

zaten (voor de positie van oppositiepartijen zie paragraaf 3.3.9).⁹⁰ Kopstukken van het OFC, Jawar Mohammed en Bekele Gerba, zaten aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht nog steeds in detentie vanwege hun vermeende betrokkenheid bij de onlusten die volgden op de moord op Hachalu eind juni 2020 (zie paragraaf 1.4.1).⁹¹

1.2.2 Afzonderlijke partijen

OLF

Het OLF is geen homogeen geheel. Eerder was de naam *Oromo Liberation Front*, zowel door de factie van Dawud Ibsa als door die van Gellassa Dilbo, een andere veteraan binnen OLF-gelederen, geclaimd. Uiteindelijk werd de partij van Dawud Ibsa door de Ethiopische kiesraad (NEBE), onder die naam geregistreerd.⁹² In principe kan niet meer over één OLF gesproken kan worden, omdat deze oppositiegroep in verschillende takken uiteengevallen is, aldus verschillende bronnen.⁹³

In de verslagperiode liepen de spanningen tussen het OLF en de regering op. Het OLF beschuldigde de Ethiopische luchtmacht ervan dat het begin 2019 luchtaanvallen op doelen in het westen van Oromia uitvoerde. Hierbij vielen burgerslachtoffers. Ook stak het Ethiopische leger naar verluidt huizen in brand en plunderde het huizen in de regio. AI schreef in mei 2020 dat de verdenking van lidmaatschap van of steun aan het OLA federale troepen, de politie van Oromia of lokale milities kon aanzetten tot het in brand steken van huizen van deze vermeende leden of supporters. De Ethiopische autoriteiten beschuldigden op hun beurt het OLF van het gebruik van grof geweld tegen de lokale bevolking.⁹⁴

In oktober 2018 zouden van de ongeveer vierduizend OLF strijders ongeveer 1.500 hun wapens hebben ingeleverd.⁹⁵ In de loop van de tijd hebben meer strijders hun wapens ingeleverd, maar nog lang niet allemaal.⁹⁶ De gewapende tak van het OLF, de *Oromo Liberation Army (OLA)*⁹⁷ zegde na de terugkeer van de top van het OLF naar Ethiopië toe zich te zullen ontwapenen, maar dat is tegen de zin van de overheid nog niet volledig gebeurd.⁹⁸ Het OLF beschuldigde de regering ervan de belofte niet na te komen om de strijders in de veiligheidstroepen te integreren.⁹⁹ Volgens verschillende bronnen zijn de spanningen tussen het OLF en de autoriteiten de laatste tijd alleen maar gegroeid met beschuldigingen over en weer van gewelddadigheden tegen de burgerbevolking (zie ook paragraaf 1.4).¹⁰⁰

⁹⁰ Addis Standard, *NEWS: OPPOSITION PARTY OROMO FEDERALIST CONGRESS SAYS IT WILL FIND IT "EXTREMELY HARD" TO TAKE PART IN COMING ELECTIONS UNDER EXISTING CONDITIONS*, 9 december 2020.

⁹¹ Arise News, *Ethiopia Drops Gun Charges Against Media Mogul Jawar Mohammed*, 22 januari 2021.

⁹² Addis Standard, @addisstandard, 19 november 2019: twitter.com/addisstandard/status/1195315489976795136

⁹³ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁹⁴ AP News, *Ethiopian rebel group accuses government of airstrikes*, 18 januari 2019; The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁹⁵ BBC Monitoring, *OLF*, 16 september 2020.

⁹⁶ A New Business Ethiopia, *Ethiopia To Rehabilitate 1,000 Oromo Liberation Front Soldiers*, 13 februari 2019; Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020: In eerste instantie was Kemal Gelchu, de leider van een rivaliserende OLF-factie, verantwoordelijk voor de ontwapening van OLF-strijders, hetgeen op de nodige weerstand bij de strijders stuitte. Gelchu werd uiteindelijk van zijn taken ontheven.

⁹⁷ Het aantal OLF-strijders wordt op zo'n vijftienduizend geschat.

⁹⁸ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020; AP News, *Ethiopian rebel group accuses government of airstrikes*, 18 januari 2019.

⁹⁹ Africa News, *OLF rebels in Ethiopia give up arms: Oromo officials*, 16 februari 2019.

¹⁰⁰ Al Jazeera, *Dozens killed in 'brutal' western Ethiopia attack*, 2 november 2020; vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020; Ezega News, *Members of OLF Shene Charged with Terrorism; 12 Farmers Reportedly Killed by Government in Southern*, 27 januari 2020.

Aan het eind van 2018 trokken OLF-leden zich terug in de bossen waar vanuit ze aanvallen op militaire doelen uitvoerden, zo schreef *The Economist*.¹⁰¹ Het OLF-leiderschap onder Dawud Ibsa nam officieel afstand van de gewapende tak, maar zowel open als vertrouwelijke bronnen menen dat er nog steeds heimelijk contact tussen beide partijen wordt onderhouden.¹⁰² In augustus 2020 onthief het OLF naar verluidt Dawud Ibsa van zijn post als voorzitter van de partij, onder andere vanwege zijn vermeende banden met de dissidente gewapende tak van de partij.¹⁰³

ONLF

In november 2019 werd Abdirahman Mohamed Sheikh Madey tot voorzitter van het ONLF verkozen. De Ethiopische kiesraad registreerde diezelfde maand het ONLF als officiële politieke partij.¹⁰⁴ Een hoge functionaris van het ONLF stelde dat 70% van alle Somali het ONLF steunde.¹⁰⁵ Andere bronnen beweren dat dit percentage veel lager is.¹⁰⁶ De ontwapening en de integratie van gewapende leden van het ONLF, net zoals bij het eerdergenoemde PG7, leken in tegenstelling tot die van de gewapende leden van het OLF over het algemeen goed te verlopen.¹⁰⁷ Ook leden van het ONLF zijn opgegaan in regionale veiligheidstroepen en lijken goed te integreren. Met deze integratie lijken de gewelddadige confrontaties, zoals die in het westen en het zuiden van Oromia waar dissidente leden van het OLF de gewapende strijd voortzetten, te zijn voorkomen.¹⁰⁸ Het Britse Home Office schreef in juli 2020 echter dat de re-integratie van ONLF-strijders tot stilstand was gekomen en dat de vrees was dat op de lange termijn dit tot teleurstelling en het weer oppakken van de wapens zou kunnen leiden, omdat de ideologie van de strijders niet was verdwenen.¹⁰⁹

NaMA

In juni 2018 werd de *National Movement of Amhara* (NaMA) opgericht met Dessalegn Chanie Dagneu als voorzitter. De voorzitter verklaarde dat de partij zich sterk zou maken voor het Amhara nationalisme en de "Amhara vraagstukken". Een van de punten van de partij was het opeisen van grondgebied dat in de ogen van de partij onterecht door Tigray was ingelijfd.¹¹⁰ De oprichting van deze partij was volgens *Ethiopia Insight* een breuk met de traditionele oppositiepartijen in Amhara die veelal met de pan-Ethiopische gedacht geassocieerd werden.¹¹¹ De vermeende coupplanners die in juni 2019 onder andere de president van de regionale staat Amhara vermoordden, werden in verband gebracht met de partij (zie ook 1.8). Volgens een vertrouwelijke bron is de partij na de gebeurtenissen van juni 2019 volwassen geworden en is ze een minder radicaal beleid gaan voeren.¹¹²

¹⁰¹ *The Economist*, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

¹⁰² *The Economist*, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020; Vertrouwelijke bron, 21 september 2020; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

¹⁰³ *Ezega News*, *Dawud Ibsa Dismissed as Chairperson of OLF*, 14 september 2020; *The Reporter*, *OLF suspends longtime chair Dawud Ibsa*, 15 augustus 2020.

¹⁰⁴ Harun Maruf, @HarunMaruf, 11 november 2019: twitter.com/harunmaruf/status/1194009550212521985?lang=en; ONLF, @ONLFOfficial: twitter.com/ONLFOfficial?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor: Via het officiële twitteraccount van de partij schrijft het ONLF dat het strijdt voor het recht op zelfbeschikking van alle Somali in de Ogaden-regio

¹⁰⁵ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 69, juli 2020.

¹⁰⁶ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

¹⁰⁷ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 25, juli 2020.

¹⁰⁸ Conciliation Resources, *One year on: moving from war to peace in Ethiopia*, oktober 2019

¹⁰⁹ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 71, juli 2020.

¹¹⁰ *Addis Standard*, *Ethiopia: NAMA Is Expected to Be the Guardian of a Fully Fledged Amhara Nationalism: Dr. Dessalegn Chanie*, 19 juni 2018; *Africa Confidential*, *The politics behind the putsch*, 28 juni 2019.

¹¹¹ *Ethiopia Insight*, *Violent Qemant dispute fueling explosive Amhara-Tigray divide*, 16 december 2018.

¹¹² Vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

Balderas

Begin 2020 registreerde de Ethiopische kiesraad de nieuwe politieke partij *Balderas* als officiële partij. De partij wordt geleid door voormalig mensenrechtenactivist en journalist Eskinder Nega. Balderas was in eerste instantie opgericht als een maatschappelijk platform om de politieke en economische rechten van de inwoners van de hoofdstad Addis Abeba te beschermen. De aanhangers van Balderas zijn van mening dat de PP nog steeds niet de belangen beschermt van de niet-Oromo inwoners van Addis Abeba.¹¹³ *The Ethiopian Monitor* maakte op 7 maart 2020 melding van het feit dat Balderas een coalitie zou gaan vormen met de *All Ethiopian Unity Party* (AEUP) om samen aan de verkiezingen van 2020 deel te nemen.¹¹⁴ Of dit daadwerkelijk bewerkstelligd is, is niet bekend. Eskinder Nega en enkele partijgenoten zitten sinds zomer 2020 in detentie (zie ook paragraaf 1.8.2).¹¹⁵

TPLF

Het TPLF dat in november 2019 besloot geen deel uit te maken van de *Prosperity Party* was de facto de enige oppositie in het federale parlement totdat op 6 oktober 2020 het Ethiopische Hogerhuis, *the House of Federation*, besloot alle communicatie met de regionale regering van Tigray te stoppen. De regionale regering riep hierop alle vertegenwoordigers van het TPLF terug uit het parlement.¹¹⁶ Het TPLF zwaaide tot aan de crisis eind 2020 de scepter in de regionale staat Tigray en had in september 2020 verkiezingen gehouden waar het 189 van de 190 zetels won. Volgens *Eritea Hub* vormde het TPLF voor het uitbreken van het gewapend conflict in november 2020 geen homogeen blok meer. Terwijl de meeste leden van het TPLF een federaal Ethiopië voorstonden, bestond er een groep, alhoewel in de minderheid, die complete onafhankelijkheid van Ethiopië wilde.¹¹⁷

Na het uitbreken van het conflict in Tigray (zie paragraaf 1.1.2.1) verklaarden de Ethiopische autoriteiten op 24 november 2020 dat de leiders van het TPLF onder andere aangeklaagd zouden worden voor hoogverraad en terrorisme.¹¹⁸ Sindsdien zijn er arrestatiebevelen op gronden van terrorisme en hoogverraad uitgevaardigd tegen kopstukken van het TPLF.¹¹⁹ De federale overheid had aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht menig leider van het TPLF gearresteerd of gedood, terwijl de voormalig president van Tigray Debretsion Gebremichael nog steeds voorvluchtig was.¹²⁰

Tigrese oppositiepartijen (in Tigray en op federaal niveau)

Tijdens de verkiezingen in september 2020 in Tigray was de *Tigray Independence Party* de enige partij die complete afscheiding in het verkiezingsprogramma had staan. Twee andere partijen die meededen aan de verkiezingen van begin september 2020, Salsay Woyane en Baitona, hebben afscheiding als een optionele alternatieve strategie. Kidane Amame, voorzitter van Baitona, verklaarde dat de meeste Tigreeërs geen separatisten zijn en bij Ethiopië willen blijven. Maar als de instabiliteit en de vervolging door zouden blijven gaan, kon dat anders worden, aldus de voorzitter van de partij.¹²¹

¹¹³ New Business Ethiopia, *Ethiopia recognizes Balderas as political party*, 22 januari 2020.

¹¹⁴ Ethiopian Monitor, *Balderas Forms Coalition with All Ethiopian Unity Party*, 7 maart 2020.

¹¹⁵ Borkena, *Eskinder Nega to appear in court again on April 7 in 2021*, 25 december 2020.

¹¹⁶ Ethical Monitor, *Ethiopian parliament votes to cut ties with Tigray region leaders*, 7 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 7 oktober 2020.

¹¹⁷ Eritrea Hub, *Tigray: Towards a de-facto state?*, 14 mei 2020; ICG, *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12 juni 2020.

¹¹⁸ Anadolu Agency, *Ethiopia to indict Tigray rebel leaders for terrorism*, 24 november 2020.

¹¹⁹ New Business Ethiopia, *ETHIOPIAN ARMY KILLS THREE TOP TPLF LEADERS*, 13 januari 2021.

¹²⁰ The Economist, *After two months of war, Tigray faces starvation*; *Ethiopia*, 21 januari 2021.

¹²¹ Eritrea Hub, *Tigray: Towards a de-facto state?*, 14 mei 2020; ICG, *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12 juni 2020.

Twee oppositiepartijen die hun oorsprong in Tigray kennen, *Arena* en *Tigrayan Alliance for National Democracy* (TAND), namen geen deel aan de verkiezingen in Tigray. De partijen stonden ten eerste niet achter het besluit van de regionale staat om zelf verkiezingen te houden. Ten tweede hadden beide partijen geen bewegingsruimte in de regio, terwijl ze in Addis Abeba relatieve bewegingsvrijheid hebben. Vertrouwelijke bronnen meldden dat leden van beide partijen het risico liepen om opgepakt en vervolgd te worden mochten ze naar Tigray gaan.¹²² De partijleider van TAND Aregawi Berhe werd tijdens een begrafenis in de hoofdstad van Tigray Mekelle aangevallen door een groep jongemannen. De lokale politie ontzette Berhe en hield hem voor een nacht vast op het politiebureau. Volgens een verklaring van de voorzitter van TAND werd een ander lid terwijl deze hem in de gevangenis opzocht, aangevallen en vergiftigd door regionale veiligheidstroepen. Het partijlid overleefde de vergiftiging na behandeling in het ziekenhuis.¹²³ Eind november 2020 bezetten federale troepen de hoofdstad van Tigray Mekelle en verloor het TPLF zijn machtsbasis in de regio.¹²⁴

1.2.3

Qeerroo

Borkena, een Ethiopische nieuws- en opiniewebsite, noemde de Qeerroo ('vrijgezelle jongemannen' in Afaan Oromo) een clandestiene Oromo jeugdorganisatie.¹²⁵ De Qeerroo die vanaf 2015 massaal de straat opgingen in Oromia, waren er medeverantwoordelijk voor dat de Oromo Abiy in 2018 als premier kon aantreden. Een vertrouwelijke bron zegt dat de activiteiten van de Qeerroo misschien illegaal zijn (zie paragraaf 1.4.1), maar dat de organisatie zelf niet 'illegaal' kan zijn, omdat er geen sprake is van een officiële organisatie.¹²⁶

Er bestaat onder de bronnen geen consensus over de organisatiegraad van de Qeerroo. Volgens Ethiopië-deskundige William Davison is er sprake van een lage organisatiegraad en moet enige voorzichtigheid betracht worden bij het gebruik van de term 'qeerroo' omdat deze vaak misbruikt wordt en zo nodig wordt toegepast als het uitkomt.¹²⁷ Bronnen binnen het OLF die met het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken spraken, zeiden echter dat het OLF verantwoordelijk was voor de training, de aansturing en de organisatie van de qeerroos.¹²⁸ Er bestaat eveneens een jongerenorganisatie, *Oromo National Youth Movement for Freedom and Democracy*, of in Afaan Oromo *Qeerroo Bilisummaa Oromoo*, die volgens bronnen wel degelijk een hiërarchie en structuur kent.¹²⁹ Het is niet bekend in hoeverre deze organisatie de Qeerroos als geheel vertegenwoordigt.

De BBC beschrijft Jawar Mohammed als iemand die een belangrijke rol heeft gespeeld bij het organiseren van de Qeerroo.¹³⁰ Er mogen verschillende visies bestaan over de organisatie(graad) van de Qeerroo's; bijna alle bronnen zijn het erover eens dat OFC-kopstuk Jawar Mohammed, voordat hij in juli 2020

¹²² Vertrouwelijke bron, 15 september 2020; vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

¹²³ United States Department of State, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 20, 11 maart 2020; Ezega News, *Dr Aregawi Berhe Says He Was Attacked and Detained in Mekelle*, 2 juli 2020.

¹²⁴ BBC Monitoring (Tigray Television), *Tigrayan forces explain 'withdrawal' from regional capital*, 3 december 2020; Addis Standard, *NEWS: MEKELLE CITY INTERIM MAYOR ADMITS PRESENCE AND PARTICIPATION OF ERITREAN FORCES IN TIGRAY CONFLICT*, 4 januari 2021.

¹²⁵ Borkena, *Oromo regional state added 6,000 forces to its security apparatus*, 4 november 2018.

¹²⁶ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020.

¹²⁷ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 81, juli 2020.

¹²⁸ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 81, juli 2020.

¹²⁹ BBC News, *How did US and Ethiopia become so close?*, 8 april 2019; Eritrea Hub, *Qeerroo: from 'revolt against subjugation' to 'popular uprising against tyranny'*, 3 september 2020.

¹³⁰ BBC News, *How did US and Ethiopia become so close?*, 8 april 2019.

gearresteerd werd, de macht had om de Oromo jongeren te mobiliseren. Hij zou ook nauw betrokken zijn bij de Qeerroo Bilisumma Oromoo.¹³¹

1.3 Illegale oppositiebewegingen

Terroristische organisaties

Nadat het OLF, het ONLF en PG7 in de zomer van 2018 van de lijst met terroristische organisaties zijn gehaald staat geen enkele oppositiebeweging officieel meer te boek als illegaal. Slechts de terroristische organisaties, Al Qaida en Al Shabaab, die ook door de internationale gemeenschap het predicaat terroristisch hebben gekregen, worden door Ethiopië als dusdanig beschouwd. PG7 is opgegaan in de nieuwe E-ZEMA-partij en het OLF en het ONLF hebben zich officieel laten registreren als politieke partij in Ethiopië. Verschillende bronnen zijn van mening dat er niet over één OLF gesproken kan worden vanwege de verschillende splinterfacties (zie ook 1.2.2). Met het schrappen van de organisaties van de lijst met terroristische organisaties was het echter niet gedaan met subversieve en illegale activiteiten van bepaalde organisaties. Volgens *The Economist* trokken dissidente OLF-leden die niet achter het beleid van de politieke factie stonden, aan het eind van 2018, zich terug in de bossen waar vanuit ze onder andere aanvallen op militaire doelen uitvoerden.¹³²

OLF/OLA/Shene

Een vertrouwelijke bron meldde dat de meeste OLF-strijders die uit Eritrea waren gekomen hun wapens hadden ingeleverd. De strijders van het OLF die Ethiopië nooit hadden verlaten en de strijd op Ethiopisch grondgebied hadden voortgezet hadden meer moeite om hun wapens op te geven, aldus de bron.¹³³ AI schrijft dat de gewapende strijd in Oromia wordt voortgezet door een factie die zich van de militaire vleugel van het OLF heeft afgescheiden. Deze splinterbeweging die zich volgens AI het *Oromo Liberation Army* (OLA) noemt, staat kritisch tegenover de hervormingen van premier Abiy die volgens hen tegen de belangen van de Oromo indruisen. De militaire tak verwierp het vredesverdrag¹³⁴ dat tussen de regering en het OLF was gesloten en weigerde zich te ontwapenen.¹³⁵

Het leger van het OLF, het OLA of in Afaan Oromo *Waraana Bilisummaa Oromoo* (WBO), meldde volgens *The Reporter* via een officiële verklaring in april 2019 geen enkele relatie meer met de partij of het leiderschap in Addis Abeba te hebben. In de verklaring stond dat ondanks de wil van het OLA om aan een staakt-het-vuren mee te doen en de geschillen met de regering te bespreken de regering door bleef gaan met het bestrijden van het OLA en het arresteren van zijn strijders.¹³⁶ Zoals reeds in paragraaf 1.2.2 is vermeld, beschuldigde de regering het OLA ervan zich tegen de afspraken in niet volledig ontwapend te hebben (zie paragraaf 3.2.4).¹³⁷

¹³¹ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 21 september 2020; BBC News, *How did US and Ethiopia become so close?*, 8 april 2019

¹³² The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

¹³³ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

¹³⁴ Na in augustus 2018 een verdrag getekend te hebben om alle vijandelijkheden te staken hield het geweld in Oromia echter aan. In januari 2019 kwamen Milkesa Mideksa van de staat Oromia en Dawud Ibsa, voorzitter van het OLF een staakt-het-vuren overeen na maandenlange gevechten in de regio: AfricaNews, *Ethiopia's Oromia state signs ceasefire deal with OLF*, 25 januari 2019.

¹³⁵ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

¹³⁶ The Reporter, *OLF politics, military splits*, 6 April 2019.

¹³⁷ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020; AP News, *Ethiopian rebel group accuses government of airstrikes*, 18 januari 2019.

ACLED (*Armed Conflict Location & Event Data Project*) schreef na de verklaring van het OLA dat de splitsing tussen de politieke en militaire factie tot meer geweld in verschillende delen van Ethiopië zou kunnen leiden.¹³⁸ Dawud Ibsa, toenmalig voorzitter van de politieke partij OLF¹³⁹ nam in mei 2019 openlijk afstand van alle groeperingen die in de naam van het OLF de gewapende strijd voortzetten en verklaarde tevens dat zijn partij zou samenwerken met de regering om de vrede te bewerkstelligen.¹⁴⁰

Een medewerker van een mensenrechtenorganisatie stelt dat het *Oromo Liberation Army* (OLA) als een illegale groep gezien kan worden, omdat deze gewapende tak van het OLF zich van de oppositiepartij afscheidde nadat deze groepering naar Ethiopië was teruggekeerd om gewelddoos aan de politiek deel te zullen nemen. Zij voeren nog steeds een gewapende strijd tegen de Ethiopische autoriteiten.¹⁴¹ De dissidente OLF leden die nog steeds een gewapende strijd voeren, worden ook wel "Shene" genoemd.¹⁴² Volgens bovengenoemde bron is Shene traditioneel gezien de naam voor het uitvoerend orgaan van het OLF, maar gebruikt de Ethiopische regering deze naam voor diegenen die de gewapende strijd nog steeds voortzetten.¹⁴³

Verschillende bronnen bevestigen dat er onduidelijkheden bestaan over de precieze benamingen van de groeperingen die op de een of andere manier aan het OLF gelieerd zijn.¹⁴⁴ Een analist vertelde het onderzoeksteam van het Britse Home Office, dat in september 2019 op een *fact finding mission* in Ethiopië was, dat de termen OLF en OLA door elkaar gebruikt worden. Toch stelde hij dat het OLA meer naar de strijders verwijst en het OLF naar de politieke tak die voorheen in de diaspora controle over het OLA uitoefende. In hoeverre het OLF controle had over het OLA stond ter discussie, aldus de analist.¹⁴⁵ Een vertrouwelijke bron stelt dat het OLF en het OLA in feite hetzelfde zijn en dat Shene de groep is van dissidente leden van de gewapende tak van het OLF die de gewapende strijd nog steeds voortzet.¹⁴⁶ ACLED noemt Shene de afgescheiden factie van het OLF die de gewapende strijd nog steeds voortzet.¹⁴⁷

Om te illustreren dat het moeilijk is om een precieze benaming voor de verschillende facties te geven noemt een vertrouwelijke bron het voorbeeld dat de federale overheid de politieke tak van het OLF, ook als Shene betitelt. De regering gebruikt Shene als pejoratieve term voor de groep. De leiders van het OLF zullen deze term zelf nooit gebruiken, aldus de bron.¹⁴⁸ Zowel open bronnen als vertrouwelijke bronnen trekken de verwijdering tussen de politieke factie en de gewapende dissidente tak in twijfel en menen dat er nog clandestiene banden worden onderhouden (zie paragrafen 3.2.4 en 3.2.5 over de behandeling van personen die gelieerd worden/zijn aan het OLF of OLA/Shene).¹⁴⁹

¹³⁸ ACLED, *Regional Overview: Africa 24-30 November 2019*, 3 December 2019.

¹³⁹ *Adda Bilisummaa Oromoo* (ABO) is Afaan Oromo voor het OLF.

¹⁴⁰ Addis Standard, *OLF-SG disavows link with all armed groups, agrees to support government peace efforts*, 29 mei 2019. Verschillende bronnen menen echter dat er wel degelijk contact bestaat tussen de politieke factie en diegenen die de gewapende strijd voortzetten (zie paragraaf 1.2 en later in deze paragraaf).

¹⁴¹ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

¹⁴² Ezega News, *Armed Men Kill At Least 8 People in Benishangul-Gumuz Region*, 9 april 2020.

¹⁴³ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

¹⁴⁴ DIS, *Country of Origin Information: Ethiopia Opposition groups – recent developments*, pagina 11, maart 2020

¹⁴⁵ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 83, juli 2020.

¹⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 23 augustus 2020.

¹⁴⁷ ACLED, *Regional Overview: Africa 24-30 November 2019*, 3 December 2019.

¹⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 21 augustus 2020; The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

¹⁴⁹ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

Het is niet bekend hoeveel strijders het OLA/Shene heeft. Het zijn schattingen van 1.500 tot enkele duizenden strijders.¹⁵⁰ Daarbij rijst tevens de vraag of er gesproken kon worden van een georkestreerde rebellie of van een samenraapsel van groeperingen.¹⁵¹

In het vervolg van dit ambtsbericht zal van OLF gesproken worden als het om de politieke factie gaat en van OLA/Shene als verwezen wordt naar de afsplitsing(en) die de gewapende strijd nog steeds voortzetten. Hierbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat zoals hierboven is omschreven er geen eenduidige benaming voor de verschillende facties bestaat.

TAND en Arena: speciale positie in Tigray

Politieke partijen die van oorsprong een Tigrees karakter hebben zoals TAND en Arena kunnen op federaal niveau functioneren en ontplooiën activiteiten in bijvoorbeeld de hoofdstad Addis Abeba. In hun thuisregio Tigray waren ze echter uitgesloten van deelname van de verkiezingen van september 2020, te meer daar beide partijen de legitimiteit van de verkiezingen aan de kaak stelden.¹⁵² Een vertrouwelijke bron die aan de TAND verbonden is, stelde dat hij in staat was om in Addis Abeba activiteiten voor de partij te ontplooiën, maar dat hij in Tigray op zijn minst door de autoriteiten tegengewerkt zou worden en ook de kans zou lopen om opgepakt te worden.¹⁵³ Eerder werd al geschreven over de arrestatie van Aregawi Berhe van de TAND in Tigray en de vermeende vergiftiging van een van zijn medewerkers.¹⁵⁴ Zoals reeds is vermeld, is het TPLF eind november 2020 zijn machtsbasis in Tigray kwijtgeraakt. Aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht hielden elementen van het TPLF zich nog schuil en waren er nog steeds gevechten in delen van Tigray (zie ook paragraaf 1.1.2.1 en 1.2.2).

1.4 Gewelddadige methodes door illegale oppositiepartijen

Door Shene/OLA

Het dissidente OLA/Shene heeft het vredesakkoord met de regering niet aanvaard en voert een gewapende strijd tegen de overheid waarbij ze gerichte acties tegen overheidsfunctionarissen uitvoeren. ACLED schreef in december 2019 dat in de voorgaande twaalf maanden "Shene" verantwoordelijk zou zijn geweest voor de dood van ten minste acht overheidsfunctionarissen van de staat Oromia.¹⁵⁵ Het *United States Department of State* (USDoS) maakte daarnaast melding van een tweetal ontvoeringen door het Shene/OLA, waarbij een van de gegijzelden uiteindelijk de dood vond.¹⁵⁶

Vertrouwelijke bronnen bevestigen het geweld van Shene/OLA tegen overheidsfunctionarissen, maar maken ook gewag van geweld en acties van deze organisatie tegen de lokale bevolking. Leden van Shene hebben bijvoorbeeld lokale boerderijen geplunderd om aan eten te komen, aldus een vertrouwelijke bron.¹⁵⁷ *Addis Standard* maakte in een artikel van 29 mei 2019 melding van zes dodelijke slachtoffers tijdens een schermutseling tussen leden van het OLA en federale veiligheidstroepen. De krant schreef dat "zoals gewoonlijk" de werkelijke reden van

¹⁵⁰ New Business Ethiopia, *Ethiopia To Rehabilitate 1,000 Oromo Liberation Front Soldiers*, 13 februari 2019.

¹⁵¹ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020; vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

¹⁵² USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 20, 11 maart 2020.

¹⁵³ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020.

¹⁵⁴ Ezega News, *Dr Aregawi Berhe Says He Was Attacked and Detained in Mekelle*, 2 juli 2020.

¹⁵⁵ ACLED, *Regional Overview: Africa 24-30 November 2019*, 3 December 2019

¹⁵⁶ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 3, 11 maart 2020.

¹⁵⁷ Vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

de dood van de slachtoffers niet vastgesteld kon worden. Lokale autoriteiten zouden gezegd hebben dat de slachtoffers in een vuurgevecht tussen federale troepen en leden van het OLA terechtgekomen waren nadat laatstgenoemden een handgranaat hadden gegooid. Leden van de lokale gemeenschap zeiden echter dat de dodelijke slachtoffers bij een tegenaanval van federale troepen tegen het OLA waren gevallen.¹⁵⁸

Het OLA/Shene zou vanwege het conflict in Tigray gebruik maken van de terugtrekking van de federale troepen uit West-Oromia en het machtsvacuüm gebruiken om "etnische zuiveringen" in het gebied uit te voeren.¹⁵⁹ Een adviseur van de Ethiopische mensenrechtencommissie EHRC zei dat sinds november 2020 meer dan vijftig Amhara in het westen van Oromia waren gedood in het poging van het OLA/Shene hen uit de regio te verdrijven (zie ook paragraaf 1.8.2).¹⁶⁰

Door Shifta/Abbaa Torbee/Yadeessa Negassa

Volgens een vertrouwelijke bron worden Shene en *Shifta* (term voor bandiet, misdadiger, crimineel) vaak door elkaar gehaald en worden louter criminele acties door leden van de Shifta ook aan Shene toegewezen door de federale overheid.¹⁶¹ *Ethiopia Insight* haalde een woordvoerder van de regionale regering van Oromia aan die de term *shifta* gebruikte als hij het over het OLF in het algemeen had.¹⁶² *Abbaa Torbee*, een zinssnede in Afan Oromo die "Wiens beurt is het deze week?" betekent, wordt door sommige bronnen in verband gebracht met Shene en zou fungeren als een heimelijke doodseskader voor de dissidente OLF-factie. Andere bronnen, zoals AI, maken een onderscheid tussen Shene en *Abbaa Torbee* en noemen laatstgenoemde een clandestiene organisatie die door de federale regering wordt beschuldigd van bankovervallen, gerichte moordaanslagen en ontvoeringen. OLA/Shene wordt eveneens van dergelijke praktijken beticht.¹⁶³ *Ezega News* noemde ook nog de groepering *Yadeessa Negassa*, ook wel de 'groep van moordenaars' genaamd. Volgens het nieuwsmedium is dit een andere rebellengroepering van Oromo die verdacht wordt van het vermoorden van overheidsfunctionarissen in de westerse Shoa zone.¹⁶⁴

Vermeende betrokkenheid TPLF

Verschillende bronnen menen dat de Ethiopische autoriteiten zonder hard bewijs regelmatig naar het TPLF wijzen als instigator van het (etnisch) geweld en andere gebeurtenissen in Ethiopië, sinds de partij haar machtspositie in Ethiopië is kwijtgeraakt.¹⁶⁵ De federale regering beschuldigde het TPLF er bijvoorbeeld van dat het samen met het "OLA/Shene" verantwoordelijk was voor de moord op de populaire Oromo zanger Hachalu eind juni 2020 en de onlusten die na diens moord ontstonden (zie ook paragraaf 1.8). De opgepakte verdachten zouden onderling met elkaar Tigrinya gesproken hebben. Een woordvoerder van het TPLF ontkende alle

¹⁵⁸ Addis Standard, *OLF-SG disavows link with all armed groups, agrees to support government peace efforts*, 29 mei 2019.

¹⁵⁹ Al Jazeera, *Dozens killed in 'brutal' western Ethiopia attack*, 2 november 2020; UN News, *Ethiopia: 'Halt the violence', resolve grievances peacefully - UN rights chief*, 6 november 2020.

¹⁶⁰ BBC, *Ethiopia's Oromia conflict: Why a teacher was killed 'execution-style'*, 16 januari 2021.

¹⁶¹ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

¹⁶² Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020.

¹⁶³ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, pagina 16, 29 mei 2020; Global Voices, *How the murder of musician Hachalu Hundessa incited violence in Ethiopia: Part II*, 8 augustus 2020. Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020.

¹⁶⁴ Ezega News, *Members of OLF Shene Charged with Terrorism; 12 Farmers Reportedly Killed by Government in Southern*, 27 januari 2020.

¹⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020; vertrouwelijke bron, 12 juli 2020.

aantijgingen en zei dat het TPLF niet geloofde in moordaanslagen om daar politiek gewin bij te halen.¹⁶⁶

Een vertrouwelijke bron die aan de federale regering gelieerd is, noemde ook de regio's Afar en Benishangul-Gumuz als regio's waar het TPLF oppositiebewegingen tegen de Ethiopische autoriteiten zou steunen.¹⁶⁷ Gewelddadigheden in de regio Benishangul-Gumuz werden door een overheidsfunctionaris in een artikel van *Addis Standard* toegeschreven aan niet nader gespecificeerde oppositiegroeperingen en mogelijk ontslagen legerofficieren, waarbij hij waarschijnlijk naar officieren van het TPLF verwees. Hierbij zouden in 2020 al meer dan honderd doden zijn gevallen, onder wie militairen van het federale leger.¹⁶⁸ Ook in november 2020 wees de overheidsmedia naar betrokkenheid van het TPLF bij een moordpartij op buspassagiers in de regio Benishangul-Gumuz.¹⁶⁹ Bewijs voor de betrokkenheid van de partij bij deze incidenten is echter niet geleverd. Na een bijzonder bloedig incident in het westen van Oromia, eind oktober 2020 waarbij ruim vijftig Amhara zouden zijn gedood, riep het parlement Abiy op het TPLF tot terroristische organisatie te bestempelen. Het TPLF zou de daders van de moordpartij gesteund hebben.¹⁷⁰ De vermeende steun van het TPLF aan gewapende groeperingen zoals het OLA/Shene zou naar verluidt een van de redenen zijn dat Abiy besloot het leger begin november 2020 tegen de regio in te zetten.¹⁷¹

1.4.1

Door Qeerroo

Hoewel de Qeerroo geen illegale oppositiebeweging zijn, wordt in deze paragraaf gewag gemaakt van hun vermeende gewelddadige activiteiten. Na de moord op zanger Hachalu Hundessa eind juni 2020 zouden groepen Oromo, zowel volgens vertrouwelijke als open bronnen met name de Qeerroo, georkestreerde aanvallen op onder andere etnische groeperingen dan Oromo, zoals Amhara en Guraghe, hebben uitgevoerd. Ook zouden de Qeerroo, die overwegend moslim zijn,¹⁷² christelijke Oromo hebben aangevallen.¹⁷³

De cijfers over het aantal doden lopen uiteen. Volgens officiële cijfers van de Ethiopische regering zouden bij deze aanvallen meer dan 150 doden in Oromia zijn gevallen, met name in de stad Shashemene. ICG haalde in een artikel van 3 juli 2020 een commissaris van de Oromia politie aan die stelde dat 83 burgers en vier politieagenten in de chaos gedood waren. In een rapport over de gebeurtenissen schrijft de aan de Ethiopische staat gerelateerde *Ethiopian Human Rights Commission* (EHRC) dat er tijdens de crisis die van 29 juni tot en met 3 juli 2020 duurde 123 doden waren te betreuren: onder wie 35 slachtoffers door individuen of groepen die aan de zogenaamde georkestreerde aanvallen op burgers meededen en 76 door veiligheidstroepen bij het neerslaan van de onlusten.¹⁷⁴

¹⁶⁶ Ezega News, *TPLF Dismisses Allegations of Killing, Instigating Violence*, 18 juli 2020.

¹⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020.

¹⁶⁸ *Addis Standard*, *Ethiopian officials blame opposition groups for attacks*, 16 september 2020.

¹⁶⁹ *Addis Standard*, *Ethiopian forces kill 20 gunmen in western region*, 16 november 2020.

¹⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 17 november 2020.

¹⁷¹ *Statecraft*, *Ethiopian PM Launches Full-Scale Military Offensive Against TPLF in Tigray*, 5 november 2020.

¹⁷² Een vertrouwelijke bron is van mening dat niet alle Qeerroo moslim zijn en dat er ook christelijke Qeerroo zijn. Het oosten van Oromia, waar de meeste gewelddadigheden plaatsvonden, is met name islamitisch, waardoor de Qeerroo aldaar overwegend moslim zijn, aldus de bron: Vertrouwelijke bron, 14 januari 2021.

¹⁷³ ICG, *Defusing Ethiopia's Latest Perilous Crisis*, 3 juli 2020; Vertrouwelijke bron, 15 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; Borkena, *Ethiopia, Oromo region: police confirm death toll from attack reached 166*, 5 juli 2020; Ezega News, *At Least Eight Members of Insurgent Group Killed in Western Ethiopia*, 9 augustus 2020.

¹⁷⁴ Borkena, *Ethiopia, Oromo region: police confirm death toll from attack reached 166*, 5 juli 2020; EHRC, *<<IT DID NOT FEEL LIKE WE HAD A GOVERNMENT>> Violence & Human Rights Violations following Musician Hachalu Hundessa's Assassination*, 1 januari 2021: De Ethiopische autoriteiten zouden volgens de website van Borkena ook naar OLA/Shene gewezen hebben als diegenen die achter het etnisch geweld zaten.

Het is niet bekend of er een vooropgezet plan was bij de vermeende georkestreerde aanvallen of dat deze spontaan ontstonden na de moord. Een bron stelt zijn vraagtekens bij de organisatiegraad van het geweld na de dood van Hachalu (zie ook paragraaf 1.8.2 en 3.1.1).¹⁷⁵ De federale regering heeft de kopstukken van het OFC Jawar Mohammed en Bekele Gerba opgepakt naar aanleiding van de ongeregelde heden en hun opruiing en (medeplichtigheid aan) moord ten laste gelegd.¹⁷⁶ Vertrouwelijke bronnen zijn het erover eens dat Jawar Mohammed in staat is om de Oromo jeugd te mobiliseren, maar er bestaan grote discrepanties in de visie op zijn betrokkenheid bij de gewelddadigheden na de moord op Hachalu. Daar waar één bron meent dat hij middels sociale media de jongeren heeft opgehitst, is een ander van mening dat er geen enkel bewijs hiervoor bestaat.¹⁷⁷

1.5 Operatiegebied van illegale oppositiebewegingen

Oromia wordt als broeinest genoemd van de meeste problemen in Ethiopië, en dan met name het westen en het zuiden van deze regio.¹⁷⁸ Naar aanleiding van de gewelddadigheden door OLA/Shene, riep de federale regering in 2019 de noodtoestand uit in de zones Wollega (ook wel Wellega genaamd) en Guji in de regionale staat Oromia. Daarmee werd het leger verantwoordelijk voor de veiligheid van de zones.¹⁷⁹

Oppositiebewegingen die voorheen illegaal waren, zoals het OLF, het ONLF, het BPLM, en PG7 zijn na het aantreden van Ahmed Abiy vanuit Eritrea teruggekeerd naar Ethiopië.¹⁸⁰ Volgens Ezega News zou het OLA/Shene na 2018 nog in Kenia getraind zijn.¹⁸¹ Na diens arrestatie is OFC-politicus Jawar Mohammed onder andere aangeklaagd voor het sturen van OLA/Shene strijders via Kenia naar Egypte om in het laatste land getraind te worden.¹⁸² Deze aanklacht wordt echter door verschillende bronnen in twijfel getrokken.¹⁸³

De Ethiopische autoriteiten beschuldigden ongeïdentificeerde gewapende groepen die vanuit Soedanees grondgebied opereerden van moordpartijen in de regio Benishangul-Gumuz. Hierbij was niet bekend om wat voor groepen het gaat, maar er werd door de Ethiopische autoriteiten wel gezinspeeld op betrokkenheid van het TPLF. Deze zou de groeperingen van materieel en training hebben voorzien.¹⁸⁴ Een vertrouwelijke bron merkt op dat in open bronnen de macht van het TPLF buiten de eigen regio Tigray overschat wordt.¹⁸⁵

1.6 Rol van en ontwikkelingen rondom het OLF

Als maatregel om de politieke ruimte te vergroten stond de regering onder Abiy Ahmed toe dat het OLF, samen met andere politieke partijen in ballingschap,

¹⁷⁵ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

¹⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

¹⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

¹⁷⁸ Ezega News, *Members of OLF Shene Charged with Terrorism; 12 Farmers Reportedly Killed by Government in Southern*, 27 januari 2020; New Business Ethiopia, *Ethiopia To Rehabilitate 1,000 Oromo Liberation Front Soldiers*, 13 februari 2019.

¹⁷⁹ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

¹⁸⁰ EastAfro.com, *Ethiopia: Gambella People's Liberation Movement Returns Home From Eritrea*, 22 april 2019.

¹⁸¹ Ezega News, *Members of OLF Shene Charged with Terrorism; 12 Farmers Reportedly Killed by Government in Southern*, 27 januari 2020

¹⁸² Ethiopia Insight, *Ethiopian prosecutors charge Jawar with training terror group in Egypt*, 25 september 2020.

¹⁸³ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

¹⁸⁴ Addis Standard, *Ethiopian forces kill 20 gunmen in western region*, 16 november 2020.

¹⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

terugkeerde naar Ethiopië. Door het OLF te legaliseren werd het mogelijk voor personen om zich openlijk als OLF-aanhanger te identificeren. Toch is het moeilijk om te zeggen wie en wat het OLF nu precies is, aldus William Davison van ICG in een gesprek met het onderzoeksteam van het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken. Davison is ook van mening dat hoewel de organisatie legaal is, ze nog steeds als dreiging gezien wordt door de Ethiopische autoriteiten.¹⁸⁶

Het is volgens verschillende bronnen moeilijk om over één OLF te spreken. Het OLF bestaat uit meerdere facties en afscheidingen.¹⁸⁷ Het OLF van voormalig voorzitter Dawud Ibsa staat onder desbetreffende naam als politieke partij ingeschreven bij de Ethiopische kiesraad.¹⁸⁸ Verder zijn er het *Oromo Democratic Front* (ODF) dat door veteranen van het OLF-leiderschap is opgericht, de *Oromo National Party* (ONP) van generaal Kemal Gelchu, die naar Eritrea vluchtte om zich bij het OLF aan te sluiten om zich later weer af te scheiden, en de OLF- facties onder respectievelijk de leiding van de voormalig voorzitter van het OLF Galasa Diblo en die van generaal Hailu Gonfa.¹⁸⁹

Dawud Ibsa nam in mei 2019 openlijk afstand van alle partijen die in naam van het OLF nog steeds de gewapende strijd in Ethiopië voortzetten.¹⁹⁰ Volgens *The Economist* zijn de details van het vredesverdrag nooit bekend gemaakt, waardoor het voor beide partijen makkelijk is om elkaar ervan te beschuldigen het verdrag niet te respecteren.¹⁹¹ Een vertrouwelijke bron is van mening dat er bij het OLF, OLA en Shene niet te veel in hokjes gedacht moet worden, omdat alles heel fluïde in elkaar overloopt en sommige facties elkaar bevechten daar waar anderen elkaar weer opzoeken om samen te werken. Het is volgens de bron allemaal erg lokaal bepaald.¹⁹²

Volgens een vertrouwelijke bron is de politieke factie van het OLF niet eensgezind. Een factie binnen de partij zou toenadering tot de PP van premier Abiy willen, terwijl een andere juist tegen de pan-Ethiopische politiek van Abiy is en zich voornamelijk wil richten op de belangen van de Oromo in Ethiopië.¹⁹³ Daarbij stellen sommige vertrouwelijke bronnen zich de vraag in hoeverre je echt van een gestructureerde partij kunt spreken of meer van een ideologie of idee.¹⁹⁴ "Lemma Megersa en Abiy Ahmed belichaamden in 2018 voor velen ook het OLF", stelt een vertrouwelijke bron. Volgens dezelfde bron is anno 2020 van die gedachte niet veel meer over. Het OFC is beter georganiseerd dan het OLF en zou ook een grotere achterban hebben.¹⁹⁵

¹⁸⁶ Home Office, *Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 97, juli 2020.

¹⁸⁷ Het is niet duidelijk hoeveel facties er nu precies en onder welke naam deze facties bekend zijn. In dit rapport is met name gebruik gemaakt van het proefschrift van de heer Tessema. Hiermee is niet gezegd dat de opsomming uitputtend is: Tessema, Y.N., *Political discourses and the securitization of democracy in post-1991 Ethiopia*, pagina 129, 7 mei 2020.

¹⁸⁸ Addis Standard, @addisstandard, 19 november 2019: twitter.com/addisstandard/status/1195315489976795136

¹⁸⁹ Tessema, Y.N., *Political discourses and the securitization of democracy in post-1991 Ethiopia*, pagina 129, 7 mei 2020.

¹⁹⁰ Addis Standard, *OLF-SG disavows link with all armed groups, agrees to support government peace efforts*, 29 mei 2019

¹⁹¹ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

¹⁹² Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

¹⁹³ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

¹⁹⁴ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

¹⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

1.7 Verhoudingen met de buurlanden, Eritrea, Somalië, Soedan en Zuid-Soedan

1.7.1 Eritrea¹⁹⁶

De eerste signalen na de vredesovereenkomst tussen premier Abiy Ahmed en de Eritrese president Isaias waren hoopvol. Telefoonlijnen werden hersteld, vluchten tussen Addis Abeba en Asmara hervat en goederen werden intensief tussen beide landen uitgewisseld. In juli 2018 werden de diplomatieke banden tussen beide landen weer aangehaald. Na het vredesakkoord met Ethiopië leek sprake te zijn van enige dooi in het internationale politieke isolement waarin Eritrea lange tijd verkeerde.¹⁹⁷

President Isaias van Eritrea bracht in de verslagperiode onder andere bezoeken aan de buurlanden Ethiopië, Sudan en Egypte. Het Eritrese ministerie van Informatie liet over deze bezoeken niet veel meer los dan dat het zou gaan om het verbeteren van de bilaterale betrekkingen en regionale samenwerking tussen deze landen.¹⁹⁸ Volgens het nieuwsmedium *Eritrea Hub* zou het gemeenschappelijke aspect van de drie bezochte landen zitten in de Nijl en de impasse over de *Grand Ethiopian Renaissance Dam* (GERD)¹⁹⁹ in Ethiopië. President Isaias ziet zich volgens deze bron graag als mediator. Hij heeft Eritrea altijd een regionale rol toegedicht. Ook sprak president Isaias met de Somalische president. Enkele bronnen zien hierin een poging van de Eritrese president samen met Ethiopië en Somalië een blok (de zogenaamde "Cushitic Alliance") te vormen tegen de toenemende macht van de Golfstaten in de Hoorn van Afrika.²⁰⁰

Op 19 juli 2020 bezocht de Ethiopische premier Abiy het militaire kamp SAWA in Eritrea. SAWA is de plaats waar rekruten van de Eritrese strijdkrachten (EDF) en dienstplichtigen van de nationale dienst naartoe worden gezonden voor een militaire basisopleiding. Als de jongeren eenmaal naar de SAWA zijn gestuurd, blijven ze voor onbepaalde tijd hun nationale dienstplicht vervullen, de belangrijkste reden waarom jonge Eritreeërs de afgelopen twee decennia uit Eritrea zijn gevlucht. Paradoxaal genoeg behoort de meerderheid van de jonge Eritreeërs die in Ethiopië onderdak hebben gezocht tot de 'SAWA-afgestudeerden'.²⁰¹ Volgens een vertrouwelijke bron is de toenadering tussen Eritrea en Ethiopië vanuit Ethiopisch oogpunt voornamelijk bedoeld om het TPLF te isoleren en centralisatie mogelijk te maken. Om betere samenwerking tussen Ethiopië en Eritrea op alle niveaus ging het niet.²⁰²

¹⁹⁶ De informatie uit deze paragraaf is voor grote delen letterlijk overgenomen uit het *Algemeen Ambtsbericht Eritrea November 2020*, pagina 8-10.

¹⁹⁷ VOA News, *Since Ethiopia-Eritrea Peace Deal, Little to Show: Analysts*, 16 september 2020; Economist Intelligence Unit, *Eritrea Country Report*, pagina 10, 2020; Ethiopian News Agency, *Eritrea, Sudan Agree to Bolster Bilateral Ties Including Regional Security*, 8 september 2020; VOA News, *Through Regional Diplomacy, Eritrea Normalizes Ties with Djibouti*, 9 september 2018.

¹⁹⁸ Shabait.com, *President Isaias returns home concluding two-day visit to Ethiopia*, 5 mei 2020; Shabait.com, *President Isaias Afwerki returned home concluding working visit to Sudan*, 27 juni 2020; Shabait.com, *President Isaias Afwerki on working visit to Egypt*, 5 juli 2020.

¹⁹⁹ Sinds Ethiopië tien jaar geleden begon met de bouw is de Grand Ethiopian Renaissance Dam (GERD) in de Blauwe Nijl controversieel. Het stuwmeer achter de dam kan tijdens het vullen meer dan een jaar lang alle toevoer van de Blauwe Nijl absorberen. Daarmee heeft Ethiopië – tijdens de initiële vulperiode en bij het hervullen na extreme droogte – controle over de watertoevoer naar Soedan en Egypte. Juist daarom ziet Egypte de dam als bedreiging van de Nijl als levensader voor het land. Voor Ethiopië is de dam een nationaal prestige-project, waar de bevolking aan mee heeft betaald. Voor Soedan kan de dam het irrigatiepotentieel van het land vergroten, maar dat is voor Egypte weer een bedreiging. De dam is dan ook een bron van grote regionale verdeeldheid.

²⁰⁰ Eritrea Hub, *What's behind President Isaias's travels?* 6 juli 2020; AfricaNews, *Ethiopia - Eritrea peace deal reviewed as Abiy visits Afwerki*, 19 juli 2020; United States Institute of Peace, *Amid Red Sea Rivalries, Eritrea Plays for Independence President Isaias proposes a regional bloc to balance the rising influence of Gulf states*, 11 maart 2020; Cushitic: gebaseerd op de talen die overwegend in de drie landen worden gesproken. Daily Nation, *Once a pariah, Eritrean president comes up with regional bloc idea*, 2 februari 2020.

²⁰¹ Asmarino Independent Media, *Eritrea what are the leaders of Ethiopia and Eritrea up to?*, 21 juli 2020.

²⁰² Vertrouwelijke bron, 13 oktober 2020.

Direct na de vredesovereenkomst in de zomer van 2018 werden vier grensovergangen geopend, waardoor de handel tussen beide landen opgepakt kon worden. De grensovergangen werden echter na enkele maanden weer gesloten, nadat onder andere overheidsfunctionarissen uit de regio Tigray naar verluidt hun zorgen hadden uitgesproken.²⁰³ De kortstondige opening van de grens zorgde voor een gevoel van onveiligheid bij Eritrese vluchtelingen in de vluchtelingenkampen in Noord-Ethiopië. Het einde van het conflict tussen Eritrea en Ethiopië betekende geen verbetering van de mensenrechtensituatie in Eritrea. Gevluchte Eritreeërs vreesden dat Eritrese overheidsfunctionarissen gebruik zouden maken van de opening en zich tussen de vluchtelingen zouden mengen.²⁰⁴ Een vertrouwelijke bron meldde dat Tigrese academici naar Tigray zijn teruggekeerd uit angst voor de aanwezigheid van de Eritrese inlichtingendienst in Addis Abeba.²⁰⁵

Abiy en Isaias mochten dan toenadering tot elkaar hebben gezocht, het TPLF zag Eritrea nog steeds als vijand. Van 1998 tot 2000 vochten Eritrea en Ethiopië, dat toentertijd door het EPRDF/TPLF geregeerd werd, een bloedige oorlog uit waaronder met name de regio Tigray dat grenst met Eritrea zwaar geleden heeft. De problemen tussen Tigray en Eritrea gaan veel verder terug en zijn vaak van persoonlijke aard tussen de leiders van beide partijen, zegt een senior onderzoeker van de Universiteit van Londen in een interview met VOA News.²⁰⁶ De toenadering tussen Abiy en Isaias werd dan ook met argusogen gezien door het leiderschap van het TPLF.²⁰⁷ Mede door tegenwerking van de Tigreeërs is er geen voortgang geboekt in de demarcatie van omstreden grensgebieden, met name het gebied rond de plaats Badme, waarvan de *Eritrea-Ethiopia Boundary Commission* (EEBC), die was opgericht om het grensgeschil te beslechten, in 2002 had besloten dat dit gebied aan Eritrea toebehoorde.²⁰⁸

Begin november 2020 braken gevechten uit tussen het Ethiopische federale leger en de opstandige regionale troepen van het TPLF in de staat Tigray. Er zou sprake zijn van duizenden doden. Bronnen spraken van het risico dat het conflict kon escaleren tot een grensoverschrijdend regionaal conflict. Met de toenemende spanning beschuldigden TPLF-leiders ook hun gezworen vijand Eritrea van inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van Ethiopië in een poging Tigray in het nauw te drijven. Het risico op een grensoverschrijdend conflict nam toe nadat de TPLF een raketaanval uitvoerde op de hoofdstad Asmara.²⁰⁹ Bronnen, onder wie in Ethiopië gestationeerde diplomaten en VN-medewerkers, meldden dat het Eritrese leger, waaronder dienstplichtigen, naar Tigray was gestuurd om aan de zijde van de Ethiopische federale troepen tegen de troepen van het TPLF mee te vechten (zie ook paragraaf 1.1.2.1 en 1.8.7).²¹⁰ Een bron van *The Guardian* zei gezien te hebben hoe in de begin dagen van het conflict Eritrese soldaten de leiding over de Ethiopische

²⁰³ VOA News, *Since Ethiopia-Eritrea Peace Deal, Little to Show: Analysts*, 16 september 2020.

²⁰⁴ Swiss Peace Foundation, *Peace for whom? The situation of Eritrean refugees in Ethiopia*, 1 april 2020.

²⁰⁵ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

²⁰⁶ VOA News, *Since Ethiopia-Eritrea Peace Deal, Little to Show: Analysts*, 16 september 2020.

²⁰⁷ BBC News, *Why there are fears that Ethiopia could break up*, 4 september 2020.

²⁰⁸ VOA News, *Since Ethiopia-Eritrea Peace Deal, Little to Show: Analysts*, 16 september 2020; BBC News, *Why there are fears that Ethiopia could break up*, 4 september 2020.

²⁰⁹ Al Jazeera, *Eritrea, Tigray and Ethiopia's brewing civil war*, 8 november 2020; NOS, *Verdere escalatie in Ethiopië: rebellen voeren aanvallen uit op Eritrea*, 15 november 2020.

²¹⁰ Human Rights Concern-Eritrea, *Eritrean Armed Forces Fighting Inside Tigray*, 24 november 2020; The Guardian, *'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses*, 21 december 2020; Xinhuanet, *No proof of Eritrean troops fighting in Ethiopia: UN chief*, 10 december 2020; Bloomberg, *Possible Eritrea Troop Sightings Signal Wider Ethiopia Fight*, 8 december 2020; vertrouwelijke bron, 10 december 2020.

federale troepen hadden. Later zouden de Ethiopiërs de teugels in handen hebben genomen, aldus de bron.²¹¹

In een gesprek met de secretaris-generaal van de VN Antonio Guterres verklaarde Abiy dat er geen Eritrese troepen op Ethiopisch grondgebied zouden zijn.²¹² Na het uitbreken van het conflict verklaarde Abiy ten overstaan van het Ethiopische parlement dat het Eritrese volk niet alleen de broeders van de Ethiopiërs waren, maar dat ze zich echte vrienden hadden betoond door zich in barre tijden aan de zijde van de Ethiopiërs te scharen.²¹³ De Eritrese staatstelevisie zou volgens *The Guardian* niet bericht hebben over het conflict bij de zuiderbuur. Zelfs aan de raketaanval op de hoofdstad Asmara was publiekelijk geen aandacht besteed door de Eritrese autoriteiten.²¹⁴ Op 4 januari 2021 gaf Ataklti Haileselassie, die na de inname van Mekelle als waarnemend burgemeester is aangesteld, in een televisieoptreden toe dat Eritrese troepen hadden deelgenomen aan het gewapend conflict in Tigray.²¹⁵ Op 20 januari 2021 verklaarde de woordvoerder van het Ethiopische ministerie van Buitenlandse Zaken dat de berichtgeving over de betrokkenheid van Eritrese bij het conflict in Tigray ongegrond en fout was.²¹⁶

Ethiopië heeft decennialang Eritrese oppositiegroeperingen onderdak geboden. Met de toenadering tussen beide landen sinds het aantreden van Abiy en het uitbreken van het conflict in Tigray zijn leden van deze groeperingen naar verluidt onderhevig aan onder andere intimidatie en arrestatie van de zijde van de Ethiopische autoriteiten (zie ook paragraaf 3.2.1).²¹⁷

1.7.2

Soedan

Soedan en Ethiopië delen een gemeenschappelijke grens van ongeveer 1.600 kilometer. De grens is destijds tot stand gekomen conform verdragen tussen Ethiopië en de koloniale machten, het Verenigd Koninkrijk en Italië. Tot op heden heeft de grens geen duidelijke demarcatielijnen. De Al Fashaqa regio in de Soedanese staat Al-Qadarif is een rijk en vruchtbaar gebied waar Ethiopische boeren met het toestemming van de Ethiopische regering decennialang hun gewassen hebben gecultiveerd.²¹⁸

De Soedanese autoriteiten beschuldigden midden december 2020 het Ethiopische leger en aan dit leger gerelateerde milities van infiltraties in Soedanees grondgebied, waarbij ze vier personen doodden, onder wie een legerofficier. Het Soedanese nieuwsstation *Radio Dabanga* noemde betreffende dit voorval dat "shifita", gewapende bendes (zie ook paragraaf 1.4), gesteund door honderden Ethiopische federale troepen, verantwoordelijk waren voor de dodelijke slachtoffers. Eerder die maand zou een Ethiopische parlementaire commissie het Soedanese leger ervan beschuldigd hebben dat het op instigatie van het TPLF aanvallen op burgers had uitgevoerd. Het Ethiopische leger en Amhara milities hadden gedurende het jaar

²¹¹ The Guardian, 'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses, 21 december 2020.

²¹² Xinhuanet, *No proof of Eritrean troops fighting in Ethiopia: UN chief*, 10 december 2020.

²¹³ The Guardian, 'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses, 21 december 2020.

²¹⁴ The Guardian, 'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses, 21 december 2020.

²¹⁵ Addis Standard, *NEWS: MEKELLE CITY INTERIM MAYOR ADMITS PRESENCE AND PARTICIPATION OF ERITREAN FORCES IN TIGRAY CONFLICT*, 4 januari 2021.

²¹⁶ Fana Broadcasting Corporate, *Reports On Involvement Of Eritrean, Somalian Solders In Law Enforcement Operation Are False, Unfounded: MoFA*, 20 januari 2021.

²¹⁷ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

²¹⁸ DW, *What's behind the Ethiopia-Sudan border row?*, 4 juni 2020; BBC Monitoring (Al-Mashhad Al Sudani Website), *Sudanese army 'enters last border point with Ethiopia'*, 22 december 2020.

meerdere gewelddadige clashes met Soedanese leger. De Ethiopische autoriteiten hadden eerder aangegeven dat zulke aanvallen niet meer zouden voorkomen.²¹⁹

Het Soedanese leger verklaarde in december 2020 weer de controle verkregen te hebben over delen van het oosten van de Soedanese staat Al-Qadarif. Volgens het Soedanese radiostation *Radio Dabanga* hadden de "shifita" meer dan vijftientig jaar de regio geteisterd met gewelddadige raids waarbij ze vee stalen of personen voor losgeld ontvoerden. Daar waar *Radio Dabanga* over shifita sprak, had de *Sudan Tribune* het echter over Amhara-milities die de regio teisterden.²²⁰

Naar aanleiding van bovengenoemde incidenten twitterde Abiy dat zijn regering de gebeurtenissen aan de Ethiopisch-Soedanese grens nauwlettend volgde. Hij stelde dat dergelijke incidenten de band tussen de twee landen niet zou breken, omdat ze altijd de dialoog gebruikten om geschillen te beslechten.²²¹ De Ethiopische televisie meldde op 20 december 2020 dat de Ethiopische en Soedanese leiders hadden afgesproken een dialoog aan te gaan om het grensgeschil op te lossen.²²²

Volgens Ethiopische leden van de *Ethiopia-Sudan Boundary Commission* heeft Soedan het verdrag geschonden dat de twee landen in 1972 ondertekenden om een oplossing voor het grensgeschil te vinden. Het verdrag stelt volgens hen dat de status quo in het betwiste gebied gehandhaafd blijft zolang de landen geen oplossing hebben gevonden. Een Ethiopisch lid van de commissie zei dat Soedan het verdrag had geschonden door de Ethiopische grens over te trekken en land te bezetten.²²³ De woordvoerder van het Ethiopische ministerie van Buitenlandse Zaken stelde dat Ethiopië de dialoog wilde zoeken om tot een oplossing te komen. Hierbij gaf hij aan dat Soedan niet alleen illegaal het betwiste gebied was binnengetrokken, maar dat Soedanese hoogwaardigheidsbekleders hadden verklaard het "herwonnen" gebied niet te zullen teruggeven.²²⁴ In een toespraak aan het Soedanese volk verklaarde luitenant generaal Abdel Fattah al-Burhan, voorzitter van de overgangsraad van Soedan, dat Soedanese troepen de soevereiniteit van Ethiopië respecteerden en de grens niet over waren gestoken. Hij stelde ook middels de dialoog tot een oplossing te willen komen.²²⁵

De besprekingen die beide landen in december 2020 in Khartoem hielden om het conflict op te lossen, leidden niet tot een overeenkomst. Begin 2021 hield het geweld aan: op 11 januari 2021 veroordeelden de Soedanese autoriteiten Ethiopische milities ("shifita") voor het doden van zes Soedanese burgers in Oost-Soedan, naar verluidt vijf vrouwen en een kind. Volgens lokale bronnen van *Sudan Tribune* waren scherpshutters van het Ethiopische federale leger verantwoordelijk voor de doden. Ook zou Ethiopië volgens de Soedanese autoriteiten het Soedanese luchtruim geschonden hebben. De Ethiopische minister van Buitenlandse Zaken aan de andere kant beschuldigde op 12 januari 2021 de Soedanese strijdkrachten ervan zich te versterken en te verspreiden binnen Ethiopisch grondgebied.²²⁶ Een paar dagen later sloot de Soedanese overheid verdere besprekingen met Ethiopië over de

²¹⁹ Sudan Tribune, *Sudan accuses Ethiopian army of border attacks*, 16 december 2020; The Reporter, *Board accuses Sudanese forces of conspiring with TPLF to kill civilians*, 12 december 2020; Radio Dabanga, *At least 5,000 people displaced after Sudan-Ethiopia border violence*, 2 juni 2020.

²²⁰ Radio Dabanga, *Ethiopian forces ambush Sudanese soldiers in El Gedaref*, 17 december 2020.

²²¹ Abiy Ahmed Ali, @AbiyAhmedAli, 17 december 2020: twitter.com/AbiyAhmedAli/status/1339608026383323138.

²²² BBC Monitoring (ETV), *Ethiopian and Sudanese leaders agree to solve border row*, 20 december 2020.

²²³ BBC Monitoring (ENA), *Ethiopian official says Sudan 'violated' border agreement*, 6 januari 2021.

²²⁴ BBC Monitoring (ETV), *Ethiopia urges Sudan to withdraw from disputed region, then resume talks*, 5 januari 2021.

²²⁵ BBC Monitoring (Suna News Agency), *Sudanese leader says army has not attacked Ethiopia*, 31 december 2020.

²²⁶ BBC Monitoring (Baj News Website), *Sudan warns Ethiopia of 'dangerous consequences' amid tension*, 13 januari 2021; BBC Monitoring (SUNA News Agency), *Sudan condemns 'brutal' aggression by Ethiopian militias*, 12 januari 2021; Xinhua, *Sudan says 6 civilians killed by Ethiopian militias on border*, 12 januari 2021; Sudan Tribune, *Five women, child killed by Ethiopian force as border tensions escalate*, 12 januari 2021.

Al-Fashaqa regio uit. Conform berichtgeving op de website van de private nieuwszender Baj News was Soedan van mening dat de voorgaande afspraken tussen beide landen afdoende waren om de grens te bepalen. De verklaring kwam nadat Soedan de Ethiopische luchtmacht had beschuldigd van het schenden van het Soedanese luchtruim.²²⁷

Naast de kwestie Al Fashaqa zijn Ethiopië, Soedan en Egypte nog steeds in onderhandeling over de GERD in de regio Benishangul Gumuz (zie ook gedeelte over Eritrea en paragraaf 1.8.4).²²⁸ Soedan, net zoals Egypte, maakt zich vanwege de grote afhankelijkheid van het Nijlwater zorgen over de watervoorziening van het land als de dam eenmaal in gebruik genomen gaat worden en Ethiopië de toevoer van Nijlwater naar stroomafwaarts gelegen landen kan reguleren. Egypte en Soedan staan inzake de dam een strikt verdrag voor met bindende voorwaarden, terwijl Ethiopië een minder stringent en meer flexibel akkoord tussen de landen wil opstellen dat voorziet in richtlijnen en niet zozeer in harde afspraken.²²⁹ Begin september 2020 staakten de VS een deel van financiële hulp aan Ethiopië, omdat het land eenzijdig had besloten om met het vullen van de dam te beginnen.²³⁰ Op 15 december 2020 bespraken de betrokken ministers van beide landen om de onderhandelingen tussen Egypte, Soedan en Ethiopië over de dam weer op te starten.²³¹

In een verklaring in oktober 2020 weet premier Abiy Ahmed het geweld in de Ethiopische regio Benishangul-Gumuz aan strijders die in Soedan training en logistieke hulp kregen. Hierbij noemde hij geen specifieke groeperingen die verantwoordelijk zouden zijn voor het geweld (zie paragraaf 1.5). Volgens *Al Jazeera* waren niet nader genoemde oppositieleiders echter van mening dat het geweld in de regio langs etnische lijnen liep en dat milities van Gumuz het voorzien hadden op de Amhara en Agaw, ook wel Agew genoemd, minderheden in de regio.²³²

Sinds het uitbreken van het gewapend conflict tussen de federale overheid van Ethiopië en de regio Tigray begin november 2020 zijn er in korte tijd tienduizenden personen vanuit Tigray naar Soedan gevlucht.²³³ Soedanese autoriteiten verklaarden op 20 november 2020 dat het aantal vluchtelingen vanwege het conflict de 54.000 personen was gepasseerd.²³⁴ Soedan had zich aangeboden als bemiddelaar in het conflict. Soedan had volgens een vertrouwelijke bron als naaste buur van Ethiopië, en de regio Tigray, veel te winnen bij een rol als bemiddelaar en een snelle beslechting van het conflict. Het zou in de rol van bemiddelaar aan de buitenwereld kunnen laten zien dat het een stabiel land in de regio is en dat het een democratische transformatie voorstaat, aldus de bron.²³⁵ Premier Abiy was niet genegen om het aanbod van Soedan te aanvaarden, omdat hij in een snelle afhandeling van het conflict geloofde.²³⁶ Op 1 december 2020, nadat de hoofdstad van Tigray Mekelle door federale troepen was ingenomen, bedankte Abiy op de Ethiopische staatstelevisie het Soedanese volk en de Soedanese regering, naast die

²²⁷ BBC Monitoring (Baj News Website), *Sudan rules out talks with Ethiopia over disputed region*, 14 januari 2021.

²²⁸ Vertrouwelijke bron, 17 november 2020.

²²⁹ The Africa Report, *Ethiopia/Egypt/Sudan: Trust, linkage, and cooperation can end dam dispute*, 3 oktober 2020.

²³⁰ The Africa Report, *US decision to halt aid to Ethiopia over GERD risks complicating talks*, 7 september 2020.

²³¹ BBC Monitoring (Suna News Agency Website), *Sudan and Ethiopia agree to continue talks on Nile dam*, 15 december 2020.

²³² Al Jazeera, *Dozens killed in 'gruesome' bus attack in western Ethiopia*, 15 november 2020.

²³³ Al Jazeera, *Concern grows for safety of Eritrean refugees as Tigray war rages*, 21 november 2020: Op 21 november waren ongeveer 40.000 personen vanuit Ethiopië naar Soedan gevlucht volgens Al Jazeera.

²³⁴ Sudan Tribune, *Sudan deploys troops in two additional border areas with Ethiopia*, 20 december 2020.

²³⁵ Vertrouwelijke bron, 17 november 2020.

²³⁶ Vertrouwelijke bron, 17 november 2020; vertrouwelijke bron, 17 november 2020.

van de andere buurlanden Djibouti, Somalië, Kenia en Zuid-Soedan voor hun steun gedurende de operatie tegen het TPLF.²³⁷

1.7.3

Zuid-Soedan

In het vorige ambtsbericht werd geschreven over de kwestie Abyei. De olierijke regio Abyei, die tussen Noord- en Zuid-Soedan ligt, wordt door beide landen opgeëist. Dit heeft tot veel geweld geleid, waardoor meer dan honderdduizend inwoners op de vlucht zijn geslagen.²³⁸ De *United Nations Interim Security Force for Abyei* (UNISFA), die met name uit Ethiopische militairen bestaat, moet voor de rust en vrede in de regio Abyei zorgen. In een schrijven van 15 oktober 2020 stelde de VN dat ondanks de continue toenaderingspogingen tussen Soedan en Zuid-Soedan er weinig voortgang was geboekt betreffende de uiteindelijke status van Abyei en dat de veiligheidssituatie in die regio gespannen bleef.²³⁹ Hetzelfde schrijven stelt dat de geplande reductie van de troepen conform resolutie 2469 (2019) van de Veiligheidsraad nog steeds liep en in afzienbare tijd behaald zou zijn. De resolutie had een maximum van 3.550 geautoriseerde UNISFA manschappen voor ogen.²⁴⁰

Verder levert Ethiopië zo'n 2000 troepen aan de *United Nations Mission in the Republic of South Sudan* (UNMISS) om de vrede en veiligheid in Zuid-Soedan te bewaren en om voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling van het land.²⁴¹ Na het uitbreken van het conflict tussen de federale overheid en de regionale staat Tigray zou Ethiopië drie Tigrese soldaten uit deze missie hebben teruggetrokken (zie ook paragraaf 3.2.1).²⁴²

Ethiopië speelde een bemiddelende rol tussen president Salva Kiir van Zuid-Sudan en zijn aartsrivaal Riek Machar die elkaar in een burgeroorlog om de macht bevochten. Het regeringsleger van Kiir raakte in december 2013 slaags met gewapende aanhangers van Machar, destijds vicepresident. De burgeroorlog liep langs etnische lijnen in het land. De bloedige strijd in Zuid-Soedan kostte aan honderdduizenden mensen het leven en zorgde voor een grote vluchtelingenstroom, met name naar buurlanden Oeganda, Kenia, Ethiopië en Soedan.²⁴³ Begin 2020 stemden Kiir en Machar toe een coalitieregering te vormen waarbij Machar weer de vicepresident van het land werd.²⁴⁴

In september 2020 verklaarde president Kiir in een gesprek met voormalig president van Ethiopië Dr. Mulatu Teshome, die als speciaal gezant voor de Ethiopische premier optrad, in de Zuid-Soedanese hoofdstad Juba dat het tijd was om de relatie tussen beide landen te verdiepen. De gesprekken tussen Kiir en Teshome gingen met name over de manieren van samenwerking waarbij beide landen gebaat zouden zijn, zoals infrastructuurprojecten en het bouwen van wegen tussen beide landen.²⁴⁵

²³⁷ BBC Monitoring, *ETV, Ethiopia PM thanks neighbouring countries for 'cooperation'*, 1 december 2020; Sudan Tribune, *Sudan accuses Ethiopian army of border attacks*, 16 december 2020; The Reporter, *Board accuses Sudanese forces of conspiring with TPLF to kill civilians*, 12 december 2020: Het Soedanese leger zou gedeserteerde Ethiopische soldaten die naar Soedan gevlucht waren, gearresteerd hebben en aan de Ethiopische autoriteiten overgedragen hebben.

²³⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina 25, juli 2018.

²³⁹ Security Council Report, *UN Interim Security Force for Abyei Mandate Renewal*, 11 november 2020; United Nations Security Council, *Situation in Abyei, S/2020/1019*, pagina 1, 15 oktober 2020; BBC Monitoring (Daily Nation), *Ethiopia peacekeepers withdrawn from South Sudan – UN*, 26 november 2020.

²⁴⁰ United Nations Security Council, *Situation in Abyei, S/2020/1019*, pagina 4, 15 oktober 2020: In 2017 was deze al verminderd van 5.326 naar 4.791.

²⁴¹ United Nations Peacekeeping, *UNMISS FACT SHEET*, geen datum (geraadpleegd op 3 december 2020).

²⁴² Deutsche Welle, *Ethiopia: 'People in Tigray are terrified'*, 25 november 2020.

²⁴³ NOS, *Rivalen Zuid-Sudan ontmoeten elkaar in Ethiopië*, 19 juni 2018.

²⁴⁴ The New York Times, *South Sudan Leader Appoints Ex-Rebel Leader as His Deputy*, 22 februari 2020.

²⁴⁵ All Africa, *Ethiopia: South Sudan, Ethiopia Need to Deepen Bilateral Ties – President Kiir*, 8 september 2020; Anadolu Agency, *Turkish foreign minister hosts Ethiopian representative*, 17 juli 2020.

1.7.4

Somalië

Ethiopië is naast militair ook politiek sterk betrokken bij het conflict in Somalië omdat het zelf een grote groep Somalische inwoners heeft in de *Somali Regional State* (SRS).²⁴⁶ Ethiopië, met een grote christelijke bevolkingsgroep, is beducht voor de risico's van het islamistische terrorisme in Somalië. Ethiopië heeft een grote islamitische minderheid en is bang dat het gedachtegoed van de terroristische groepering Al-Shabaab kan overslaan.²⁴⁷

De Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdienst NISS maakte op 14 november 2020 de arrestatie van 14 vermeende leden van de terroristische organisaties *Al-Shabaab* van de *Islamic State* bekend. Volgens de inlichtingen- en veiligheidsdienst waren de gearresteerde personen voornemens om aanslagen in Addis Abeba en andere delen van het land te plegen. Volgens een persverklaring van de dienst waren de verdachten gerekruteerd en getraind door de twee terroristische organisaties. In de verklaring stond ook dat de terroristen gebruik hadden willen maken van de situatie waarin de Ethiopische veiligheidstroepen gefocust zijn op de campagne tegen het TPLF.²⁴⁸ Op een pro-Al-Shabaab website ontkende de beweging dat *Al-Shabaab* strijders door de Ethiopische autoriteiten zouden zijn opgepakt.²⁴⁹

Het is Ethiopië er alles aan gelegen om Al Shabaab en andere terroristische organisaties in Somalië te bestrijden. In 2007 werd de *African Union Mission in Somalia* (AMISOM) geïnstalleerd met als doel Al-Shabaab te bestrijden en de vrede in het land te bewaren. De VN Veiligheidsraad besloot op 29 mei 2020 om de AMISOM troepen nog tot eind februari 2021 in te zetten waarbij ze voor de veiligheid in de aanloop naar de verkiezingen moeten zorgen en zich gereed maken om langzamerhand de verantwoordelijkheden aan de Somalische veiligheidstroepen over te dragen.²⁵⁰ Het hoofd van AMISOM, de Mozambikaanse ambassadeur Francisco Madeira, verklaarde op 7 december 2020 dat in 2021 een start gemaakt zou worden met het terugtrekken van de AMISOM-troepen. In 2022 zouden er volgens de ambassadeur geen troepen van de Afrikaanse Unie meer in Somalië aanwezig zijn.²⁵¹

Ten tijde van het schrijven van het ambtsbericht waren er ongeveer 20.000 AMISOM troepen in Somalië, onder wie meer dan 4.500 Ethiopische militairen.²⁵² Naast de deelname aan AMISOM heeft Ethiopië bilaterale troepen die buiten het mandaat van AMISOM in Somalië actief zijn. Een vertrouwelijke bron schat het totale aantal op 5.000, terwijl Reuters in een artikel over een aantal van 15.000 bilaterale Ethiopische militairen in Somalië spreekt.²⁵³

Na het uitbreken van de strijd tussen de federale regering van Ethiopië en het TPLF zou het Ethiopische leger volgens de Somalische radiozender *Radio Dalsan* besloten hebben om ten minste 3.000 AMISOM-troepen die in Somalië gelegerd waren uit het land terug te trekken. De troepen zouden worden teruggeroepen om deel te nemen

²⁴⁶ Deze regio – ook wel Ogaden genoemd – was van 1977 tot 1978 zelf de aanleiding voor een oorlog tussen Somalië en Ethiopië en is sindsdien een bron van spanning tussen beide landen gebleven.

²⁴⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018, juli 2018.

²⁴⁸ BBC Monitoring (Fana Broadcasting Cooperatie), *Ethiopia arrests suspected al-Shabab, Islamic State militants*, 14 november 2020.

²⁴⁹ BBC Monitoring (Somali Memo Website), *Al-Shabab denies reported capture of fighters by Ethiopia*, 15 november 2020.

²⁵⁰ UN Security Council, *SC/14198, Security Council Reauthorizes Deployment of African Union Mission in Somalia, Unanimously Adopting Resolution 2520 (2020)*, 29 mei 2020.

²⁵¹ BBC Monitoring, *AU to begin withdrawing troops from Somalia in 2021*, 8 december 2020.

²⁵² AMISOM website: <https://amisom-au.org/amisom-mandate>/<https://amisom-au.org/amisom-mandate/> (geraadpleegd op 18 november 2020); Vertrouwelijk bron, 27 november 2020.

²⁵³ Vertrouwelijk bron, 27 november 2020; BBC Monitoring (VOA Somali), *Ethiopia denies recalling troops in Somalia over Tigray operation*, 25 november 2020.

aan de strijd in Noord-Ethiopië. De website stelde eveneens dat het terugroepen van de Ethiopische militairen een negatief effect op de veiligheidssituatie in Somalië kon hebben.²⁵⁴

Zowel de Ethiopische minister van Defensie als de Ethiopische ambassadeur in Somalië zouden verzekerd hebben dat Ethiopië geen troepen uit AMISOM zou halen. Wel zouden er bilaterale Ethiopische troepen uit Somalië teruggetrokken zijn als versterking voor de federale troepen. Een substantieel deel van de bilaterale troepen zou teruggetrokken zijn, maar het exacte aantal is niet bekend. De media sprak op 20 november 2020 van ongeveer 600 militairen die teruggetrokken zouden zijn na de start van het conflict.²⁵⁵ Het is niet duidelijk hoeveel troepen teruggetrokken zijn om ingezet te worden in het conflict of juist van hun post ontheven zijn vanwege hun Tigrese komaf (zie ook paragraaf 3.2.1).²⁵⁶ Somalische media berichtten over gevechten die zouden zijn uitgebroken op bases waar Ethiopische troepen gelegerd zijn. Het vermoeden was dat de gevechten waren begonnen nadat Tigrese officieren en soldaten zich verzetten tegen de poging hen te ontwapenen.²⁵⁷

Volgens een vertrouwelijke bron, was de terugtrekking van Ethiopische troepen uit Somalië al op 3 november, voor het uitbreken van de strijd, begonnen. Desertie onder deze soldaten zou naar verluidt hoog zijn. Specifieke aantallen werden hierbij niet genoemd.²⁵⁸

In januari 2021 werd er door een private radiozender en sociale media bericht over de vermeende dood van honderden Somalische soldaten bij gevechten in Tigray eind 2020. De soldaten zouden deel uitgemaakt hebben van de ongeveer 4.000 soldaten die door het Eritrese leger getraind worden. Naar aanleiding van het bericht gingen demonstranten, met name vrouwen en kinderen, de straat op in de Somalische stad Galkayo en eisten van de Somalische regering dat deze de Somalische soldaten uit Eritrea terughaalde. Op 20 januari 2021 verklaarde de woordvoerder van het Ethiopische ministerie van Buitenlandse Zaken dat de berichtgeving over de betrokkenheid van Eritrese en Somalische troepen bij het conflict ongegrond en fout was. De Somalische overheid ontkende ook dat er in Eritrea getrainde Somalische soldaten gedood zouden zijn bij de gevechten in Noord-Ethiopië, maar zou volgens *Garow Online* wel toegegeven hebben Somalische cadetten naar Eritrea gestuurd te hebben.²⁵⁹

1.8 Veiligheidssituatie

1.8.1 *Veranderingen in de veiligheidssituatie in Ethiopië*

Zoals reeds eerder in dit ambtsbericht is vermeld, is het optimisme van 2018 verdwenen en heerst er in Ethiopië verdeeldheid. Een vertrouwelijke bron spreekt van een land met overal politieke en etnische conflicten. De regering Abiy is volgens

²⁵⁴ BBC Monitoring (Radio Dalsan Website), *Ethiopia to reportedly withdraw 3,000 troops from Somalia*, 14 november 2020.

²⁵⁵ Vertrouwelijk bron, 27 november 2020; The Africa Report, *Will Ethiopia's Tigray conflict spillover into Eritrea, Egypt and Sudan?*, 20 november 2020; Reuters, *Exclusive: Ethiopia says disarms Tigrayan peacekeepers in Somalia over security*, 18 november 2020.

²⁵⁶ Reuters, *Exclusive: Ethiopia says disarms Tigrayan peacekeepers in Somalia over security*, 18 november 2020.

²⁵⁷ BBC Monitoring, *Local media report infighting among Ethiopian forces in Somalia*, 6 december 2020.

²⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 6 november 2020.

²⁵⁹ BBC Monitoring (Radio Kulmiye), *Ex-official claims Somali soldiers killed in Tigray conflict*, 17 januari 2021; Fana Broadcasting Corporate, *Reports On Involvement Of Eritrean, Somalian Solders In Law Enforcement Operation Are False, Unfounded: MoFA*, 20 januari 2021; BBC Monitoring (Radio Dalsan), *Protests in Somali town over soldiers' deaths in Ethiopia*, 20 januari 2021; BBC Monitoring (Somali National TV), *Somalia denies involvement in Ethiopia's Tigray conflict*, 18 januari 2021; Garowe Online, *Somalia admits sending cadets to Eritrea, denies involving in Tigray war*, 28 januari 2021.

deze bron in verschillende delen het geweldsmonopolie kwijt. Het is vaak onduidelijk wie elkaar aan het bevechten zijn en wie verantwoordelijk is voor het geweld.²⁶⁰ AI schrijft dat de periode na het aantreden van Abiy als premier gekenmerkt werd door politieke en etnische spanningen met gewapende opstanden en interetnisch geweld als gevolg in Amhara, Oromia, Harar, Dire Dawa, Benishangul, en de SNNPR.²⁶¹ In reactie op het gewapende geweld zette de regering eind 2018 *command posts*²⁶² op in het westen (Wollega) en het zuiden (Guji) van Oromia.²⁶³ Deze command posts moesten de operaties van de regionale en federale veiligheidstroepen tegen het OLA/Shene in de regio coördineren. Verder werden command posts in delen van Amhara, Harar, Benishangul-Gumuz en SNNPR opgezet om het interetnisch geweld in die regio's tegen te gaan en de veiligheid in de regio's te waarborgen.²⁶⁴

Langdurige vetes over de toegang tot land, de demarcatie van de interregionale grenzen en complexe identiteitskwesaties hebben geleid tot interetnisch geweld, moordpartijen en grootschalige binnenlandse verplaatsing van ontheemden.²⁶⁵ Hoewel, na de machtsovername in 2018 door Abiy, meer politieke ruimte is ontstaan, hebben Abiy en zijn partij niet de controle over het land weten te houden die het EPRDF/TPLF eerder wel had. Verschillende vertrouwelijke bronnen menen dat het interetnisch geweld is toegenomen doordat de federale veiligheidstroepen niet meer bij machte zijn om bepaalde delen van Ethiopië onder hun gezag te krijgen (zie ook paragrafen 3.1 en 3.1.1). Volgens sommige bronnen hebben de Ethiopische autoriteiten sinds het uitbreken van het conflict in Tigray federale troepen teruggetrokken uit andere delen van Ethiopië om ingezet te worden tegen de troepen van het TPLF. Dit heeft tot een machtsvacuüm geleid in andere gebieden, in met name Oromia, Benishangul Gumuz en de SNNPR, waardoor het geweld in die gebieden opgevlamd is.²⁶⁶

Andere bronnen zijn van mening dat het eerder een kwestie van willen is en dat de federale troepen niet de wil hebben om bij interetnisch geweld op te treden of pas optreden als het kwaad al is geschied.²⁶⁷ USDoS meldt dat de civiele autoriteiten geen controle hadden over de lokale politie of milities die soms eigenstandig en buitenwettelijk optreden.²⁶⁸ Ook zijn er door de wijdverspreide wapensmokkel in het land wapens in overvloed hetgeen de veiligheidssituatie in het land niet ten goede komt.²⁶⁹

Hieronder zal ingegaan worden op de veiligheidssituatie in Ethiopië. Bepaalde regio's die tijdens de verslagperiode van dit ambtsbericht met name het toneel van geweldsincidenten waren worden nader belicht:

²⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 28 augustus 2020.

²⁶¹ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

²⁶² Een command post is een comité van militairen die in feite de macht heeft in het gebied waar de noodtoestand voor geldt. Naast de command posts heeft het leger ook de controle over de gebieden aan veel interregionale grenzen. Volgens Ethiopia Insight staat meer dan de helft van Ethiopië de facto onder het bestuur van het federale leger.

²⁶³ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

²⁶⁴ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020; Ethiopia Insight, *Preaching unity but flying solo, Abiy's ambition may stall Ethiopia's transition*, 25 februari 2020.

²⁶⁵ HRW, *World Report 2020*, pagina 207, 2020; International Crisis Group, *Defusing Ethiopia's Latest Perilous Crisis*, 3 juli 2020.

²⁶⁶ Addis Standard, *News: Dozens of Civilians killed in sustained Konso Zone violence, more than 94, 000 displaced*, 23 november 2020; BBC Monitoring (The Reporter), *Ethiopian rights body alarmed by military 'abuses' in Oromia*, 6 januari 2021.

²⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 23 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

²⁶⁸ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 1, 11 maart 2020.

²⁶⁹ BBC Monitoring (ENA Website), *Ethiopian police seize arms cache in eastern region*, 11 oktober 2020

1.8.2 Oromia

De regionale staat Oromia was ten tijde van de verslagperiode van het vorige ambtsbericht het toneel van massale demonstraties en ongeregelheden hetgeen uiteindelijk tot de machtstransitie in het land heeft geleid. Na de transitie is Oromia niet verschoond gebleven van ongeregelheden, demonstraties en gewapend geweld. Zoals reeds eerder in paragraaf 1.1.4 vermeld wordt Oromia ook wel als broeinest van (etnische) spanningen omschreven en werden er command posts opgezet om de orde te herstellen. ICG schreef eind 2019 dat ondanks de euforie na het aantreden van Abiy de strijd in Oromia door bleef gaan. De denktank legde een verband met de terugkeer van het OLF-leiderschap. De week dat het leiderschap van het OLF in september 2018 terugkeerde, gingen de Qeerroo de straat op in de hoofdstad en de omliggende gebieden in Oromia, waarbij ze in sommige gevallen personen van andere etnische groeperingen aanvielen.²⁷⁰ Tijdens protesten van Oromo studenten tegen onder andere de command posts in het westen en zuiden van Oromia werden tientallen studenten vanwege vandalisme gearresteerd. Veiligheidstroepen schoten volgens *Ethiopia Insight* een demonstrant dood en verwonden tien personen tijdens protesten bij de Bule Hora Universiteit in West Guji.²⁷¹ Volgens de *Ethiopian Human Rights Commission* (EHRC) waren veiligheidstroepen in november 2020 verantwoordelijk voor de vermeende dood van ten minste twaalf burgers in het conflict in Oromia.²⁷²

OLA/Shene

Paragrafen 1.3 en 1.4 maakten reeds gewag van het feit dat delen van Oromia, met name Guji – in het zuiden - en Wollega – in het westen -, het toneel waren van de gewapende strijd tussen dissidente leden van het OLF, hierna OLA/Shene, en federale en regionale veiligheidstroepen. Hierbij rijst telkens de vraag in hoeverre het hier om een georganiseerde strijd gaat en in hoeverre de officiële OLF-tak contact onderhoudt met de strijders in 'the bush'.²⁷³ *The Economist* schreef dat vlak nadat het OLF uit ballingschap naar Ethiopië was teruggekeerd het OLF - het OLF en het OLA hadden publiekelijk nog geen afstand van elkaar genomen - samen met de lokale autoriteiten werkte om de orde te bewaken in Wollega en Guji. De partijen raakten echter snel met elkaar in de clinch, omdat het OLF de Ethiopische regering ervan beschuldigde zich niet aan de afspraken van het vredesakkoord te houden.²⁷⁴

Vanaf het begin van 2019 hebben de strijdende partijen af en aan het gebied rondom Qellem Wollega in West-Oromia in handen gehad. Deze strijd heeft volgens *Addis Standard* tot de dood van grote aantallen burgers en de verwoesting van de leefomgeving en infrastructuur geleid.²⁷⁵ Arrestaties en standrechtelijke executies zouden gemeengoed geworden zijn in de buitengewesten van Oromia volgens *The Economist*. Het weekblad stelt verder dat Ethiopische veiligheidstroepen oorlog aan het voeren zijn tegen de "separtisten" van het OLA/Shene, waarbij burgers eveneens het slachtoffer zijn van het harde optreden van de autoriteiten (zie ook paragraaf 3.2.5).²⁷⁶

In de strijd tegen OLA/Shene voerde het federale leger begin 2019 luchtaanvallen in het westen van Oromia uit waarbij naar verluidt ook burgerdoelen werden getroffen en bewoners van het gebied het bos ingevlucht. Het OLF van toenmalig voorzitter

²⁷⁰ International Crisis Group, *Keeping Ethiopia's Transition on the Rails*, 16 december 2019.

²⁷¹ Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 februari 2020.

²⁷² BBC, *Ethiopia's Oromia conflict: Why a teacher was killed 'execution-style'*, 16 januari 2021.

²⁷³ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 87, juli 2020.

²⁷⁴ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

²⁷⁵ Addis Standard, *Failed Politics and Deception: Behind the Crisis in western and southern Oromia*, 20 maart 2020.

²⁷⁶ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

Dawud Ibsa veroordeelde de aanvallen.²⁷⁷ Ook zouden er begin 2020 tientallen burgerslachtoffers gevallen zijn bij acties van het federale leger in de zone Qellem Wollega. Het leger sloeg hard terug nadat federale militairen in een dodelijke hinderlaag waren terechtgekomen, aldus een niet aan het OLF gelieerde Oromo activist in een artikel van *Ethiopia Insight*. Volgens *Addis Standard* waren de slachtoffers vooral jongemannen die ervan verdacht werden het OLA/Shene te steunen. De Ethiopische autoriteiten zeiden dat het federale leger in actie was gekomen om de orde in de regio te herstellen en dat de aantijgingen van slachtingen onder de burgerbevolking "propaganda" van de tegenpartij was. Volgens *Ethiopia Insight* waren er begin 2020 ook meldingen van hernieuwde gevechten in Guji en in de Borena zone. Deze zones zijn in het zuiden van Oromia gelegen.²⁷⁸

Bronnen maakten eveneens melding van gewelddadigheden van de kant van het OLA/Shene tegen de burgerbevolking. Zo zou de organisatie naar verluidt in april 2020 drie burgers, onder wie twee leden van de religieuze organisatie *Great Commission Ministry Ethiopia*, hebben gedood in de plaats Genji in Oromia (zie ook paragraaf 1.4).²⁷⁹

De president van Oromia, Shimeles Abdissa, verklaarde, na een bezoek aan het westen van Oromia in het voorjaar van 2020, dat de vrede in de regio was hersteld. *Ezega News* schreef dat de veiligheidssituatie in de regio echter fragiel bleef, omdat de opstandelingen van OLA/Shene doorgingen met het doden van overheidsfunctionarissen waarbij het nieuwsagentschap de recente dood van de veiligheidschef van de stad Nekeme aanhaalde.²⁸⁰ Ten behoeve van de strijd tegen de regionale staat Tigray hebben de Ethiopische autoriteiten begin november 2020 troepen uit andere delen van het land, waaronder Oromia, teruggetrokken en richting de opstandige regio gestuurd. Door deze troepenverplaatsing is het etnisch geweld in andere delen van Ethiopië, met name in het westen van Oromia, opgeblaaid en is de vrees dat deze alleen maar zal toenemen bij een langdurig conflict.²⁸¹

De speciale veiligheidstroepen van Oromia zouden in november 2020 142 militanten van OLA/Shene in de West Wollega zone gedood hebben. Ook zouden meer dan honderd leden van de groep gearresteerd zijn. Volgens de Ethiopische autoriteiten waren na het uitbreken van het conflict in Tigray meer dan 1.300 personen gearresteerd die ervan verdacht werden het OLA/Shene te steunen. Onder hen zouden zich 104 leden van het TPLF bevinden, aldus een politiefunctionaris van de regionale staat Oromia.²⁸²

Interetnisch geweld

In de maanden november en december van 2019 stierven ten minste twaalf studenten tijdens geweldsuitbarstingen tussen verschillende etnische groeperingen op universiteiten in Amhara en Oromia. De dood van een Oromo student in Weldia in Amhara had als tegenreactie dat uit wraak Amhara studenten in Dire Dawa, Dembi Dolo en Gondar werden vermoord. In december 2019 werd een twintigtal studenten

²⁷⁷ Bloomberg, *Returned Ethiopia Rebels Say Army Targets Them With Gunships*, 14 januari 2019.

²⁷⁸ Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 februari 2020; Bloomberg, *Returned Ethiopia Rebels Say Army Targets Them With Gunships*, 14 januari 2019; Addis Standard, *Failed Politics and Deception: Behind the Crisis in western and southern Oromia*, 20 maart 2020.

²⁷⁹ Ezega News, *Armed Men Kill At Least 8 People in Benishangul-Gumuz Region*, 9 april 2020; vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020..

²⁸⁰ Ezega News, *Armed Men Kill At Least 8 People in Benishangul-Gumuz Region*, 9 april 2020

²⁸¹ Vertrouwelijke bron, 16 november 2020; The Guardian, *Secret UN report reveals fears of long and bitter war in Ethiopia*, 21 november 2020.

²⁸² BBC Monitoring (Fana Broadcasting Corporate), *Over 100 arrested in Ethiopia's Oromia for links to Tigray*, 18 november 2020.

uit Amhara ontvoerd door een gewapende groep die niet kon worden geïdentificeerd. De studenten waren van de Dembi Dolo University onderweg naar huis in Amhara.²⁸³ De BBC schreef in maart 2020 dat de situatie van de studenten een raadsel bleef. Volgens de BBC had een van de studenten weten te ontsnappen. Naar verluidt had zij verteld dat de ontvoerders Afaan Oromo spraken en dat ze desgevraagd hadden gezegd geen problemen met de studenten te hebben, maar met de Ethiopische regering.²⁸⁴

Op 23 oktober 2019 braken in Addis Abeba protesten uit toen OFC-kopstuk Jawar Mohammed via sociale media meldde dat de Ethiopische autoriteiten zijn lijfwacht bij hem hadden weggehaald. De onlusten spreidden zich uiteindelijk over grote delen van Oromia en Harari uit niet-Oromo doelgericht werden aangevallen.²⁸⁵ De regering zei dat de onlusten tot 86 doden had geleid, waarbij tien personen waren omgekomen bij confrontaties met veiligheidstroepen. *Human Rights Watch* (HRW) schreef dat er excessief dodelijk geweld was gebruikt door de veiligheidstroepen, vooral in de stad Ambo.²⁸⁶

Een adviseur van de Ethiopische mensenrechtencommissie EHRC zei dat sinds november 2020 meer dan vijftig Amhara in het westen van Oromia waren gedood in het poging van het OLA/Shene hen uit de regio te verdrijven (zie ook paragraaf 1.4).²⁸⁷

Moord op zanger Hachalu Hundessa

Op 29 juni 2020 werd de populaire zanger Hachalu Hundessa vermoord in een buitenwijk van de Ethiopische hoofdstad. De zanger en activist behoorde tot de grootste etnische groep van Ethiopië, de Oromo. Zijn muzikale protesten hadden van hem een held onder de jonge Oromo gemaakt. Na zijn dood braken gewelddadige protesten uit in Addis Abeba en grote delen van de staat Oromia. Tientallen personen kwamen om toen gewapende bendes, volgens verschillende bronnen veelal Qeerroo, door gemengd-etnische wijken trokken en een spoor van geweld en vernieling nalieten. Bij acties van de politie om dit geweld tegen te gaan vielen eveneens vele doden.²⁸⁸ Overheidsbronnen meldden dat er ongeveer tweehonderd personen de dood vonden bij de onlusten, met name in de stad Shashemene.²⁸⁹ Begin juli hadden federale troepen de situatie weer onder controle en leek de rust teruggekeerd.²⁹⁰

Op 1 januari 2021 publiceerde de EHRC een rapport inzake het geweld dat zich ontspon na de dood van de zanger. Het rapport stelt dat Ethiopische veiligheidstroepen verantwoordelijk waren voor ten minste 76 van de meer dan 120 dodelijk slachtoffers bij het neerslaan van de onlusten. Invididuen of groepen die aan de zogenaamde georkestreerde aanvallen op burgers hadden meegedaan, waren verantwoordelijk voor 35 dodelijke slachtoffers. Er zouden volgens het rapport meer dan vijfhonderd gewonden zijn gevallen, van wie er tweehonderd

²⁸³ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020; AP, *Clashes on Ethiopian campuses kill 3 university students*, 13 november 2020; Addis Standard, *ANALYSIS: MORE QUESTIONS THAN ANSWERS AS NEWS OF KIDNAPPED UNIVERSITY STUDENTS TURNS INTO POLITICAL PING-PONG*, 13 januari 2020.

²⁸⁴ BBC News, *Ethiopia's missing students: Families' pain and the unsolved mystery*, 16 maart 2020.

²⁸⁵ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

²⁸⁶ HRW, *World Report 2020*, pagina 206, 2020.

²⁸⁷ BBC, *Ethiopia's Oromia conflict: Why a teacher was killed 'execution-style'*, 16 januari 2021.

²⁸⁸ ICG, *Defusing Ethiopia's Latest Perilous Crisis*, 3 juli 2020; Vertrouwelijke bron, 15 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, 2 juli 2020; The New York Times, *Ethiopia Announces Arrests in Prominent Singer's Killing*, 11 juli 2020; Ezega News, *At Least Eight Members of Insurgent Group Killed in Western Ethiopia*, 9 augustus 2020.

²⁸⁹ The New York Times, *Ethiopia Announces Arrests in Prominent Singer's Killing*, 11 juli 2020; Borkena, *Ethiopia, Oromo region: police confirm death toll from attack reached 166*, 5 juli 2020.

²⁹⁰ ICG, *Defusing Ethiopia's Latest Perilous Crisis*, 3 juli 2020.

gewond waren geraakt door geweld van de veiligheidstroepen. Het rapport maakt eveneens gewag van het excessief gebruik van geweld tijdens de interetnische conflicten, waarbij slachtoffers onder andere werden onthoofd, gemarteld en door de straten werden gesleept (zie ook paragraaf 1.4.1).²⁹¹

Volgens de website van Borkena zaten er onder de slachtoffers ook elf leden van de regionale speciale politie van Oromia, die het leven hadden gelaten bij de confrontaties na de dood van Hachalu. Het is niet duidelijk wie verantwoordelijk waren voor de dood van de politieagenten. In Addis Abeba waren tien dodelijke slachtoffers te betreuren onder wie twee federale politieagenten. Bij een van de schermutselingen zou een van de twee federale politieagenten door een lijfwacht van Jawar Mohammed zijn doodgeschoten.²⁹²

Naar aanleiding van de onlusten legde de regering het internet plat en werden er duizenden personen gearresteerd, onder wie journalisten, activisten en ook politicus en prominent tegenstander van de regering Jawar Mohammed.²⁹³ Vlak na de aanslag zou de website van *Oromo Media Network* (OMN), opgericht in de Amerikaanse stad Minnesota door onder meer Jawar Mohamed, Oromo Jongeren hebben opgeroepen massaal naar Addis Ababa te trekken. Tevens zou het nieuwsstation Oromo in het leger, politie en *special forces* hebben opgeroepen in actie te komen tegen de federale regering.²⁹⁴ OMN heeft altijd ontkend dat het etnische haat aanwakkert of dat het Oromo jongeren tot geweld aanspoort.²⁹⁵ HRW schreef naar aanleiding van de arrestaties van de oppositieleden en journalisten dat deze veelal zonder aanklacht of grondig vooronderzoek verricht waren.²⁹⁶

De gewelddadigheden na de moord op de zanger leken op een vooropgezet plan, aldus verschillende bronnen, zonder daarbij concreet te worden over de vraag wie mogelijk achter het plan zat. Vlak na de moord circuleerden er lijsten met specifieke doelwitten in Oromia, met name Amhara, personen van gemengde komaf en christelijke Oromo.²⁹⁷ Een vertrouwelijke bron stelt daarentegen zijn vraagtekens bij de organisatiegraad van de onlusten na de moord op de zanger. Het was inderdaad het geval dat met name Amhara en christelijke Oromo het slachtoffer waren geworden van het geweld, maar volgens hem zat daar geen zogenaamd *masterplan* achter. Het is makkelijk te achterhalen wie waar woont en de jongeren die verantwoordelijk waren voor het geweld zouden mensen ook gevraagd hebben naar de taal die ze spraken. Iedereen die geen Afaan Oromo, de taal van de Oromo, sprak, was een potentieel doelwit, aldus de bron.²⁹⁸

Het is onduidelijk wie achter de dood van Hachalu zat. Na de moord waren er beschuldigingen over er en weer van de verschillende partijen. De Ethiopische autoriteiten, onder wie premier Abiy Ahmed, insinueerden dat het TPLF en

²⁹¹ EHRC, <<IT DID NOT FEEL LIKE WE HAD A GOVERNMENT>> *Violence & Human Rights Violations following Musician Hachalu Hundessa's Assassination*, 1 januari 2021.

²⁹² Borkena, *Ethiopia, Oromo region: police confirm death toll from attack reached 166*, 5 juli 2020; EHRC, <<IT DID NOT FEEL LIKE WE HAD A GOVERNMENT>> *Violence & Human Rights Violations following Musician Hachalu Hundessa's Assassination*, 1 januari 2021.

²⁹³ The New York Times, *Ethiopia Announces Arrests in Prominent Singer's Killing*, 11 juli 2020; Sahan Journal, *Minnesota's Oromo community demands justice after musician and activist Hachalu Hundessa is killed in Ethiopia*, 30 juni 2020.

²⁹⁴ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; Ethiopia Insight, *Ethiopian prosecutors charge Jawar with training terror group in Egypt*, 25 september 2020.

²⁹⁵ Skjerdal, Terje en Mulatu Alemayehu Moges, *The ethnification of the Ethiopian media*, pagina 20, november 2020.

²⁹⁶ HRW, *Ethiopia: Opposition Figures Held Without Charge*, 15 augustus 2020.

²⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 15 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; Ezega News, *At Least Eight Members of Insurgent Group Killed in Western Ethiopia*, 9 augustus 2020.

²⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

OLA/Shene achter de moord zouden zitten. Het TPLF verwierp de aantijgingen.²⁹⁹ Er waren er ook die meenden dat de regering zelf achter de moord zat om zo de regionale overheid van Oromia te verzwakken of verdeeldheid onder de Oromo te zaaien.³⁰⁰ Er zijn arrestaties gepleegd naar aanleiding van de moord op Hachalu, maar het motief achter de moord is vooralsnog onbekend.

Verschillende bronnen maakten melding van oproepen tot gerechtigheid en geweld op sociale media, met name vanuit de Oromo diaspora.³⁰¹ Het Ethiopische openbaar ministerie klaagde Jawar Mohammad aan voor het gebruiken van de nieuwzender OMN, waar Mohammed indirect nog controle over zou hebben, om Amhara van de moord te beschuldigen en op die manier het geweld tegen Amhara en christenen aangewakkerd te hebben.³⁰² Naar aanleiding van het geweld van de Qeerroo tegen Amhara en ook tegen Oromo die Amhara wilden beschermen ontstonden er tegenbewegingen. Deze tegenbewegingen die door journalist en politicus Eskinder Nega ingezet werden vielen Oromo in Addis Abeba aan.³⁰³ Eskinder Nega, die veel populariteit onder de Amhara jeugd geniet, is eveneens begin juli 2020 door de Ethiopische autoriteiten opgepakt.³⁰⁴

De website *AfricaIsACountry* schreef naar aanleiding van de gebeurtenissen rondom de dood van Hachalu dat twee prominente theorieën dienaangaande de ronde deden. Eén theorie weet de doden aan het overheidsgeweld om de onlusten na de moord de kop in te drukken; de andere theorie hield de Qeerroo verantwoordelijk voor het targetten van etnische en religieuze minderheden. De website stelde dat beide theorieën waarschijnlijk een kern van waarheid beheldden en dat beide serieus genomen dienden te worden.³⁰⁵

1.8.3

Amhara

Verijdelde 'staatsgreep' in Amhara

Op 22 juni 2019 schoten leden van een recent opgerichte regionale militie van de regionale staat Amhara, de president van deze staat, Ambachew Mekonnen en twee andere regionale leiders dood. De moorden hadden plaats in Bahir Dar, de hoofdstad van Amhara. Uren later werd generaal Seare Mekonnen, de militaire bevelhebber van het Ethiopische leger, door zijn eigen lijfwacht vermoord in Addis Abeba. Volgens overheidsbronnen zouden de moorden op instigatie van Tsige Asaminew zijn gebeurd. Federale veiligheidstroepen schoten Asaminew na een klopjacht dood.³⁰⁶

Asaminew was een van de politieke gevangenen die in februari 2018 als reactie op de massale protesten in het land door de federale autoriteiten waren vrijgelaten. Dit gebeurde nog voor het aantreden van Abiy als premier. Brigadegeneraal Asaminew Tsige zat een levenslange gevangenisstraf uit voor betrokkenheid bij een coup poging in 2009 tegen de toenmalige EPRDF/TPLF regering. Asaminew was een Amhara-nationalist die voorstander was van het inlijven van gebied dat in zijn ogen Amhara was en onterecht door de Tigreeërs van het TPLF was ingelijfd. Een jaar na zijn vrijlating stelde de regerende partij in Amhara Asaminew als regionale veiligheidschef aan. Hij nam brigade-generaal Tefera Mamo,³⁰⁷ met wie hij samen in

²⁹⁹ Ezega News, *TPLF Dismisses Allegations of Killing, Instigating Violence*, 18 juli 2020.

³⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

³⁰¹ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020; Sahan Journal, *Minnesota's Oromo community demands justice after musician and activist Hachalu Hundessa is killed in Ethiopia*, 30 juni 2020.

³⁰² Ethiopia Insight, *Ethiopian prosecutors charge Jawar with training terror group in Egypt*, 25 september 2020.

³⁰³ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

³⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020.

³⁰⁵ AfricaIsACountry, *The violence in Ethiopia*, 14 september 2020.

³⁰⁶ Africa Confidential, *The politics behind the putsch*, 28 juni 2019; VOA News, *Ethiopia's Chief of Staff, 3 Others Killed in Amhara Coup Attempt*, 23 juni 2019.

³⁰⁷ Mamo was uiteindelijk een van de verantwoordelijken voor het opsporen van oud-'strijdmakker' Asaminew Tsige.

de gevangenis had gezeten en die op dezelfde dag was vrijgelaten, in dienst als hoofd van de speciale veiligheidstroepen van Amhara.³⁰⁸

Een door de federale regering ingesteld onderzoek naar aanleiding van de moordpartij van juni 2019 concludeerde dat Asaminew een regionale coup had willen plegen.³⁰⁹ Het is volgens een vertrouwelijke bron echter nog steeds niet duidelijk wie het daadwerkelijke brein achter de verijdelde 'staatsgreep' was.³¹⁰ Twee vertrouwelijke bronnen stelden niet te weten wat de motieven voor de moorden waren, maar volgens hen waren de plegers van de vermeende staatsgreep allen aan de politieke partij NaMA gelieerd.³¹¹ Sommige politici uit Amhara beschuldigden het TPLF ervan achter de moorden te zitten. ICG merkte hierbij op dat een federale minister uit Amhara telkens het TPLF aanwees als het masterbrein betreffende elk conflict in Ethiopië.³¹²

Interetnisch geweld

Binnen de regionale staat Amhara is vooral de regio Gondar het toneel geweest van gewelddadigheden. Qemant-activisten maakten regelmatig melding van aanvallen van groepen Amhara tegen hun gemeenschap. Voorheen hadden de Qemant, ook wel Qimant of Kimant genaamd, een grote verspreiding in geheel Ethiopië, maar tegenwoordig is de gemeenschap vooral in de regio Gondar woonachtig.³¹³ De Qemant willen (meer) autonomie in de regionale staat Amhara waar ze een minderheid vormen.³¹⁴

Regionale veiligheidstroepen en Amhara burgermilities, waaronder een knokploeg van Amhara jongeren, ook wel Fanno genaamd, doodden volgens AI eind 2018 ten minste 42 Qemant in West-Gondar, voordat het leger de situatie weer onder controle kreeg.³¹⁵ Generaal Asaminew Tsige (zie hierboven), de toenmalige veiligheidschef van Amhara, zei dat de Qemant eerst zelf aanvallen hadden uitgevoerd waarbij bijna zeventig personen de dood hadden gevonden. Hij legde de schuld van het geweld bij de Qemant gemeenschap.³¹⁶ ICG sprak over honderden doden onder de Qemant-gemeenschap bij gewelddadigheden in het noordwesten van Amhara eind 2018.³¹⁷

AI schreef in mei 2020 dat van januari 2019 tot oktober 2019 ten minste 130 doden te betreuren waren bij interetnisch geweld in de regionale staat Amhara.³¹⁸ Tijdens een aanval door lokale Amhara-milities, overheidsfunctionarissen en jongeren van de Fanno op een wijk in de stad Metema waar met name Qemant leven, vielen volgens AI in een tijdsbestek van 24 uur, op 10 en 11 januari 2019, 58 Qimant de dood. AI schreef over deze aanval dat federale troepen die in de stad aanwezig

³⁰⁸ Africa Confidential, *The politics behind the putsch*, 28 juni 2019; Borkena, *General Asaminew Tisge and General Tefera Mamo released from prison*, 23 februari 2020: USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 3, 11 maart 2020.

³⁰⁹ Africa Confidential, *The politics behind the putsch*, 28 juni 2019

³¹⁰ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020.

³¹¹ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

³¹² Idem.

³¹³ Ethiopia Insight, *As Southern Nations break free, pressure mounts on EPRDF*, 28 november 2018.

³¹⁴ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020: De strijd gaat met name over welke kebeles door de Qemant bestuurd kunnen worden. Sommige kebeles hebben een Qemant meerderheid, maar hebben geen Qemant zelfbestuur.

³¹⁵ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020: AI meldt dat er bewijs is dat regionale veiligheidstroepen en lokale militia medeplichtig waren aan het geweld tussen de Amhara en Qemant in West en Centraal Gondar.

³¹⁶ Ethiopia Insight, *Violent Qemant dispute fueling explosive Amhara-Tigray divide*, 16 december 2018.

³¹⁷ ICG, *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12 juni 2020.

³¹⁸ Zowel in het jaarrapport als in het artikel van AI die ten grondslag liggen aan deze paragraaf lijkt het dat AI niet eenduidig is inzake het aantal slachtoffers: eerst zegt de organisatie dat etnisch geweld tot 130 slachtoffers heeft geleid, maar ook maakt het melding van honderden slachtoffers vanwege geweld tussen gemeenschappen in Amhara binnen dezelfde tijdsspanne. Hoe AI tot deze uiteenlopende aantallen is gekomen, is niet bekend.

waren geen actie ondernamen om het geweld te stoppen omdat ze geen bevel gehad zouden hebben om tussenbeide te komen.³¹⁹

USDoS maakte melding van aanvallen van de kant van ongeveer driehonderd gewapende Qemant op verschillende dorpen in de nabijheid van de stad Gondar. Bij deze aanvallen die begin februari 2019 plaats hadden vielen ongeveer dertig doden en raakten ongeveer 50.000 personen ontheemd, aldus USDoS.³²⁰ In september van dat jaar vonden tijdens gevechten tussen gewapende leden van de Qemant gemeenschap en de regionale veiligheidstroepen ongeveer dertig personen de dood in de districten Chilga en Arbaba, waar voornamelijk Qemant wonen. De aanleiding voor deze gevechten is niet bekend. In de weken daarop vielen meer dan 400 honderd doden bij vergeldingsacties tegen de Qemant gemeenschap in Gondar en de naaste omgeving van deze stad, waarbij AI specifiek naar de Fanno verwijst als dadergroep.³²¹ Volgens AI traden regionale en lokale veiligheidstroepen niet op, toen de Fanno knokploegen huis voor huis afgingen om Qemant-bewoners te belagen.³²²

Amhara vertelden AI dat als vergelding op deze aanvallen van 14 oktober tot 16 oktober 2019 leden van de Qemant-gemeenschap Amhara aanvielen. Hierbij zou een dode gevallen zijn.³²³ De Ethiopische autoriteiten hebben het TPLF ervan beschuldigd de Qemant van zowel materiaal als training te voorzien. In 2020 lijken de gewelddadigheden in Amhara betreffende de Qemant gemeenschap minder te zijn geworden, maar volgens ICG blijft de situatie explosief.³²⁴

Als reactie op het rapport van AI van 29 mei 2020, waarin de regionale en federale troepen werd verweten geen of nauwelijks bescherming te bieden aan etnische groeperingen, waaronder de Qemant, schreef het Ethiopische ministerie van Buitenlandse Zaken op haar website dat de inspanningen van zowel de regionale als federale veiligheidstroepen ervoor gezorgd hebben dat er politieke ruimte is gecreëerd waarin de gemeenschappen hun geschillen kunnen bespreken en oplossen. Verder benadrukte het ministerie dat vredesinitiatieven die door de gemeenschappen zelf genomen zijn, succesvol zijn geweest in het voorkomen van geweld en het vergroten van de politieke ruimte in de regio (zie ook paragraaf 3.1.1).³²⁵ Een dag na de verklaring van het ministerie van Buitenlandse Zaken kwam de *Amhara Association of America* (AAA) met het verwijt richting AI dat ze verschillende aanvallen met dodelijke afloop van de Qemant gemeenschap in 2019 niet hebben genoemd. Deze aanvallen zouden weer tot represailles vanuit Amhara hoek hebben geleid, aldus de AAA.³²⁶

AI maakte in het jaarrapport over de gebeurtenissen van 2019 nog melding van de dood van ten minste honderd etnische Gumuz en Shinasha in de Awi Zone van de Amhara regio. De organisatie schreef over gewapende personen, maar geeft geen nadere specificering.³²⁷ Zoals eerder is gemeld, werd eind 2019 een Oromo student die aan de Weldia Universiteit in Amhara studeerde, vermoord. Dit zorgde voor

³¹⁹ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020; AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

³²⁰ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 31, 11 maart 2020.

³²¹ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020; AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020: Er is geen andere informatie gevonden die deze cijfers bevestigen.

³²² AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

³²³ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

³²⁴ ICG, *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12 juni 2020.

³²⁵ Ethiopian Ministry of Foreign Affairs, *Response to AI's report on Ethiopia*, 29 mei 2020.

³²⁶ Amhara Association of America, *Statement on the Gaps and Omissions in the Latest AI Report*, 30 May 2020.

³²⁷ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

vergeldingsacties aan universiteiten in zowel Amhara als Oromia waarbij meer dan tien studenten de dood vonden.³²⁸

1.8.4

Benishangul-Gumuz

De regionale staat Benishangul-Gumuz was tijdens de verslagperiode ook het toneel van interetnisch geweld. *Ethiopia Insight* schrijft over tientallen doden bij gewelddadigheden tussen Oromo en Gumuz in vooral het grensgebied bij de Kamashi zone in de maanden voor november 2018.³²⁹ USDoS schreef over deze gewelddadigheden dat Gumuz aanvallen uitvoerden op Oromo en Amhara. Beide etnische groeperingen vormen een minderheid in de regionale staat. De aanleiding voor de aanvallen was naar verluidt de dood van vier veiligheidsambtenaren in de Benishangul-Gumuz regio. Bij de aanvallen vielen volgens USDoS ongeveer zeventig doden en raakten honderdduizenden personen ontheemd. Naar verluidt waren de veiligheidsambtenaren gedood door personen die OLF vlaggen droegen. Vertegenwoordigers van het OLF ontkenden elke betrokkenheid bij de aanval.³³⁰

In april 2019 zouden volgens AI 21 leden van de Amhara minderheid in Behnishangul-Gumuz gedood zijn.³³¹ *Ezega News* maakte dezelfde maand melding van ten minste acht doden in de stad Gilgel Beles vanwege interetnisch geweld, maar noemde de etniciteit van de slachtoffers niet. De daders zouden tot een groep zwaarbewapende jongeren behoren.³³² Ten tijde van de vermeende 'couppoging' in Amhara eind juni 2019 werden in de Metekel zone van de regio meer dan vijftig personen door mannen in camouflage-uniformen gedood en meer dan drieëntwintig verwond. Een Ethiopische overheidsfunctionaris verklaarde dat het onderzoek nog gaande was, maar dat het vermoeden bestond dat de gebeurtenissen met elkaar in verband stonden.³³³

Eind juli 2020 werden ten minste veertien personen van de Amhara gemeenschap gedood in een hinderlaag in Benishangul Gumuz. De slachtoffers kwamen oorspronkelijk uit Sekela in de Amhara regio, maar waren voor werk verhuisd naar Benishangul Gumuz. De daders zouden volgens een overheidsfunctionaris uit zijn op een interetnisch conflict. De daders waren het dichte woud ingevlucht en geen van hen was opgepakt. *Ezega News* schreef dat twee jaar eerder duizenden Amhara gedwongen waren om hun huis te verlaten in Benishangul Gumuz, omdat gewapende mannen hun huizen in brand hadden gestoken.³³⁴

Al Jazeera haalde het hoofd van de EHRC Daniel Bekele aan die naar aanleiding van dodelijk geweld in de grensregio met Soedan meende dat burgers het slachtoffer waren van herhaalde aanvallen die gepaard gingen met buitensporig geweld in Benishangul-Gumuz. Bekele zei onder andere dat begin september 2020 meer dan vijftien mensen door geweld om het leven waren gekomen en meer dan driehonderd personen ontheemd waren geraakt. Hierbij noemde Bekele geen dadergroep of motief voor het geweld.³³⁵ In oktober 2020 kwamen bij een aanval veertien personen om het leven, onder wie een Chinees staatsburger. Veertien militieleden, waarbij niet bekend is om welke militie het gaat, werden door een tegenactie van veiligheidstroepen gedood. Een plaatselijke bewoner vertelde *The Associated Press* dat etnische minderheden in de regio, Amhara en Agaws, het doelwit waren en dat hij vreesde dat de aanvallen in de toekomst door zouden gaan.³³⁶

³²⁸ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

³²⁹ Ethiopia Insight, *As Southern Nations break free, pressure mounts on EPRDF*, 28 november 2018.

³³⁰ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 29-30, 11 maart 2020.

³³¹ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

³³² Ezega News, *Armed Men Kill At Least 8 People in Benishangul-Gumuz Region*, 9 april 2020.

³³³ France24, *Dozens killed in foiled Ethiopia coup attempt, authorities say*, 26 juni 2019.

³³⁴ Ezega News, *At Least 14 People Killed in Ambush in Western Ethiopia*, 29 juli 2020.

³³⁵ Al Jazeera, *Attackers kill at least 15 people in western Ethiopia*, 26 september 2020.

³³⁶ AP New, *Latest militia attack in Ethiopia kills 14 civilian*, 9 oktober 2020.

Ook in november 2020 was er een gewelddadig incident waarbij gewapende mannen tientallen buspassagiers doodden. Daar waar de overheidsmedia naar betrokkenheid van het TPLF wees, meenden anderen dat het om interetnisch geweld tegen de Amhara en Agaw minderheden in de regio Benishangul-Gumuz ging.³³⁷ Meer dan honderd personen werden eind december 2020 gedood bij interetnisch geweld in de Metekel zone van Benishangul Gumuz. Overlevenden van de aanval zouden verklaard hebben dat de huizen van Amhara, Oromo en Shinasha door Gumuz waren aangevallen. De Gumuz zouden de huizen in de brand gestoken hebben en de bewoners hebben doodgestoken of –geschoten. AI zei dat de Gumuz de minderheden als “kolonisten” zouden zien.³³⁸

Na het etnisch geweld van december 2020 in de regionale staat Benishangul Gumuz richtte premier Abiy een task force op met als taak om veiligheidsmaatregelen in de regio te nemen. Dit betekende echter niet het einde van het geweld. Ten minste honderd burgers, onder wie vrouwen en kinderen, kwamen om bij etnisch geweld in het Dibate district (Metekel Zone) gedurende 11 en 12 januari 2021. Naar verluidt hadden de gewapende bendes van Gumuz het alleen op de huizen van Amhara en Agaw voorzien. Volgens getuigen op ETV hadden bewoners het kleine contingent aanwezige veiligheidstroepen om bescherming gevraagd, maar hadden nul op het rekest gekregen.³³⁹ Het dodental van de etnische aanvallen in de Metekel zone van de Benishangul-Gumuz was tot 173 gestegen en had tot meer dan 80.000 ontheemden geleid. Dit maakte het satellietkanaal ESAT TV op 13 januari 2021 bekend.³⁴⁰

1.8.5

SNNPRS

De SNNPRS herbergt verschillende etnische groeperingen die woonachtig zijn in gebieden met onduidelijke territoriale afbakeningen. Dit is de voornaamste reden voor interetnisch geweld in deze regio, aldus *Ethiopia Insight*.³⁴¹ Aan het einde van de verslagperiode van het vorig ambtsbericht raakten de Gedeo en de Guji, die tot de Oromo behoren en ook in de SNNPR woonachtig zijn, met elkaar slaags met talloze dodelijke slachtoffers en bijna een miljoen ontheemden als gevolg.³⁴²

In juli 2019 kwamen meer dan vijftig personen om door interetnisch geweld en bij acties van veiligheidstroepen om dit geweld tegen te gaan. Etnische Sidama waren de straat opgegaan om voor een eigen staat en afscheiding van de SNNPRS te demonstreren. Veiligheidstroepen probeerden daarop met geweld de demonstraties tegen te gaan. Volgens een ooggetuige zou het leger lukraak op mensen geschoten hebben die bij elkaar waren gekomen om het referendum te bespreken. Vanwege het optreden van de veiligheidstroepen en de aankondiging dat het referendum inzake de afscheiding zou worden uitgesteld, gingen geradicaliseerde Sidama jongeren, ook wel Ejeto genoemd de straat op om leden van andere etnische groeperingen aan te vallen.³⁴³ Volgens USDoS was het uiteindelijke dodental waarschijnlijk hoger dan de officiële cijfers van de overheid. Na het incident werd er een command post door de regionale autoriteiten van de SNNPRS opgezet, waarmee federale troepen de controle over de veiligheidssituatie van de regio kregen.³⁴⁴

³³⁷ Addis Standard, *Ethiopian forces kill 20 gunmen in western region*, 16 november 2020.

³³⁸ Euronews., *More than 100 killed in latest ethnic massacre in Ethiopia*, 23 december 2020.

³³⁹ BBC (ESAT), *Gunmen kill 130 civilians in western Ethiopia*, 12 januari 2021; BBC Monitoring (ESAT TV), ‘Over 100 killed’ in Ethiopia’s Benishangul-Gumuz region, 12 januari 2021; BBC (ETV), *Witnesses say over 100 killed in Ethiopia attack*, 13 januari 2021.

³⁴⁰ BBC Monitoring (ESAT TV), *Death toll in western Ethiopia attacks rises to 173*, januari 2021.

³⁴¹ Ethiopia Insight, *As Southern Nations break free, pressure mounts on EPRDF*, 28 november 2018.

³⁴² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina 36, juli 2018.

³⁴³ Borkena, *Daughter talks about how radical ethnic Sidama nationalists (Ejeto) ended her 83 years’ old father life*, 19 augustus 2019; AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020; HRW, *World Report 2020*, pagina 205, 2020; Al Jazeera, *Ethiopia: At least 17 killed in violence over Sidama autonomy*, 20 juli 2019.

³⁴⁴ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 3, 11 maart 2020.

Begin 2020 zou het Ethiopische leger naar verluidt twaalf boeren in het dorp Beneya in de SNNPRS gedood hebben. Ezega News schrijft dat volgens het lokale nieuwsstation *Gamo Media Network* (GMN) het leger op foute gronden had aangenomen dat het om leden van OLA/Shene ging. De boeren zouden naar verluidt geen enkele band met deze groepering hebben gehad.³⁴⁵

In augustus 2020 ontstonden er demonstraties in de Wolayta Zone nadat leiders van de Wolayta gemeenschap gearresteerd waren. De aanklacht was dat ze plannen aan het beramen waren om de grondwet te ondermijnen. Gelijk de Sidama willen de Wolayta zich afscheiden van de SNNPRS en een eigen staat vestigen. Bij de onlusten doodden veiligheidstroepen ten minste zeventien personen. Volgens *Oxford Analytica* zijn de demonstraties van de Wolayta, ondanks het geweld van augustus 2020, door de bank genomen gewelddoos en vormen ze voor zover bekend geen bedreiging voor andere etnische groeperingen die in de regio wonen.³⁴⁶

Eind november 2020 vonden naar verluidt tientallen personen de dood bij geweld in de Konso zone van de SNNPRS. Het geweld zorgde tevens voor meer dan 130.000 binnenlandse ontheemden. *Addis Standard* hield gewapende groeperingen die het niet eens zijn met het opdelen van de Konso zone twee jaar geleden verantwoordelijk voor het geweld. Het geweld zou de afgelopen twee jaar bij tijd en wijle in het desbetreffende gebied opgelaaid zijn.³⁴⁷

1.8.6

Somali Regional State

In het vorige ambtsbericht werd met name de *Liyu police*, een speciale politie-eenheid van de SRS verantwoordelijk gehouden voor mensenrechtenschendingen, zoals buitensporig geweld, marteling en standrechtelijke executies, zowel in het grensconflict tussen Oromia en de SRS als in de strijd tegen het ONLF. De speciale eenheid zou hard hebben opgetreden tegen leden van de Oromo gemeenschap in de SRS, maar ook de grens met Oromia hebben overgestoken om strooptochten in deze staat te ondernemen. Verder zou de Liyu Police buitensporig geweld aan de dag hebben gelegd in de strijd tegen het ONLF. Het harde optreden van de Liyu Police zou volgens de oprichter van het ONLF tot een humanitaire crisis in de gehele Ogaden regio geleid hebben. De eenheid zou nauwe banden met toenmalig president van de SRS Abdi Illey onderhouden hebben en door de president als een privé-eenheid gebruikt zijn.³⁴⁸

Begin augustus 2018 viel de Liyu Police Dire Dawa binnen, een federale stad buiten de jurisdictie van de SRS. Als antwoord hierop zocht het federale leger de confrontatie met de Liyu Police, zowel binnen als buiten de SRS, waarbij tientallen doden vielen.³⁴⁹ Sinds de arrestatie van de president van de SRS Abdi Iley door de federale regering eind augustus 2018 verminderden de activiteiten van de Liyu Police op grote schaal.³⁵⁰

De integratie en rehabilitatie van ONLF-strijders in de SRS lijkt beter te verlopen dan die van strijders van het OLF in Oromia. De ngo *Conciliation Resources* meldde dat het ONLF zijn strijders heeft gedemobiliseerd en dat sommigen van hen tot het veiligheidsapparaat waren toegetreden. Deze pragmatische aanpak en de

³⁴⁵ Ezega News, *Members of OLF Shene Charged with Terrorism; 12 Farmers Reportedly Killed by Government in Southern*, 27 januari 2020.

³⁴⁶ Oxford Analytica Daily, *Wolayta may frustrate restructuring of south Ethiopia*, 20 augustus 2020.

³⁴⁷ Addis Standard, *News: Dozens of Civilians Killed in Sustained Konso Zone violence, more than 94, 000 displaced*, 23 november 2020; Addis Standard, *NEWS: NUMBER OF CIVILIANS KILLED IN RECENT VIOLENCE IN KONSO REACHES 66; 39 INJURED AND MORE THAN 130, 000 DISPLACED*, 2 december 2020.

³⁴⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, juli 2018.

³⁴⁹ VOA News, *Upheaval in Somali Region Tests Ethiopian PM's Ability to Unify*, 10 augustus 2018.

³⁵⁰ ACLED, *Change and Continuity in Protests and Political Violence in PM Abiy's Ethiopia*, 13 oktober 2018; Home Office, pagina 55, 2020.

ondersteuning van de regionale regering hebben ervoor gezorgd dat gewelddadigheden die in andere delen van Ethiopië te bespeuren waren, zoals in het westen van Oromia, de regio bespaard zijn gebleven. De ngo is wel van mening dat de SRS er nog lang niet is en dat meer gedaan moet worden om de gedemobiliseerde strijders succesvol te laten re-integreren in de maatschappij.³⁵¹ Een vertrouwelijke bron is van mening dat de re-integratie van oud-strijders in de SRS beter is gegaan dan in Oromia, omdat het OLF een bredere machtsbasis heeft dan het ONLF en daardoor ook meer eisen en voorwaarden durft te stellen.³⁵²

De nieuwe president van de SRS Mustafa Muhumed Omer, wiens broer in 2016 door agenten van de vorige president is vermoord, is sinds zijn aantreden een traject ingegaan waarmee hij af wil rekenen met de oude structuren van mensenrechtenschendingen in de regio. Er zijn echter nog maar weinig personen die van deze schendingen verdacht worden voor het gerecht verschenen. Mustafa Omer heeft hierover opgemerkt dat hij een waarheids- en verzoeningscommissie zal oprichten zodra er verkiezingen zijn geweest.³⁵³

Hoewel de nieuwe regionale president veel lofzang voor zijn inspanningen krijgt en de SRS als een van de stabielere regio's binnen Ethiopië wordt betiteld, zijn er doden gevallen bij vermeend gebruik van excessief geweld door de *Liyu Police* tijdens demonstraties. Op 3 september 2020 vielen volgens getuigen bij demonstraties tegen de regionale regering in Raaso, Afdheer zone, zeven doden³⁵⁴ en tientallen gewonden door het optreden van de Liyu Police. In een gesprek met *Addis Standard* sprak de verantwoordelijk veiligheidschef dr. Hussien Kassim deze aantijgingen tegen en zei dat het om een gewelddadig conflict over grondrechten tussen twee subclans ging.³⁵⁵

Eind oktober 2020 vielen er ten minste 27 doden bij gewelddadigheden tussen bevolkingsgroepen uit Afar en de SRS bij de grens tussen beide staten. Beide kanten beschuldigden elkaar ervan met de gewelddadigheden begonnen te zijn. Zoals bij veel conflicten in Ethiopië ging het hier om grondgebied dat door beide staten geclaimd wordt. Mensenrechtenactivisten uit Afar meldden dat Somali regionale speciale veiligheidstroepen bij de aanvallen betrokken waren. Dit werd volgens *Addis Standard* door overheidsfunctionarissen van de SRS ontkend. Een overheidsfunctionaris uit de SRS was van mening dat milities uit Afar verantwoordelijk waren voor de doden. In een exclusief interview met *Addis Standard* in mei 2019 zou de president van de SRS gezegd hebben dat de voorgaande zes maanden bijna 75 personen in de SRS en misschien hetzelfde aantal in Afar bij gewelddadigheden waren omgekomen.³⁵⁶

1.8.7 Tigray

Tussen Amhara en Tigray bestaan er eveneens geschillen over de huidige grenzen. De Amhara beschuldigen het TPLF ervan gebied, dat volgens hen historisch gezien de Amhara toebehoort, ingelijfd te hebben nadat in 1991 het Derg-bewind omver was geworpen. De Welkait en Raya districten in Tigray worden bijvoorbeeld door de Amhara geclaimd als hun rechtmatig gebied.³⁵⁷ Na het uitbreken van het conflict in Tigray hebben federale troepen en milities uit Amhara deze gebieden bezet. Volgens een vertrouwelijke bron zou de Amhara regering hebben verklaard dat de verovering

³⁵¹ Conciliation Resources, *One year on: moving from war to peace in Ethiopia*, oktober 2019.

³⁵² Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

³⁵³ Reuters, *Ethiopian who demanded justice now has half a year to deliver it*, 28 januari 2020

³⁵⁴ Andere getuigen hadden het over negen doden.

³⁵⁵ Addis Standard, *Amidst conflicting accounts Somali Region sees increasing civilian casualties*, 19 oktober 2020.

³⁵⁶ Addis Standard (BBC Monitoring), *At least 27 people killed in ethnic clashes in Ethiopia*, 29 oktober 2020; Addis Standard, *Displacement crisis not a precursor for a very bad future but residue fo a very bad past: Mustefa Omer*, 15 mei 2019; Reuters, *Clashes between Ethiopian states kill 27 amid border dispute*, 29 oktober 2020.

³⁵⁷ Ethiopia Insight, *As Southern Nations break free, pressure mounts on EPRDF*, 28 november 2018.

van Welkait, Humera en Raya Valley een terugkeer van deze gebieden 'naar het vaderland' inhield.³⁵⁸

Tigrese speciale veiligheidstroepen waren in oktober 2018 verantwoordelijk voor de dood van vijf Raya die hadden geprotesteerd tegen de regionale indeling van de Raya minderheid in Tigray (zie paragraaf 3.2.2).³⁵⁹ ICG maakte melding van vermeende gewelddadigheden die door kolonel Demeke Zewdu, een voorman van de Welkait, ontplooid zouden worden in de grensstreek tussen beide staten. Daar waar een Amhara activist de kolonel omschreef als verzetsman tegen de regering van Abiy, Oromo nationalist en het TPLF, is hij volgens het Tigrese nieuwsmedium *Tigray Online* niet meer dan een stroman die door de Amhara gebruikt wordt om de aandacht van de Agaw- en Qemant-kwesties in hun eigen staat af te leiden.³⁶⁰ Tigray Online haalde eveneens de vader van Zewdu aan die zei 100% Tigreeër te zijn en dat zijn zoon zich valselijk voordeed als Amhara.³⁶¹

ICG maakte nog melding van een geweldsincident in oktober 2019 waarin een groep Amhara verkleed als herder de grens met Tigray over zou zijn gegaan en aan de andere kant van de grens leden van een Tigrese militee zou hebben gedood. Dit was volgens ICG een op zichzelf staand incident.³⁶² Ondanks bovenstaande gewelddadigheden omschreven verschillende bronnen Tigray als relatief veilig waar het veiligheidsapparaat goed functioneerde.³⁶³

Gewapende strijd tussen TPLF en federale regering

De veiligheidssituatie is gezien de ontwikkelingen sinds 4 november 2020 veranderd, toen een gewapende strijd tussen de federale overheid en bondgenoten aan de ene kant, en Tigrese veiligheidstroepen aan de andere kant uitbrak waarin in korte tijd reeds honderden doden aan beide kanten zijn gevallen. Nieuwsbronnen maakten melding van milities van Amhara en Afar die aan de zijde van de overheidstroepen tegen de Tigrese troepen streden. Op 5 november bedankte premier Abiy de Amhara milities en speciale veiligheidstroepen voor hun bijdrage aan de strijd in de regio.³⁶⁴ De strijdende partijen betichtten elkaar van het schenden van mensenrechten zoals het gericht aanvallen van burgerdoelen, buitengerechtelijke executies en plunderingen. Premier Abiy verklaarde dat het leger "niet één burger" gedood zou hebben tijdens de drieweekse militaire operatie in Tigray om aldaar de orde te herstellen.³⁶⁵ Amhara milities plunderden, vernielden en pleegden mogelijk erge misdrijven in Tigray, aldus een vertrouwelijke bron.³⁶⁶

Tigrayse vluchtelingen in Soedan vertelden over wandaden door Amhara milities en de Amhara jeugdgroep Fano aan de *New York Times*. Tigrayers zouden worden vermoord, verkracht en bestolen.³⁶⁷ Op maandag 9 november 2020 werden

³⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 16 december 2020.

³⁵⁹ ACLED DATA Tool: 13 October 2018 (geraadpleegd op 3 december 2020); ESAT News, *Over 200 detained amid continued deadly protest in Northern Ethiopia*, 24 oktober 2020.

³⁶⁰ ICG, *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12 juni 2020; Tigray Online, *Father of Colonel Demeke Zewdu speaks out about his Tigrai heritage*, 4 januari 2020.

³⁶¹ Tigray Online, *Father of Colonel Demeke Zewdu speaks out about his Tigrai heritage*, 4 januari 2020.

³⁶² ICG, *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12 juni 2020.

³⁶³ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

³⁶⁴ Fana Broadcasting Company, *Attempted Attacks From TPLF Successfully Suppressed At All Fronts: PM Abiy*, 5 november 2020; vertrouwelijke bron, 9 november 2020; BBC Sounds, *Tigray: aid delayed amid reports fighting continues*, 4 december 2020.

³⁶⁵ BBC Monitoring (ETV), *Ethiopian PM says army 'did not kill a single person' in Tigray*, 1 december 2020.

³⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 18 december 2020; <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard> (geraadpleegd op 23 december 2020).

³⁶⁷ The New York Times, *Fleeing Ethiopians Tell of Ethnic Massacres in Tigray War*, 9 december 2020.

honderden arbeiders met messen en machetes vermoord in de Tigrese plaats May Cadera (ook wel Mai-Kadra of Moya Khadra). Dit keer waren naar verluidt Amhara het slachtoffers, een etnische minderheid in Tigray. De slachtoffers waren seizoenarbeiders die niets van doen hadden met het conflict, aldus AI.³⁶⁸ De mensenrechtenorganisatie had geen hard bewijs om een schuldige aan te wijzen, maar had uit interviews met lokalen vernomen dat pro-TPLF militeleden het dorp zouden hebben aangevallen toen regeringstroepen in de aantocht waren. Het TPLF ontkende de aantijgingen en beschuldigde het regeringsleger van de moordpartij.³⁶⁹

Het bloedbad in May Cadera op 9 november zou zijn aangericht door een informele Tigrese jeugdgroep genaamd *Samri*, twitterde de Ethiopische Mensenrechten Commissaris Daniel Bekele. Lokale milities en politie zouden de *Samri* hebben geholpen met deur tot deur overvallen waarbij Amhara en Welkait met onder meer stokken, messen en machetes om het leven zijn gebracht. De commissaris schatte het aantal slachtoffers op ten miste zeshonderd mensen en sprak daarbij van 'ernstige mensenrechtenschendingen' en mogelijk 'misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden'.³⁷⁰ Reuters haalde op 13 november in een artikel een persoon uit May Cadera aan die zei gevlucht te zijn nadat milities uit Amhara het dorp waren binnengegaan en eenieder die zei Tigreeër te zijn hadden vermoord.³⁷¹ AI onderzoeker Fisseha Tekle zei in een interview met AFP dat het best mogelijk was dat er waarheid in beide verhalen school. De moordpartij op de ene partij zou een reactie van de andere kant hebben uitgelokt, was de strekking van zijn verhaal.³⁷²

Volgens een vertrouwelijke bron werd het Ethiopische federale leger zowel door de *Amhara Special Forces*, Amhara milities als de *Afar Special Forces* en Afar milities bijgestaan in de strijd tegen het TPLF. Hierbij maakt de bron de opmerking dat de *Special Forces* goed opgeleide en volgens normale militaire lijnen georganiseerd zijn. Voor zover bekend zijn de *Special Forces* weer naar hun eigen regionale staten teruggekeerd. De milities³⁷³ zijn in essentie gewapende burgers, meestal onder de aanvoering van een gepensioneerd officier of oud-rebel. Het zijn geen organiek georganiseerde militaire eenheden en ze beschikken, normaliter, niet over zware wapens. Het federale leger heeft geen zeggenschap, in formele zin, over de milities. Deze milities zijn een instrument van de afzonderlijke regionale staten. Het federale gezag heeft in dezen wel de ultieme soevereiniteit. Bij de start van het offensief werden de milities aangestuurd door het federale leger. Het federale leger nam de zwaardere gevechten voor zijn rekening en zodra steden of gebieden waren veiliggesteld, werden deze overgedragen aan de milities. Zodra de milities zeggenschap kregen over het ingenomen terrein, werd de federale aansturing minder, aldus de bron.³⁷⁴

Eritrese troepen zouden naar verluidt ook betrokken zijn geweest bij misstanden ten tijde van de gevechten in Tigray. Deze gevechten duurden aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht nog altijd voort. Voormalig president van Tigray, Debretsion Gebremichael, beschuldigde Eritrese troepen van massale plunderingen. Ethiopische vluchtelingen in Soedan vertelden over artillerieaanvallen

³⁶⁸ AI, *Ethiopia: Investigation confirms scores of civilians killed in Tigray state massacre*, 12 november 2020.

³⁶⁹ The New York Times, *They Once Ruled Ethiopia. Now They Revolt*, 16 november 2020; BBC News, *Ethiopia Tigray crisis: Rights commission to investigate 'mass killings'*, 14 november 2020.

³⁷⁰ EHRC, *Rapid Investigation into Grave Human Rights Violation in Maikadra Preliminary Findings*, 24 november 2020; Daniel Bekele, @DanielBekele, 24 november 2020: <https://twitter.com/DanielBekele/status/1331238549161730051>.

³⁷¹ Reuters, *Ethiopians fleeing to Sudan describe air strikes and machete killings in Tigray*, 13 november 2020.

³⁷² AFP, *Questions linger among the corpses of an Ethiopian massacre*, 25 november 2020.

³⁷³ Daarnaast zijn er sinds jaar en dag 'Militia' in de dorpen. In feite zijn dit lokalen met een wapen die voor orde en bescherming in rurale gebieden moeten zorgen. In hoeverre ze voor deze taken zijn uitgerust en opgeleid, is volgens een vertrouwelijke bron de vraag: vertrouwelijke bron, 26 januari 2021.

³⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 26 januari 2021.

op steden in West-Tigray vanuit Eritrea. Het is volgens *The Guardian* moeilijk om deze informatie bevestigd te krijgen vanwege de beperkte toegang tot de regio en het gebrek aan communicatiemogelijkheden. Telefoonverbindingen zouden begin december 2020 weer in delen van Tigray hersteld zijn, maar het internet was nog steeds niet hersteld.³⁷⁵

Een prominent lid van het TPLF zei begin december 2020 op Tigray TV dat het TPLF zijn troepen uit Mekelle had teruggetrokken om de stad de verwoesting door de Ethiopische federale troepen te besparen. De federale regering had op 28 november 2020 bekendgemaakt dat ze de hoofdstad van de regio Tigray hadden ingenomen. Sinds de val van de stad bleef de aan het TPLF gelieerde Tigray TV vanuit een onbekende locatie uitzenden.³⁷⁶ De VN organisatie OCHA maakte op 6 januari 2021 bekend dat er plaatselijk nog steeds gevochten werd en dat met name de rurale gebieden in Tigray nog steeds onveilig waren. In het rapport van 6 januari 2021 stond dat toegang tot het grootste gedeelte van het noordwesten, het oosten en het centrale gedeelte van Tigray beperkt was vanwege de slechte veiligheidssituatie en de bureaucratische beperkingen die de Ethiopische autoriteiten opwierpen. Twee van de vier vluchtelingenkampen, Hitsats en Shimelba, zouden volgens OCHA nog steeds niet toegankelijk zijn.³⁷⁷

De Ethiopische overheid heeft toegegeven dat dat federale troepen begin december 2020 op zes VN-medewerkers hebben geschoten en hen twee dagen hebben vastgehouden. Volgens de overheid probeerden de VN'ers gebieden in Tigray te bereiken waar ze niet mochten komen.³⁷⁸ In november 2020, nog voor de inname van Mekelle, zouden vier medewerkers van ngo's in Tigray gedood zijn. De *Danish Refugee Council* (DRC) bevestigde de dood van drie medewerkers in Tigray in november 2020. Het *International Rescue Committee* (IRC) meldde de dood van een medewerker in het Hitsats kamp.³⁷⁹ De organisaties maakten hierbij geen melding van mogelijke daders. Een VN-medewerker zou *The Guardian* verteld hebben dat drie bewakers van het Hitsats kamp vermoord waren toen ze de ontvoering en gedwongen rekrutering in het Eritrese leger van Eritrese vluchtelingen probeerden te voorkomen (zie ook paragraaf 3.2.1).³⁸⁰ Naast de dood van de vier humanitaire medewerkers zou naar verluidt een medewerker van de internationale ngo ZOA, nadat federale troepen op 28 november 2020 Mekelle hadden ingenomen, gedood zijn. Een onbekende groep bewapende mannen zou de medewerker in het vluchtelingenkamp Hitsats vermoord hebben.³⁸¹

1.8.8

Afar

Garda World maakte in een online artikel gewag van een geweldsincident op 14 oktober 2019 waarbij een groep gewapende mannen bij een aanval op het dorp

³⁷⁵ The Guardian, 'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses, 21 december 2020.

³⁷⁶ BBC Monitoring (Tigray Television), *Tigrayan forces explain 'withdrawal' from regional capital*, 3 december 2020; Addis Standard, *NEWS: MEKELLE CITY INTERIM MAYOR ADMITS PRESENCE AND PARTICIPATION OF ERITREAN FORCES IN TIGRAY CONFLICT*, 4 januari 2021: Volgens *Addis Standard* stond Tigray TV begin januari 2021 onder controle van de federale regering.

³⁷⁷ OCHA, *ETHIOPIA - TIGRAY REGION HUMANITARIAN UPDATE*, 6 januari 2021; The Reporter, *As fighting continues in Rural Tigray, humanitarian access constrained*, 9 januari 2021.

³⁷⁸ Al Jazeera, 'Overwhelming' reports of killings of Eritreans in Tigray: UN, 11 december 2020; Al Jazeera, *Ethiopia conflict 'spiralling out of control': UN*, 9 december 2020.

³⁷⁹ DRC, *Ethiopia Statement: The Danish Refugee Council is deeply saddened to confirm the death of three colleagues in Tigray Region, Ethiopia last month*, 11 december 2020; European Commission, *Statement by Commissioner Lenarčič on the killing of Danish Refugee Council and International Rescue Committee aid workers in Tigray, Ethiopia*, 11 december 2020.

³⁸⁰ The Guardian, 'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses, 21 december 2020.

³⁸¹ OCHA, *ETHIOPIA - TIGRAY REGION HUMANITARIAN UPDATE*, 6 januari 2021; The Reporter, *As fighting continues in Rural Tigray, humanitarian access constrained*, 9 januari 2021.

Obno in Afar ten minste 16 personen doodde. Het nieuwskanaal schreef in hetzelfde artikel dat Ethiopië onderhevig is aan etnisch geweld, maar maakte geen directe link tussen het incident en de interetnische conflicten in het land.³⁸² In september 2020 doodden regionale speciale veiligheidstroepen drie jongeren in de plaats Abala tijdens rellen die ontstaan waren omdat er was opgetreden tegen jongeren die zich niet aan de coronamaatregelen hielden.³⁸³

(Zie het gedeelte over de SRS betreffende de grensconflicten tussen bevolkingsgroepen uit Afar en de SRS).

1.8.9

Gambela

Gedurende de verslagperiode waren weinig berichten van veiligheidsincidenten in de regio Gambela. De ngo *Action Against Hunger* riep in september 2020 de Ethiopische autoriteiten op het onderzoek naar de dood van twee van haar medewerkers te heropenen. Een jaar eerder vonden Khat Top Gatluack en Alebachew Yemam Muhuye de dood bij een hinderlaag van onbekende personen die volgens *Action Against Hunger* paramilitaire uniformen droegen.³⁸⁴

1.9

Achtergrond geweldsincidenten: toename of afname? Willekeur of gericht?

1.9.1

Ontwikkelingen

Cijfers van ACLED laten een beeld zien waarbij er in de eerste maanden na het aantreden van Abiy een algemene toename van geweld is te zien in Ethiopië. Echter, vanaf de zomer van 2018 tot de zomer van 2019 laten de geweldscurves een neerwaartse gang zien. Hierna gaan de curves weer omhoog, maar hebben ze aan het einde van de verslagperiode nog niet de cijfers gehaald die ze aan het begin van de verslagperiode lieten zien.³⁸⁵ ACLED schreef over de vermeende coup poging in de regio Amhara van juni 2019 en het geweld dat daarop volgde dat deze gebeurtenissen een scherp contrast vormden met de afname van politiek geweld en demonstraties sinds het aantreden van Abiy in april 2018. Ook het antwoord van de regering op deze gebeurtenissen waren volgens ACLED atypisch voor de regering Abiy. Het internet werd dagenlang afgesloten en er volgden massa-arrestaties (zie ook paragraaf 1.8.3).³⁸⁶

Om een beter beeld te genereren is het zaak om de bepaalde curves nader te belichten. Hieronder volgen de ontwikkelingen die "overheidsgeweld tegen burgers", "geweld burgers onderling" en "geweld tijdens rellen" hebben doorgemaakt ten tijde van de verslagperiode van dit ambtsbericht.

Overheidsgeweld tegen burgers

Cijfers van ACLED laten ook een daling zien van geweld van overheidstroepen tegen burgers sinds het aantreden van Abiy. Dit geldt zowel voor het aantal gebeurtenissen als voor het aantal dodelijke slachtoffers. In het tweede kwartaal van 2018 werden er 63 gebeurtenissen van overheidsgeweld geteld met 61 slachtoffers. Voor het derde kwartaal van dat jaar waren dat 44 gebeurtenissen met 150 slachtoffers. In 2019 dalen de cijfers met in het vierde kwartaal van dat jaar

³⁸² Garda World, *Armed men attack village in Afar region October 12*, 16 oktober 2019.

³⁸³ Garda World, *Security forces kill youths during clashes in Abala (Afar region) September 15*, 15 september 2020.

³⁸⁴ Action Against Hunger, *One Year After Gambella Murders, Action Against Hunger Renews Call for Justice*, 5 september 2020.

³⁸⁵ <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard> (geraadpleegd op 3 december 2020).

³⁸⁶ ACLED, *BAD BLOOD: VIOLENCE IN ETHIOPIA REVEALS THE STRAIN OF ETHNO-FEDERALISM UNDER PRIME MINISTER ABIY*, 15 juli 2020.

twee gebeurtenissen en één te betreuren dodelijk slachtoffer. Sinds eind 2019 is er een lichte stijging te zien in het overheidsgeweld tegen burgers: ACLED telde voor het derde kwartaal van 2020 16 gevallen van geweld tegen burgers waarbij vijftientig doden vielen.³⁸⁷

Premier Abiy heeft verklaard dat het federale leger geen enkele burgerslachtoffer heeft gemaakt gedurende het conflict in Tigray eind 2020. Dit wordt echter tegengesproken die menen dat er wel degelijk burgerslachtoffers zijn gevallen door geweld van het federale leger. Ook worden Eritrese soldaten en Amhara milities beschuldigd van ernstige gewelddadigheden in Tigray. Aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht waren precieze cijfers betreffende burgerslachtoffers door overheidsgeweld niet bekend (zie ook paragraaf 1.8.7).³⁸⁸

Geweld burgers onderling

In het rapport over 2019 schreef AI dat het geweld tussen etnische groeperingen onderling duizenden doden had gekost.³⁸⁹ Cijfers van ACLED laten dergelijke aantallen niet zien. Sinds het derde kwartaal van 2018 met 253 dodelijke slachtoffers³⁹⁰ ging het aantal doden vanwege geweld tussen burgers onderling over het algemeen naar beneden met 27 dodelijke slachtoffers in het vierde kwartaal van 2019. Het tweede kwartaal van 2019 had echter een uitschieter naar 152 dodelijke slachtoffers. Hierbij ging het met name om interetnisch geweld in de regio Benishangul-Gumuz tussen Gumuz en Amhara die een minderheid in de regio vormen.³⁹¹ Sinds het begin van 2020 liep het aantal slachtoffers omhoog: van 47 in het eerste kwartaal, naar 84 in het derde kwartaal. Met het uitbreken van het conflict in Tigray schoot het aantal burgerslachtoffers naar 762 in het vierde kwartaal, waarbij ACLED het bloedbad in May Kadera onder geweld tussen burgers onderling schaarst.³⁹² Het noemt de *Samri Youth Militia* (Ethiopia) gelieerd aan het TPLF als 'actor' van het geweld, terwijl andere bronnen ook andere actoren aanwijzen als "daders" (zie ook paragraaf 1.8.7).³⁹³ Door het conflict in Tigray zijn volgens een vertrouwelijke bron gewelddadige onlusten, waarbij tientallen dodelijke slachtoffers zijn gevallen, in met name Oromia en Benishangul Gumuz toegenomen.³⁹⁴

Geweld bij rellen

Bij dodelijke slachtoffers tijdens rellen is het moeilijk om over een daling of stijging te spreken omdat de afgelopen jaren gekenmerkt werden door bepaalde pieken waarbij relatief veel dodelijke slachtoffers tijdens rellen vielen. Zo was er een piek in het derde kwartaal van 2019 (30 slachtoffers), een in het vierde kwartaal (85 slachtoffers) en een in het derde kwartaal van 2020 (132 slachtoffers). Het eerste half jaar van 2020 kenmerkte zich door relatief weinig slachtoffers (11 slachtoffers over zes maanden). De pieken komen overeen met bepaalde gebeurtenissen,

³⁸⁷ <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard> (geraadpleegd op 3 december 2020): In het vierde kwartaal van 2020 laat ACLED een beduidende stijging van dodelijke slachtoffers bij 'battles' zien. Het gaat hier om slachtoffers, veelal militairen, die bij het conflict tussen de federale troepen en Tigray zijn omgekomen.

³⁸⁸ The Guardian, 'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses, 21 december 2020.

³⁸⁹ AI, *Country Profile Ethiopia 2019, 2020*.

³⁹⁰ Het ging hier om 68 getelde incidenten door ACLED die plaatsvonden in bijna alle delen van Ethiopië.

³⁹¹ <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard> (geraadpleegd op 3 december 2020); ACLED, Data Export Tool (geraadpleegd op 3 december 2020).

³⁹² <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard> (geraadpleegd op 3 december 2020); ACLED, Data Export Tool (geraadpleegd op 3 december 2020).

³⁹³ ACLED, Data Export Tool (geraadpleegd op 3 december 2020).

³⁹⁴ Vertrouwelijke bron, 16 december 2020

respectievelijk de mislukte 'coup' in Amhara, de rellen na de ontwapening van de lijfwacht van Jawar Mohammed en de rellen na de dood van de zanger Hachalu.³⁹⁵

1.9.2

Gericht of willekeurig

De informatie van paragraaf 1.8 en de subparagrafen van deze paragraaf wijst op een bepaalde gerichtheid tegen specifieke groepen bij de geweldsincidenten die hebben plaatsgehad tijdens de verslagperiode van dit ambtsbericht. Het gaat hier veelal om geweld tussen verschillende etnische groeperingen. Twee bronnen zijn van mening dat voorheen het geweld met name verticaal was, dit sinds het aantreden van Abiy steeds meer horizontaal van aard is geworden. Met andere woorden: voorheen waren de meeste geweldincidenten tussen de veiligheidstroepen van de regering en Ethiopische burgers, nu zijn de meeste geweldincidenten tussen burgers, en dan met name tussen verschillende etnische groeperingen.³⁹⁶ De Deutsche Welle (DW) schreef in juli 2020 over het interetnisch geweld dat het de grootste smet was op het blazoen van Abiy die zichzelf graag als hervormer en open voor andere ideeën positioneert.³⁹⁷

³⁹⁵ Deze paragraaf is bedoeld om enigszins het geweld in cijfers uit te drukken. Daarbij moet opgemerkt dat het moeilijk is om specifieke daders in duidelijke kaders te plaatsen. Zijn de slachtoffers van het geweld na de dood van de zanger Hachalu het gevolg van rellen of het resultaat van etnisch geweld of een mix van beide? De context moet in de verschillende paragrafen van 1.8 gezocht worden.

³⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 19 november 2020.

³⁹⁷ Deutsche Welle, *Ethiopia's ethnic violence shows Abiy's vulnerability*, 1 juli 2020.

2 Identiteit, nationaliteit en documenten

2.1 Identiteit, nationaliteit en documenten

2.1.1 INVEA

Overeenkomstig de wet zijn onder de huidige regering het *Main Department for Immigration and Nationality Affairs* (MDINA) en de *Vital Events Registration Agency* (VERA) in één organisatie samengegaan, namelijk het *Immigration, Nationality and Vital Events Agency* (INVEA).³⁹⁸ Het INVEA is naar aanleiding van *Proclamation No.1097/2018* opgericht. Deze wetgeving was gericht om de bevoegdheden en taken van de uitvoeringsorganisaties van de Ethiopische federale republiek nader te omschrijven.³⁹⁹ Later heeft de ministerraad regels uitgevaardigd waarmee de bevoegdheden en taken van het INVEA werden vastgesteld.⁴⁰⁰

Het INVEA valt onder het in 2019 opgerichte ministerie van Vrede, maar staat onder controle van de inlichtingen- en veiligheidsdienst (NISS). De NISS valt ook onder het ministerie van Vrede.⁴⁰¹ Het INVEA overziet alles wat documentatie en registratie in Ethiopië betreft. Het samengaan van MDINA en VERA had als doel om het proces en de kwaliteit van registratie en documentatie te verbeteren. Een vertrouwelijke bron merkt echter op dat het huidige systeem van documentatie en registratie niet berekend is op een land van een dergelijke omvang en bevolkingsgrootte, en een dusdanig gedecentraliseerde structuur. Hierdoor gaan nog veel personen ongeregistreerd door het leven en zijn verschillende documenten fraudegevoelig, zoals de kebele-kaart en het paspoort (zie hieronder).⁴⁰²

2.1.2 Kebele kaart

Ethiopië kent de kebele-kaart⁴⁰³ als identiteitskaart.⁴⁰⁴ Volgens een vertrouwelijke bron worden de kebele-kaarten nog steeds op kebele-niveau aangevraagd. De aanvragen worden niet door medewerkers van INVEA afgehandeld, maar door medewerkers van de kebele. Aangezien de kebele-kaart te verkrijgen is door getuigenverklaringen⁴⁰⁵ en niet meer dan een papiertje zonder biometrische of andere fraude-voorkomende kenmerken is, is de kans op vervalsing en fraude groot.⁴⁰⁶ Ook bestaan er nog verschillen tussen de kebele-kaarten. Er worden bijvoorbeeld verschillende materialen gebruikt; zo zijn de meeste kaarten van papier, maar zou de hoofdstad Addis Abeba een kebele-kaart in creditkaartvorm uitgeven. De verschillende regionale talen kunnen gebruikt worden op de kebele-kaart. Ook bestaan er verschillen in kleur en de gegevens die op de kaart vermeld

³⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020; Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020.

³⁹⁹ Federal Negarit Gazette of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, *Proclamation No.1097/2018*, artikel 12, 29 november 2018.

⁴⁰⁰ Fassil, Zacharias, *Report on Citizenship Law: Ethiopia*, Global Citizenship Observatory (GLOBALCIT) Robert Schuman Centre for Advanced Studies in collaboration with Edinburgh University Law School, pagina 14, april 2020.

⁴⁰¹ UNICEF, *Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report*, pagina 19, 6 december 2019; Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020.

⁴⁰² Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020.

⁴⁰³ De kebele (buurt of gemeenschap) is de kleinste administratieve eenheid in Ethiopië. Verschillende kebeles samen vormen een *woreda*, te vertalen als district.

⁴⁰⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina 38, juli 2018.

⁴⁰⁵ Volgens het Bureau of Consular Affairs van USDoS, moeten de ouders van de aanvrager hun ID-kaart overleggen als zij als getuigen voor hun kind fungeren.

⁴⁰⁶ The World Bank, *ID4D Country Diagnostic: Ethiopia*, pagina 9, 2016: Volgens de Wereldbank zouden kebele-kaarten makkelijk te vervalsen zijn en ook wijdverspreid op de zwarte markt te vinden zijn. Het vermoeden is dat Kebele-kaarten slechts op gezichtsherkenning (op basis van de analoge foto) geaccepteerd worden, zonder dat de kebele-gegevens daarbij gecheckt worden, aldus de Wereldbank.

worden.⁴⁰⁷ Volgens het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken werd eind 2019 de etniciteit van de drager niet langer op nieuwe kebele-kaarten vermeld.⁴⁰⁸ Desgevraagd kon een vertrouwelijke bron dit niet bevestigen en gaf aan dat er mogelijk nog kebeles zijn die dergelijke gegevens nog steeds op de kaart vermelden.⁴⁰⁹

Het is niet duidelijk welk percentage van de Ethiopische bevolking over een ID-kaart beschikt. De Wereldbank schatte in 2016 dat minder dan 5% van de volwassen bevolking in Ethiopië niet over een kebele-kaart beschikte. Op een *infographic* van dezelfde organisatie uit dezelfde bron van 2016 staat Ethiopië als land waarvan minder dan de helft van de bevolking over een ID-kaart of een identiteitsbewijs waarmee gestemd mag worden beschikte. Hierbij dient vermeld te worden dat er bij de infographic geen leeftijden staan en dat de Wereldbank hier, naar alle waarschijnlijkheid, niet alleen over de volwassenen, maar over de gehele Ethiopische bevolking sprak.⁴¹⁰

Een vertrouwelijke bron zegt dat het moeilijk is in te schatten om welke percentages het in 2020 gaat. Officiële cijfers ontbreken en een assessment dat dit jaar landelijk gemaakt zou worden, heeft tot op heden vanwege de coronamaatregelen nog niet plaatsgehad. Ook is het moeilijk onderzoek doen in bepaalde regio's vanwege de veiligheidssituatie.⁴¹¹

Ethiopiërs kunnen vanaf hun achttiende de kebele-kaart verkrijgen.⁴¹² Hoewel sommige bronnen de kebele-kaart een nationale identiteitskaart noemen, is de kaart niet onderhevig aan een nationale standaard en kan deze per kebele verschillen (zie ook paragraaf 2.1).⁴¹³ De *Danish National ID Centre* stelt dat hoewel de kebele-kaart wordt beschouwd als het belangrijkste identiteitsbewijs in Ethiopië, je niet van een nationale identiteitskaart kunt spreken.⁴¹⁴

In het vorige ambtsbericht werd gesteld dat met een kebele-kaart een Ethiopisch staatsburger zich als kiezer kan inschrijven, een rijbewijs aanvragen, een bankrekening openen, een simkaart, kopen, een paspoort in Ethiopië aanvragen,⁴¹⁵ een belastingnummer aanvragen, en eigendommen laten registreren.⁴¹⁶ Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken schrijft in haar rapport van augustus 2020 dat de kebele-kaart onder andere benodigd is voor het aanvragen van een paspoort en een rijbewijs.⁴¹⁷ Volgens de Wereldbank is de kebele-kaart bij nationale

⁴⁰⁷ Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020; The World Bank, *ID4D Country Diagnostic: Ethiopia*, pagina 9, 2016; EASO, *Assessment of credibility of Ethiopian Identity cards – query no. 67*, pagina's 1 en 6, 22 augustus 2018; DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 50-51, 12 augustus 2020.

⁴⁰⁸ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 50-51, 12 augustus 2020.

⁴⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020.

⁴¹⁰ Manby, Bronwen, *Practical realities of national identification systems in Africa: When is an undocumented person stateless?*, 1 juni 2017; The World Bank, *ID4D Country Diagnostic: Ethiopia*, pagina 10, 2016; IOM, *ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020*, 10 september 2020: Van de 1300 plaatsen met IDP's die de IOM in de zomer van 2020 heeft onderzocht, had minder dan 25% van de vrouwelijke IDP's in 622 plaatsen een identiteitskaart, terwijl dat voor 417 plaatsen bij mannelijke IDP's gold. Mannelijke en vrouwelijke IDP's hadden in respectievelijk 325 en 188 plaatsen voor meer dan 75% een identiteitskaart.

⁴¹¹ Vertrouwelijke bron, 14 oktober 2020.

⁴¹² USDoS, Bureau of Consular Affairs, *visa reciprocity and civil documents, Ethiopia*, <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/Ethiopia.html> <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/Ethiopia.html> (website geraadpleegd op 15 oktober 2020); DFAT, *Country Information Report – Ethiopia*, page 31, 28 september 2017: Kebeles in Oromia en Somali geven soms kebele-kaarten uit aan personen die de leeftijd van zestien hebben bereikt.

⁴¹³ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 50-51, 12 augustus 2020.

⁴¹⁴ Danish National ID Centre, *Ethiopian Kebele Cards*, 2 oktober 2018.

⁴¹⁵ Ethiopische diplomatieke missies accepteren de kebele-kaart niet als document waarmee een paspoort aangevraagd kan worden.

⁴¹⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, juli 2018.

⁴¹⁷ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 50-51, 12 augustus 2020.

wet niet officieel verplicht, maar hebben sommige regio's het hebben van een geldige kebele-kaart wel verplicht gesteld.⁴¹⁸ Een vertrouwelijke bron merkt op dat zonder een kebele-kaart het een uitdaging is om toegang tot basisdiensten te hebben.⁴¹⁹

De kebele-kaarten zijn met name in de rurale gebieden van Ethiopië nog met de hand geschreven en de afgegeven gegevens worden veelal in papieren dossiers bewaard.⁴²⁰ Deze kaarten bevatten geen enkele vorm van biometrische gegevens.⁴²¹ Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken maakte in september 2017 melding van nieuwe identiteitskaarten die in Addis Abeba worden uitgegeven. Deze kaarten worden met de computer gemaakt en hebben de vorm van een creditkaart.⁴²² In hoeverre er biometrische gegevens op deze kaart staan is, dezerzijds niet bekend.

De betrouwbaarheid van de kebele-kaart is discutabel, omdat er onvoldoende toegang is tot een landelijk register om de identiteit van de aanvrager te kunnen verifiëren.⁴²³ Zoals eerder vermeld is de Ethiopische regering voornemens om het nationale identificatiesysteem te moderniseren. Het ministerie van Vrede is belast met het opzetten van een identiteitsprogramma. Het nieuwe systeem zal landelijk toegankelijk zijn en dient over unieke identificatiegegevens van individuen te beschikken. Het nieuwagentschap van de Ethiopische regering ENA haalde in een artikel minister van Vrede Muferiat Kamil aan die stelde dat naast het moderniseren van het systeem van identiteitskaarten het programma essentieel zou zijn om onder andere digitale diensten te verlenen, online authenticatie te bewerkstelligen en misdaad te voorkomen.⁴²⁴ Voor zover bekend is een dergelijk systeem nog niet gerealiseerd.

2.1.3

Nationale identiteitskaart

In het vorige ambtsbericht werd gewag gemaakt van een wet uit 2012 die verordende dat er één nationale identiteitskaart zou komen die voor eenieder boven de achttien verplicht zou zijn.⁴²⁵ Anno 2021 is deze kaart echter nog niet gerealiseerd. In een artikel van het nieuwsmedium *Ethiopian News Agency* (ENA) van juni 2020 werd het initiatief voor een unieke nationale identiteitskaart aangehaald. ENA schreef dat de Ethiopische regering naar manieren zocht om het huidige systeem van identificatie, middels de *kebele*-kaart, te moderniseren. Het nieuwe identiteitssysteem moest niet alleen nationaal en uniform zijn, maar de opgeslagen gegevens moesten digitaal door geheel Ethiopië uitgewisseld kunnen worden, aldus het artikel.⁴²⁶ Er is nog een lange weg te gaan alvorens Ethiopië over een gestandaardiseerde nationale identiteitskaart zal beschikken, aldus een vertrouwelijke bron.⁴²⁷

Volgens een vertrouwelijke bron worden identiteitskaarten die scholen aan hun leerlingen uitgeven met name in de stedelijke gebieden als identificatiedocument gebruikt.⁴²⁸

⁴¹⁸ The World Bank, *ID4D Country Diagnostic: Ethiopia*, pagina 10, 2016: Betreffende de identificatieplicht in Ethiopië is er geen informatie gevonden die afwijkt van het vorige ambtsbericht of die nieuwe inzichten biedt.

⁴¹⁹ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁴²⁰ Vertrouwelijke bron, 14 september 2020; DFAT, *Country Information Report – Ethiopia*, page 31, 28 september 2017.

⁴²¹ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁴²² DFAT, *Country Information Report – Ethiopia*, page 31, 28 september 2017.

⁴²³ EASO, *Assessment of credibility of Ethiopian Identity cards – query no. 67*, pagina 6, 22 augustus 2018.

⁴²⁴ ENA, *Ministry Launches National ID Pilot Project*, 19 juni 2020.

⁴²⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina 42, juli 2018.

⁴²⁶ ENA, *Ministry Launches National ID Pilot Project*, 19 juni 2020.

⁴²⁷ Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020.

⁴²⁸ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

2.1.4

Paspoort

Volgens het *Danish National ID Centre* (DNIC) worden Ethiopische paspoorten over het algemeen als betrouwbaar betiteld. Tijdens een dienstreis naar Addis Abeba konden medewerkers van het DNIC geen bewijs vinden voor vervalste paspoorten. Een diplomatieke bron van de Denen vertelde dat het niet nodig was om een paspoort te vervalsen, omdat officiële paspoorten makkelijk te kopen waren.⁴²⁹ Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken stelde verder dat "frauduleuze" paspoorten zeldzaam zijn en dat authentieke paspoorten moeilijk na te maken zijn vanwege de echtheidskenmerken. Het is echter regelmatig voorgekomen dat authentieke paspoorten uitgegeven werden op basis van frauduleuze onderliggende stukken.⁴³⁰ Begin 2021 maakte de NISS bekend 21 personen gearresteerd te hebben vanwege het illegaal uitgeven van paspoorten. De verdachten, van wie de meesten werkzaam waren voor INVEA, gaven nadat ze steekpenningen hadden gekregen onderhands paspoorten uit aan personen die niet aan de legale vereisten voldeden.⁴³¹

Ten behoeve van het verkrijgen van een paspoort was voorheen slechts het overleggen van de kebele-kaart nodig.⁴³² Het kwam derhalve voor dat mensen, onder wie Eritreeërs en Somaliërs, onder valse voorwendselen een Ethiopisch paspoort wisten te bemachtigen. Derhalve moet er sinds 2019 ook een geboorteakte overlegd worden bij de aanvraag van een paspoort, aldus een vertrouwelijke bron.⁴³³ De website van USDoS noemde in mei 2018 al dat het naast de kebele-kaart verplicht was een geboorteakte te overleggen bij de aanvraag van een paspoort.⁴³⁴ Voor kinderen onder de achttien was een geboorteakte al benodigd om een paspoort te verkrijgen.⁴³⁵ Vermeld dient te worden dat een groot gedeelte van de Ethiopische bevolking ongeregistreerd en zonder geboorteakte door het leven gaat (zie hieronder).⁴³⁶ Een vertrouwelijke bron stelt dat slechts een klein percentage van de Ethiopische bevolking over een paspoort beschikt. Een nadere duiding van dit percentage werd door de bron niet gegeven.⁴³⁷

Paspoorten worden uitgegeven door INVEA voor een periode van vijf jaar, hetgeen voorheen door MDINA werd gedaan.⁴³⁸ Om een paspoort aan te vragen moet een Ethiopiër zich naar Addis Abeba of een van de regionale afdelingen van INVEA in het land begeven.⁴³⁹ Vanwege COVID-19 zijn de kantoren van INVEA gesloten geweest, maar *Addis Standard* twitterde op 7 oktober 2020 dat deze in de weken daarop weer open zouden gaan voor het vernieuwen en het aanvragen van een paspoort.⁴⁴⁰ De aanvraag dient in persoon te gebeuren, omdat de aanvrager vingerafdrukken moet

⁴²⁹ Danish National ID Centre, *The Ethiopian E-series passports*, pagina 8, 2 oktober 2018

⁴³⁰ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 51, 12 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁴³¹ Fana Broadcasting Corporate, *Police Arrest 21 Individuals For Issuing Travel Documents Illegally*, 5 januari 2021.

⁴³² The World Bank, *ID4D Country Diagnostic: Ethiopia*, pagina 9, 2016: De Wereldbank vermeldt hierbij dat slechts de kebele-kaarten in Amhaars geaccepteerd worden bij de aanvraag voor een paspoort. Personen met een kebele-kaart in een andere taal dienen eerst een tweede kaart te overleggen waar in ieder geval de gegevens ook in Amhaars weergegeven worden.

⁴³³ Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020.

⁴³⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina 37, juli 2018.

⁴³⁵ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 32, 28 september 2017.

⁴³⁶ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina's 50-51, 12 augustus 2020.

⁴³⁷ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁴³⁸ USDoS, Bureau of Consular Affairs, *visa reciprocity and civil documents, Ethiopia*, <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/Ethiopia.html> <https://travel.state.gov/content/travel/en/us-visas/Visa-Reciprocity-and-Civil-Documents-by-Country/Ethiopia.html> (website geraadpleegd op 15 oktober 2020).

⁴³⁹ Vertrouwelijke bron, 14 oktober 2020; Addis Standard, @addisstandard, 7 oktober 2020 (twitter.com/addisstandard/status/1313747148257755141); Danish National ID Centre, *The Ethiopian E-series passports*, 2 oktober 2018.

⁴⁴⁰ Addis Standard, @addisstandard, 7 oktober 2020 (twitter.com/addisstandard/status/1313747148257755141).

afgeven.⁴⁴¹ Kinderen beneden de veertien jaar zijn gevrijwaard van het geven van een vingerafdruk.⁴⁴²

Het DNIC schrijft dat hoewel paspoorten op lokaal niveau aangevraagd kunnen worden, de uitgave van het Ethiopische paspoort gecentraliseerd is. Om te voorkomen dat personen meer dan één paspoort aanvragen, beheren de autoriteiten die belast zijn met immigratie (INVEA) een digitale database met daarin de gegevens van alle uitgegeven paspoorten. Een vertrouwelijke bron beaamt dat er een centrale digitale database bestaat die door INVEA beheerd wordt.⁴⁴³ Biometrische gegevens die in nationale databases zijn opgeslagen, kunnen bij officiële punten van binnenkomst en uitreis in Ethiopië nageslagen worden. De Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdienst (NISS) is eerstverantwoordelijk voor inlichtingen en grensveiligheidsprocessen, zo schrijft het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken in haar rapport van augustus 2020.⁴⁴⁴

De huidige Ethiopische paspoorten hebben een digitale foto van de houder. De pagina met de biometrische gegevens in het paspoort heeft een code die slechts gelezen kan worden met een decoder die zowel de biometrische gegevens van de houder als een kopie van het desbetreffende paspoort bevat.⁴⁴⁵ Waar deze data opgeslagen worden, is niet bekend.

2.1.5

Geboorteregistratie en -akte

Om een geboorteakte te kunnen bemachtigen moet de geboorte van een Ethiopisch staatsburger geregistreerd staan.⁴⁴⁶ In het ambtsbericht uit 2018 staat dat de wet uit 2012 voorschrijft dat alle geboortes geregistreerd dienen te worden. Een amendement op de wet bekrachtigt dit in 2017 en verplicht gelijk de wet uit 2012 dat een kind binnen negentig dagen na de geboorte geregistreerd dient te worden.⁴⁴⁷ Gebeurtenissen, zoals geboorte, huwelijk en overlijden, die niet volgens de wet of conform de gebruikelijke praktijken geregistreerd zijn, kunnen geregistreerd worden als daar ondersteunend bewijs voor geleverd wordt, zo stelt het amendement.⁴⁴⁸ Net zoals in de verslagperiode van het vorige ambtsbericht wordt in deze verslagperiode melding gemaakt van registraties achteraf, omdat ze een jaar na de vitale gebeurtenis, zoals de geboorte van een kind, plaatsvonden. UNICEF schreef in 2018 dat desondanks een groot aantal kinderen, vooral in de rurale gebieden, ongeregistreerd door het leven gaat en uiteindelijk ook nooit geregistreerd zal worden.⁴⁴⁹

⁴⁴¹ DFAT, Country Information Report – Ethiopia, pagina 51, 12 augustus 2020.

⁴⁴² Website van Ethiopische ambassade in Australië: <http://www.ethiopianembassy.net/passportservices/> (geraadpleegd op 19 oktober 2020).

⁴⁴³ Danish National ID Centre, *The Ethiopian E-series passports*, pagina 7, 2 oktober 2018; Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁴⁴⁴ DFAT, *Country Information Report – Ethiopia*, pagina 48, 12 augustus 2020.

⁴⁴⁵ DFAT, *Country Information Report – Ethiopia*, pagina's 51-52, 12 augustus 2020.

⁴⁴⁶ UNICEF, <https://data.unicef.org/crvs/ethiopia/>, geen datum (geraadpleegd op 30 december 2020): De registratie is gratis, maar voor de akte moet in de meeste regionale staten betaald worden. Vluchtelingen hoeven niet voor de akte te betalen.

⁴⁴⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, juli 2018; Federal Negarit Gazette, *Vital Events Registration and National Identity Card Proclamation (Amendment No 1049/2017, 7 augustus 2017*; UNICEF, <https://data.unicef.org/crvs/ethiopia/>, geen datum (geraadpleegd op 30 december 2020); UNICEF, *Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report*, 6 december 2019.: Een verlate registratie door de ouders kan bestraft worden met een gevangenis van maximaal zes maanden of een boete van maximaal 5000 Ethiopische Birr (ongeveer 100 euro: dagkoers 30 december 2020).

⁴⁴⁸ Federal Negarit Gazette, *Vital Events Registration and National Identity Card Proclamation (Amendment No 1049/2017, 7 augustus 2017*.

⁴⁴⁹ Centre of Excellence for CRVC Systems, *Snapshot of Civil Registration and Vital Statistics Systems of Ethiopia*, 2019; UNICEF, *Child Notice Ethiopia*, 2018.

USDoS meldde dat kinderen die in ziekenhuizen werden geboren, werden geregistreerd. De meeste kinderen die buiten ziekenhuizen het levenslicht zagen, en volgens USDoS vormden zij de overgrote meerderheid, werden niet geregistreerd.⁴⁵⁰ UNICEF schreef eind 2019 echter dat dit geen voldoende feit was. Slechts 13,7 procent van alle geboorteregistraties kwamen voort uit een automatische doorverwijzing van de gezondheidssector naar het *Civil Registration and Vital Statistics* (CRVS) systeem.⁴⁵¹ In 2019 had Ethiopië een landelijke dekking van 87% betreffende het aantal families dat toegang heeft tot instellingen waar ze hun pasgeboren kind kunnen laten registreren.⁴⁵²

In augustus 2019 maakte UNICEF bekend dat het land vooruitgang had geboekt bij het registreren van geboortes.⁴⁵³ Daarbij stelde de organisatie in december 2019 dat ondanks alle inspanningen het aantal registraties nog steeds relatief laag was. Slechts 15,5% van de meer dan drie miljoen kinderen die jaarlijks geboren werden, zou geregistreerd worden.⁴⁵⁴ In 2016 was daarentegen slechts drie procent van alle kinderen onder de vijf jaar oud bij de burgerlijke autoriteiten geregistreerd. De registratie van geboortes was volgens UNICEF belangrijk om zowel de wettelijke rechten als de mensenrechten van individuen te garanderen en om toegang tot de basale sociale voorzieningen te krijgen.⁴⁵⁵ Het VN-Kinderrechtencomité uitte begin 2019 nog zijn zorgen over het lage percentage van geregistreerde kinderen in de rurale gebieden van Ethiopië dat toen vijf procent was.⁴⁵⁶

Naast het feit dat er weinig geboortes geregistreerd worden, ontberen de meeste kebeles, met name in de buitengewesten, de essentiële infrastructuur zoals bijvoorbeeld computers, om op een gedegen manier vitale gebeurtenissen te registreren. Er wordt nog veel op schrift gesteld en in papieren dossiers bewaard.⁴⁵⁷ UNICEF stelde dat de kwaliteit van de ambtenaren die verantwoordelijk waren voor de geboorteregistratie een uitdaging bleef.⁴⁵⁸

Volgens een vertrouwelijke bron was het voorheen mogelijk om bijvoorbeeld een geboorteakte te verkrijgen door een document van de kerk betreffende de doopceremonie te overleggen. Dat behoorde tegenwoordig niet meer tot de officiële mogelijkheden, aldus de bron. De bron wist niet te vertellen of dat voorheen ook mogelijk was middels een document van de moskee.⁴⁵⁹ UNICEF had zich er naar eigen zeggen sterk voor gemaakt om het bij wet te verplichten dat beide ouders aanwezig zijn wanneer het kind geregistreerd wordt (of een voogd als de ouders afwezig zijn).⁴⁶⁰ Hierdoor is de procedure om een akte te bemachtigen verder geformaliseerd.

⁴⁵⁰ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 26, 11 maart 2020.

⁴⁵¹ UNICEF, *Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report*, 6 december 2019: Voor Woreda's die door het programma van UNICEF ondersteund werden, was de situatie anders. 74,3 % in Afar, 90,3 % in Amhara en 81,8 % in Tigray waren automatische doorverwijzingen van geboorteregistraties door gezondheidsinstellingen

⁴⁵² UNICEF, *Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report*, 6 december 2019: De SRS is dienaangaande een uitschieter naar beneden met slechts zeven procent dekking.

⁴⁵³ ENA, *Ethiopia Registering Incredible Progress towards Universal Registration of Children at Birth: UNICEF*, 11 augustus 2019.

⁴⁵⁴ UNICEF, *Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report*, 6 december 2019.

⁴⁵⁵ ENA, *Ethiopia Registering Incredible Progress towards Universal Registration of Children at Birth: UNICEF*, 11 augustus 2019.

⁴⁵⁶ UN Human Rights Council, *Compilation on Ethiopia; Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [A/HRC/WG.6/33/ETH/2]*, pagina 9, 1 maart 2019.

⁴⁵⁷ Vertrouwelijke bron, 15 oktober 2020; DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 47, 12 augustus 2020.

⁴⁵⁸ UNICEF, *Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report*, 6 december 2019.

⁴⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁴⁶⁰ UNICEF, *Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report*, 6 december 2019.

2.1.6

Vluchtelingendocument(en) en -registratie

UNHCR heeft stappen gemaakt in het individuele identiteitsdocument voor vluchtelingen. Volgens een vertrouwelijke bron heeft meer dan 70% van de vluchtelingen een identiteitsdocument, terwijl dat voorheen slechts 2% was. Het document is voor vluchtelingen van veertien jaar en ouder. Bezijden dit document hebben alle vluchtelingenhuishoudens een document gekregen, waarmee ze aan kunnen tonen dat ze geregistreerd staan, aldus de bron.⁴⁶¹ Volgens UNHCR had in 2019 79% van de vluchtelingen van veertien jaar en ouder een individuele identiteitskaart gekregen.⁴⁶²

De volgende documenten worden aan vluchtelingen uitgegeven: doorgangsvergunningen, verblijfs/werkvergunningen, rijbewijzen, nationaliteitsscreeningsformulieren, geboorte-, trouw-, scheidings- en overlijdensaktes. UNHCR heeft in nauwe samenwerking met de Ethiopische vluchtelingenorganisatie, *Agency for Refugee and Returnee Affairs* (ARRA) de digitalisatie van de meeste van deze documenten vervolmaakt.⁴⁶³

Vanwege COVID-19 maatregelen is ARRA echter in mei 2020 gestopt met de registratie van vitale gebeurtenissen en registratie van vluchtelingen. ARRA heeft in november 2020 aangegeven de registratie spoedig te zullen herstarten (zie paragraaf 3.4.5).⁴⁶⁴

Vluchtelingen en asielzoekers moeten over een identiteitskaart beschikken om buiten een vluchtelingenkamp te kunnen verblijven en toegang te hebben tot overheidsdiensten. Deze kaarten worden gezamenlijk door ARRA en UNHCR uitgegeven. ARRA geeft identiteitskaarten uit aan geregistreerde vluchtelingen, zo schrijft het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken (zie ook 2.1 en 4.3.5).⁴⁶⁵ Asielzoekers die nog geen vluchtelingenstatus hebben, krijgen een identiteitskaart voor asielzoekers. Deze is een jaar geldig en geeft volgens een vertrouwelijke bron hetzelfde recht op diensten die vluchtelingen ook hebben.⁴⁶⁶

In 2010 kondigde UNHCR een nieuw digitaal identificatiesysteem voor vluchtelingen aan. Het nieuwe programma, het *Biometric Identity Management System* (BIMS), werd in 2017 in tientallen landen, waaronder Ethiopië, geïntroduceerd. Het systeem stelde vluchtelingen in staat een digitaal identiteitsbewijs te krijgen waarmee ze toegang kregen tot een reeks aan hulpdiensten en aanspraak konden maken op bepaalde rechten.⁴⁶⁷ Het vergaren van biometrische gegevens van individuen, iris scan en vingerafdrukken van personen van vijf jaar en ouder, maakte het mogelijk dat alle vluchtelingen van veertien jaar en ouder over individuele identificatiedocumentatie konden beschikken, schreef UNHCR in januari 2020. De nieuwe documentatie faciliteerde onder andere de pilot betreffende het uitgeven van simkaarten aan en het openen van bankrekeningen voor vluchtelingen.⁴⁶⁸ BIMS werd geïmplementeerd in alle 26 vluchtelingenkampen in Ethiopië en ook in stedelijke en andere centra waar vluchtelingen onderdak kregen.⁴⁶⁹ In een rapport

⁴⁶¹ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁴⁶² UNHCR, *ETHIOPIA 2019 Summary Pledge Progress Report*, pagina 19, juli 2020.

⁴⁶³ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; UNHCR, *UNHCR welcomes Ethiopia law granting more rights to refugees*, 18 januari 2019.

⁴⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁴⁶⁵ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 37, 12 augustus 2020.

⁴⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁴⁶⁷ Global Voices, *Refugees in Ethiopia's camps raise privacy and exclusion concerns over UNHCR's new digital registration*, 19 maart 2020.

⁴⁶⁸ UNHCR, *Ethiopia Refugee Response Plan 2020 – 2021*, januari 2020.

⁴⁶⁹ Global Voices, *Refugees in Ethiopia's camps raise privacy and exclusion concerns over UNHCR's new digital registration*, 19 maart 2020.

van juli 2020 schreef UNHCR dat in 2019 96% van de vluchtelingenpopulatie in BIMS geregistreerd stond.⁴⁷⁰ De VN-mensenrechtenraad schreef in maart 2019 nog wel dat het VN-kinderrechtencomité zijn zorgen had geuit over het feit dat kinderen van vluchtelingen bij hun geboorte niet geregistreerd werden. De raad noemde hier geen percentages of aantallen.⁴⁷¹

Global Voices meende dat hoewel het systeem potentiële voordelen had, het gebruik ervan ook de privacy van vluchtelingen kon schenden en vluchtelingen die hun gegevens niet wilden geven kon uitsluiten van bepaalde voordelen. Hierbij kwam dat Ethiopië geen specifieke wetgeving had op het beschermen van privacy en gegevens aldus Global Voices. In een gesprek met Global Voices ontkende de woordvoerder van UNHCR in Ethiopië dat zijn organisatie biometrische en persoonlijke gegevens met derde partijen zou delen. Volgens de medewerker zag het beleid juist op de bescherming van deze data toe.⁴⁷²

2.2 **Mogelijkheid voor legaal in Ethiopië verblijvende vluchtelingen om de Ethiopische nationaliteit te verkrijgen**

De Ethiopische nationaliteitswetgeving stelt dat de Ethiopische nationaliteit door geboorte (ten minste een van de ouders moet de Ethiopische nationaliteit hebben), via naturalisatie en door het huwelijk verkregen kan worden. Bij wet is het niet toegestaan om een dubbele nationaliteit te hebben.⁴⁷³ De Ethiopische grondwet stelt eveneens dat buitenlanders de Ethiopische nationaliteit kunnen verkrijgen.⁴⁷⁴

Artikel 42 van de *Refugee Proclamation* van februari 2019 stelt dat elke erkende vluchteling of asielzoeker die voldoet aan alle benodigde vereisten die door de Ethiopische nationaliteitswetgeving aan naturalisatie gesteld zijn, de Ethiopische nationaliteit van rechtswege mag aanvragen. De vereisten zoals in de proclamatie gesteld zijn:

1. De aanvrager moet meerderjarig zijn. Eveneens dient de aanvrager voor de Ethiopische wet handelingsbekwaam zijn;
2. De aanvrager moet minimaal vier jaar legaal in Ethiopië verbleven hebben;
3. De aanvrager moet een van de talen van de naties/nationaliteiten kunnen spreken;
4. De aanvrager moet op een legale manier financieel onafhankelijk zijn;⁴⁷⁵
5. De aanvrager moet van onbesproken gedrag zijn;
6. De aanvrager mag geen criminele antecedenten hebben;
7. De aanvrager moet kunnen aantonen geen andere nationaliteit te hebben of aan kunnen tonen afstand te kunnen doen van zijn of haar nationaliteit zodra de Ethiopische nationaliteit verkregen is;
8. De aanvrager moet de eed van trouw aan de Ethiopische staat afleggen.⁴⁷⁶

⁴⁷⁰ UNHCR, *ETHIOPIA 2019 Summary Pledge Progress Report*, pagina 19, juli 2020.

⁴⁷¹ UN Human Rights Council, *Compilation on Ethiopia; Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [A/HRC/WG.6/33/ETH/2]*, pagina 9, 1 maart 2019.

⁴⁷² Global Voices, *Refugees in Ethiopia's camps raise privacy and exclusion concerns over UNHCR's new digital registration*, 19 maart 2020.

⁴⁷³ Federal Negarit Gazette of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, *Ethiopian Nationality Law Proclamation, No. 378/2003*, 23 december 2003.

⁴⁷⁴ Constitution of the Federal Republic of Ethiopia, section 3 and 33, 21 augustus 1995.

⁴⁷⁵ Het wordt niet nader gespecificeerd wat met "financieel onafhankelijk" wordt bedoeld.

⁴⁷⁶ Federal Negarit Gazette of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, *Refugee Proclamation, Part 4/42*, 27 februari 2019.

De *Refugee Proclamation* maakt geen onderscheid tussen nationaliteiten en stelt elke vluchteling/asielzoeker in staat om de Ethiopische nationaliteit aan te vragen. Volgens vertrouwelijke bronnen is de werkelijkheid weerbarstiger en is het niet makkelijk om de Ethiopische nationaliteit te verkrijgen. Het is niet alleen voorwaarde om aan alle vereisten te voldoen; er is ook nog een commissie die de uiteindelijke beslissing maakt om wel of niet de Ethiopische nationaliteit toe te kennen.⁴⁷⁷ Het is dezerzijds niet bekend hoe in de praktijk omgegaan wordt met personen die uit een land komen dat staatsburgers niet toestaat om afstand te doen van de nationaliteit. Eritrea staat niet toe dat een Eritrees staatsburger afstand doet van haar of zijn Eritrese nationaliteit.⁴⁷⁸ Een vertrouwelijke bron geeft desgevraagd aan geen casuïstiek te kennen van vluchtelingen die tot Ethiopiër zijn genaturaliseerd.⁴⁷⁹

⁴⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 14 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁴⁷⁸ Website IND: <https://ind.nl/Nederlanderschap/Paginas/Afstand-nationaliteit.aspx> Website IND: <https://ind.nl/Nederlanderschap/Paginas/Afstand-nationaliteit.aspx> (geraadpleegd op 19 november 2020).

⁴⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

3 Mensenrechten

3.1 Positie van specifieke groepen

3.1.1

Bescherming van burgers door autoriteiten dan wel andere actoren

USDoS schreef in het rapport over de mensenrechtensituatie in Ethiopië in 2019 dat de negen regio's⁴⁸⁰ elk hun eigen regionale, of speciale, politie-eenheid hadden die aan de lokale burgerautoriteiten rapporteerden. Verder opereerden er binnen elke regio lokale milities die in losse en steeds verschillende verbanden met de regionale politie samenwerkten. Deze milities waren eerstverantwoordelijk voor de standaardveiligheidsmaatregelen binnen hun eigen gemeenschappen. Volgens USDoS hadden de burgerautoriteiten niet altijd de controle over de regionale veiligheidsdiensten en acteerden de lokale politie en milities eigenstandig en buitengerechtelijk.⁴⁸¹

Command posts, waarbij het federale leger de controle over bepaalde zones kreeg, werden opgezet als de lokale of regionale autoriteiten er niet in slaagden om de veiligheidssituatie te garanderen (zie ook paragraaf 1.2). In Tigray was de rol van de federale regering op het gebied van veiligheid bijna in zijn geheel uitgespeeld. Er waren nog wel federale troepen aanwezig, maar de regionale veiligheidstroepen en milities van Tigray, die volgens sommige bronnen het best getraind en het meest ervaren zijn, maakten de dienst uit.⁴⁸² Zoals reeds in verschillende paragrafen van hoofdstuk 1 is aangegeven vielen begin november 2020 de federale troepen met milities uit andere regio's Tigray binnen, nadat milities van het TPLF legerbases van het Northern Command in Tigray hadden aangevallen. Hierbij waren naar verluidt een groot aantal federale soldaten om het leven gekomen. Na een wekenlange strijd werd op 28 november 2020 de hoofdstad van Tigray, Mekelle, door de federale troepen ingenomen. Dit was niet het einde van het conflict, aangezien het TPLF de strijd in bepaalde gebieden van Tigray aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht nog steeds voortzette.⁴⁸³

Tijdens de verslagperiode van dit ambtsbericht waren er meldingen van gewelddadigheden, met name tussen verschillende etnische groeperingen, waarbij het federale leger niet ingreep of pas na enige dagen ingreep.⁴⁸⁴ Een vertrouwelijke bron meent dat het vaak niet om een kwestie van willen gaat, maar om de simpele reden dat het federale leger niet in staat is om in te grijpen. Veel ervaren TPLF'ers zijn uit het leger ontslagen of zijn zelf opgestapt na het aantreden van Abiy. Hierdoor heeft het leger aan slagkracht ingeboet. Verder is de duidelijke hiërarchie die er voorheen binnen de federale troepen was verdwenen; de duidelijke commandostructuren, zoals die onder het EPRDF/TPLF, bestonden, zijn vervaagd.⁴⁸⁵ Andere vertrouwelijke bronnen zijn eveneens van mening dat het veiligheidsapparaat na het aantreden van Abiy minder functioneert en dat de veiligheidstroepen niet altijd op hun taak toegerust zijn.⁴⁸⁶ De regionale politie van de regio Amhara drongen in december 2020 er bijvoorbeeld bij de federale autoriteiten op aan om Amhara en andere etnische groeperingen in de door etnische

⁴⁸⁰ Sinds de zomer van 2020 heeft Ethiopië tien regio's; Sidama scheidde zich toen af van de SNNPR en werd een eigen regio.

⁴⁸¹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 1, 11 maart 2020.

⁴⁸² Eritrea Hub, *Tigray: Towards a de-facto state?*, 14 mei 2020; Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

⁴⁸³ Africanews, *Profile: Who is Tigray's fugitive leader Debretsion Gebremichael?*, 18 december 2020; AI, *Ethiopia: Investigation reveals evidence that scores of civilians were killed in massacre in Tigray state*, 12 november 2020.

⁴⁸⁴ Ezega News, *Armed Men Kill At Least 8 People in Benishangul-Gumuz Region*, 9 april 2020.

⁴⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁴⁸⁶ Vertrouwelijke bron, 23 september 2020; vertrouwelijke bron, 9 november 2020.

conflicten geteisterde regio Benishangul Gumuz te mogen beschermen. In een interview met *The Reporter* stelde het hoofd van de regionale politie van Amhara dat de federale regering te druk was in andere regio's en niet bij machte was de veiligheid van etnische minderheden in de buurregio te garanderen.⁴⁸⁷ Naar aanleiding van de onlusten na de dood van de zanger Hachulu bracht het EHRC een rapport uit met in de titel "Het voelde alsof we geen regering hadden" vanwege het vermeende gebrek aan wils- en daadkracht van sommige veiligheidstroepen om in te grijpen tijdens de onlusten (zie paragraaf 1.8.2).⁴⁸⁸

AI meldt dat bij de toename van etnisch geweld in het land duizenden doden zijn gevallen. Cijfers van ACLED wijzen echter op een minder groot aantal doden (zie ook paragraaf 1.9.1). Volgens AI hadden veiligheidstroepen verzaakt in hun plicht om voor veiligheid van burgers en stabiliteit te zorgen. Daarentegen hebben veiligheidstroepen, vooral leden van regionale en lokale eenheden, zich actief aangesloten bij hun eigen etnische groep bij gewelddadigheden tegen andere etnische groeperingen, aldus de mensenrechtenorganisatie.⁴⁸⁹ Een vertrouwelijke bron stelt dat je bescherming van de autoriteiten kunt krijgen zolang je maar tot de etnische meerderheid van een bepaalde regio behoort.⁴⁹⁰ Bij gevallen waar de autoriteiten optraden bij interetnisch geweld, ging dit in sommige geval gepaard met excessief geweld. AI schreef in het rapport over de gebeurtenissen van 2019 dat ten minste vijftig personen de dood vonden bij interetnische onlusten in Sidama. Een deel van de slachtoffers werd gedood door veiligheidstroepen toen deze de onlusten wilden tegengaan (zie paragraaf 1.8.5).⁴⁹¹

Zoals in paragraaf 1.8.2 reeds is vermeld, schreef het Ethiopische ministerie van Buitenlandse Zaken als reactie op het rapport van AI van 29 mei 2020, waarin de regionale en federale troepen werd verweten geen of nauwelijks bescherming te bieden aan etnische groeperingen dat de inspanningen van zowel de regionale als federale veiligheidstroepen ervoor gezorgd hebben dat er politieke ruimte is gecreëerd waarin de gemeenschappen hun geschillen kunnen bespreken en oplossen. Verder benadrukte het ministerie dat vredesinitiatieven die door de gemeenschappen zelf genomen zijn, succesvol zijn geweest in het voorkomen van geweld en het vergroten van de politieke ruimte in de regio.⁴⁹²

Twee journalisten die in de buitenwijken van Addis Abeba in februari 2019 verslag deden van vermeende afbraak van huizen en gedwongen uithuisplaatsingen werden door de regionale politie van Oromia voor korte tijd vastgezet. Na hun vrijlating werden de twee journalisten onder toeziend oog van de politie door een groep mannen aangevallen waarbij een van de journalisten stokslagen kreeg. Geen van de aanvallers werd door de aanwezige politie gearresteerd, zo schreef HRW.⁴⁹³ Volgens verschillende bronnen is er net als in de verslagperiode van het vorige ambtsbericht nog een hoge mate van straffeloosheid in Ethiopië. Sommige personen die zich schuldig hebben gemaakt aan mensenrechtenschendingen, zoals medewerkers van de in 2018 gesloten beruchte Ogaden gevangenis waar marteling, verkrachting en executies gebruikelijk waren, zijn voor hun daden veroordeeld.⁴⁹⁴ Ook leden van de

⁴⁸⁷ The Reporter, *Amhara Police asks federal government for authorization to go into Benishangul region*, 19 december 2020.

⁴⁸⁸ EHRC, <<IT DID NOT FEEL LIKE WE HAD A GOVERNMENT>> *Violence & Human Rights Violations following Musician Hachalu Hundessa's Assassination*, 1 januari 2021.

⁴⁸⁹ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020; <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard> (geraadpleegd op 3 december 2020).

⁴⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁴⁹¹ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

⁴⁹² Ethiopian Ministry of Foreign Affairs, *Response to AI's report on Ethiopia*, 29 mei 2020.

⁴⁹³ HRW, *World Report 2020*, pagina 206, 2020.

⁴⁹⁴ HRW, *World Report 2020*, pagina 207, 2020.

NISS, zoals voormalig hoofd Getachew Assefa, zijn door het Ethiopische openbaar ministerie aangeklaagd voor mensenrechtenschendingen, maar konden niet gelokaliseerd worden door de politie, omdat ze vermoedelijk bescherming genoten van de regionale autoriteiten van Tigray.⁴⁹⁵

Naast de aanklachten en veroordelingen lopen er nog veel personen vrij rond die van mensenrechtenschendingen verdacht worden.⁴⁹⁶ Een vertrouwelijke bron is van mening dat met het uiteenvallen van het EPRDF, de slagkracht van overheidsinstellingen die voor wetshandhaving, orde en veiligheid moeten zorgen is afgenomen. De strikte partijdiscipline van het EPRDF zorgde voor oppressie en weinig politieke ruimte, maar stond wel garant voor een bepaalde stabiliteit.⁴⁹⁷

3.1.2 *Uitsluiting van bepaalde (sociale) groepen van bescherming of opgelegde voorwaarden om bescherming te krijgen*

Het is niet bekend of voorwaarden aan bepaalde (sociale) groepen worden opgelegd om bescherming te kunnen genieten.

3.2 **Etnische groepen**

3.2.1 *Positie en behandeling van verschillende etnische groeperingen*

Ethiopië kent meer dan tachtig officieel erkende etnische groeperingen, omschreven als "naties, nationaliteiten en volkeren", waarvan de Oromo, met ongeveer 35% van de gehele populatie de grootste groep is. De Amhara volgen met 29%. Zowel de Somali als de Tigreeërs vormen zo'n 6% van de bevolking, waarbij de Somali net iets meer in aantal zijn dan hun noordelijke landgenoten. Op de vijfde plek komen de Sidama met 4%. Daarna komen nog tientallen verschillende groeperingen met kleinere aantallen.⁴⁹⁸ De SNNPR is de regio met de grootste verscheidenheid aan etnische groeperingen: meer dan veertig etnische groeperingen komen oorspronkelijk uit dit gebied.⁴⁹⁹ De Ethiopische grondwet vereist dat ten minste een lid van elke "Natie, Nationaliteit en Volk" zitting heeft in het Ethiopische Hogerhuis (*House of the Federation*). Het federale systeem van de voormalige regeringspartij EPRDF heeft de regio's zoveel mogelijk langs etnische lijnen gecreëerd.⁵⁰⁰

Ethiopië is een land waarin verschillende etnische groeperingen met diverse levensbeschouwingen samenleven. Er zijn altijd geschillen en onderling geweld geweest, maar de hervormingen van Abiy gingen gepaard met een groeiend etnisch bewustzijn waarbij de geschillen toenamen. Hierdoor stak etnisch geweld de kop op waarbij minderheden binnen de verschillende regio's veelal slachtoffer werden van geweld van de etnische meerderheid. De veiligheidsstructuur op federaal niveau heeft naar verluidt de laatste jaren aan slag- en daadkracht, met name in de buitengewesten van Ethiopië, ingeboet.⁵⁰¹

⁴⁹⁵ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 2, 11 maart 2020.

⁴⁹⁶ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁴⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; World Justice Project (WJP), *Rule of Law Index*, 2020: De Rule of Law Index 2020 geeft een weergave van het functioneren van de rechtsstaat van 128 landen waarbij het rapport zich baseert op verschillende factoren, zoals aanwezigheid van corruptie, open overheid en de bevoegdheden en optreden van de overheid. Voor het jaar 2020 scoort Ethiopië een 114de plaats van de 128 landen in de *Rule of Law Index* van de *World Justice Project*.

⁴⁹⁸ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/attachments/summaries/ET-summary.pdf>
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/attachments/summaries/ET-summary.pdf>

⁴⁹⁹ EthioDemographyAndHealth, *Southern Nations Nationalities and Peoples Demography and Health*, juli 2014.

⁵⁰⁰ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 21, 11 maart 2020.

⁵⁰¹ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 28 augustus 2020.

USDoS schreef in maart 2020 dat daar waar de politieke veranderingen van de afgelopen jaren tot minder doden door overheidstroepen had geleid,⁵⁰² het interetnisch geweld en onderlinge geweld tussen burgers juist was toegenomen.⁵⁰³ Het is moeilijk om over de verschillende etniciteiten in het algemeen te spreken als het om de positie en de behandeling van de verschillende etnische groepen gaat. Als een persoon tot een minderheid in een bepaalde regio behoort, dan is de kans groter op discriminatie en achterstelling door de meerderheid, aldus een vertrouwelijke bron.⁵⁰⁴ De federale hoofdstad Addis Abeba en de meeste federale instellingen, zoals het federale leger, worden door bronnen omschreven als plaatsen waar onder de verschillende etniciteiten een relatieve vrede bestaat en de etnische spanningen minder zijn dan in de rest van het land.⁵⁰⁵

In sommige gevallen lopen de lijnen niet langs etnische verschillen, maar wordt iemand gediscrimineerd, achtergesteld of erger, vanwege de politieke of religieuze denominatie van deze persoon volgens een vertrouwelijke bron.⁵⁰⁶ Zo werden na de moord op de zanger Hachalu in juni 2020 naast Amhara, aangeduid als *Neftegna* ("zij die wapens dragen"),⁵⁰⁷ christelijke Oromo door andere Oromo, met name de Qeerroo, aangevallen (zie ook paragrafen 1.1.2 en 1.4.1).⁵⁰⁸ In Oromia bestrijden de regionale veiligheidstroepen, die met name uit Oromo bestaan, samen met de federale veiligheidstroepen het OLA/Shene, waarvan de leden ook Oromo zijn.⁵⁰⁹

Desgevraagd geeft een vertrouwelijke bron aan te denken dat de Amhara, buiten hun eigen regio, het vaakst het slachtoffer zijn van discriminatie en etnisch geweld. Dit komt vanwege het feit dat Amhara door de jaren heen zich over heel Ethiopië hebben verspreid en in veel regio's een (relatief grote) minderheid vormen. Verder worden ze vaak geassocieerd met de onderdrukking van andere etnische groepen tijdens de periodes dat de Amhara de scepter zwaaiden in Ethiopië. Ook nu worden Amhara in andere regio's, "terecht of onterecht" zo stelt de bron, vaak als supporters van de huidige regering gezien.⁵¹⁰ Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken schrijft daarentegen dat Amhara relatief meer vrijheid van beweging hebben in Ethiopië: niet alleen vanwege de verspreiding van deze groep over heel Ethiopië, maar ook vanwege het feit dat het Amhaars nog steeds de status van officiële nationale taal van Ethiopië heeft.⁵¹¹

Sinds de dood van premier Meles Zenawi, een Tigreeër, in 2012 is de invloed van de Tigreeërs op de Ethiopische politiek en het staatsbestel langzamerhand minder geworden. Na de komst van Abiy Ahmed maakte deze er direct werk van om de presentie van Tigreeërs, met name TPLF-getrouwen, in de regering en het veiligheidsapparaat te minimaliseren. Veel Tigrese officieren in het leger en topfunctionarissen werden ontslagen en vervangen door Abiy-getrouwen.⁵¹² Dit wil niet zeggen dat er geen topfuncties meer door Tigreeërs worden bezet, maar deze personen zijn veelal op de hand van de huidige regering. Het verlies van de bevoorrechte positie in Ethiopië heeft kwaad bloed gezet bij veel Tigreeërs die sceptisch staan ten opzichte van de hervormingen van Abiy Ahmed. Veel Tigreeërs hebben het gevoel dat zij door de huidige regering gemarginaliseerd worden.

⁵⁰² Het conflict in Tigray was toen nog niet gebeurd en zal waarschijnlijk de cijfers over het jaar 2020 doen stijgen.

⁵⁰³ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 24, 11 maart 2020.

⁵⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁵⁰⁵ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 12 oktober 2020.

⁵⁰⁶ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁵⁰⁷ Pejoratieve term voor de Amhara bevolking.

⁵⁰⁸ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020.

⁵⁰⁹ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

⁵¹⁰ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

⁵¹¹ DFAT, *Country Information Report – Ethiopia*, pagina's 25-26, 12 augustus 2020.

⁵¹² Reuters, *Ethiopian troops push for regional capital, rebels promise 'hell'*, 18 november 2020.

Volgens het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken is het anti-Tigrese sentiment sinds 2018 toegenomen en is haatdragende taal tegen "gewone" Tigreeërs sindsdien gestegen.⁵¹³ Politiek activist Daniel Berhane, die zelf een Tigreeër is, haalt de situatie van de Tigreeërs en Qemant in de Amhara regio aan en meent dat de federale regering een actieve campagne voert om een genocide tegen Tigreeërs aan te wakkeren.⁵¹⁴

Na het uitbreken van de gewapende strijd tussen de regio Tigray en de federale overheid begin november 2020 zijn de anti-Tigrese sentimenten in Ethiopië toegenomen. Volgens verschillende bronnen, zowel vertrouwelijke als open, zijn er gevallen van etnisch profileren van mensen met een Tigrese achtergrond. Personen met een buitenlands paspoort maar een Tigrese achternaam⁵¹⁵ was het naar verluidt niet toegestaan het land te verlaten. Bedrijven die banden hebben met Tigray werden door de Ethiopische autoriteiten gesloten.⁵¹⁶ Er zijn huiszoeken bij Tigreeërs in met name Addis Abeba verricht, honderden Tigreeërs zijn gearresteerd en Tigrese officieren en militairen uit het federale leger zijn ontslagen en vastgezet.⁵¹⁷ VN Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens, Michelle Bachelet, zei dat er berichten waren dat er gedwongen rekrutering onder de Tigrese jeugd plaatsvond om hen tegen hun eigen gemeenschappen te laten vechten.⁵¹⁸

De Ethiopische politie zou het kantoor van het VN Wereldvoedsel Programma in de Amhara regio om een lijst met alle Tigrese medewerkers hebben gevraagd. De politie zou de opdracht gekregen hebben om alle Tigreeërs die bij ngo's en overheidsinstellingen werkzaam waren te identificeren.⁵¹⁹ De Ethiopische autoriteiten zeiden dat veel van de arrestaties te maken hadden met elementen die terroristische aanslagen aan het beramen waren en ontkenden dat Tigreeërs vanwege hun etniciteit werden opgepakt.⁵²⁰ Het is niet bekend of eenieder die geïdentificeerd is ook daadwerkelijk gearresteerd is.

De Ethiopische autoriteiten, in de hoedanigheid van het *Ethiopian State of Emergency Fact Check*,⁵²¹ verklaarden dat de beschuldiging dat de Ethiopische politie het VN-kantoor in Amhara had bezocht om medewerkers etnisch te profileren een "complete misinterpretatie" van de gebeurtenis was. De Task Force, die als taak heeft om de officiële versie van de gebeurtenissen in Tigray weer te geven en misinformatie tegen te gaan, meldde "betrouwbare" inlichtingen gekregen te hebben dat TPLF-elementen geïnfilteerd zouden zijn in nationale en internationale

⁵¹³ DFAT, *Country Information Report – Ethiopia*, pagina's 23-24, 12 augustus 2020.

⁵¹⁴ Ethiopia Insight, *Violent Qemant dispute fueling explosive Amhara-Tigray divide*, 16 december 2018.

⁵¹⁵ Een vertrouwelijke bron maakt hierbij de opmerking dat er typische Tigrese achternamen zijn, maar dat het mogelijk is dat niet-Tigreeërs een dergelijke achternaam hebben en dat Tigreeërs een achternaam hebben die eerder bij andere etnische groeperingen te verwachten is. Niet-Tigreeërs kunnen derhalve voor Tigreeër aangezien worden, aldus de bron: Vertrouwelijke bron, 26 januari 2021.

⁵¹⁶ Vertrouwelijke bron, 17 november 2020; BBC Monitoring (Awate Website), *Ethiopia 'profiling' Tigrayans, arresting Eritrea dissidents*, 24 november 2020; The Telegraph, *Ethiopia Airlines accused of ethnic profiling over civil war with Tigray*, 4 december 2020.

⁵¹⁷ Vertrouwelijke bron, 17 november 2020, vertrouwelijke bron, 19 november 2020; BBC Monitoring (Fana Broadcasting Corporate), *Ethiopia arrests over 400 suspects 'recruited' by Tigray*, 12 november 2020; Reuters, *Exclusive: Ethiopia says disarms Tigrayan peacekeepers in Somalia over security*, 18 november 2020: Nadat het Ethiopische ministerie van Defensie haar zorg over de Tigreeër Gebreegziabher Mebratu Melese had uitgesproken, ontsloeg de Afrikaanse Unie de man die tot dan toe als veiligheidshoofd van de organisatie had gewerkt.

⁵¹⁸ Al Jazeera, *Ethiopia conflict 'spiralling out of control'*: UN, 9 december 2020.

⁵¹⁹ Al Jazeera, *Ethiopian police seeking lists of ethnic Tigrayans: UN report*, 13 november 2020.

⁵²⁰ BBC Monitoring, *Ethiopia arrests nearly 800 linked to Tigray support*, 23 november 2020; Al Jazeera, *Concern grows for safety of Eritrean refugees as Tigray war rages*, 21 november 2020.

⁵²¹ Een vertrouwelijke bron heeft grote bedenkingen bij de geloofwaardigheid van de Task Force en de betrouwbaarheid van de informatie die dit overheidsorgaan verspreidde: Vertrouwelijke bron, 28 december 2020.

organisaties. De autoriteiten hadden in het kader van het onderzoek op deze inlichtingen geacteerd, aldus de Task Force.⁵²²

Een voormalig soldaat van het Tigrese leger die het conflict in Tigray was ontvlucht, vertelde in een artikel van DW dat hij gezien had hoe Amhaarse soldaten doelgericht Tigreeërs van achttien jaar en ouder executeerden.⁵²³ Ethiopië ontwapende naar verluidt ongeveer driehonderd Tigrese soldaten die deel uitmaakten van de Ethiopische bijdrage aan de vredesmissie van de Afrikaanse Unie in Somalië. Eveneens zouden drie soldaten van Tigrese komaf van de VN-vredesmissie in Zuid-Soedan zijn teruggetrokken. VN-vertegenwoordigers zeiden dat de discriminatie van Tigrese soldaten een potentiële schending van mensenrechten was.⁵²⁴ Volgens de Ethiopische autoriteiten waren de soldaten niet ontwapend vanwege hun etniciteit, maar vanwege de infiltratie van TPLF-elementen in verschillende eenheden van het Ethiopische leger.⁵²⁵

De federale politie kondigde eind november 2020 de uitvaardiging aan van arrestatiebevelen voor militaire officieren, met name Tigreeërs, die onder andere beschuldigd worden van verraad en het verduisteren van openbaar bezit. De politie noemde ook een lijst met namen van individuen die beschuldigd worden van het verspreiden van offensieve informatie via verschillende mediakanalen, zowel binnen als buiten Ethiopië, met het doel de natie te ontmantelen. Onder deze personen bevond zich de Tigrese activist en politicus Daniel Berhane, maar ook de Oromo activist, en universitair onderzoeker aan een Britse universiteit, Dr. Awol Alo Kasim (zie ook paragraaf 3.3.1).⁵²⁶

Eritreeërs/gemengd Ethiopisch/Eritrese afkomst

Er wonen ongeveer 165.000 Eritrese vluchtelingen in Ethiopië, vooral in Tigray. De grootste etnische groepering in Eritrea zijn de Tigreeërs, die taal, cultuur en godsdienst met de Tigreeërs uit de Ethiopische regionale staat Tigray delen. Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken schreef in augustus 2020 dat er geen recent geloofwaardig bewijs was waaruit opgemaakt kon worden dat Eritreeërs een groter risico liepen op officiële of maatschappelijke discriminatie die op hun etniciteit gebaseerd was. De inschatting van het Australische ministerie in het rapport van augustus 2020 was dat Ethiopiërs van Eritrese komaf evenmin een groter risico op officiële of maatschappelijke discriminatie liepen.⁵²⁷

Sinds begin November 2020, nadat het gewapend conflict tussen de federale overheid en het TPLF uitbarstte, is er berichtgeving over de monitoring en arrestatie van Eritreeërs in Ethiopië, met name in de hoofdstad. Ten eerste, meldde *Al Jazeera* over de verhalen over de arrestatie van Eritrese vluchtelingen. Eritreeërs die met een valse Tigrese identiteitskaart⁵²⁸ in Ethiopië leefden, ontdeden zich nu van die kaart uit angst om voor Tigreeër aangezien te worden.⁵²⁹ Verder hebben de Ethiopische autoriteiten hun acties tegen de in Ethiopië aanwezige Eritrese oppositie opgevoerd en zijn er leden gearresteerd van Eritrese oppositiepartijen die in Ethiopië asiel hadden gekregen en in sommige gevallen al jarenlang in het land woonden. De Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdienst zou leden van het *Eritrean Salvation*

⁵²² BBC Monitoring (ENA Website), *Ethiopia denies reports of ethnic profiling*, 14 november 2020.

⁵²³ DW, *Ethiopia: 'People in Tigray are terrified'*, 26 november 2020.

⁵²⁴ DW, *Ethiopia: 'People in Tigray are terrified'*, 25 november 2020; BBC Monitoring (Daily Nation), *Ethiopia peacekeepers withdrawn from South Sudan – UN*, 26 november 2020; Reuters, *Exclusive: Ethiopia says disarms Tigrayan peacekeepers in Somalia over security*, 18 november 2020.

⁵²⁵ Reuters, *Exclusive: Ethiopia says disarms Tigrayan peacekeepers in Somalia over security*, 18 november 2020.

⁵²⁶ Fana Broadcasting Company, *Ethiopia issues arrest warrants for more Tigray officers*, 28 november 2020.

⁵²⁷ DFAT, *Country Information Report – Ethiopia, pagina's 25-26*, 12 augustus 2020.

⁵²⁸ In Eritrea en Tigray wordt dezelfde taal, het Tigrinya, gesproken.

⁵²⁹ *Al Jazeera, Concern grows for safety of Eritrean refugees as Tigray war rages*, 21 november 2020.

Front, de Red Sea Afar Democratic Organisation en Saghem (People's Democratic Front for the Liberation of Eritrea) gearresteerd hebben.⁵³⁰

Ongeveer 100.000 Eritrese vluchtelingen verblijven in één van de vier kampen⁵³¹ in de regio Tigray. Ann Encontre, UNHCR-vertegenwoordiger in Ethiopië, zei na het uitbreken van het strijdgewoel in Tigray begin november 2020 dat ze zich zorgen maakte om de situatie in de regio. De Eritrese vluchtelingen die al te maken hadden met een beperkte toegang tot essentiële diensten zouden vooral het risico lopen om door de verslechterde humanitaire situatie getroffen te worden.⁵³² UNHCR verklaarde begin december 2020 dat de VN-organisatie een "overweldigend" aantal meldingen had ontvangen betreffende Eritrese vluchtelingen in Tigray die sinds het uitbreken van de gewapende strijd waren gedood, ontvoerd of onder dwang naar Eritrea teruggestuurd. Eritrese troepen en inlichtingenofficieren zouden betrokken zijn bij de gedwongen terugkeer van Eritrese vluchtelingen. Volgens een bron van *The Guardian* hadden de Eritrese veiligheidstroepen het vooral op Eritrese oppositieleiden voorzien.⁵³³ Een vertrouwelijke bron die voor het uitbreken van het conflict in Tigray was gesproken maakte al gewag van de mogelijke aanwezigheid van Eritrese inlichtingenofficieren op Ethiopisch grondgebied (zie ook paragraaf 1.7.1).⁵³⁴

De verklaring van de UNHCR begin december kwam op dezelfde dag dat de regering van Ethiopië zei Eritrese vluchtelingen weer naar de kampen in Tigray te sturen. De Eritreeërs waren voor hun veiligheid vanuit de kampen in Tigray naar de hoofdstad Addis Abeba gevlucht. IOM ontkende elke betrokkenheid bij deze terugkeer. Volgens de Ethiopische regering was het weer veilig in de kampen nadat ze de militaire campagne tegen het TPLF hadden afgerond. Hulporganisaties meldden de dood van ten minste vier medewerkers. *The Guardian* schreef dat drie bewakers van een ngo van het kamp Hitsats in november 2020 vermoord waren toen ze probeerden te voorkomen dat vluchtelingen ontvoerd werden (zie ook paragraaf 1.8.7).⁵³⁵

3.2.2

Vervolging of discriminatie van minderheden door medeburgers en/of overheid en de mate van bescherming van de overheid

De regering van Abiy Ahmed krijgt uit verschillende hoeken het verwijt dat ze ondanks het beleid van Medemer (*eenheid*) de verschillende regio's niet gelijk behandelt. Zo kreeg Abiy het verwijt niet ingegrepen te hebben toen grote groepen personen van met name de Gedeo stam uit de SNNPR van huis en haard werden verdreven door aanvallen van Oromo in de zomer van 2018.⁵³⁶ Activisten van kleinere etnische groepen die in de armere, afgelegen regio's wonen, zoals de regio Benishangul-Gumuz, zeggen door de grote bevolkingsgroepen zoals de Amhara,

⁵³⁰ BBC Monitoring (Awate Website), *Ethiopia 'profiling' Tigrayans, arresting Eritrea dissidents*, 20 november 2020; BBC Monitoring (ETV), *Ethiopia seizes arms for Eritrean groups 'trained' by Tigray*, 16 november 2020.

⁵³¹ Het gaat hier om de kampen Mai Aini, Adi Harush en de meer noordelijk gelegen kampen Hitsats en Shimelba: UNHCR, *Tigray Situation Update*, 21 januari 2021.

⁵³² Al Jazeera, *Concern grows for safety of Eritrean refugees as Tigray war rages*, 21 november 2020; UNHCR, *Ethiopian refugee numbers in Sudan cross the 40,000 mark*, 24 november 2020; Human Rights Concern-Eritrea, *Eritrean Armed Forces Fighting Inside Tigray*, 24 november 2020.

⁵³³ Al Jazeera, *'Overwhelming' reports of killings of Eritreans in Tigray: UN*, 11 december 2020; Vertrouwelijke bron, 16 december 2020; Elsa Chyrum, @ElsaChyrum, 15 december 2020: twitter.com/ElsaChyrum/status/1338785002910326785; The Guardian, *'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses*, 21 december 2020.

⁵³⁴ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁵³⁵ Ethiopia State of Emergency Fact Check, @SOEFactCheck, *On Irregular movement of Eritrean Refugees*, 11 december 2020: twitter.com/SOEFactCheck/status/1337349284623241217; vertrouwelijke bron, 16 december 2020; The Guardian, *'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses*, 21 december 2020.

⁵³⁶ Ezega News, *Members of OLF Shene Charged with Terrorism; 12 Farmers Reportedly Killed by Government in Southern*, 27 januari 2020: , Ezega News schrijft hier over miljoenen ontheemden, maar de algemene inschatting is dat het om ongeveer 800.000 ontheemden ging.

Tigreeërs en Oromo, die van alle etnische groeperingen de grootste groep vormen, onderdrukt te worden.⁵³⁷

Sudanese Online schreef in september 2018, een paar maanden na het aantreden van Abiy, dat de nieuwe regering de politiek van de Oromo om de andere etnische groepen in Ethiopië te overheersen heeft overgenomen. De website noemt de toename van interetnisch geweld sinds het aantreden van Abiy als bewijs.⁵³⁸ Veel Oromo vinden juist dat het huidige beleid van de regering tegen de belangen van de Oromo indruist, en die van de Amhara behartigt.⁵³⁹ Een Oromo-activist zei dat Abiy met de pan-Ethiopische gedachte, de cultuur en godsdienst van de Amhara aan de rest van de etnische groeperingen wil opdringen.⁵⁴⁰ Volgens sommige bronnen is in Oromia nog wel degelijk sprake van geweld op verticaal niveau, aangezien de Oromo oppositie de grootste bedreiging voor de zittende regering vormt. Derhalve gebruiken overheidstroepen, waaronder het federale leger en regionale veiligheidstroepen, excessief geweld in de strijd tegen het OLA/Shene en ondervinden de oppositiepartijen in de regio, zoals het OFC en het OLF, beduidend meer repressie dan andere oppositiepartijen, aldus verschillende bronnen. Hierbij merken de bronnen op dat het hier in feite ook om geweld tussen Oromo onderling gaat, omdat de regionale veiligheidstroepen die tegen het OLA/Shene vechten, bijna geheel uit Oromo bestaan.⁵⁴¹

Volgens een vertrouwelijke bron wantrouwen de Amhara Abiy vanwege zijn Oromokomaf en menen zij dat hun belangen door de regering Abiy geschaad worden.⁵⁴² Na de ontvoering van 27 studenten uit Amhara, die Oromia probeerden te ontvluchten na het uitbreken van etnisch geweld op hun universiteit, gingen tienduizenden mensen in de Amhara regio de straat op. Ze zongen anti-regeringsleuzen en beschuldigden Abiy Ahmed ervan niet genoeg te doen om de studenten vrij te krijgen.⁵⁴³ De etnische groeperingen Welkait en Raya menen in de regio Tigray achtergesteld te worden. Ze beschuldigden de Tigrese autoriteiten onder het TPLF bijvoorbeeld van het vestigen van Tigreeërs in gebieden waar zij voorheen een meerderheid vormden.⁵⁴⁴ Tigrese speciale veiligheidstroepen zouden in oktober 2018 verantwoordelijk zijn voor de dood van vier Raya die hadden geprotesteerd tegen de regionale indeling van de Raya minderheid in Tigray (zie paragraaf 1.8.7).⁵⁴⁵ Amhara en Welkait zouden op 9 november 2020 in de strijd tussen de federale regering en het TPLF door Tigrese milities in de plaats May Cadera vermoord zijn. Reuters haalde in een artikel een bron aan die het tegenoverstelde

⁵³⁷ Ethiopia Insight, *Violent Qemant dispute fueling explosive Amhara-Tigray divide*, 16 december 2018, Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina's 7 en 74, juli 2018; Website Minority Rights Group, <https://minorityrights.org/minorities/afar-2/> (geraadpleegd op 27 januari 2021): Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld het feit dat in deze regio's zoals Afar en Gambella er een slechtere infrastructuur is en dat er minder geld voor en toegang tot onderwijs en gezondheidszorg is. Een ander voorbeeld is de gedwongen herhuisvesting 'villagization' van bevolkingsgroepen in de regio's waar deze kleinere etnische groeperingen leven. De grootste etnische groep, de Oromo, had hier echter ook mee te maken toen Oromo onder dwang moesten verhuizen vanwege de uitbreiding van de hoofdstad Addis Abeba in het kader van het zogenaamde 'Master Plan' (zie ook het Ambtsbericht Ethiopië 2018).

⁵³⁸ Sudanese Online, *Statement on the repeated attacks on Benishangul 's People villages*, 5 september 2018.

⁵³⁹ Vertrouwelijke bron, 12 juli 2020.

⁵⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

⁵⁴¹ Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 februari 2020; NRC, *Meer dan negenduizend aanhoudingen in nasleep protesten Ethiopië*, 13 augustus 2020.

⁵⁴² Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁵⁴³ Ethiopian Monitor, *Mass Protests over Abducted Students*, 28 januari 2020; The New York Times, *Abduction of Ethiopian Students Fuels Anger*, 30 January 2020; AP News, *Clashes on Ethiopian campuses kill 3 university students*, 13 november 2019

⁵⁴⁴ Ethiopia Insight, *Violent Qemant dispute fueling explosive Amhara-Tigray divide*, 16 december 2018.

⁵⁴⁵ ACLED DATA Tool: 13 October 2018 (geraadpleegd op 3 december 2020): ESAT, *Over 200 detained amid continued deadly protest in Northern Ethiopia*, 24 oktober 2020.

beweerde en meende dat Tigrese dorpelingen door Amhara milities waren vermoord.⁵⁴⁶

ICG schrijft dat lokale leiders van de Amhara het federale leger ervan hebben beschuldigd de kant van de Qemant en Tigreeërs te kiezen tegen Amhara bij gewelddadigheden tussen de verschillende bevolkingsgroepen in de Amhara regio.⁵⁴⁷ De Tigreeërs, op hun beurt, vinden dat de regering te weinig doet om de Qemant en de Tigrese minderheid in de Amhara regio te beschermen. Insight Ethiopia haalt een politiek activist aan die zegt dat de Qemant in Amhara slachtoffer zijn van etnische zuiveringen, moordpartijen en discriminatie.⁵⁴⁸ Verder hebben religieuze instituties, zoals de Ethiopische orthodoxe kerk en de Islamitische raad, hun zorgen uitgesproken over het ontbreken van de rechtsstaat en over het feit dat de regering niet genoeg doet om kerken en moskeeën te beschermen.⁵⁴⁹

De reeds genoemde stelling dat Ethiopië van een verticale maatschappij meer een horizontale maatschappij is geworden, wordt beaamd door een vertrouwelijke bron. Voorheen werd de federale overheid vooral verantwoordelijk gehouden voor het schenden van mensenrechten van de Ethiopische burger, maar tegenwoordig gebeuren de meeste schendingen tijdens conflicten tussen burgers onderling. En het federale leger is vaak niet bij machte om hierbij (tijdig) in te grijpen.⁵⁵⁰ Andere bronnen delen de mening dat het meeste geweld tegenwoordig op horizontaal niveau gebeurt, maar zijn verdeeld over de kwestie in hoeverre de federale autoriteiten nog slagkracht hebben buiten Addis Abeba. Sommige bronnen merken op dat het eerder de taak van de regionale veiligheidstroepen is om de openbare orde te bewaken en eventuele etnische onlusten de kop in te drukken. Het federale leger heeft dat mandaat niet en kan pas optreden als de regionale troepen in gebreke blijven, aldus deze bronnen.⁵⁵¹

3.2.3 *Achterstelling van bepaalde etnische groepen*

Volgens vertrouwelijke bronnen is het niet zo dat de federale overheid een beleid heeft waarmee bepaalde etnische groepen achtergesteld worden. De etnische groeperingen die echter geen eigen regio hebben gekregen of binnen de grenzen leven van een regio waar ze een minderheid vormen, kunnen te maken krijgen met repressie, discriminatie en achterstelling door andere etnische groeperingen die groter in omvang zijn en/of de meerderheid in de regio vormen (zie ook paragrafen 3.2.1, 3.2.2 en de subparagrafen van 1.8 waar per regio de eventuele etnische conflicten worden behandeld).⁵⁵²

3.2.4 *Problemen vanwege betrokkenheid bij of lidmaatschap van OLF, ONLF of PG7*

OLF

Nadat hij was aangetreden als premier van Ethiopië nodigde Abiy Ahmed de in het buitenland verblijvende illegale oppositiepartijen uit om terug te keren naar Ethiopië om daar legaal deel te nemen aan het politieke spectrum. Toen het OLF op 15 september 2018 naar Ethiopië terugkeerde, kwamen er miljoenen mensen naar het

⁵⁴⁶ Ethiopian Human Rights Commission, *Rapid Investigation into Grave Human Rights Violation in Maikadra Preliminary Findings*, 24 november 2020; Daniel Bekele, @DanielBekele, 24 november 2020: <https://twitter.com/DanielBekele/status/1331238549161730051>; Reuters, *Ethiopians fleeing to Sudan describe air strikes and machete killings in Tigray*, 13 november 2020.

⁵⁴⁷ ICG, *Bridging the Divide in Ethiopia's North*, 12 juni 2020.

⁵⁴⁸ Ethiopia Insight, *Violent Qemant dispute fueling explosive Amhara-Tigray divide*, 16 december 2018; Borkena, *Renewed violence involving Kemant Amhara communities reported in Central Gonder region*, 30 september 2019.

⁵⁴⁹ Ezega News, *Members of OLF Shene Charged with Terrorism; 12 Farmers Reportedly Killed by Government in Southern*, 27 januari 2020.

⁵⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁵⁵¹ Vertrouwelijke bron, 19 november 2020; vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁵⁵² Vertrouwelijke bron, 28 augustus 2020.

Meskel plein in Addis Abeba om de terugkeer van het OLF te vieren. In december 2019 werd de partij officieel geregistreerd als politieke partij in Ethiopië.⁵⁵³ Verschillende bronnen meldden dat met het aantreden van Abiy Ahmed er een breuk met de vorige machthebbers bewerkstelligd leek te worden omdat hij de wens had uitgesproken om andere politieke meningen te willen toestaan.⁵⁵⁴

Zoals reeds in paragraaf 1.1 is gesteld, zijn de verwachtingen getemperd en is voor velen de hoop in teleurstelling omgeslagen. De regering van Abiy Ahmed zou zich gelijk haar voorganger bezighouden met intimidatie en detentie van, en moord op, aanhangers van het OLF of mensen die vermeende banden met de organisatie hebben.⁵⁵⁵ In de weken na de terugkomst van het OLF werd de militaire leider van het OLF Gamachu Ayana gearresteerd, net zoals andere leiders en aanhangers van de organisatie.⁵⁵⁶ Volgens USDoS arresteerde de politie van Addis Abeba in september 2018 1.204 jongeren die ervan verdacht werden meegedaan te hebben met de dodelijke onlusten die volgden op de terugkomst van het OLF.⁵⁵⁷

Het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken schreef in haar ambtsbericht van juli 2020 dat de ervaringen met arrestaties van regio tot regio verschilden. Een bron vertelde dat de Tigrese autoriteiten zich met hun eigen zaken bezighielden en dat de federale regering zich niet al teveel mengde in die regio, totdat het TPLF begin november 2020 een onderdeel van het federale leger, het Northern Command, aanviel (zie ook paragraaf 1.1.2.1). Er was weinig interactie tussen de federale regering en de regionale regering van Tigray. Maar in Amhara en in Oromia is de federale regering actief. Er vinden massa-arrestaties in beide regio's plaats. In Amhara zijn de autoriteiten selectief in wie ze arresteren: voornamelijk invloedrijke personen zoals journalisten en activisten zijn gearresteerd. In Oromia is dat anders, aldus het rapport (zie ook paragraaf 3.3.9 en 3.4.1).⁵⁵⁸

Het team van het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken dat in september 2019 in Ethiopië op dienstreis was, hoorde van een vertegenwoordiger van de oppositiepartij OFC dat Oromo gearresteerd werden op basis van hun etnische afkomst en dat elk dissident geluid in verband met het OLF gebracht kon worden. Een andere bron zei dat voor het aantreden van Abiy willekeurige arrestaties van Oromo die geassocieerd werden met het OLF zeker gebruikelijk waren. Deze bron ging echter niet in op de situatie na het aantreden van Abiy, aldus het rapport van het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken.⁵⁵⁹

Verschillende vertrouwelijke bronnen menen dat de situatie de afgelopen tijd is verslechterd en dat praktijken zoals willekeurige arrestaties van (vermeende) aanhangers van het OLF weer eerder regel dan uitzondering zijn. Hierbij wordt door sommigen van hen de kanttekening gemaakt dat deze praktijken regionaal bepaald zijn. In Addis Abeba zal dit minder snel gebeuren dan bijvoorbeeld in gebieden zoals de zones Guji en Wollega waar het OLA/Shene een gewapende strijd tegen de

⁵⁵³ AP News, *Ethiopian rebel group accuses government of airstrikes*, 18 januari 2019.

⁵⁵⁴ DIS, *Country of Origin Information, Ethiopia: Political situation and treatment of opposition*, pagina 10, september 2018.

⁵⁵⁵ Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁵⁵⁶ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 95, juli 2020; Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020; Oromo Press, @Oromo Press, 27 december 2019: twitter.com/oromopress/status/1210586722314194944.

⁵⁵⁷ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 8, 11 maart 2020.

⁵⁵⁸ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 42, juli 2020.

⁵⁵⁹ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 83, juli 2020.

Ethiopische autoriteiten voert.⁵⁶⁰ Een vertrouwelijke bron stelt daarentegen dat de federale regering iedereen uitnodigt om aan de politieke dialoog deel te nemen en een democratisch Ethiopië voorstaat. Hij zegt veel leden van het OLF te kennen die ongestoord politieke activiteiten kunnen ontplooien. Als je vreedzaam oppositie voert, dan heb je niets van de regering te vrezen, aldus de bron.⁵⁶¹

Begin 2019 verklaarde het OLF op zijn website dat de regeringspartij EPRDF door middel van het detineren van OLF-kopstukken en massa-arrestaties van vermeende OLF-aanhangers nog steeds elk ander geluid dan het officiële geluid van de regering de kop probeerde in te drukken.⁵⁶² Volgens *Addis Standard* arresteerden de Ethiopische autoriteiten personen die aan vreedzame activiteiten van het OLF hadden meegedaan. Ook was er berichtgeving dat strijders van het OLA die vrijwillig hun wapens hadden ingeleverd en voornemens waren om in de regionale staatpolitie van Oromia te integreren werden gearresteerd en naar detentiecentra werden vervoerd.⁵⁶³ Journalist William Davison stelde in gesprek met medewerkers van het Britse Home Office dat de regering vermeende banden met het OLA of Shene kon aanhalen om iemand die als een bedreiging werd gezien te arresteren.⁵⁶⁴

De schattingen van het aantal gedetineerden in Oromia lopen ver uiteen; het is niet duidelijk in welke periodes precies de arrestaties hebben plaatsgehad.⁵⁶⁵ In maart 2019 waren er volgens *Ethiopia Insight* meer dan duizend personen gearresteerd vanwege vermeende banden met het OLF.⁵⁶⁶ Hetzelfde nieuwskanaal haalde een jaar later, in februari 2020, bronnen aan die spraken over de arrestatie van tussen de 5.000 en 10.000 (vermeende) leden van het OLF sinds juli 2019. De jongste bij *Ethiopia Insight* bekende arrestant was 13 en de oudste 76 jaar oud. Onder de arrestanten zaten studenten, boeren, ambtenaren, religieuze leiders en Abbaa Gadaas (leden van de Oromo ouderenraad).⁵⁶⁷ Veel van de personen die bij deze massa-arrestaties gearresteerd waren, zaten volgens AI maandenlang vast zonder toegang tot enige vorm van juridische bijstand.⁵⁶⁸

The Economist schreef in een artikel over het dubbele risico dat inwoners liepen in gebieden waar de gewapende strijd gaande was. Lokale boeren konden, ook al deden ze gewoon hun werk, door strijders van OLA/Shene als informanten van de regering gezien worden, terwijl het leger hen ervan kon beschuldigen informatie door te spelen aan de "guerrilla's".⁵⁶⁹ Vertrouwelijke bronnen maken melding van het feit dat de lokale bevolking het slachtoffer is van gewelddadigheden van zowel de Ethiopische autoriteiten als het OLA/Shene. Over de mate waarin beide partijen geweld tegen de lokale bevolking plegen, zijn de meningen verdeeld.⁵⁷⁰

ONLF

Verschillende bronnen vertelden dat de re-integratie van ex-ONLF strijders beter was verlopen dan die van hun OLF-collega's. Ook zou het ONLF meer

⁵⁶⁰ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020; Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020

⁵⁶¹ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020.

⁵⁶² OLF Website, *The Intimidation and Imprisonment of the OLF officials and its members by the Ethiopian government must stop immediately*, 19 januari 2019.

⁵⁶³ Addis Standard, *Failed Politics and Deception: Behind the Crisis in western and southern Oromia*, 20 maart 2020.

⁵⁶⁴ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 96, juli 2020.

⁵⁶⁵ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 102, juli 2020.

⁵⁶⁶ Ethiopia Insight, *OLF integration underway yet tensions remain*, 1 maart 2019.

⁵⁶⁷ Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020

⁵⁶⁸ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020

⁵⁶⁹ The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

⁵⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

bewegingsruimte hebben dan de Oromo counterpart. In sommige gevallen wordt dit toegeschreven aan de kleinere omvang en de mindere achterban die het ONLF ten opzichte van het OLF zou hebben. Hierdoor zou de dreiging van het ONLF voor de huidige regering veel minder zijn. Ook de nieuwe president van de Somali Regional State, Mustafa Muhammed Omer, die mensenrechten hoog in het vaandel zegt te hebben, zou bijgedragen hebben aan de re-integratie van het ONLF in het politieke spectrum.⁵⁷¹

Het rapport van het Britse Home Office schreef dat bronnen, onder wie Hassan Moalin, een vooraanstaand lid van het ONLF, van mening waren dat het ONLF over het algemeen zonder al te veel moeilijkheden kon functioneren. De partij had kantoren in de SRS kunnen opzetten en was daarin gesteund door de regionale regering. Ondanks de arrestatie van sommige ONLF'ers op lokaal niveau, was de situatie, hoewel niet geheel veilig, veel beter dan de situatie onder de vorige regering, aldus bronnen van Home Office in september 2019.⁵⁷²

In oktober 2020 arresteerde de regionale politie van de SRS ten minste drie vooraanstaande leden van het ONLF. De voorzitter van het ONLF Abdirahman Mahdi verklaarde tegen *Addis Standard* dat de regionale regering tactieken als intimidatie en bedreiging gebruikte om het ONLF te provoceren en de organisatie tot het breken van de vredesovereenkomst probeerde te dwingen. Volgens de regionale autoriteiten vonden de arrestaties plaats om de rechtsstaat in stand te houden. De ONLF-voorzitter zei hierop dat de autoriteiten zijn partij als bedreiging zagen en derhalve leden van de partij arresteerden vanwege vermeende ordeverstoringen en vernielingen.⁵⁷³

Aan de andere kant heeft het ONLF zitting in de *joint council of political parties* en verklaarde plaatsvervangend voorzitter van het ONLF, Hassan Moalin, eind oktober 2020 dat hij geloofde dat de Ethiopische nationale verkiezingsraad er alles aan deed om de komende verkiezingen open en eerlijk te laten verlopen.⁵⁷⁴ Het Somalische radiostation Radio Risala vermeldde eind januari 2021 echter dat ONLF-kantoren, die zich met de verkiezingscampagne bezighielden, in meer dan tien dorpen waren gesloten. Een precieze reden werd niet door het radiostation gegeven.⁵⁷⁵

PG7

PG7 heeft zichzelf opgeheven en is opgegaan in de politieke partij EZEMA. Er is geen informatie bekend waaruit blijkt dat leden van PG7 of personen die aan de partij gelieerd worden gedurende de verslagperiode problemen ondervonden met de autoriteiten (zie ook paragraaf 1.1.1). Sinds het uitbreken van de gewelddadigheden tussen de regio Tigray en de federale overheid heeft de partij steun aan Abiy Ahmed betuigd.⁵⁷⁶

3.2.5 *Behandeling vanwege betrokkenheid bij of lidmaatschap van OLF of ONLF*

OLF

Verschillende bronnen zijn van mening dat de Ethiopische autoriteiten met name sinds de zomer van 2019 aanhangers van het OLF massaal hebben gearresteerd om

⁵⁷¹ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020; Reuters, *Ethiopian who demanded justice now has half a year to deliver it*, 28 januari 2020.

⁵⁷² Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 102, juli 2020.

⁵⁷³ Addis Standard, *Ethiopia's Somali state police arrest opposition leaders*, 21 oktober 2020.

⁵⁷⁴ Ethiopia PR Observer, *Joint Council of Political Parties Commends Preparation of NEBE for General Election*, 23 oktober 2020.

⁵⁷⁵ BBC Monitoring (Radio Risala), *Ethiopia's Somali region closes former rebel group offices*, 27 januari 2021.

⁵⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 17 november 2020; EthioTube, *Ezema leader Berhanu Nega (PhD) has a message to the people of Tigray*, 5 november 2020: <https://www.youtube.com/watch?v=R3wDXzoWK-c>.

dissidente politieke geluiden in de kiem te smoren.⁵⁷⁷ Hoewel er minder meldingen van willekeurige arrestaties in Ethiopië waren dan tijdens het bewind van het EPRDF/TPLF, werden leden van het OLF en vermeende aanhangers van de organisatie slachtoffer van dergelijke praktijken. Dit gold met name in de gebieden van Oromia waar de gewapende strijd tussen OLA/Shene en het leger gaande is.⁵⁷⁸ Volgens AI voerden leden van de kebele milities, de regionale politie van Oromia en het Ethiopische federale leger massa-arrestaties uit in Oost- en West-Guji. Veel gedetineerden zaten maandenlang vast zonder toegang tot advocaten of juridische bijstand.⁵⁷⁹

Veel van de arrestaties vinden plaats zonder dat er een duidelijke aanklacht tegen een persoon is ingediend. USDoS maakt hierbij melding van het feit dat familieleden de toegang ontzegd werd tot gedetineerden die vastzaten op grond van verdenking van terroristische activiteiten.⁵⁸⁰ Kolonel Gamachu Ayana, een prominent OLF-lid, werd eind december 2019 vrijgelaten en de aanklacht tegen hem geseponneerd nadat Ayana maandenlang op verdenking van terrorisme had vastgezet. Hij had volgens *Ethiopia Insight* elf maanden in voorarrest gezeten: veel langer dan het toegestane maximum van vier maanden.⁵⁸¹ *Oromo Press* twitterde na diens vrijlating dat Gamachu gemarteld zou zijn en in eenzame opsluiting gezeten zou hebben. Volgens *Oromo Press* was Gamachu op valse gronden veroordeeld en was hij alleen maar opgekomen voor de rechten van de Oromo (zie ook paragraaf 3.4.5).⁵⁸²

Veiligheidstroepen arresteerden op 29 februari 2020 Abdi Regassa, een vooraanstaand lid van het OLF, met acht andere partijleden in Addis Abeba. De acht anderen werden dezelfde dag nog vrijgelaten, maar Abdi Regassa zat aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht nog steeds in detentie zonder dat een aanklacht tegen hem is uitgesproken.⁵⁸³ De (voormalig) voorzitter van het OLF Dawud Ibsa stond ten tijde van het schrijven van dit ambtsbericht onder huisarrest. Op 12 oktober 2020 vielen volgens *Human Rights League of the Horn of Africa* (HRLHA) veiligheidstroepen zijn huis binnen waar een politieke bijeenkomst gaande was. Zes personen onder wie twee journalisten van *Voice of Oromo Liberation* werden gearresteerd.⁵⁸⁴

In veel gevallen werden de huizen van arrestanten, in met name Guji en Wollega, ook geplunderd door veiligheidstroepen. Als deze troepen niet in staat waren om de verdachte te vinden, gingen ze over tot arrestatie of ontvoering van familieleden, onder wie kinderen, zo schreef AI in mei 2020.⁵⁸⁵ Ook zijn leden van het OLA/Shene of personen die vermeende banden met deze organisatie het slachtoffer van

⁵⁷⁷ AI, *Ethiopia: Authorities crack down on opposition supporters with mass arrests*, 27 januari 2020.

⁵⁷⁸ HRW, *World Report 2020*, pagina 207, 2020.

⁵⁷⁹ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁵⁸⁰ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 5, 11 maart 2020; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁵⁸¹ Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020; AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020: *Ethiopia Insight* schrijft van elf maanden en AI van acht maanden voorarrest.

⁵⁸² Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 95, juli 2020; Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 February 2020; Oromo Press, @Oromo Press, 27 december 2019: twitter.com/oromopress/status/1210586722314194944.

⁵⁸³ HRW, *World Report 2021*, pagina 238, januari 2021.

⁵⁸⁴ HRLHA, *Ethiopia: The OLF chairman Dawud Ibsa, and audiences present to attend media brief put under house arrest at the chairman's residence*, 14 oktober 2020.

⁵⁸⁵ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

buitengerechtelijke executies, aldus AI.⁵⁸⁶ De leden van het OLF maakten in gesprek met onderzoekers van het Britse Home Office melding van mensenrechtenschendingen in Oromia, zoals moordpartijen, verkrachting en verwoesting van eigendom.⁵⁸⁷ In de tweede helft van 2019 telde de ngo *Oromia Support Group* 64 buitengerechtelijke executies en ten minste 1400 gevallen van willekeurige arrestaties. *The Economist* schreef dat er sindsdien nog veel meer gevallen van mensenrechtenschendingen waren gemeld, waaronder het in brand steken van huizen. De regering ontkende alle aantijgingen, hetgeen *The Economist* niet overtuigend vond klinken. Wel stelde het nieuwsmedium dat de wreedheden niet per se vanaf de top verordend hoefden te zijn. Het was mogelijk dat er geen duidelijke bevelketen meer was en dat hoge officieren van het federale leger geen weet hadden van er precies gebeurde in de buitengebieden.⁵⁸⁸

In november 2020 vond bijvoorbeeld een middelbareschooldocent de dood nadat hij naar verluidt door een tiental leden van de *Oromo Special Police Force* uit zijn huis was gehaald. Deze speciale politie-eenheid is, nadat federale troepen begin november 2020 naar Tigray waren gestuurd vanwege het conflict in die regio, steeds meer betrokken geraakt bij operaties gericht tegen het OLA/Shene. In gesprek met de BBC zei een zus van het slachtoffer dat volgens haar haar broer slechts politiek actief was geweest voor het OLF toen hij in een comité had gezeten dat de leiders van het OLF bij hun terugkomst in 2018 had verwelkomd.⁵⁸⁹

Het komt voor dat arrestanten naar heropvoedingskampen (*re-education*) worden gestuurd. Meer dan duizend jongeren die waren gearresteerd tijdens de onlusten die volgden op de terugkeer van het OLF naar Ethiopië in september 2018 kregen een maand heropvoeding in een militair trainingskamp.⁵⁹⁰ Ook AI maakte melding van arrestanten die voor bepaalde tijd, meestal een paar maanden, een rehabilitatietraining moesten ondergaan, waarbij de arrestanten naar verluidt de doctrine van de regerende partij kregen opgelegd.⁵⁹¹ Een bron van het Britse Home Office zei in een interview in september 2019 dat rehabilitatiecentra voor gedetineerden meer tot de modus van de vorige regering behoorde. Hij was van mening dat gedetineerden nog steeds 'heropgevoed' werden, maar dat dit op veel kleinere schaal dan voorheen gebeurde.⁵⁹² Zoals reeds in paragraaf 3.2.4 is vermeld ondergaan OLF-strijders die de wapens hebben neergelegd eveneens een rehabilitatieprogramma, waarvan sommige oud-strijders zeiden het gevoel gehad te hebben in een gevangenis gezeten te hebben. Een onbekend aantal van hen werd echter na het succesvol afronden van dit programma gearresteerd en naar detentiecentra gestuurd, zo schreef *Addis Standard* in maart 2020. Ook schreef de krant over de vermeende slechte omstandigheden in deze rehabilitatiecentra.⁵⁹³ In maart 2019 berichtte AfricaNews over de hongerstaking die voormalig strijders van het OLF gestart waren vanwege de slechte omstandigheden in het kamp Tolay in het zuidwesten van Ethiopië. Volgens een van de strijders waren de meesten van zijn "kameraden" ziek vanwege het gebrek aan hygiëne en voedsel.⁵⁹⁴

⁵⁸⁶ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁵⁸⁷ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 90, juli 2020.

⁵⁸⁸ *The Economist*, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

⁵⁸⁹ BBC, *Ethiopia's Oromia conflict: Why a teacher was killed 'execution-style'*, 16 januari 2021.

⁵⁹⁰ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 8, 11 maart 2020.

⁵⁹¹ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁵⁹² Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 103, juli 2020.

⁵⁹³ *Addis Standard*, *Failed Politics and Deception: Behind the Crisis in western and southern Oromia*, 20 maart 2020; Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 13, juli 2020.

⁵⁹⁴ AfricaNews, *Ethiopia's returnee OLF rebels on hunger strike*, 14 maart 2019.

ONLF

Verschillende bronnen menen dat leden van het ONLF of personen die verbonden zijn aan de organisatie niet langer het risico lopen om vervolgd te worden door de autoriteiten.⁵⁹⁵ Dit geldt zowel voor de federale hoofdstad Addis Abeba als de SRS. *The Economist* schreef dat het contrast tussen de SRS en andere delen van Ethiopië opvallend was. Waar de democratische hervormingen in grote delen van het land gepaard gingen met een toename van geweld en wetteloosheid, was de situatie in de SRS onder de nieuwe regio beduidend verbeterd. Maar zelfs in de SRS is het proces niet perfect en fragiel, aldus de krant.⁵⁹⁶ Vertrouwelijke bronnen beamen dat de regio heel erg is veranderd sinds het afzetten van voormalig president Abdi Illey en het aantreden van de nieuwe president en dat de mensenrechtensituatie zienderogen is verbeterd. Toch blijft de situatie wankel en kunnen de oud-strijders van het ONLF weer naar de wapens grijpen als hun re-integratie hapert en de hervormingen voor hun gevoel niet snel genoeg gaan, aldus een vertrouwelijke bron.⁵⁹⁷

Op 24 oktober 2020 vierden duizenden Somali's de tweede verjaardag van het vredesverdrag⁵⁹⁸ tussen het ONLF en de Ethiopische regering. De feestelijkheden eindigden echter in mineur toen drie vooraanstaande leden van het ONLF gearresteerd werden (zie ook paragraaf 3.2.4). Op twitter schreef het ONLF naar aanleiding van deze gebeurtenis dat ondanks de continue arrestaties van zijn leden de organisatie zich voor de vrede zou blijven inzetten.⁵⁹⁹

3.2.6 *Ontwikkelingen rondom onderling etnisch geweld in Ethiopië*

De paragrafen 3.1 en 3.2 met de bijbehorende sub paragrafen gaan in op de ontwikkelingen rondom onderling etnisch geweld in Ethiopië en de houding van onder andere de Ethiopische autoriteiten dienaangaande.

3.3 Leden van oppositiepartijen/politieke activisten

3.3.1 *Monitoren van politieke opposanten in het buitenland*

Desgevraagd geeft menig vertrouwelijke bron aan dat het monitoren van opposanten in het buitenland iets van het bewind van het EPRDF/TPLF was, maar niet te weten in hoeverre de huidige regering zich van dergelijke praktijken bedient.⁶⁰⁰ Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken schreef in haar ambtsbericht van augustus 2020 dat hoewel de autoriteiten waarschijnlijk de nodige inlichtingencapaciteiten en -kwaliteiten hebben om grote antiregeringsdemonstraties in het buitenland en antiregeringsactiviteiten online te monitoren, het ministerie ervanuit ging dat mensen die openlijk de regering in het buitenland bekritisieren een laag risico lopen om bij terugkeer represailles van de autoriteiten te ondervinden.⁶⁰¹

Een aantal bronnen is van mening dat de interne problemen van Ethiopië van dien aard zijn, dat het monitoren van dissidente geluiden in het buitenland naar de

⁵⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁵⁹⁶ The Economist, *Ethiopia's most repressive state is reforming*, 3 October 2019.

⁵⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁵⁹⁸ Net zoals het OLF en PG7 tekende het ONLF nadat het ONLF-leiderschap uit ballingschap was teruggekeerd een vredesverdrag met de federale regering. Het tekenen van het vredesverdrag tussen de federale overheid en het ONLF gebeurde op 21 oktober 2018: twee maanden nadat het OLF het vredesverdrag had getekend: Reuters, *Ethiopia signs peace deal with rebels from gas-rich region*, 22 oktober 2018.

⁵⁹⁹ ONLF, @ONLFOfficial, twitter.com/ONLFOfficial?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor, 24 oktober 2020.

⁶⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 23 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁶⁰¹ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, 12 augustus 2020.

achtergrond verschoven is.⁶⁰² Sommige bronnen menen dat de slagkracht van de Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdienst NISS is verminderd met het vertrek van hooggeplaatste Tigreeërs, waardoor er ook minder capaciteit is om politieke opposanten in het buitenland te monitoren.⁶⁰³ Eén vertrouwelijke bron acht het vanwege Abiys achtergrond bij de Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdienst waarschijnlijk dat de plekken van de Tigreeërs opgevuld zijn door getrouwen van Abiy die hij nog uit die tijd kent.⁶⁰⁴

Na de toename van etnisch geweld in Ethiopië heeft de regering in november 2019 een concept wet aan het parlement voorgelegd, die het zaaien van haat, het aansporen tot geweld en het verspreiden van desinformatie strafbaar maakt. De conceptwet is onderhevig aan kritiek, omdat deze breed te interpreteren is en de vrijheid van meningsuiting kan ondermijnen. De Ethiopische grondwet en wetgeving zeggen daarentegen deze te garanderen.⁶⁰⁵ In februari 2020 heeft de Ethiopische regering de nieuwe wet (*Hate Speech and Disinformation Proclamation*) aangenomen. Deze verbiedt berichten op het internet te plaatsen die kunnen aanzetten tot geweld of het ontwrichten van de openbare orde.⁶⁰⁶ Bronnen geven aan dat met name vanuit de diaspora opruiende berichten via de sociale mediakanalen worden verspreid.⁶⁰⁷

Veel Ethiopiërs in de diaspora geven hun politieke mening, welke vaak niet overeenkomt met het standpunt van de regering Abiy.⁶⁰⁸ Het is echter niet denkbaar dat de Ethiopische autoriteiten alle onlineactiviteiten monitort, aldus een vertrouwelijke bron.⁶⁰⁹ De meeste bronnen zijn het erover eens dat hoe hoger het profiel van iemand hoe groter de kans deze persoon loopt om gemonitord te worden. Als iemand vanuit het buitenland personen kan mobiliseren en een bedreiging voor de overheid vormt, kan deze persoon op de interesse van de overheid rekenen, aldus de bronnen.⁶¹⁰ Er zijn Ethiopiërs in het buitenland in absentia aangeklaagd vanwege hun vermeende opruiende teksten op sociale media (zie ook paragraaf 3.3.7).⁶¹¹ Na het uitbreken van het conflict tussen de federale regering en de regio Tigray heeft de politie een lijst uitgebracht met namen van individuen die beschuldigd worden van het verspreiden van offensieve informatie via verschillende mediakanalen, zowel binnen als buiten Ethiopië, met het doel de natie te ontmantelen. Onder deze personen bevond zich de Tigrese activist en politicus Daniel Berhane, maar ook de Oromo activist, en universitair onderzoeker aan een Britse universiteit, Dr. Awol Alo Kasim (zie ook paragraaf 3.2.1).⁶¹²

Er is berichtgeving dat personen zijn gearresteerd en voor enige tijd hebben vastgezetten vanwege de publicaties van regering-kritische verklaringen zowel op online fora als in gedrukte vorm (zie ook hoofdstuk 5).⁶¹³ Hoe meer de regering je als een bedreiging ziet, hoe meer risico je hebt om gemonitord te worden in het

⁶⁰² Vertrouwelijke bron, 25 september 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

⁶⁰³ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 19 november 2020.

⁶⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020.

⁶⁰⁵ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020; USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 11, 11 maart 2020.

⁶⁰⁶ ITWeb Africa, *Ethiopia enacts strict social media and fake news law*, 18 februari 2020; Federal Negarit Gazette, *Proclamation No. 1185 /2020 Hate Speech and Disinformation Prevention and Suppression Proclamation*, 23 maart 2020.

⁶⁰⁷ Vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁶⁰⁸ VOA, *From Outside, Ethiopia's Diaspora Pushes for Change*, 30 juli 2020; Sahan Journal, *Minnesota's Oromo community demands justice after musician and activist Hachalu Hundessa is killed in Ethiopia*, 30 juni 2020.

⁶⁰⁹ Vertrouwelijke bron, 25 september 2020.

⁶¹⁰ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

⁶¹¹ Ethiopia Insight, *Ethiopian prosecutors charge Jawar with training terror group in Egypt*, 25 september 2020.

⁶¹² Fana Broadcasting Company, *Ethiopia issues arrest warrants for more Tigray officers*, 28 november 2020.

⁶¹³ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, pagina's 47-48, 2020.

buitenland, stellen verschillende vertrouwelijke bronnen.⁶¹⁴ Op welke schaal dit gebeurt, is echter niet bekend.

3.3.2 *Welke activiteiten worden gemonitord en op wat voor manier?*

In het ambtsbericht van 2018 werd melding gemaakt van berichtgeving dat toenmalig president van de SRS, Abdi Mohammed, naar verluidt informanten in de Ogadeeni diaspora had om zodoende het doen en laten van ONLF-sympathisanten te kunnen monitoren.⁶¹⁵ Met het verdwijnen van Abdi van het politieke toneel en het aantreden van de huidige president van de SRS is er geen informatie bekend waaruit blijkt dat deze praktijken zijn voortgezet.

Verschiedende vertrouwelijke bronnen zeggen dat de huidige federale regering informanten in de diaspora heeft die aan de Ethiopische autoriteiten rapporteren. Soms zijn dit volgens de bronnen door de regering aangestuurde en betaalde informanten, maar het kunnen ook aanhangers van Abiy Ahmed zijn die vanuit hun loyaliteit aan de autoriteiten melding van dissidente geluiden maken.⁶¹⁶ Deze informatie kon niet aan de hand van openbare bronnen geverifieerd worden.

Het vorige ambtsbericht maakte eveneens gewag van het vermeende gebruik van *spyware* door de Ethiopische autoriteiten. De *spyware/surveillance malware* zou onder andere ingezet zijn tegen opposanten in ballingschap.⁶¹⁷ *Axios.com* schreef in september 2019 dat Ethiopië naar verluidt spyware zou hebben gebruikt om journalisten te monitoren. Het nieuwsmedium legt een link met FinFisher's Surveillance Software, waarmee Ethiopië al in 2013 in verband werd gebracht door onderzoekers van het in Canada gebaseerde TheCitizenLab. In het artikel van *Axios* wordt niet geschreven of Ethiopië zich nog steeds van dergelijke praktijken bedient.⁶¹⁸ Sommige bronnen zijn van mening dat dit op dit moment inderdaad niet meer het geval is, omdat de Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdienst aan slagkracht heeft ingeboet en omdat de binnenlandse problemen op dit moment veel capaciteit van het veiligheidsapparaat vergen (zie ook paragraaf 3.3.1).

3.3.3 *Rol van ambassades en van de Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdiensten bij monitoring in het buitenland*

In paragrafen 3.3.1 en 3.3.2 is reeds ingegaan op de vermeende rol van informanten en de Ethiopische inlichtingen- en veiligheidsdiensten bij het monitoren van oppositionele activiteiten in het buitenland. Vertrouwelijke bronnen vertelden dat ze bij demonstraties in het buitenland medewerkers van de ambassade hebben gezien die foto's van de demonstranten nemen. Ook vertellen twee vertrouwelijke bronnen, die beiden op sociale media actief zijn en zich kritisch over de overheid hebben uitgelaten, dat ze persoonlijk zijn benaderd door ambassademedewerkers. De gesprekken die hierop volgden, werden niet als bedreigend ervaren, maar gaven wel aan dat de ambassade hen in de gaten hield, aldus de bronnen.⁶¹⁹

3.3.4 *Gevolgen van marginale oppositionele activiteiten*

Een aantal vertrouwelijk bronnen is desgevraagd van mening dat hoe groter de overheid iemand als een bedreiging ziet, hoe groter het risico is dat deze persoon loopt. De meeste marginale oppositionele activiteiten zullen derhale de overheid niet opvallen. De overheid zal door de bank genomen de personen die dergelijke

⁶¹⁴ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

⁶¹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina 72, juli 2018.

⁶¹⁶ Vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

⁶¹⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina's 65 en 66, juli 2018.

⁶¹⁸ *Axios, Spyware's human rights dilemma*, 12 september 2019; TheCitizenLab, *You Only Click Twice FinFisher's Global Proliferation*, 13 maart 2013.

⁶¹⁹ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 25 september 2020.

activiteiten ontplooiën niet direct als dreiging zien en actie tegen hen ondernemen, is een veelgehoorde stelling. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat personen die politiek actief zijn meer bewegingsruimte hebben in Addis Abeba dan elders.⁶²⁰

Volgens USDoS rapporteerden ngo's veelvuldig over een aanzienlijke vermindering van arrestaties, detentie, mishandeling en bedreiging van personen die kritisch tegenover de regering staan sinds het aantreden van premier Abiy.⁶²¹ Duizenden politieke gevangenen werden na het aantreden van Abiy vrijgelaten. De *Danish Immigration Service* (DIS) schreef in het rapport uit september 2018 dat de meerderheid van de bronnen had bevestigd dat een ongedefinieerd aantal gevangenen was vrijgelaten nadat Abiy het ambt van premier had aanvaard. De vrijgelaten personen waren onder andere journalisten, mensenrechtenactivisten en prominente politici. De belofte dat alle politieke gevangenen en oppositieleiders vrijgelaten zouden worden, was maanden na het aantreden van Abiy nog steeds niet nagekomen, zo stelde een bron van het Deense onderzoeksteam.⁶²²

In het rapport van *Freedom House* uit 2020 stond dat hoewel meer dan 10.000 personen waren vrijgelaten na de wisseling van het politieke leiderschap, er sindsdien honderden nieuwe arrestaties hebben plaatsgehad. Honderden aanhangers van regionale oppositiebewegingen werden bijvoorbeeld gearresteerd in de dagen na de moord op de president van Amhara in juni 2019 (zie ook onder 1.8.1).⁶²³ Bronnen van het onderzoeksteam van het Britse Home Office vertelden in september 2019 dat het aantal arrestaties en aanklachten vanwege politieke redenen na het aantreden van de huidige regering enorm was gedaald. Een van de leiders van de politieke partij NAMA met wie het team sprak, was echter van mening dat hij elk moment nog gearresteerd kon worden.⁶²⁴

AI bevestigde begin 2020 de arrestatie van 75 aanhangers van het OLF. De arrestaties waren door heel Oromia uitgevoerd en waren de laatste in een lange rij van massa-arrestaties van oppositionele activisten, zo schreef AI.⁶²⁵ Sinds juni 2019, na de 'couppoging' in Amhara hebben de Ethiopische autoriteiten willekeurige arrestaties uitgevoerd. Deze hadden echter vaak plaats na incidenten zoals die van juni 2019 en de moord op de zanger Hachalu en niet bij demonstraties tegen de regering (zie ook paragraaf 1.1 en 1.2.1).

3.3.5

Risico op represailles bij deelname aan een demonstratie in het buitenland

Verschillende vertrouwelijke bronnen zeggen geen voorbeelden te hebben van personen die aan een demonstratie buiten Ethiopië hebben meegedaan en daardoor in de problemen zijn gekomen bij terugkomst in Ethiopië (zie ook paragrafen 3.3.1 tot 3.3.3).⁶²⁶ Een medewerker van een ngo stelt dat het naar zijn mening om de rol gaat die iemand in de oppositie speelt. Als deze persoon een prominente rol speelt en vooraan een demonstratie in het buitenland anti-regeringsslogans staat te roepen, zou hij bij een bezoek aan Ethiopië in de problemen kunnen komen. Bij hem zijn echter geen concrete gevallen bekend.⁶²⁷

⁶²⁰ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020.

⁶²¹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 11-12, 11 maart 2020.

⁶²² DIS, *Country of Origin Information, Ethiopia: Political situation and treatment of opposition*, pagina 12, september 2018.

⁶²³ Freedom House, *Freedom in the World 2020 – Ethiopia*, paragraaf B1, 4 maart 2020

⁶²⁴ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 42, juli 2020.

⁶²⁵ AI, *Ethiopia: Authorities crack down on opposition supporters with mass arrests*, 27 januari 2020.

⁶²⁶ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 15 september 2020.

⁶²⁷ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

Drie bronnen, allen van Oromo komaf, zeggen niet meer naar Ethiopië terug te durven vanwege hun oppositionele activiteiten in het buitenland.⁶²⁸ Eén bron zei geen lid te zijn van het OLF en slechts marginale oppositionele activiteiten te ontplooien, zoals het bijwonen van demonstraties voor ambassades. Toch denkt hij niet veilig te zijn in Ethiopië. In de tweede helft van 2019 was hij nog voor familiebezoek in Ethiopië geweest. Dat zal hij op dit moment niet meer doen, zo verklaarde de bron.⁶²⁹

Eén van deze bronnen vertelde dat zijn vader in Ethiopië al een paar keer veiligheidstroepen aan de deur had gehad die hem wilden arresteren. De vader, die volgens de bron geen uitsproken tegenstander van de huidige regering was, had de dans tot dan toe weten te ontspringen. Hij dacht dat zijn activiteiten voor de Oromogemeenschap in het buitenland zijn vader in Ethiopië in de problemen hadden gebracht, maar kon dat niet met zekerheid zeggen.⁶³⁰

3.3.6 Hoe handelt de Ethiopische overheid in dat soort situaties?

Dezerzijds zijn geen concrete gevallen bekend van personen die in het buitenland hebben deelgenomen aan demonstraties en daarvan de consequenties hebben ondervonden bij aankomst of terugkeer in Ethiopië.

3.3.7 Mogelijk strafrechtelijke vervolging na terugkeer

In paragraaf 3.3.1 is melding gemaakt van personen die in absentia aangeklaagd zijn vanwege hun vermeende opruiende berichten vanuit het buitenland. Naar aanleiding van de onlusten na de moord op Hachalu hebben de Ethiopische autoriteiten vier personen in absentia aangeklaagd voor onder andere het aanzetten tot etnisch- en religieus gebaseerd geweld. Eén van de aangeklaagden, die in de Verenigde Staten woonachtig is, zou op OMN Amhara verantwoordelijk hebben gehouden voor de dood van de zanger en Oromo hebben opgeroepen er alles aan te doen om het heersende "neftenga" systeem, oftewel het Amhara-systeem, omver te werpen.⁶³¹

Voor wat betreft andere gevallen van aanklachten of veroordelingen naar aanleiding van (marginale) oppositionele activiteiten in het buitenland is geen informatie gevonden.

3.3.8 Positie van sympathisanten en leden van organisaties zoals het OLF, het ONLF en PG7

Voor de beantwoording van deze vraag wordt verwezen naar paragrafen 3.2.4 en 3.2.5.

3.3.9 Positie van leden van oppositiepartijen

De Ethiopische grondwet en wetgeving verbieden willekeurige arrestaties en detentie en bieden de mogelijkheid aan eenieder om de rechtmatigheid van zijn of haar arrestatie aan te vechten.⁶³² De meeste bronnen zijn het erover eens dat na het aantreden van Abiy Ahmed er meer ruimte kwam voor de politieke dialoog en andere politieke geluiden dan die van de regerende partij. Zoals eerder is vermeld, nodigde Abiy illegale oppositiepartijen in het buitenland uit om terug te keren naar Ethiopië en weer deel te nemen aan het politieke spectrum (zie paragraaf 1.1.1).

⁶²⁸ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020.

⁶²⁹ Vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020.

⁶³⁰ Vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020.

⁶³¹ Ethiopia Insight, *Ethiopian prosecutors charge Jawar with training terror group in Egypt*, 25 september 2020.

⁶³² Constitution of The Federal Democratic Republic of Ethiopia, Part One, Articles 17 & 19, 8 december 1994.

Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken stelde in het rapport van augustus 2020 dat politieke tegengeluiden sinds april 2018 veel meer ruimte hadden gekregen. Oppositiepartijen zouden meer vrijheid hebben om zich te verenigen en partijactiviteiten te organiseren, met name in de hoofdstad Addis Abeba. Het ministerie was van mening dat men zich in Ethiopië openlijk tegen de regerende partij kon uitspreken.⁶³³ AI stelde echter dat alhoewel er een significante opening van de politieke ruimte na het aantreden van Abiy plaatshad, de mensenrechtenorganisatie sinds juni 2019 een toename van onrechtmatige belemmeringen en schendingen van de rechten van onder andere kritische journalisten en leden van oppositiepartijen zag.⁶³⁴ Verder hadden de Ethiopische autoriteiten, in tegenstelling tot wat de grondwet garandeert, naar willekeur personen gearresteerd, onder wie activisten, journalisten en oppositieleiden.⁶³⁵ De huidige regering betracht volgens vertrouwelijke bronnen een toenemende vijandigheid tegen andersdenkenden, met name leden van het OLF en personen die met die partij geassocieerd worden, en wordt steeds autoritairder.⁶³⁶

Regionale verschillen

Sommige vertrouwelijke bronnen menen dat de situatie in de hoofdstad beter is dan in andere regio's van Ethiopië. In de SRS zou de situatie weer beter zijn dan in andere regio's en zouden de regerende partij en de voornaamste oppositiepartij, het ONLF, in relatieve vrede met elkaar samenwerken (zie ook paragraaf 3.2.4 en 3.2.5). Het Somalische radiostation Radio Risala vermeldde eind januari 2021 echter dat ONLF-kantoren, die zich met de verkiezingscampagne bezighielden, in meer dan tien dorpen waren gesloten.⁶³⁷ Een andere vertrouwelijke bron noemt de situatie in de SRS ietwat beter dan in de rest van de regio's maar meent dat de regio Afar de enige regio is waar de oppositie en de *Prosperity Party* nauw met elkaar samenwerken.⁶³⁸ Verschillende bronnen menen dat de oppositiepartijen in Oromia, met name het OFC en het OLF, de meeste repressie vanuit de autoriteiten ondervinden. Dit komt doordat vanuit deze partijen de grootste bedreiging voor de huidige regering uitgaat, aldus de bronnen (zie ook paragrafen 1.2, 3.2.4 en 3.2.5).⁶³⁹ Tigray was de facto een eigen staat. Het TPLF was van regerende partij een (federale) oppositiepartij geworden, maar had zich steeds meer in de eigen staat teruggetrokken. Sinds het conflict tussen het TPLF en de federale regering en de inname van Mekelle door federale troepen eind november 2020 is deze situatie veranderd (zie ook paragraaf 1.1.2.1).

EZEMA, die volgens vertrouwelijke bronnen op goede voet met de Prosperity Partij staat, kan gelijk TAND in Addis Abeba vrij bewegen.⁶⁴⁰ De partij verklaarde echter dat ze vanwege veiligheidsproblemen en tegenwerking van lokale overheidsfunctionarissen geen kantoren in delen van Oromia kon openen.⁶⁴¹ Een vertrouwelijke bron heeft ook verhalen gehoord van oppressie en intimidatie van deze partij door lokale autoriteiten in bepaalde gedeeltes van Ethiopië, maar meent dat de PP E-ZEMA niet als bedreiging ziet.⁶⁴² Na het uitbreken van het conflict met Tigray begin november 2020 sprak de leider van E-ZEMA, Berhanu Nega, zijn steun

⁶³³ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 29, 12 augustus 2020.

⁶³⁴ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁶³⁵ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 6, 11 maart 2020.

⁶³⁶ Vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020.

⁶³⁷ BBC Monitoring, *Ethiopia's Somali region closes former rebel group offices*, 27 januari 2021; vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 23 september 2020.

⁶³⁸ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁶³⁹ Vertrouwelijke bron, 23 september 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020.

⁶⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020; vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020.

⁶⁴¹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 21, 11 maart 2020.

⁶⁴² Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

uit voor Abiy en meende dat het TPLF de oorzaak van het conflict was.⁶⁴³ Sommige politieke partijen, waaronder het OLF, NaMA, TAND en het OFC, maakten tijdens de verslagperiode van dit ambtsbericht melding van het feit dat ze geen kantoren in bepaalde delen van het land konden openen vanwege bedreigingen, intimidatie en aanvallen op hun leden.⁶⁴⁴ Balderas werd in 2019 belemmerd in de organisatie van openbare bijeenkomsten.⁶⁴⁵ Eerder in deze paragraaf is ook vermeld dat eind januari 2021 ONLF-kantoren in de SRS gesloten waren door de autoriteiten.

In een artikel van begin 2020 schreef *Ethiopia Insight* dat het OLF geen enkele politieke activiteit ontplooid in de zones in Oromia die onder de controle van een command post stonden.⁶⁴⁶

Belemmeringen en arrestaties

Een vertrouwelijke bron is van mening dat als je vreedzaam oppositie voert, je je geen zorgen hoeft te maken voor repercussies van de overheid.⁶⁴⁷ Deze stelling wordt tegensproken door een andere vertrouwelijke bron die meent dat de arrestatie van oppositielid Lidetu Ayalewu, die naar verluidt op vreedzame wijze oppositie voert, een teken dat de huidige regering steeds repressiever wordt.⁶⁴⁸ Er zijn verschillende incidenten gerapporteerd waarin leden, aanhangers en leiders van politieke partijen zijn belemmerd in het houden van bijeenkomsten, demonstraties en persconferenties. De politie heeft bijvoorbeeld de leider van de Balderas Council Eskinder Nega ervan weerhouden om persconferenties en demonstraties in Addis Abeba te houden. Bij een geplande demonstratie van de partij in oktober 2019 werden naar verluidt verschillende organisatoren gearresteerd.⁶⁴⁹ TAND kan volgens verschillende bronnen vrij in Addis Abeba functioneren, terwijl deze partij, die haar oorsprong in Tigray kent, geen bewegingsvrijheid in Tigray kent, omdat het TPLF de partij als bedreiging ziet.⁶⁵⁰

Het rapport van USDoS betreffende de mensenrechtensituatie over 2019 meldde dat de *Ethiopian Human Rights Council* (HRCO) zijn zorgen had uitgesproken over de arrestatie van leden van NaMa, het OFC, EZEMA, journalisten en burgers.⁶⁵¹ Na de moorden in Bahir Dar (hoofdstad van Amhara regio) en Addis Abeba eind juni 2019 beweerde NaMA dat meer dan 500 leden van de partij gearresteerd waren (zie voor meer context paragraaf 1.8.3). Ook zouden leden van andere regionale partijen naar aanleiding van de gebeurtenissen in Amhara gearresteerd zijn.⁶⁵² Een vertrouwelijke bron zegt dienaangaande dat leden van deze partij nauwe banden hadden met de 'coupplegers' en dat hij het derhalve logisch acht dat de regering zoveel mensen arresteerde.⁶⁵³ Een andere vertrouwelijke bron meent dat de partij de retoriek na de gebeurtenissen van juni 2019 gematigd heeft en minder "radicaal" is geworden.⁶⁵⁴

Na de moord op Hachalu eind juni 2020 werden OFC-kopstukken Jawar Mohammed en Bekele Gerba opgepakt vanwege hun vermeende betrokkenheid bij de onlusten

⁶⁴³ BBC Sounds, *Berhanu Nega on the Tigray conflict*, 24 november 2020.

⁶⁴⁴ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 14, 11 maart 2020.

⁶⁴⁵ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 15, 11 maart 2020.

⁶⁴⁶ Ethiopia Insight, *Amid blackout, western Oromia plunges deeper into chaos and confusion*, 14 februari 2020.

⁶⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020.

⁶⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁶⁴⁹ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020; Freedom House, *Freedom in the World 2020 – Ethiopia' (section E.1)*, 4 maart 2020.

⁶⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020; vertrouwelijke bron, 21 september 2020; Ezega News, *Dr Aregawi Berhe Says He Was Attacked and Detained in Mekelle*, 2 juli 2020.

⁶⁵¹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 4, 11 maart 2020.

⁶⁵² USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 8, 11 maart 2020; Freedom House, *Freedom in the World 2020 – Ethiopia*, paragraaf B1, 4 maart 2020

⁶⁵³ Vertrouwelijke bron, 17 augustus 2020.

⁶⁵⁴ Vertrouwelijk bron, 23 september 2020.

die volgden op de moord. Ook niet-Oromo politici zoals Lidetu Ayalewu werden naar aanleiding van de onlusten opgepakt. Sommige vertrouwelijke bronnen hebben hun twijfels bij de aanklachten tegen de politici en menen dat ze opgepakt zijn vanwege hun kritiek op de regering en het feit dat ze een grote achterban hebben.⁶⁵⁵ Hoe kan Lidetu nu aangeklaagd zijn voor het opruien van Oromo jeugd, terwijl hij zelf Amhara is?, vraagt een vertrouwelijke bron zichzelf af.⁶⁵⁶ Aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht verordende een regionale rechtbank in Oromia dat Lidetu op borgtocht vrijgelaten diende te worden.⁶⁵⁷

3.4 Naleving en schendingen

3.4.1 *Stand van zaken betreffende de naleving en schending van mensenrechten*
Eerder in dit ambtsbericht is reeds geschreven over het meer horizontale karakter van de huidige problematiek betreffende het geweld in Ethiopië. Twee vertrouwelijke bronnen zeggen onafhankelijk van elkaar dat deze trend eveneens de schending van mensenrechten in Ethiopië betreft. Voor het aantreden van Abiy hadden de meeste meldingen van mensenrechtenschendingen in Ethiopië betrekking op acties van de Ethiopische autoriteiten tegen de burgerbevolking. Tegenwoordig zijn het de gemeenschappen onderling die elkaar naar het leven staan en geen geweld of anderszins schuwen om onderlinge conflicten te beslechten, aldus de bronnen.⁶⁵⁸ De PP heeft de controle in sommige delen van het land verloren. "Nu heersen daar gewapende oppositiegroeperingen, vigilante bewegingen en criminele groeperingen", zo stelt een bron en vervolgt zijn betoog: "Er zijn geen mensenrechtenschendingen omwille van de autoriteiten, maar vanwege een gebrek eraan. Het is allemaal veel complexer geworden."⁶⁵⁹ Een vertrouwelijke bron merkte hierbij op dat nog veel overheidsfunctionarissen, onder wie leden van veiligheidsdiensten, grotendeels dezelfde mensen zijn als onder het EPRDF. Oude, repressieve reflexen kunnen daardoor nog de kop opsteken, zo stelde de bron.⁶⁶⁰ Hierbij dient vermeld te worden dat de strijd tegen het OLA/Shene zeker een verticaal karakter heeft en dat vanwege het conflict in Tigray de berichtgeving inzake vermeende mensenrechtenschendingen door de federale overheid is toegenomen, waaronder de burgerslachtoffers in Tigray en het etnisch profileren van Tigreeërs (zie ook paragrafen 1.8.2, 1.8.7 en 3.2.1).

Arrestaties

Het onderzoeksteam van het Britse Home Office dat in september 2019 Ethiopië bezocht, hoorde verschillende verhalen over de verbetering van de mensenrechtensituatie ten opzichte van de periode voor het aantreden van premier Abiy. Verschillende bronnen vertelden dat de regering veel minder willekeurige arrestaties uitvoerde dan voorheen. Naast het verminderde aantal willekeurige arrestaties waren er vergeleken met het verleden ook minder meldingen van mishandelingen van arrestanten. De bronnen gaven hierbij aan dat willekeurige arrestaties zeker niet tot het verleden behoorden en dat er nog grote zorgen bestonden over dergelijke praktijken, met name buiten de hoofdstad Addis Abeba.⁶⁶¹

⁶⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020; Anadolu Agency, *Ethiopian opposition figure held despite bail*, 24 september 2020.

⁶⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 21 september 2020.

⁶⁵⁷ BBC Monitoring (Addis Standard Website: Twitter), *Ethiopia frees opposition leader held over ethnic clashes*, 11 december 2020.

⁶⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 19 november 2020.

⁶⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

⁶⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 14 januari 2021.

⁶⁶¹ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina's 41 en 52, juli 2020.

HRW bevestigde in het rapport uit 2020 dat er in het algemeen minder meldingen van willekeurige arrestaties waren in Ethiopië. Volgens de organisatie werd er wel regelmatig gerapporteerd over gewelddadige arrestaties van vermeende leden en aanhangers van het OLF in de gebieden waar gevechten tussen het OLA/Shene en het leger plaatsvonden. Ook AI maakte melding van dergelijke arrestaties in die gebieden.⁶⁶²

Zoals reeds in dit rapport is vermeld vonden er massa-arrestaties plaats na bijvoorbeeld de mislukte 'couppoging' van juni 2019 en na de moord op de zanger Hachalu eind juni 2020 (zie paragrafen 1.8.2 en 1.8.3). In het rapport van HRW over de gebeurtenissen van 2020 schrijft de organisatie onder andere dat berichtgeving over massa-arrestaties van Oromo burgers die beschuldigd werden van steun of sympathie voor het OLA/Shene wijdverspreid was.⁶⁶³

Detentie

Hoewel de regering van Abiy duizenden politieke gevangenen vrijliet, zitten er nog steeds politieke gevangenen met zowel een laag als hoog profiel vast. Een bron maakte hierbij de kanttekening dat de definitie van politieke gevangene niet altijd even gemakkelijk is.⁶⁶⁴ Een paar bronnen vertelden het team van het Britse Home Office dat er militaire trainings/rehabilitatie kampen of detentiecentra bestonden waar politieke gevangenen gedetineerd zaten (zie ook paragraaf 3.2.5). Dit was met name in Oromia het geval. Diegenen die in militaire gevangnissen vastzaten kregen geen eerlijk proces, zoals arrestatie zonder aanklacht en het gebrek aan toegang tot familie en advocaten.⁶⁶⁵

USDoS schreef in het rapport over de mensenrechtensituatie van 2019 dat er nog steeds mistanden bestonden betreffende de behandeling van gevangenen door veiligheidspersoneel. Na de moorden op 22 juni 2019 arresteerde de politie naar verluidt meer dan 300 activisten, politici en journalisten. De media schreven over de inhumane omstandigheden waarin sommige verdachten werden vastgehouden op een politiebureau in Addis Abeba.⁶⁶⁶ Volgens USDoS zou premier Abiy tijdens een persconferentie op 1 augustus 2019 de beschuldigingen van marteling en het vasthouden van gevangenen in donkere cellen verworpen hebben.⁶⁶⁷

In dezelfde maand als waarin Abiy als premier aantrad, sloot de beruchte Maekelawi gevangenis (zie paragraaf 1.1.1) en in september 2018 volgde het sluiten van de Ogaden gevangenis. In juli 2018 had HRW een rapport uitgebracht met allerhande misstanden in de gevangenis.⁶⁶⁸ Volgens USDoS waren de omstandigheden in gevangnissen en detentiecentra echter in de verslagperiode van dit ambtsbericht nog steeds slecht en in sommige gevallen zou de situatie zelfs levensbedreigend zijn. De autoriteiten zouden naar verluidt nog steeds gevangenen lichamelijk

⁶⁶² HRW, *World Report 2020*, pagina 207, 2020; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁶⁶³ HRW, *World Report 2021*, pagina 236, januari 2021.

⁶⁶⁴ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 22, juli 2020.

⁶⁶⁵ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 100, juli 2020.

⁶⁶⁶ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 4, 11 maart 2020; BBC Monitoring (Ethiopia Observer Website), *Ethiopia coup suspects face abuse in jail, says lawyer*, 3 juli 2019.

⁶⁶⁷ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 4, 11 maart 2020; BBC Monitoring (The Reporter), *Ethiopian premier says failed coup bid was 'very dangerous'*, 3 augustus 2019: Het artikel van The Reporter maakt gewag gemaakt van de persconferentie van Abiy en het feit dat hij verklaard heeft dat veel van de arrestanten weer op vrije voeten zijn, maar spreekt niet van de verwerping van de beschuldigingen door Abiy.

⁶⁶⁸ AfricaNews, *Ethiopia's Somali region closes notorious 'Jail Ogaden'*, 22 september 2018; HRW, *"We are Like the Dead" Torture and other Human Rights Abuses in Jail Ogaden, Somali Regional State, Ethiopia*, 4 juli 2018.

mishandelen. Verder waren veel gevangenis overvol, was er een gebrek aan water, voedsel en medische zorg.⁶⁶⁹

Demonstraties

Een bron van het Britse Home Office vertelde dat demonstraties waren toegestaan, hetgeen niet het geval was onder de vorige regering.⁶⁷⁰ Een andere bron van het Home Office meldde dat vreedzame demonstraties in sommige delen van het land nog steeds verboden waren. Het gevoel dat demonstraties door de staat gecontroleerd werden, was minder geworden, net zoals het geweld dat de overheid tegen demonstraties inzette, aldus de bron.⁶⁷¹ Toch werd er nog steeds statelijk geweld bij demonstraties ingezet. Tijdens de onlusten die ontstonden toen de lijfwacht van Jawar Mohamed bij hem weg werd gehaald, kwamen bijvoorbeeld twaalf demonstranten door geweld van veiligheidstroepen in de steden Ambo en Adama om.⁶⁷² Ook vielen er volgens AI doden door overheidsgeweld toen inwoners van de Amhara regio kwamen protesteren tegen een konvooi waarvan de demonstranten dachten dat het wapens en munitie bevatte. Getuigen zouden verklaard hebben dat de demonstratie in eerste instantie een vreedzaam karakter had gehad.⁶⁷³

Onafhankelijke VN-mensenrechtenexperts riepen in juli 2020 de Ethiopische autoriteiten op om vreedzame demonstraties toe te staan. Dit deden de experts in reactie op de dood door overheidsgeweld van demonstranten die de straat op waren gegaan na de dood van de populaire zanger en activist Hachalu.⁶⁷⁴ Volgens *Freedom House* had de mensenrechtenraad van de VN ook in maart 2019 zijn zorgen uitgesproken over de meldingen van dodelijk overheidsgeweld tijdens demonstraties door heel Ethiopië.⁶⁷⁵

Aanpassing van wetten

In het ambtsbericht van 2018 werden twee in 2009 aangenomen repressieve wetten, - de *Charities and Societies Proclamation* (CSO-wet)⁶⁷⁶ en de antiterrorisme wet - aangehaald. Deze zouden in de verslagperiode van dat ambtsbericht veelvuldig gebruikt zijn om de vrijheid van meningsuiting en het maatschappelijke middenveld aan banden te leggen.⁶⁷⁷ Direct na zijn aantreden als premier begon Abiy met het hervormen van wetgeving die door mensenrechtenorganisaties bekritiseerd werden. De lopende hervorming van de mediawet, de CSO-wet en de verkiezingenwetgeving bood meer ruimte voor maatschappelijke organisaties en maakte het voor de media en het publiek makkelijker maken om toegang te krijgen tot oppositiepartijen, aldus de mensenrechtenraad van de VN in februari 2019.⁶⁷⁸ Op 5 februari 2019 nam het Ethiopische parlement een zwaar gereviseerde *Charities and Societies Proclamation* (Nr. 1113/2019) aan. De beperkingen die aan

⁶⁶⁹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 5, 11 maart 2020.

⁶⁷⁰ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 107, juli 2020.

⁶⁷¹ Home Office, *Country Policy and Information Note, Ethiopia: Opposition to the government*, pagina 108, juli 2020.

⁶⁷² AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

⁶⁷³ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

⁶⁷⁴ UN News, *Ethiopia urged to allow peaceful demonstrations, investigate protestor deaths*, 21 juli 2020.

⁶⁷⁵ *Freedom House, Freedom in the World 2020 – Ethiopia (section E.1)*, 4 maart 2020; AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020: AI noemt het voorbeeld van de vijftig doden in juli 2019 in Sidama naar aanleiding van etnisch geweld en excessief gebruik van geweld door de overheid bij het neerslaan van de onlusten.

⁶⁷⁶ Deze CSO-wet bepaalt onder meer dat ngo's die voor meer dan tien procent afhankelijk zijn van buitenlandse financiering zich niet mogen bezighouden met activiteiten op het gebied van mensenrechten, waaronder vrouwenrechten, kinderrechten en rechten van gehandicapten. Op administratieve overtredingen van de wet, zoals het te laat indienen van rapportages, staan hoge boetes.

⁶⁷⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië*, pagina 44, juli 2018.

⁶⁷⁸ UN Human Rights Council, *National report submitted in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21*, paragrafen 62-63, 25 februari 2019.

buitenlandse regeringen en private fondsen waren opgelegd om het maatschappelijk middenveld in Ethiopië te financieren, werden met de nieuwe wet opgeheven.⁶⁷⁹ HRW merkte in het World Rapport 2020 echter op dat er nog wel zorgen rondom de nieuwe wet waren, zoals de beperkingen van lobbyactiviteiten vanuit het buitenland.⁶⁸⁰

Op 2 januari 2020 verving de Ethiopische overheid de antiterrorisme wetgeving (ATP: Anti-Terrorism Proclamation) van 2009 die volgens critici veelal gebruikt werd om dissidente geluiden de mond te snoeren. De oude wet was na het aantreden van Abiy nog gebruikt na bijvoorbeeld de moord op de president van de regio Amhara in juni 2019.⁶⁸¹ Volgens AI hadden rechtszaken die in het kader van de ATP wet waren aangespannen te maken met misstanden als illegale en uitgestelde voorarresten, onredelijke vertragingen en voortdurende klachten over marteling en andere mishandelingen.⁶⁸² Hoewel veel vage terminologie uit de oude wet was vervangen, bood de hernieuwde versie nog steeds ruimte voor een brede interpretatie. Fisseha Tekle van AI stelde in een interview met *Agence France Presse* (AFP) dat de nieuwe wet op het gebied van mensenrechten een ontwikkeling had doorgemaakt, maar dat het nog steeds mogelijkheden voor misbruik bood.⁶⁸³

Organisaties als USDoS en AI uitten ook hun kritiek over andere wetgeving die aangenomen werd tijdens de regeringsperiode van Abiy. Zoals in paragraaf 3.3.1 is vermeld, werd in februari 2020 de *Hate Speech and Disinformation Proclamation* aangenomen. Deze verbiedt berichten op het internet te plaatsen die kunnen aanzetten tot geweld of het ontwrichten van de openbare orde.⁶⁸⁴ De wet is onderhevig aan kritiek, omdat deze breed te interpreteren is en de vrijheid van meningsuiting kan ondermijnen.⁶⁸⁵

De Ethiopische regering nam in december 2020 een conceptwetsvoorstel aan dat als oogpunt heeft de geprinte en online media te reguleren. De staatszender ENA meldde dat de nieuwe wetgeving de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid zou versterken. *Reporters without Borders* (RSF) stelde echter dat ondanks de hervormingen van Abiy er nog geen significante verbeteringen inzake de "draconische mediawetten" te zien waren. Media *wachtdogs* zijn van mening dat nieuwskanalen en journalisten zichzelf aan zelfcensuur onderwerpen uit angst om gearresteerd of vervolgd te worden.⁶⁸⁶

Internet

In deze verslagperiode kwam het veelvuldig voor dat de regering het internet en het mobiele netverkeer blokkeerde. Na de vermeende coup poging van juni 2019 in de regio Amhara werd in het land het internet platgelegd en was het pas twee weken later weer operationeel. Abiy zou de internetblokkade verdedigd hebben door te zeggen dat internet geen essentieel goed zoals "lucht of water" was.⁶⁸⁷ Ook na de moord op de populaire zanger Hachalu werd het internet bijna drie weken platgelegd.⁶⁸⁸ De Ethiopische vestigingen van OMN en Tigray TV werden ook tijdelijk

⁶⁷⁹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 22, 11 maart 2020; Federal Negarit Gazette, *Proclamation No. 1113/2019 Organizations of Civil Societies Proclamation*, 12 maart 2019.

⁶⁸⁰ HRW, *World Report 2020*, pagina 206, 2020.

⁶⁸¹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 2, 11 maart 2020.

⁶⁸² AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020.

⁶⁸³ Agence France-Presses, *Ethiopia Adopts New Version of Much-Criticized Terrorism Law*, 3 januari 2020.

⁶⁸⁴ ITWeb Africa, *Ethiopia enacts strict social media and fake news law*, 18 februari 2020.

⁶⁸⁵ AI, *Country Profile Ethiopia 2019*, 8 april 2020; USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 11, 11 maart 2020.

⁶⁸⁶ ENA, *Amended Media Proclamation Crucial to Close Legal Gaps: Broadcasting Authority*, 12 december 2020; RSF, *New freedoms to be consolidated*, <https://rsf.org/en/ethiopia>, geen datum (geraadpleegd op 23 december 2020).

⁶⁸⁷ HRW, *World Report 2020*, pagina 207, 2020.

⁶⁸⁸ Netblocks, *Internet cut in Ethiopia amid unrest following killing of singer*, 30 juni 2020.

uit de lucht gehaald.⁶⁸⁹ Volgens een vertrouwelijke bron kon de overheid niets anders doen dan het internet afsluiten in Ethiopië, omdat veel van de aansporingen tot geweld na de moord hun oorsprong buiten Ethiopië hadden.⁶⁹⁰ Ook na het uitbreken van het conflict in Tigray constateerde NetBlocks op 4 november 2020 dat internet- en telefoonverkeer in Tigray was afgesloten.⁶⁹¹ Op 14 december 2020 maakten de Ethiopische autoriteiten bekend dat telecommunicatie in grote delen van Tigray weer mogelijk was. Het internet was nog niet hersteld. Volgens de autoriteiten hadden elementen die gelieerd waren aan het TPLF bij het uitbreken van het conflict de infrastructuur ten behoeve van de telecommunicatie en elektriciteit gesaboteerd.⁶⁹² Tigray TV, dat aan het TPLF gelieerd is, bleef tijdens de militaire operatie van de federale overheid echter uitzenden: na de inname van Mekelle gebeurde dat vanuit een onbekende locatie.⁶⁹³

⁶⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020.

⁶⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020; vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020; Ethiopia Insight, *Ethiopian prosecutors charge Jawar with training terror group in Egypt*, 25 september 2020.

⁶⁹¹ Netblocks, *Internet disrupted in Ethiopia as conflict breaks out in Tigray region*, 4 november 2020.

⁶⁹² France24, *Civilians in Ethiopia's Tigray speak of horror as blackout lifts*, 14 december 2020; Fana Broadcasting Corporate, *Ethiopia restores telecom services in some Tigray areas*, 14 december 2020.

⁶⁹³ BBC Monitoring (Tigray Television), *Tigrayan forces explain 'withdrawal' from regional capital*, 3 december 2020; Human Rights Concern-Eritrea, *Eritrean Armed Forces Fighting Inside Tigray*, 24 november 2020.

4 Vluchtelingen en ontheemden

4.1 Aantallen vluchtelingen en ontheemden

IDP's

Na een periode van afname zijn er sinds juni 2019 door droogte, overstromingen en interne conflicten weer *internally displaced persons* (IDPs) bijgekomen. In de zomer van 2020 telde IOM 1.820.811 individuele IDP's verdeeld over de verschillende regio's (Afar: 80.000; Amhara: 18.000; BG: 3000; Oromia: 600.000; SNNPR/Sidama: 94.000; Somali: 896.000; Tigray: 100.000). 68% van de ontheemding kwam door interne conflicten, 19% door droogte en 6% door overstromingen. IOM merkte op dat ze vanwege veiligheidsredenen en slechte toegang tot gebieden niet geheel Ethiopië hadden kunnen bereiken.⁶⁹⁴

Volgens IOM had Ethiopië in 2018 wereldwijd het hoogste aantal nieuwe binnenlandse ontheemden waardoor het totaal op 3.191.000 IDPs was gekomen. Eén van de voornaamste oorzaken van de nieuwe IDP's waren de conflicten die langs etnische en geografische lijnen liepen. De strijd om de grens tussen Oromia en SRS en het conflict tussen de etnische groeperingen Gedeo en Guji Oromo in West-Guji zorgden voor grote groepen IDPs. Rond augustus 2018 waren er naar schatting 748.499 IDPs vanwege het Gedeo-West Guji conflict. Geweld tussen verschillende gemeenschappen zorgde er in dezelfde maand voor dat ongeveer 141.410 IDPs uit de hoofdstad van de SRS Jijiga waren gevlucht. Daarbij kwamen nog de 90.000 IDPs in Amhara vanwege de aanhoudende spanningen tussen Amhara en Qemant-gemeenschappen. Een conflict in Benishangul-Gumuz en de strijd in West-Oromia tussen het OLA/Shene, en federale en regionale veiligheidstroepen zorgden nog voor een geschatte 191.995 IDPs.⁶⁹⁵ Het conflict in Tigray kostte aan duizenden personen het leven en leidde naar verluidt tot bijna een miljoen IDP's (ongeveer 900.000 personen) en vluchtelingen (ongeveer 50.000 personen van wie de meesten naar buurland Soedan vluchtten).⁶⁹⁶

Van deze meer dan drie miljoen IDP's waren volgens officiële cijfers in juni 2019 ongeveer 1,8 miljoen personen naar hun plaats van origine teruggekeerd.⁶⁹⁷ Vertrouwelijke bronnen merkten hierbij op dat veel IDP's onder dwang, soms "at gunpoint", door de regering waren teruggestuurd en dat ze vermoedden dat de daadwerkelijke aantallen IDP's hoger lagen.⁶⁹⁸ Een andere vertrouwelijke bron betwijfelde of er geweld was gebruikt door de autoriteiten bij het terugsturen van IDP's. De communicatie en de manier waarop lieten volgens deze bron zeker te wensen over. Tegen alle COVID-19 maatregelen in werden in de zomer van 2020 IDP's in grote getalen in bussen gestopt en naar hun originele verblijfplaatsen

⁶⁹⁴ IOM, *ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020*, 10 september 2020; Trouw, *In Ethiopië is de toon gezet voor de strijd*, 17 augustus 2020; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020: Volgens cijfers van het *Internal Displacement Monitor Centre* (IDMC) was dit aantal in december 2019 1.414.000 IDP's.

⁶⁹⁵ IOM, *ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020*, 10 september 2020; AP News, *Ethiopian rebel group accuses government of airstrikes*, 18 januari 2019; USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 31, 11 maart 2020; The Economist, *Onslaught in Oromia, A hidden war threatens Ethiopia's transition to democracy*, 19 maart 2020.

⁶⁹⁶ Reuters, *The conflict in Ethiopia*, 18 december 2020.

⁶⁹⁷ IOM, *ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020*, 10 september 2020.

⁶⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 28 juli 2020; vertrouwelijke bron, 6 augustus 2020; USDOS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 2, 11 maart 2020.

teruggestuurd.⁶⁹⁹ In tegenstelling tot bovenstaande schreef OCHA in een bulletin dat de organisatie, uit gesprekken met teruggekeerde IDP's die vanwege het conflict tussen Oromia en de SRS ontheemd waren geraakt, had opgemaakt dat bijna alle teruggekeerde personen van mening waren dat het proces van terugkeer op een vrijwillige manier was gebeurd en dat de overheid hen over een periode van bijna een jaar op adequate wijze had geïnformeerd. De organisatie sprak wel haar zorgen uit over de omstandigheden waarin veel van de teruggekeerde IDP's zich bevonden (zie paragraaf 4.2).⁷⁰⁰ Een vertrouwelijke bron is van mening dat dergelijke berichtgeving eerder uitzondering dan regel was en dat de meeste ngo's en VN-organisaties twijfelden aan de vrijwillige en veilige terugkeer die de regering beloofde.⁷⁰¹

Het *Internal Displacement Monitoring Centre* (IDMC) vermeldde in augustus 2020 dat veel teruggekeerde ontheemden hun huis vernield of verwoest terugvonden of werden geconfronteerd met andere problemen om hun huizen en grond terug te krijgen. De veiligheidssituatie in sommige gebieden waar IDP's naar terugkeerden, zorgde voor een aanzienlijk aantal secundaire ontheemden. Volgens IDMC verschole sommige IDP's zich of zochten ze een ander heenkomen om maar niet naar hun oorspronkelijke woongebied te hoeven terugkeren. Humanitaire organisaties haalden het gebrek aan de mogelijkheid op een veilige, vrijwillige en menswaardige terugkeer van IDP's aan. Ook zouden deze organisaties geen toegang tot alle IDP's hebben hetgeen ze als een belangrijke zorg betitelden.⁷⁰²

Vluchtelingen/asielzoekers

Ethiopië is een van de landen in Afrika die de meeste vluchtelingen/asielzoekers herbergt. Eind september 2020 waren er volgens cijfers van UNHCR 792.030 geregistreerde vluchtelingen en asielzoekers in het land. De overgrote meerderheid van deze groep *persons of concern* komt uit Zuid-Soedan, ongeveer 359.000 personen. Daarna volgen Somalië met 201.000, Eritrea met 179.000, Soedan met 44.000 en Jemen met 2.100 vluchtelingen/asielzoekers. In augustus 2018 werden er meer dan 900.000 vluchtelingen/asielzoekers geteld en in juli 2019 655.105. Volgens een vertrouwelijke bron is het moeilijk om uit deze cijfers conclusies te trekken. In 2018 werden de overlijdens niet gecorrigeerd en waren de dubbelingen en andere foutieve registraties er nog niet uitgehaald, waardoor het aantal vluchtelingen een stuk hoger uitkwam. In 2019 had de registratie tijdelijk stilgelegen en waren alle vluchtelingen nog niet geteld, waardoor het aantal weer lager was. Mede door het gebruik van BIMS is de registratie en telling van vluchtelingen/asielzoekers efficiënter geworden (zie paragraaf 2.1.3).⁷⁰³

De meesten van de huidige 792.000 geregistreerde vluchtelingen en asielzoekers vinden onderdak in 26 vluchtelingenkampen die over vijf regionale staten verdeeld zijn. Een aanzienlijke groep leeft buiten de kampen, onder wie de 33.000 personen die als stedelijke vluchtelingen in de hoofdstad Addis Abeba geregistreerd staan. Een vertrouwelijke bron stelt dat in de steden tevens een groot contingent

⁶⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁷⁰⁰ OCHA, *Humanitarian Bulletin Ethiopia Issue #12*, 12-26 juli 2020.

⁷⁰¹ Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁷⁰² IDMC (website), *Ethiopia – Overview 2019*: <https://www.internal-displacement.org/countries/ethiopia>**Error! Hyperlink reference not valid.** (geraadpleegd 11 augustus 2020); USDOS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 2, 11 maart, 2020; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁷⁰³ UNHCR, *Fact Sheet Ethiopia September 2020*, september 2020; UNHCR, *Fact Sheet Ethiopia June 2019*, juli 2019; UNHCR, *Fact Sheet Ethiopia October 2019*, oktober 2019; USDOS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 18, 11 maart 2020; Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

ongeregistreerde vluchtelingen leeft. Sinds de uitbraak van COVID-19 is de registratie van asielzoekers/vluchtelingen drastisch verminderd.⁷⁰⁴

De Hoge VN-commissaris voor de Vluchtelingen, de Italiaan Filippo Grande, verklaarde naar aanleiding van het conflict in Tigray ernstig bezorgd te zijn over de humanitaire situatie in de regio en de impact die deze kan hebben op de burgers, met name de Eritrese vluchtelingen. Hoewel er positieve ontwikkelingen te bespeuren waren, zoals de distributie van voedselpakken aan bijna 25.000 vluchtelingen in de kampen Mai Aini en Adi Harush, stelde Grande dat UNHCR en andere hulporganisaties nog steeds geen toegang hadden tot de kampen Shimelba en Hitsats. Dit was al vanaf het begin van het conflict in november 2020.⁷⁰⁵

4.2 Opvanglocaties voor binnenlandse ontheemden

4.2.1 *Wat is de feitelijke situatie in deze gebieden?*

De meeste ontheemden leven in kampen, die vaak provisorisch zijn opgezet, en collectieve centra (zoals publieke gebouwen), maar een onbekend aantal IDP's en teruggekeerden worden door gastgemeenschappen opgevangen. Dit heeft geleid tot een gebrek aan informatie over de situatie van deze personen en de manieren waarop ze met deze situatie omgaan, zo staat in het *Humanitarian Response Plan* van februari 2019 geschreven.⁷⁰⁶ Er is volgens een vertrouwelijke bron eigenlijk maar één groot kamp voor IDP's in Ethiopië. Het kamp Qoloji ligt in de SRS 65 kilometer van de hoofdstad Jijiga. De Ethiopische regering is geen voorstander van kampen voor IDP's, omdat deze al snel "verstedelijken" en weer nieuwe IDP's en anderen kunnen aantrekken, aldus de bron.⁷⁰⁷

Zowel open als vertrouwelijke bronnen noemen de omstandigheden in de locaties waar IDP's gehuisvest zijn onzeker: er is een gebrek aan basisvoorzieningen, behoorlijk onderdak, mogelijkheden om in de eigen levensbehoefte te voorzien, toegang tot medische zorg en onderwijs, en in sommige locaties was de veiligheid in het geding.⁷⁰⁸ Op YouTube staat een video van de EU waarin gesproken wordt over het gebrek aan sanitaire voorzieningen en drinkwater in het grootste kamp voor IDP's in de SRS dat begin 2019 zo'n 80.000 personen huisvestte. Een vrouw die in een verlaten gebouw wordt opgevangen, klaagt over de erbarmelijke situatie waarin haar gezin verkeert; ze hebben geen fatsoenlijke bedden en moeten bijvoorbeeld op een cementen vloer slapen.⁷⁰⁹ Uit het onderzoek dat IOM in juni en juli 2020 in bijna 1300 locaties (*sites*) met IDP's heeft uitgevoerd,⁷¹⁰ bleek dat 236 locaties (18%) geen toegang tot voedsel hadden. De SRS nam met 110 locaties bijna de helft van

⁷⁰⁴ UNHCR, *Fact Sheet Ethiopia September 2020*, september 2020; UNHCR, *Fact Sheet Ethiopia June 2019*, juli 2019; UNHCR, *Fact Sheet Ethiopia October 2019*, oktober 2019; USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 18, 11 maart 2020; Vertrouwelijke bron, 24 december 2020: Voor een kaart met de 26 kampen in de verschillende regio's wordt verwezen naar <https://data2.unhcr.org/en/documents>.

⁷⁰⁵ UNHCR, *Statement attributable to the UN High Commissioner for Refugees Filippo Grandi on the situation of Eritrean refugees in Ethiopia's Tigray region*, 14 januari 2021.

⁷⁰⁶ National Disaster Risk Management Commission, *Humanitarian Country Team and Partners, Humanitarian Response Plan January – December 2019*, pagina 38, februari 2019; Euronews, *Millions displaced in Ethiopia: a forgotten crisis*, 5 februari 2019: www.youtube.com/watch?v=BmS0A_YMukU.

⁷⁰⁷ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁷⁰⁸ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 17, 11 maart 2020; IDMC, *Ethiopia – Overview 2019*, 2019; AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020; USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 27, 11 maart 2020: Volgens USDoS was er naar verluidt in het westen van Oromia zelfs sprake van handel in kinderen van IDP's.

⁷⁰⁹ Euronews, *Millions displaced in Ethiopia: a forgotten crisis*, 5 februari 2019: www.youtube.com/channel/UcKasAEU4v-TWrzQMIIyodKw.

⁷¹⁰ Volgens de data die IOM tussen juni en juli 2020 verzamelde, waren de getelde 1,82 miljoen IDP's (329.084 huishoudens) verdeeld over 1.297 locaties in Ethiopië. Om als locatie aangemerkt te worden moest deze minimaal twintig huishoudens van IDP's bevatten.

dit aantal voor zijn rekening. Meer dan 750 van de onderzochte locaties hadden problemen met de kwaliteit van het drinkwater. IDP's in 178 locaties (14%) meldden dat ze geen toegang tot medische zorg hadden. De relatie tussen de IDP's en de gastgemeenschappen was in meer dan 90% van de locaties goed tot zeer goed.⁷¹¹

In sommige gevallen spoorde de regering IDP's aan om naar hun huizen terug te keren, terwijl de veiligheid niet gegarandeerd was en het onbekend was of er wel onderdak en voorzieningen waren.⁷¹² 70% van de IDP's verkoos echter een lokale integratie boven terugkeer. In veel gevallen hadden ze geen huis om naartoe terug te keren, omdat deze waren verwoest.⁷¹³ Zoals reeds in paragraaf 4.1 is vermeld, ging de terugkeer van de IDP's volgens sommige bronnen niet altijd vrijwillig. AI schreef over klachten van IDP's dat de regering overheidssteun als middel inzette om hen naar hun dorpen terug te laten keren, terwijl deze in hun ogen nog onveilig waren vanwege het risico op interetnisch geweld.⁷¹⁴

Ook de situatie van veel teruggekeerde IDP's wordt door verschillende bronnen als onzeker omschreven. Volgens HRW en USDoS zagen diegenen die teruggekeerd waren zich vaak genoodzaakt om verder te trekken (secundaire of tertiaire ontheemding) vanwege de voortdurende onveiligheid en het gebrek aan humanitaire steun in de gebieden waarnaartoe ze waren teruggekeerd.⁷¹⁵ Van de bijna 1300 locaties met teruggekeerde IDP's die IOM in juni en juli 2020 bezocht,⁷¹⁶ waren er 897 dorpen (74%) waar IDP's toegang tot het land hadden waar ze een claim op hadden. Desalniettemin gold voor 304 dorpen (25%) dat teruggekeerde IDP's die meenden een claim op land te hebben niet langer over dit land konden beschikken.⁷¹⁷ Een vertrouwelijke bron beaamde dat voor veel IDP's de teruggave van huis en eigendommen niet goed geregeld was.⁷¹⁸

Ethiopië heeft in februari 2020 de Kampala conventie geratificeerd. De conventie is de eerste en enige conventie in de wereld die als bindend wettelijk instrument dient voor de bescherming van IDP's die vaak een hoger risico lopen om slachtoffer te worden van seksueel en andere soorten geweld tijdens hun ontheemding en moeite hebben om toegang te krijgen tot basisdiensten.⁷¹⁹ Een vertrouwelijke bron merkte op dat het basisprincipe moest zijn dat IDP's als gewone burgers beschouwd werden, maar dat dat in Ethiopië niet het geval was. Zo voorzag de bron problemen mochten er in 2021 verkiezingen gehouden worden. Het stemrecht voor IDP's is een van de onopgeloste problemen, zo meende de bron.⁷²⁰ Een andere vertrouwelijke bron stelt dienaangaande dat IDP'ers wel stemrecht hebben maar niet de mogelijkheid, omdat ze niet kunnen terugkeren naar de kebele/woreda waar ze staan ingeschreven.⁷²¹ In sommige gebieden van Ethiopië heeft het steeds vaker voorkomen van natuurlijke en door mensen veroorzaakte rampen, zoals droogte, overstromingen en sprinkhanenplagen, de complexiteit van de crisis alleen maar

⁷¹¹ IOM, *ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020*, 10 september 2020.

⁷¹² USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 17, 11 maart 2020.

⁷¹³ IOM, *ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020*, 10 september 2020.

⁷¹⁴ AI, *Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia*, 29 mei 2020.

⁷¹⁵ HRW, *World Report 2020*, pagina 208, 2020; USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 17, 11 maart 2020.

⁷¹⁶ Volgens IOM waren er op dat moment ongeveer 1,4 miljoen teruggekeerde IDP's in Ethiopië.

⁷¹⁷ IOM, *ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020*, 10 september 2020.

⁷¹⁸ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁷¹⁹ UNHCR, *UNHCR welcomes Ethiopia's ratification of Kampala Convention*, 14 februari 2020.

⁷²⁰ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁷²¹ Vertrouwelijke bron, 29 januari 2021.

doen toen toenemen. Volgens OCHA was en blijft het een grote uitdaging om met oplossingen voor de lange termijn te komen.⁷²²

Een konvooi met medicijnen en hulpgoederen van het *International Committee of the Red Cross* (ICRC) en de *Ethiopian Red Cross Society* (ERCS) had volgens een verklaring van het ICRC Mekelle bereikt. Het konvooi is het eerste konvooi dat Mekelle bereikte nadat op 4 november de strijd in Tigray was uitgebroken. Het ICRC meldde dat de Ethiopische autoriteiten eveneens medische goederen hadden geleverd.⁷²³ Zowel Ethiopiërs als Eritrese vluchtelingen hadden vanwege het conflict een ernstig gebrek aan voedsel en medicijnen.⁷²⁴ OCHA schreef op 10 december dat de voedselrantsoenen voor IDP's op waren geraakt.⁷²⁵ Volgens de VN zouden ongeveer een miljoen personen ontheemd zijn geraakt door het conflict.⁷²⁶ Volgens een vertrouwelijke bron hebben internationale hulporganisaties toestemming nodig van het Ministerie van Vrede (MoP) én de regionale overheid alvorens naar Tigray te mogen reizen. Deze federale toegang was eerder niet benodigd; hetgeen het leveren van humanitaire hulp aan de regio bemoeilijkt.⁷²⁷

4.3 Wettelijke bepalingen en beleid met betrekking tot Eritrese vluchtelingen/asielzoekers

In het vorige ambtsbericht van juli 2018 stond:

“Ethiopië heeft zich aangesloten bij het VN-Vluchtelingenverdrag van 1951, het bijbehorende Protocol van 1967 en de OAU (*Organization of African Unity*) Conventie uit 1969. Sinds 2004 is in Ethiopië de *Refugee Proclamation* (2004) van kracht. In mei 2018 heeft de Ethiopische ministerraad een herziende vreemdelingenwet aangenomen die naar verwachting eind 2018 door het parlement goedgekeurd zal worden [dit gebeurde de facto begin 2019]. Deze nieuwe wet moet Ethiopië in staat stellen om de toezeggingen te implementeren en zich te committeren aan de afspraken binnen het *Comprehensive Refugee Response Framework* (CRRF). (...)

In november 2017 lanceerde de Ethiopische regering het CRRF. Hiermee faciliteert het de implementatie van de negen toezeggingen (*pledges*)⁷²⁸ waaraan Ethiopië zich heeft gecommitteerd tijdens de Vluchtelingentop in september 2016 in New York. De Ethiopische vluchtelingenorganisatie ARRA heeft een plan (*roadmap*) opgesteld om de toezeggingen te implementeren. De wijziging van de *Refugee Proclamation* uit 2004 (...) zal vluchtelingen in staat stellen om zelfstandiger te worden, meer bescherming te hebben en meer toegang tot lokale voorzieningen te krijgen.”⁷²⁹

⁷²² OCHA, *HUMANITARIAN RESPONSE PLAN ETHIOPIA 2020*, pagina 7, januari 2020.

⁷²³ BBC Monitoring (ENA), *Ethiopia orders Tigray state workers to return to work*, 13 december 2020.

⁷²⁴ BBC Monitoring (Fana Broadcasting Company), *Ethiopia sends humanitarian aid to Tigray region*, 11 december 2020.

⁷²⁵ OCHA, *Daily Noon Briefing Highlights: Ethiopia*, 10 december 2020.

⁷²⁶ Reuters, *Ethiopia shifts focus from war to economy, U.N. worries about Tigray*, 9 december 2020.

⁷²⁷ Vertrouwelijke bron, 16 december 2020

⁷²⁸ De toezeggingen aan vluchtelingen zijn: (1) het vergroten van de zelfredzaamheid; (2) het bevorderen van het vreedzaam samenleven van gastgemeenschappen; (3) het meenemen van vluchtelingen in ontwikkelingsplannen; (4) het uitbreiden van het Out-of-Camp beleid; (5) het toekennen van werkvergunningen; (6) het beschikbaar stellen van onderwijs voor vluchtelingenkinderen; (7) het vrijmaken van tienduizend hectare vruchtbaar land voor 20.000 vluchtelingen, die daardoor zelf in hun levensonderhoud zullen kunnen voorzien; (8) het lokaal laten integreren van vluchtelingen die al langer dan twintig jaar in Ethiopië leven en dat honderdduizend mensen een baan krijgen op nieuw te bouwen bedrijventerreinen (industrial parks), waarvan 30% voor vluchtelingen zal worden gereserveerd; (9) het uitreiken van geboortektes aan vluchtelingenkinderen die in Ethiopië worden geboren.

⁷²⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018*, pagina 84, juli 2018.

De *Refugee Proclamation No. 1110/2019*, die op 17 januari 2019 werd aangenomen en op 27 februari van datzelfde jaar van kracht werd, geeft richtlijnen voor het vaststellen van de vluchtelingenstatus van personen die asiel aanvragen in Ethiopië.⁷³⁰ USDoS schreef dat de wet bedoeld was om de rechten van vluchtelingen in het land aanzienlijk te verbeteren. De *Refugee Proclamation* geeft vluchtelingen onder andere het recht op werk en basisonderwijs, de mogelijkheid om het rijbewijs te halen, en geboortes, huwelijken en overlijdens te laten registreren. USDoS schreef in maart 2020 dat er onduidelijkheden bestonden, omdat het niet omschreven was hoe bijvoorbeeld het recht op werk in de praktijk zou werken en wie uiteindelijk hiervoor in aanmerking kwam.⁷³¹ In april 2020 zijn er *directives* door ARRA uitgewerkt betreffende onder andere procedures om een werkvergunning of verblijfsvergunning te krijgen (zie paragraaf 4.3.7).⁷³² Ondanks de *directives* bestaan er echter nog bepaalde onduidelijkheden. De nieuwe wet schrijft voor dat er duidelijke richtlijnen gepubliceerd moeten worden om nieuwkomers, asielzoekers, en humanitaire organisaties, waaronder UNHCR, te informeren over de mogelijkheid tot registratie en de mogelijkheid voor asielzoekers om in beroep te gaan bij een afwijzing van hun asielaanvraag. Deze richtlijnen waren volgens HRW nog niet gepubliceerd.⁷³³ Volgens een vertrouwelijke bron was de raad waarbij een asielzoeker in beroep kon gaan tegen zijn of haar asielbesluit nog niet functioneel. Deze raad, de *Appeal Hearing Council*, was verordend in de *Refugee Proclamation*.⁷³⁴

De Ethiopische regering kondigde aan vanaf januari 2020 een ander beleid jegens personen met de Eritrese nationaliteit te voeren. Hierbij was de grootste verandering dat Eritreeërs niet meer op *prima facie* gronden direct een vluchtelingenstatus kregen. In plaats daarvan zouden Eritrese asielzoekers een individueel traject moeten ingaan. ARRA heeft echter nog geen duidelijkheid gegeven over een dergelijk traject, alhoewel UNHCR herhaaldelijk hierom gevraagd heeft. UNHCR is van mening dat de nieuwe procedures niet duidelijk en onvoldoende consistent zijn en hoogstwaarschijnlijk niet zullen voldoen aan de internationale standaarden.⁷³⁵ In april 2020 stelde de *Swiss Peace Foundation* dat er sinds de vredesovereenkomst tussen Eritrea en Ethiopië sprake was van een verslechtering van de bescherming en veiligheid van Eritrese vluchtelingen.⁷³⁶

4.3.1 *Toegang tot de asielprocedure in Ethiopië en recente beperkingen die Ethiopië heeft ingevoerd*

Het asielbeleid van Ethiopië biedt in de uitvoering een vluchtelingenstatus die gebaseerd is op groepserkenning (*prima facie*) aan asielzoekers die uit de volgende landen of gebieden komen: Zuid-Soedan; de gebieden Blue Nile en Zuid-Kordofan in Soedan; Zuid-Centraal Somalië en Jemen (maar alleen diegenen uit dit land die op of na 1 januari 2015 in Ethiopië zijn aangekomen).⁷³⁷ ARRA en andere relevante lokale autoriteiten voeren een "nationaliteitsscreening" uit om vast te stellen of een asielzoeker uit één van deze landen of gebieden komt. Asielzoekers die niet uit deze landen of gebieden komen ondergaan een individueel traject om de vluchtelingenstatus te bepalen, de zogenaamde *individual refugee status determination* procedures. Deze individuele trajecten worden thans door UNHCR

⁷³⁰ Federal Negarit Gazette, *Proclamation No. 1110/2019 Refugees Proclamation*, 27 februari 2019.

⁷³¹ USDoS, *Ethiopia 2019 Human Rights Report*, pagina 18, 11 maart 2020.

⁷³² UNHCR, Fact Sheet Ethiopia april 2020, april 2020; Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁷³³ HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020.

⁷³⁴ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷³⁵ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; VOA News, *Ethiopia Ends Blanket Protection for Eritrean Refugees*, 22 april 2020; HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020.

⁷³⁶ Swiss Peace Foundation, *Peace for whom? The situation of Eritrean refugees in Ethiopia*, 1 april 2020.

⁷³⁷ Volgens een vertrouwelijke bron stelt ARRA dat de wet alleen maar individuele *Refugee Status Determination* (RSD) kent: Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

uitgevoerd, alhoewel ARRA conform de *Refugee Proclamation* gemandateerd is om deze procedures op zich te nemen. Hierbij dient vermeld te worden dat de Ethiopische regering tot het schrijven van dit ambtsbericht haar nieuwe asielbeleid dat gebaseerd is op groepserkenning of middels een individueel traject nog niet geformaliseerd heeft.⁷³⁸

In maart 2019 leefden er ongeveer 170.000 Eritrese vluchtelingen in Ethiopië, van wie ongeveer 70.000 buiten de 26 kampen leefden. 18.000 Eritrese vluchtelingen woonden in stedelijke gebieden.⁷³⁹ Destijds kwamen per dag ongeveer veertig Eritrese asielzoekers in Afar en 250 in Tigray aan.⁷⁴⁰ Over heel 2019 registreerden de Ethiopische autoriteiten meer dan 70.000 nieuwe asielzoekers uit Eritrea. Dit aantal zorgde voor een aanzienlijke belasting op de registratie- en aankomstcondities in verschillende kampen in de regio's. Het aantal had eveneens zijn negatieve weerslag op het reeds bestaande tekort aan opvang in de kampen.⁷⁴¹

Zoals reeds eerder is vermeld werd in januari 2019 de *National Refugee Proclamation* aangenomen. Deze wetgeving moest er zorg voor dragen dat vluchtelingen onafhankelijker en beter beschermd zouden worden. Verder zou met de wet de toegang tot lokale voorzieningen voor vluchtelingen groter worden. De Swiss Peace Foundation noemde de nieuwe wet als een van de meest progressieve in Afrika.⁷⁴² De keerzijde van de nieuwe wet is dat wetten en regels die er waren om Eritrese vluchtelingen te beschermen onderhevig zijn aan veranderingen. Deze veranderingen zijn waarschijnlijk het gevolg van de toenadering tussen Ethiopië en Eritrea. HRW schreef in april 2020 dat de vredesovereenkomst tussen beide landen er echter niet voor gezorgd had dat de mensenrechtensituatie in Eritrea was verbeterd.⁷⁴³

Eritreeërs worden zoals eerder genoemd niet langer erkend als prima facie vluchtelingen en moeten een individueel traject doorlopen om te bevestigen welke status ze krijgen. Niet elke Eritrese asielzoeker wordt tot het traject toegelaten (zie paragraaf 4.3.2). Verder zou het nieuwe beleid van de Ethiopische regering erop gericht zijn om Eritrese vluchtelingen sneller in het proces van *Out of Camp Policy* (OCP) terecht te laten komen. De OCP staat Eritreeërs toe om buiten de vluchtelingenkampen te leven. Hiervoor moeten ze wel de financiële middelen hebben. Zodra een vluchteling buiten een kamp leeft, heeft deze echter geen recht meer op vluchtelingenhulp.⁷⁴⁴

In april 2020 kondigde de regering tevens het plan aan om het Hitsats vluchtelingenkamp, waar met name Eritrese vluchtelingen zitten, te sluiten en de

⁷³⁸ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷³⁹ Swiss Peace Foundation, *Peace for whom? The situation of Eritrean refugees in Ethiopia*, 1 april 2020: De grens tussen Eritrea en Ethiopië ging in september 2018 weer officieel open. Tijdens deze twee maanden maakten veel mensen gebruik om de grens over te steken, onder wie veel vrouwen en kinderen. Na twee maanden werd de grens echter weer aan Eritrese kant gesloten. Hierdoor waren het weer voornamelijk Eritrese jongemannen die de grens oversteken om de dienstplicht in Eritrea te ontvluchten. Nu zijn er minder plekken waar Eritrese asielzoekers zich kunnen melden dan voorheen volgens de Swiss Peace Foundation.

⁷⁴⁰ UNHCR, *Eritrean refugees 2020/2021 Country Operations Planning, Refugee Coordination Group Meeting*, 25 maart 2019.

⁷⁴¹ UNHCR, *Eritrean refugees in Ethiopia: Tigray & Afar Regions situational update*, 31 december 2019: Met de aanwas van 70.000 vluchtelingen is het aantal Eritrese vluchtelingen vergeleken met maart 2018, toen er 170.000 Eritrese vluchtelingen geteld werden, niet evenredig gegroeid. In september 2020 telde UNHCR 179.000 Eritrese vluchtelingen, hetgeen betekent dat niet alle vluchtelingen in Ethiopië zijn gebleven.

⁷⁴² Swiss Peace Foundation, *Peace for whom? The situation of Eritrean refugees in Ethiopia*, 1 april 2020.

⁷⁴³ HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020.

⁷⁴⁴ Swiss Peace Foundation, *Peace for whom? The situation of Eritrean refugees in Ethiopia*, 1 april 2020; Vertrouwelijke bron, 24 december 2020: Als een vluchteling voor OCP kiest, geeft deze zijn of haar recht op vluchtelingenhulp, exclusief juridische bijstand, op. Er leven wel vluchtelingen buiten het kamp die iedere maand hulp komen halen.

bewoners van het kamp naar de kampen Adi Harush en Mai Aini in Tigray te verplaatsen. UNHCR waarschuwde echter voor de reeds bestaande overbevolking en het gebrek aan voorzieningen in deze kampen. De verplaatsing van de vluchtelingen zou een uitbraak van COVID-19 in de twee kampen kunnen veroorzaken, aldus de VN-organisatie.⁷⁴⁵ ARRA heeft de vluchtelingen van Hitsats de mogelijkheid gegeven om van het OCP gebruik te maken. Een Eritrese vluchteling in Hitsats verklaarde in een interview met *The New Humanitarian* dat de meeste mensen in Hitsats, dat zo'n 45 kilometer verwijderd is van de dichtstbijzijnde stad, geen geld of connecties hebben om buiten het kamp te kunnen overleven.⁷⁴⁶ Voor zover bekend is de Ethiopische overheid nog niet overgegaan tot het sluiten van het Hitsats kamp (zie ook 4.1).

4.3.2

Bepaalde beperkingen voor specifieke groepen uit Eritrea

Zoals eerder is opgemerkt, maakte de Ethiopische regering begin 2020 bekend haar asielbeleid te willen veranderen. Dit beleid had jarenlang Eritrese asielzoekers als groep op prima facie gronden de vluchtelingenstatus verleend. Met de aangekondigde veranderingen sloot de Ethiopische regering bepaalde categorieën van Eritrese nieuwkomers uit om zich als asielzoeker te kunnen laten registreren, onder wie *Unaccompanied and Separated Children* (UASCs: Onbegeleide en gescheiden kinderen), alleenstaande vrouwen, individuen die vanwege gezinshereniging naar Ethiopië kwamen, personen met medische condities en personen die voornemens waren om verder te reizen. De regering heeft geen nieuwe criteria voor registratie, procedures om in beroep te kunnen gaan tegen een negatief oordeel en geen alternatieve juridische routes voor nieuwkomers. De redenen voor de veranderingen zijn niet officieel aan haar partners, zoals UNHCR, bekend gemaakt. De veranderingen zijn tot het schrijven van dit ambtsbericht nog niet officieel op schrift gesteld, maar naar verluidt al wel in de praktijk toegepast.⁷⁴⁷

Over heel 2019 bestond 15% van alle nieuwe asielzoekers in Tigray uit UASC's. Met de toename van deze groep was het aantal overschreden dat basisvoorzieningen kon krijgen volgens UNHCR.⁷⁴⁸ HRW schreef in april 2020 dat volgens cijfers van UNHCR vanaf december 2019 27% van de Eritrese kinderen die in de vluchtelingenkampen in Tigray aankwamen geen begeleiding had. Dagelijks kwamen ongeveer dertig onbegeleide en van familie gescheiden kinderen vanuit Eritrea in Tigray aan. De Ethiopische autoriteiten zouden volgens HRW deze kinderen sinds eind januari 2020 niet meer hebben geregistreerd. Zonder registratie zijn deze kinderen op zichzelf aangewezen en hebben ze geen recht op bescherming of huisvesting in een vluchtelingenkamp. De Ethiopische weigering om bepaalde categorieën, met name UASC's te registreren, zouden personen uit deze categorieën in zorgelijke situaties, zoals mensensmokkel en uitbuiting, kunnen brengen hetgeen in strijd is met de internationale vluchtelingenwet.⁷⁴⁹ Een vertrouwelijke bron stelt dat in de praktijk de UASC's opgenomen zijn in de kampen en dat ze aldaar meedelen in de voedselrantsoenen.⁷⁵⁰

⁷⁴⁵ Swiss Peace Foundation, *Peace for whom? The situation of Eritrean refugees in Ethiopia*, 1 april 2020; HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020;

⁷⁴⁶ The New Humanitarian, *Eritrean refugees in Ethiopia resist camp closure amid COVID-19 fears*, 17 augustus 2020; VOA News, *Ethiopia Ends Blanket Protection for Eritrean Refugees*, 22 april 2020.

⁷⁴⁷ HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020; VOA News, *Ethiopia Ends Blanket Protection for Eritrean Refugees*, 22 april 2020; vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷⁴⁸ UNHCR, *Eritrean Refugees in Ethiopia: Tigray & Afar regions Situational Update*, 31 december 2019.

⁷⁴⁹ HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020; VOA News, *Ethiopia Ends Blanket Protection for Eritrean Refugees*, 22 april 2020.

⁷⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

- 4.3.3 *Risico op uitzetting bij het niet verkrijgen van een vluchtelingenstatus of als de asielzoeker niet geregistreerd wordt*
Een vertrouwelijke bron stelt dat naar zijn weten personen die niet door het proces zijn gekomen wel toegang tot Ethiopisch grondgebied krijgen. Hij beschikt niet over informatie die erop wijst dat mensen teruggestuurd worden, maar hij sluit niet uit dat het gebeurt.⁷⁵¹ ARRA ontkent dat Eritreeërs worden teruggestuurd.⁷⁵²
- 4.3.4 *Toegang van Eritrese minderjarigen tot asielprocedure*
Het besluit van de Ethiopische regering om UASC's niet langer het recht op asiel te verlenen, wordt door een vertrouwelijke bron als problematisch gezien. Het kind ontbeert hierdoor de bescherming tegen het hoger risico dat juist een minderjarige loopt. Hierbij merkt de bron wel op dat sinds ARRA weer is begonnen met de registratie van nieuwe asielzoekers in juli 2020 een klein aantal UASC's is geaccepteerd en is geregistreerd als vluchteling. Het is tot op heden echter onduidelijk wat de nieuwe criteria en maatstaven zijn. De maatstaven en criteria die ARRA hanteert, zijn ook niet altijd even consistent, aldus de bron (zie paragraaf 4.3.2).⁷⁵³
- 4.3.5 *Registratie door de ARRA van (Eritrese) asielzoekers*
Voor het aanvragen van asiel en het verkrijgen van een officiële vluchtelingenstatus dient een (Eritrese) asielzoeker, zodra deze de grens is gepasseerd, zich te melden bij een van de *reception centers* van ARRA, waarbij UNHCR niet aanwezig is.⁷⁵⁴ Conform de vluchtelingenwet van 2019 dient een asielaanvraag binnen dertig dagen na aankomst in Ethiopië te gebeuren: ongeacht de plek waar de asielzoeker het land is binnengekomen en ongeacht het gegeven of iemand legaal of illegaal de grens is gepasseerd.⁷⁵⁵ Indien de periode van dertig dagen overschreden wordt, kan de persoon in kwestie alsnog asiel aanvragen, mits er goede redenen overlegd worden.⁷⁵⁶

Wanneer een asielzoeker zich bij een *reception center* heeft gemeld, is de eerste stap om middels biometrische gegevens te achterhalen of de asielzoeker al eerder asiel in Ethiopië heeft aangevraagd en geregistreerd staat. Indien een persoon al geregistreerd staat, wordt een proces opgestart om de redenen te achterhalen waarom een persoon zich meerdere keren geregistreerd heeft. Als een persoon nog niet geregistreerd staat, of als blijkt dat hij of zij gegronde redenen had om zich voor een tweede keer te laten registreren is de nationaliteitscreening aan de orde. Een reden om voor een tweede keer een nationaliteitscreening te doen is als een asielzoeker met nieuwe informatie komt en na een eerste registratie bijvoorbeeld zegt Soedanees te zijn, terwijl de asielzoeker de eerste keer vermeldde uit Zuid-Soedan te komen.⁷⁵⁷

ARRA verricht de nationaliteitscreening onder andere aan de hand van de documenten die een asielzoeker bij zich heeft en/of via een linguïstisch onderzoek waarbij het accent van de asielzoeker onderzocht wordt. Volgens een vertrouwelijke bron zijn er inzake de onderzoekscapaciteit van ARRA nog een aantal verbeterpunten.⁷⁵⁸ Pas na de nationaliteitscreening en nadat de nationaliteit van de

⁷⁵¹ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷⁵² Vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁷⁵³ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷⁵⁴ HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020; vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁷⁵⁵ Federal Negarit Gazette, *Proclamation No. 1110/2019 Refugees Proclamation*, artikel 15, 27 februari 2019.

⁷⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁷⁵⁷ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020; <https://www.unhcr.org/registration-guidance/chapter3/develop-registration-standard-operating-procedures/> (geraadpleegd op 5 november 2020).

⁷⁵⁸ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020; <https://www.unhcr.org/registration-guidance/chapter3/develop-registration-standard-operating-procedures/> (geraadpleegd op 5 november 2020).

asielzoeker is bepaald, wordt er overgegaan tot inschrijving in het biometrische systeem. Hiermee wordt ook conform de bestaande procedures de legale status van de asielzoeker bepaald. Bij de toekenning van een vluchtelingenstatus wordt dit in het biometrische systeem vastgelegd. Hierna krijgt de vluchteling één of meerdere documenten uitgereikt, waaronder het bewijs van registratie en de identiteitskaart.⁷⁵⁹

Eind 2019 gaf UNHCR aan dat op dat moment de registratiecapaciteit gelimiteerd was en dat er achterstanden en vertragingen waren bij het uitgeven van individuele identiteitskaarten aan asielzoekers. Hierbij gaf de VN-organisatie aan dat UASC's vaak tussen drie en vijf weken in de aankomstcentra moesten wachten voordat ze adequate zorg kregen binnen de kampen. Dit was echter voor de aankondiging van de Ethiopische regering dat ze het asielbeleid ten aanzien van Eritrese asielzoekers wilde veranderen.⁷⁶⁰

4.3.6 *Out of Camp Policy*

Het *Out of Camp Policy* (OCP) staat een geregistreerde Eritrese vluchteling toe om ARRA te verzoeken hem of haar een OCP-bewijs te verstrekken waarmee de vluchteling formeel buiten de kampen mag wonen. De vluchteling die dit verzoek doet, moet aan kunnen tonen in zijn of haar levensbehoeften te kunnen voorzien. Het aantal personen in Ethiopië dat gebruik maakte van OCP steeg volgens UNHCR in 2019 van 19.633 naar 35.340 vluchtelingen.⁷⁶¹ De meeste vluchtelingen die buiten de kampen wonen, verblijven in Addis Abeba, Afar en Tigray.⁷⁶²

Artikel 28.1 van de *Refugee Proclamation* van 2019 geeft aan elke vluchteling ongeacht zijn of haar nationaliteit het recht op vrije keuze van woonplaats. Desalniettemin stelt artikel 28.2 van dezelfde wet dat ARRA plaatsen of gebieden kan aanwijzen waar vluchtelingen en asielzoekers kunnen wonen.⁷⁶³ Ongeacht de nieuwe wet hebben heel weinig geregistreerde vluchtelingen uit Somalië, Soedan en Zuid-Soedan hebben in 2019 van OCP gebruik kunnen maken of hebben vluchtelingen uit deze landen een verzoek bij ARRA ingediend voor een OCP-bewijs.⁷⁶⁴ Hoewel de in 2019 aangenomen vluchtelingenwet mogelijkheden biedt voor OCP aan personen met een andere nationaliteit dan de Eritrese, is dit voornemen volgens een vertrouwelijke bron echter nog niet geformaliseerd.⁷⁶⁵ Om de voorzieningen te implementeren die de nieuwe vluchtelingenwet voor ogen heeft inzake OCP, heeft ARRA in december 2019 een *Directive to Determine Conditions for Movement and Residence of Refugees Outside of Camps* (Richtlijnen ter vaststelling van de voorwaarden aan vluchtelingen om zich buiten kampen te mogen begeven of vestigen) vastgesteld. De volledige implementatie van deze richtlijnen heeft volgens eerdergenoemde bron nog niet plaatsgehad.⁷⁶⁶

Vanwege het gebrek aan voldoende onderdak in de kampen zien vluchtelingen zich genoodzaakt om in nederzettingen in gastgemeenschappen of in tijdelijk provisorisch gebouwd onderdak buiten de vluchtelingenkampen te verblijven. Vluchtelingen worden over het algemeen goed ontvangen door

⁷⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; UNHCR: <https://www.unhcr.org/registration-guidance/chapter3/develop-registration-standard-operating-procedures/> (geraadpleegd op 5 november 2020); vertrouwelijke bron, 24 december 2020: Hoewel UNCHR voor een groot gedeelte de registratiehandelingen doet, is ARRA de instantie die de vluchtelingenkaart uitgeeft.

⁷⁶⁰ UNHCR, *Eritrean refugees in Ethiopia: Tigray & Afar Regions situational update*, 31 december 2019.

⁷⁶¹ De datum van deze telling was 2 december 2019.

⁷⁶² UNHCR, *Ethiopia Summary Pledge Progress Report 2019*, pagina 10-11, juli 2020.

⁷⁶³ Federal Negarit Gazette, *Proclamation No. 1110/2019 Refugees Proclamation*, artikel 15, 27 februari 2019.

⁷⁶⁴ UNHCR, *Ethiopia Summary Pledge Progress Report 2019*, pagina 14, juli 2020.

⁷⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁷⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

gastgemeenschappen, maar een toename van vluchtelingen buiten de kampen zorgt ook voor een stijgende huurprijs, wat de relatie tussen vluchtelingen en de gastgemeenschappen op scherp kan stellen.⁷⁶⁷

4.3.7 *Toegang tot werk, voorzieningen en bewegingsvrijheid*

Met een officiële vluchtelingenstatus hebben (Eritrese) vluchtelingen recht op diensten en bescherming.⁷⁶⁸ Het recht op werk is verordend in Artikel 26 van de *Refugee Proclamation* uit 2019. Gelijk het OCP heeft ARRA een *Directive to Determine the Procedure for Refugees Right to Work* (Richtlijnen ter bepaling van de procedure voor het recht op werk van vluchtelingen) uitgegeven.⁷⁶⁹ ARRA heeft recentelijk 2.500 verblijfsvergunningen, die ook als werkvergunning dienen, uitgegeven aan vluchtelingen in verschillende delen van het land, aldus een vertrouwelijke bron.⁷⁷⁰ Dergelijke vergunningen worden alleen maar afgegeven aan vluchtelingen die werkzaam zijn in functies die niet vervuld kunnen worden door Ethiopiërs of in het kader van door donoren betaalde projecten. Verder moet de werkgever die het verzoek om een vergunning doet een aanbevelingsbrief van ARRA hebben. In juli 2020 schreef UNHCR dat op dat moment veel vluchtelingen economisch actief waren. Van de 277.087 vluchtelingen van 18 jaar en ouder die in een onderzoek waren meegenomen, hadden 132.004 (48%) een of andere vorm van betaald werk.⁷⁷¹

4.3.8 *Voorwaarden voor uitreis van erkende vluchtelingen*

In 2019 stonden 15.000 tot 20.000 vluchtelingen bij UNHCR geregistreerd voor hervestiging in een derde land. Met het gereduceerde quotum betreffende hervestigingen kregen slechts 1900 vluchtelingen hulp om naar een land van hervestiging te vertrekken, onder wie 800 Eritreeërs. UNHCR was van mening dat er meer gepleit moest worden voor landen van hervestiging om zodoende het quotum te verhogen.⁷⁷²

Als een erkende vluchteling voor eigen rekening of bij hervestiging Ethiopië wil verlaten, dan moet hij of zij een uitreisvisum bij het *Immigration, Nationality and Vital Events Agency* (INVEA) aanvragen. Met relatie tot de uitgifte van *UN Convention Travel Documents* (UNCTD: VN Conventie Reisdocumenten) is een brief van UNHCR aan ARRA nodig. ARRA vraagt hierop bij INVEA een uitreisvisum aan. Voor een *Emergency Travel Document* (noodreisdocument) vraagt de vluchteling zelf een uitreisvisum aan.⁷⁷³

Een vertrouwelijke bron voegt hieraan toe dat slechts geregistreerde asielzoekers/vluchtelingen groen licht krijgen voor een uitreisvisum en dat het niet mogelijk is om zonder een uitreisvisum legaal het land te verlaten.⁷⁷⁴

4.3.9 *Uitreisboete na illegaal verblijf*

Er moet een uitreisboete betaald worden als iemand illegaal in Ethiopië verblijft en na het illegale verblijf het land wil verlaten. Volgens een vertrouwelijke bron gaat het hier om drie Amerikaanse dollar per dag met een maximum van 540 dollar. De bron voegt hieraan toe dat sommige ambassades in Addis Abeba van vluchtelingen

⁷⁶⁷ UNHCR, *Eritrean refugees in Ethiopia: Tigray & Afar Regions situational update*, 31 december 2019.

⁷⁶⁸ HRW, *Ethiopia: Unaccompanied Eritrean Children at Risk*, 21 april 2020.

⁷⁶⁹ UNHCR, *Ethiopia Summary Pledge Progress Report 2019*, pagina 14, juli 2020.

⁷⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷⁷¹ UNHCR, *Ethiopia Summary Pledge Progress Report 2019*, pagina 36, juli 2020; vertrouwelijke bron, 24 december 2020.

⁷⁷² UNHCR, *Eritrean Refugees in Ethiopia: Tigray & Afar Regions Situational Update*, 31 december 2019.

⁷⁷³ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 29 januari 2021: Het conflict in Tigray bemoeilijkt volgens de bron de situatie, omdat de Ethiopische autoriteiten vrezen dat TPLF'ers uitreisvisa kopen om het land te kunnen te kunnen verlaten.

te horen kregen dat laatstgenoemden duizenden dollars moesten betalen om een uitreisvisum te verkrijgen.⁷⁷⁵

4.4 Onderscheid inzake asielwetgeving naar nationaliteit

Artikel 4 van de *Refugees Proclamation No.1110/2019* stelt dat de wet toegepast zal worden zonder daarbij onderscheid te maken in ras, religie, nationaliteit, lidmaatschap van een specifieke sociale groep, politieke voorkeur of andere soortgelijke redenen.⁷⁷⁶

Het uiteindelijke asielbeleid in Ethiopië maakt de facto wel onderscheid tussen verschillende nationaliteiten. Zo worden asielzoekers uit bepaalde landen als prima facie vluchteling erkend (zie paragraaf 4.3.1). Verder heeft de Ethiopische overheid begin 2020 aangekondigd haar beleid ten aanzien van Eritrese asielzoekers aan te scherpen (zie paragraaf 4.3.2).

⁷⁷⁵ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷⁷⁶ Federal Negarit Gazette of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, *Refugee Proclamation*, Artikel 4, 27 februari 2019.

5 Terugkeer

5.1 Problemen bij (gedwongen) terugkeer voor migranten

Miljoenen Ethiopische migranten leven in het buitenland, met name in Europa en de Verenigde Staten. Veel leden van de Ethiopische diaspora keren regelmatig naar Ethiopië terug en dragen bij aan de economie, onder andere door het geld dat ze vanuit het buitenland naar familie in Ethiopië overmaken. Grote aantallen Ethiopiërs zoeken hun geluk in andere landen in de hoop daar een betere economische situatie te vinden. De golflanden, zoals Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten, zijn een favoriete bestemming vanwege de grote vraag naar goedkope arbeidskrachten in deze landen. De meeste Ethiopische migranten in Saoedi-Arabië en andere golfstaten hebben geen geldige documenten. De mannen werken veelal in de bouw en de vrouwen in de huishoudelijke hulp. Over de afgelopen jaren zijn er honderdduizenden illegale Ethiopiërs uit Saoedi-Arabië gedeporteerd, van wie volgens het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken minder dan 30.000 vrijwillig vertrokken.⁷⁷⁷

Artikel 32 van de Ethiopische grondwet stelt dat elke Ethiopische staatsburger het recht heeft om naar het land terug te keren.⁷⁷⁸ Veel van de Ethiopiërs die uit Saoedi-Arabië zijn gedeporteerd, hadden bij terugkomst geen bezittingen, geld, voedsel of een dak boven het hoofd en maakten melding van de slechte omstandigheden en behandeling in de golfstaat, waaronder marteling, mishandeling en verkrachting. IOM voorziet de teruggekeerde migranten van voedsel, tijdelijk onderdak, mogelijkheid tot binnenlandse doorreis, financiële hulp en andere vormen van hulp zoals kleding en beddengoed. Hierbij wordt de organisatie gesteund door de Ethiopische overheid.⁷⁷⁹

Ngo's als HRW en AI maken echter melding van het feit dat de regering noch de internationale gemeenschap adequate hulp inzet voor deze migranten die vaak fysieke en psychologische trauma's hebben opgelopen in landen als Jemen en Saoedi-Arabië door de slechte omstandigheden en behandeling in deze landen.⁷⁸⁰ Ondanks allerhande maatregelen van de Ethiopische autoriteiten om illegale migratie tegen te gaan, zoals hoge straffen op mensensmokkel en de nog immer woedende oorlog in Jemen zijn er nog steeds Ethiopiërs die de oversteek naar het Arabisch schiereiland proberen te maken. Volgens bronnen van het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken werd in sommige gevallen het geld dat gerepatrieerde Ethiopiërs hadden gekregen voor hun re-integratie gebruikt voor een hernieuwde migratiepoging.⁷⁸¹

Er is geen informatie bekend waaruit blijkt dat migranten bij aankomst in Ethiopië problemen ondervonden van de autoriteiten (zie ook paragrafen 3.3.5 en 5.2). Een vertrouwelijke bron noemde de problemen die Ethiopiërs kunnen ondervinden wanneer ze niet in staat waren om geld vanuit het buitenland naar hun familie te

⁷⁷⁷ The Guardian, *Ethiopians face beatings and bullets as Saudi 'deportation machine' cranks up*, 16 augustus 2019; DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 47, 12 augustus 2020: DFAT spreekt van 300.000 Ethiopiërs die uit Saoedi-Arabië zijn gedeporteerd.

⁷⁷⁸ Constitution of the Federal Republic of Ethiopia, artikel 32, 21 augustus 1995.

⁷⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 14 oktober 2020; The Guardian, *Ethiopians face beatings and bullets as Saudi 'deportation machine' cranks up*, 16 augustus 2019.

⁷⁸⁰ HRW, *World Report 2020*, pagina 209, 2020; The Guardian, *Ethiopians face beatings and bullets as Saudi 'deportation machine' cranks up*, 16 augustus 2019; AI, *SAUDI ARABIA: "THIS IS WORSE THAN COVID-19": ETHIOPIANS ABANDONED AND ABUSED IN SAUDI PRISONS*, oktober 2020.

⁷⁸¹ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 47-48, 12 augustus 2020

sturen en dan (gedwongen) terugkeerden naar Ethiopië. In zulke gevallen komt het voor dat de migrant niet met open armen ontvangen wordt en problemen van zijn familie kan ondervinden, aldus de bron. Ook krijgen vrouwen die in Saoedi-Arabië of in een andere golfstaat hebben gewerkt ongeacht het feitelijk werk dat ze verricht hebben naar verluidt vaak het stempel van prostituee opgeplakt bij terugkomst in Ethiopië.⁷⁸²

5.2 Problemen bij terugkeer voor andere migranten, bijvoorbeeld mensen die in het buitenland bij demonstraties tegen het bewind in beeld zijn geweest

Zoals eerder in dit ambtsbericht is vermeld, was een van de eerste stappen van de nieuw aangetreden premier Abiy het uitnodigen van dissidente journalisten en activisten en leden van de oppositie in ballingschap om terug te keren naar Ethiopië (zie ook paragraaf 1.1). Het Australische ministerie van Buitenlandse Zaken schrijft in haar rapport van augustus 2020 dat Ethiopische asielzoekers naar verluidt hun asielproces hebben afgebroken en zijn teruggekeerd naar Ethiopië nadat Abiy hun clementie had beloofd. Sommige teruggekeerde Ethiopiërs zijn nu actief in het politieke spectrum of maatschappelijke veld.⁷⁸³ Voormalig politieke dissidenten staan nu aan het hoofd van de EHRC en de Ethiopische kiesraad NEBE.⁷⁸⁴

Het Australische ministerie gaat ervan uit dat asielzoekers, personen die kritisch ten opzichte van de regering staan en oppositieleiden die naar Ethiopië zijn teruggekeerd een laag risico lopen om bij terugkeer van de zijde van de huidige regering problemen te ondervinden, zoals monitoring, mishandeling, detentie en discriminatie.⁷⁸⁵ Verschillende vertrouwelijke bronnen zijn het erover eens dat tijdens de regering van het EPRDF/TPLF personen zoals asielzoekers, politieke dissidenten en activisten een grotere kans op een negatieve bejegening door de autoriteiten bij terugkeer konden ondervinden dan van de huidige.⁷⁸⁶ Eén vertrouwelijke bron merkte op dat met name personen die uit Egypte terugkeerden in de belangstelling van de toenmalige regering stonden, omdat Egypte oppositieleiden zou trainen.⁷⁸⁷

Aan de positieve tendens die hierboven beschreven wordt, is volgens een aantal bronnen een einde gekomen. De huidige regering is teruggevallen op oude methodes van oppressie en onderdrukking aldus de bronnen. Personen die in het buitenland politiek actief zijn geven aan op dit moment niet naar Ethiopië te reizen vanwege de vrees voor represailles.⁷⁸⁸ Hierbij maken sommige vertrouwelijke bronnen de kanttekening dat het ondoenlijk is voor de Ethiopische regering om alle activiteiten in het buitenland te monitoren. Een Ethiopiër die in het buitenland erg actief is en heel verbaal is op sociale media en mensen probeert te mobiliseren en daartoe ook in staat is, zal waarschijnlijk problemen ondervinden bij terugkeer. Concrete gevallen zijn echter niet gevonden ten tijde van het schrijven van dit ambtsbericht (zie ook paragraaf 3.3: 3.3.4 t/m 3.3.8).⁷⁸⁹

⁷⁸² Vertrouwelijke bron, 14 september 2020; vertrouwelijke bron, 10 november 2020.

⁷⁸³ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 47, 12 augustus 2020.

⁷⁸⁴ The Reporter, *Chairwoman steps up*, 24 november 2018; Africa News, *Ethiopia appoints top rights advocate as head of human rights body*, 2 juli 2019.

⁷⁸⁵ DFAT, *Country Information Report ETHIOPIA*, pagina 47, 12 augustus 2020.

⁷⁸⁶ Vertrouwelijke bron, 15 september 2020; vertrouwelijke bron, 21 oktober 2020.

⁷⁸⁷ Vertrouwelijke bron, 14 oktober 2020.

⁷⁸⁸ Vertrouwelijke bron, 8 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

⁷⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 14 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 9 november 2020.

5.3 Problemen voor terugkerende ex-asielzoekers

De Ethiopische autoriteiten voeren een beleid dat Ethiopische vluchtelingen stimuleert om terug te keren. Een *Memorandum of Understanding* tussen ARRA en UNHCR is op 29 mei 2019 ondertekend betreffende de vrijwillige repatriatie van Ethiopische vluchtelingen en asielzoekers. Volgens een vertrouwelijke bron zijn een paar honderd Ethiopische vluchtelingen sindsdien teruggekeerd. Met het uitbreken van COVID-19 is de repatriatie tijdelijk stopgezet. UNHCR heeft maatstaven vastgesteld om de vrijwillige repatriatie te herstarten, zowel generieke maatstaven als maatstaven die aan COVID-19 gerelateerd zijn.⁷⁹⁰ Zoals reeds eerder vermeld zijn geen concrete gevallen bekend waarbij asielzoekers/vluchtelingen bij terugkeer problemen van de autoriteiten hebben ondervonden.

5.4 Negatieve belangstelling voor specifieke groepen bij terugkeer

Volgens een vertrouwelijke bron hebben de Ethiopische autoriteiten voor zover bekend elke Ethiopiër die is teruggekeerd op gelijke wijze behandeld en hem of haar aanbevelingsbrieven verstrekt, opdat de teruggekeerde migrant/asielzoeker gebruik kan maken van de verschillende diensten die ook ter beschikking staan van hun Ethiopische medeburger.⁷⁹¹ Alhoewel sommige vertrouwelijke bronnen van mening zijn dat er thans wel onderscheid gemaakt wordt, is er ten tijde van het schrijven van dit ambtsbericht geen concrete informatie gevonden die het tegendeel bewijst (zie ook paragraaf 3.3.5).

5.5 Risico's voor personen die in het buitenland (marginale) oppositionele activiteiten hebben uitgevoerd

Paragrafen 3.3.4 t/m 3.3.7 geven antwoord op de vraag welke risico's personen kunnen ondervinden door (marginale) oppositionele activiteiten in het buitenland te ontplooiën. Menig bron stelt dat het eerder gaat om het profiel van de persoon die oppositionele activiteiten ontplooit dan het moment dat deze persoon zich bij een oppositionele partij heeft aangesloten.

5.6 Risico's voor personen die behoorden tot voorheen verboden groeperingen zoals het OLF

Paragrafen 3.2.4, 3.3.4 en 3.3.9 gaan in op de positie van mensen die behoorden tot de voorheen verboden groeperingen zoals het OLF en de mogelijke risico's die zij lopen bij eventuele terugkeer.

5.7 Risico's bij vrijwillige terugkeer

Zoals eerder is vermeld in dit paragraaf 5.1 stelt Artikel 32 van de Ethiopische grondwet dat elke Ethiopiër het recht heeft om naar Ethiopië terug te keren. Hierin wordt geen onderscheid tussen personen die op respectievelijk illegale of legale wijze het land hebben verlaten. Voor zover bekend maakt het beleid van de Ethiopische autoriteiten ook geen onderscheid in dezen. Overheidsfunctionarissen

⁷⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

⁷⁹¹ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

onthaalden bijvoorbeeld eind oktober 2020 meer dan vierhonderd migranten op het internationale vliegveld Bole nadat deze uit Libanon en Saoedi-Arabië waren gerepatrieerd (zie ook paragraaf 5.1).⁷⁹²

5.8 Procedures voorafgaand aan vrijwillige terugkeer naar Ethiopië

De eerste stap voorafgaand aan vrijwillige terugkeer is dat het land waar de Ethiopiër asiel heeft aangevraagd samen met UNHCR het vrijwillige karakter van de terugkeer verifieert. Deze informatie wordt vervolgens gedeeld met betreffende Ethiopische ambassades en consulaten, die namens ARRA de identiteitscontroles uitvoeren en Laissez-Passers dienovereenkomstig afgeven. De landen waar asiel is aangevraagd organiseren reizen naar plaatsen die zo dicht mogelijk bij de plaats van herkomst liggen. Dit gebeurt in overleg met de UNHCR-vertegenwoordiging in Ethiopië. UNHCR Ethiopië deelt reisinformatie met ARRA om de nodige voorbereidingen te treffen voor de opvang van repatrianten.⁷⁹³

UNHCR biedt een re-integratiepakket aan in de vorm van financiële bijstand voor de basisbehoeften. Dit gebeurt in drie termijnen: het eerste deel - ongeveer 10% wordt bij aankomst uitgekeerd; het tweede deel, ongeveer 40%, wordt een week na aankomst uitgekeerd; het derde deel, ongeveer 50%, wordt 3 maanden na aankomst uitgekeerd. UNHCR opent de bankrekeningen van de gezinshoofden, die het geld ontvangen. Er is ook extra geld beschikbaar voor personen met specifieke behoeften en voor schoolgaande kinderen. Repatrianten worden bij aankomst ontvangen door UNHCR en ARRA. Bij aankomst worden de bankrekeningen geactiveerd, de eerste termijn van het geld uitgekeerd en worden de repatrianten naar hun bestemming gebracht. ARRA verstrekt hun aanbevelingsbrieven waarmee de repatrianten toegang hebben tot verschillende diensten die elke andere Ethiopische staatsburgers geniet. UNHCR voorziet in overnachtingen, eventueel in samenwerking met IOM, als dezelfde dag niet doorgereisd kan worden naar de plek van bestemming.⁷⁹⁴

Bovenstaande schetst de situatie met betrekking tot de terugkeer van personen die in het buitenland asiel hebben aangevraagd. Wanneer het om migranten gaat, speelt IOM een grotere rol voor wat betreft zaken als opvang, transport en financiële steun. IOM verwachtte in oktober 2020 dat meer dan een half miljoen Ethiopische migranten uit de Golfstaten zouden terugkeren vanwege de coronacrisis. Dit zou volgens de VN-organisatie een enorme uitdaging voor Ethiopië gaan vormen.⁷⁹⁵

5.9 Terugkeer van Eritreeërs met een in Ethiopië verkregen vluchtelingenstatus

Eritreeërs met een vluchtelingenstatus in Ethiopië kunnen eventueel terugkeren naar Ethiopië na een verblijf in een derde land. Voor vertrek dienen Eritrese asielzoekers hiervoor een verzoek in te dienen bij ARRA. ARRA beoordeelt elk individueel verzoek tot hernieuwde toelating.⁷⁹⁶

⁷⁹² Fana Broadcasting Company, *Ethiopia repatriated 437 of its citizens from Saudi Arabia and Lebanon today*, 22 oktober 2020.

⁷⁹³ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020

⁷⁹⁴ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; UNHCR, *First major group of Ethiopian refugees return home from Kenya*, 19 februari 2020.

⁷⁹⁵ IOM, *Government of Ethiopia Provide Cash Grants to Thousands of Migrants Returning Due to COVID-19*, 9 oktober 2020; IOM, IOM, *European Union and the Government of Ethiopia Strengthen Partnership to Support Migrants during COVID-19*, 13 oktober 2020.

⁷⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020.

6 Bijlages

6.1 Geraadpleegde bronnen

Rapporten en wetenschappelijke studies

Amnesty International:

- **Country Profile Ethiopia 2019**, 8 april 2020;
- **Beyond Law Enforcement, Human Rights Violations by Ethiopian Security Forces in Amhara and Oromia**, 29 mei 2020.

Centre of Excellence for CRVC Systems:

- **Snapshot of Civil Registration and Vital Statistics Systems of Ethiopia**, 2019.

Danish Immigration Office:

- **Country of Origin Information, Ethiopia: Political situation and treatment of opposition**, september 2018;
- **Country of Origin Information: Ethiopia Opposition groups – recent developments**, maart 2020.

Danish National ID Centre:

- **The Ethiopian E-series passports**, 2 oktober 2018.
- **Ethiopian Kebele Cards**, 2 oktober 2018.

Department of Foreign Affairs and Trade (Australian Government):

- **Country Information Report ETHIOPIA**, 28 september 2017;
- **Country Information Report ETHIOPIA**, 12 augustus 2020.

EASO:

- **Assessment of credibility of Ethiopian Identity cards – query no. 67**, 22 augustus 2018.

EthioDemographyAndHealth:

- **Southern Nations Nationalities and Peoples Demography and Health**, juli 2014.

Fassil, Zacharias:

- **Report on Citizenship Law: Ethiopia**, Global Citizenship Observatory (GLOBALCIT) Robert Schuman Centre for Advanced Studies in collaboration with Edinburgh University Law School, april 2020.

Freedom House:

- **Freedom in the World 2020 – Ethiopia**, Key Developments, 4 maart 2020.

Human Rights Watch:

- **World Report 2020**, 14 januari 2020.
- **World Report 2021**, 7 januari 2021.

International Crisis Group:

- **Bridging the Divide in Ethiopia's North**, 12 juni 2020.

IOM:

- ***ETHIOPIA NATIONAL DISPLACEMENT REPORT 5, Site Assessment Round 22 & Village Assessment Survey Round 5: June – July 2020***, 10 september 2020.

Manby, Bronwen:

- ***Practical realities of national identification systems in Africa: When is an undocumented person stateless?***, 1 juni 2017.

National Disaster Risk Management Commission:

- ***Humanitarian Country Team and Partners, Humanitarian Response Plan January – December 2019***, februari 2019.

Ministerie van Buitenlandse Zaken:

- ***Algemeen Ambtsbericht Ethiopië 2018***, 2 juli 2018;
- ***Algemeen Ambtsbericht Eritrea 2020***, 1 december 2020.

OCHA:

- ***HUMANITARIAN RESPONSE PLAN 2019***, februari 2019;
- ***HUMANITARIAN RESPONSE PLAN 2020***, januari 2020;
- ***ETHIOPIA - TIGRAY REGION HUMANITARIAN UPDATE***, 6 januari 2021.

Skjerdal, Terje en Mulatu Alemayehu Moges:

- ***The ethnification of the Ethiopian media***, november 2020.

Tessema, Y.N.:

- ***Political discourses and the securitization of democracy in post-1991 Ethiopia***, 7 mei 2020.

The World Bank:

- ***ID4D Country Diagnostic: Ethiopia***, 2016.

UK Home Office:

- ***Country Policy and Information Note Ethiopia: Opposition to the government***, juli 2020.

UNICEF:

- ***Child Notice Ethiopia***, 2018.
- ***Formative evaluation of UNICEF Ethiopia Country Programme Evaluation report***, 6 december 2019

United States Department of State:

- ***Ethiopia 2019 Human Rights Report***, 11 maart 2020.

UNHCR:

- ***UNHCR, Ethiopia Refugee Response Plan 2020 – 2021***, januari 2020;
- ***ETHIOPIA 2019 Summary Pledge Progress Report***, juli 2020.

UN Human Rights Council:

- ***National report submitted in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21***, 25 februari 2019.

- **Compilation on Ethiopia; Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [A/HRC/WG.6/33/ETH/2], 1 maart 2019.**

Nieuwsbronnen/databases

ACLED	Garda World
Action Against Hunger	Garowe Online
Addis Standard	Global Voices
Africa Confidential	Human Rights Concern-Eritrea
AfricaIsaCountry	HRLHA
AfricaNews	Human Rights Watch
Africa Up Close	IDMC
Al Jazeera	International Crisis Group
Al Mashhad Al Sudani Website	International Rescue Committee
All Africa	ITWeb Africa
Amhara Association of America	Netblocks
AI	New Business Ethiopia NOS
Anadolu Agency	NRC
A New Business Ethiopia	NRC Next
AP News	OCHA
Arise	OLF Website
Asmarino Independent Media	Oxford Analytica Daily
Awate Website (BBC Monitoring)	Radio Dalsan Website (BBC Monitoring)
Axios	Reuters
BBC Monitoring	Sahan Journal
BBC News	Shabait.com
BBC Sounds	Somali Memo Website (BBC Monitoring)
Bloomberg	Statecraft
Borkena	Sudanese Online
CIA	Sudan Tribune
Conciliation Resources	Swiss Peace Foundation
Daily Nation	Tigray Online
Daily Nation (BBC Monitoring)	Tigray Television (BBC Monitoring)
Danish Refugee Council	The Africa Report
Deutsche Welle	TheCitizinLab
EastAfro.com	The Economist
Eritrea Hub	The Economist Intelligence Unit
Ethical Monitor	The Guardian
Ethiopia Insight	The New Humanitarian
Ethiopia Monitor	The New York Times
Ethiopian Human Rights Commission	The Reporter
Ethiopian Ministry of Foreign Affairs	The Reporter (BBC Monitoring)
Ethiopian News Agency	The Telegraph
Ethiopian News Agency Website (BBC Monitoring)	Trouw
Ethiopia Observer	UNHCR
Ethiopia Observer (BBC Monitoring)	UNICEF
Ethiopia PR Observer	United Nations Peacekeeping
ETV (BBC Monitoring)	United Nations Security Council
Euobserver	United States Institute of Peace
European Commssion	UN News
Ezega News	VOA News
Fana Broadcasting Corporate	VOA Somali (BBC Monitoring)
	Xinhuanet

France24 Gambella Media Network	World Justice Project
------------------------------------	-----------------------

Websites/YouTube/Twitter

- Addis Standard, @addisstandard
- Corporate Africa, @CorpAfrica
- Daniel Bekele, @DanielBekele
- Elsa Chyrum, @ElsaChyrum
- EthioTube (YouTube): www.youtube.com/watch?v=R3wDXzoWK-c
- Euronews (YouTube): www.youtube.com/watch?v=BmS0A_YMukU
- Fana Broadcasting Corporate, @fanatelevision
- <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>
- <https://amisom-au.org>
- <https://data.unicef.org/crvs/ethiopia/>
- <https://ind.nl>
- <https://minorityrights.org>
- <https://travel.state.gov>
- ONLF, @ONLFOfficial
- Oromo Press, @Oromo Press
- www.cia.gov
- www.ethiopianembassy.net
- www.internal-displacement.org
- www.myesdp.com
- www.unhcr.org
- www.ethiovisit.com
- www.worldometers.info

Wetten/verdragen/grondwet

- Constitution of the Federal Republic of Ethiopia, 21 augustus 1995.
- Ethiopian Nationality Law Proclamation, No. 378/2003, 23 december 2003.
- Vital Events Registration and National Identity Card Proclamation (*Amendment No 1049/2017*, 7 augustus 2017)
- Proclamation No.1097/2018 Definition of the Powers and Duties of the Executive Organs, 29 november 2018.
- Proclamation No. 1110/2019 Refugees Proclamation, 27 februari 2019
- Proclamation No. 1113/2019 Organizations of Civil Societies Proclamation, 12 maart 2019.
- Proclamation No. 1185 /2020 Hate Speech and Disinformation Prevention and Suppression Proclamation, 23 maart 2020.

6.2 Afkortingenlijst

AAA	- Amhara Association of America
ACLEDD	- Armed Conflict Location & Event Data Project
ADP	- Amhara Democratic Party
AEDP	- All Ethiopian Democratic Party
AEUP	- All Ethiopian Unity Party
AFP	- Agence France Presse
AI	- Amnesty International

ALF	- Afar Liberation Front
AMISOM	- African Union Mission in Somalia
ANC	- Agaw National Congress
ANDM	- Amhara National Democratic Movement
ANDP	- Afar National Democratic Party
APLP	- Afar People's Liberation Party
ARDUF	- Afar Revolutionary Democratic Unity Front
ARRA	- Agency for Refugee and Returnee Affairs
ATP	- Anti-Terrorism Proclamation
BPLM	- Benishangul Gumuz People's Liberation Movement
BDP	- Benishangul-Gumuz Democratic Party
BIMS	- Biometric Identity Management System
CRRF	- Comprehensive Refugee Response Framework
DFAT	- Department of Foreign Affairs and Trade (Australian Government)
DIS	- Danish Immigration Service
DNIC	- Danish National ID Centre
DRC	- Danish Refugee Council
DW	- Deutsche Welle
EDP	- Ethiopian Democratic Party
EDF	- Eritrean Defence Forces
EEBC	- Eritrea-Ethiopia Boundary Commission
EHRC	- Ethiopian Human Rights Commission
ENA	- Ethiopian News Agency
EPP	- Ethiopian Prosperity Party (zie PP)
EPRDF	- Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front
ESDP	- Ethiopian Socialist Democratic Party
ETV	- Ethiopian Television
E-ZEMA/ECPSJ	- Ethiopian Citizens for Social Justice
ICG	- International Crisis Group
IDMC	- Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	- Internally displaced person
IRC	- International Rescue Committee
GERD	- Grand Ethiopian Renaissance Dam
GMN	- Gamo Media Network
GPDM	- Gambela People's Democratic Movement
GPLM	- Gambela People's Liberation Movement
GRM	- Gambela Regional Movement
HNL	- Harari National League
HRCO	- Ethiopian Human Rights Council
HRLHA	- Human Rights League of the Horn of Africa
HRW	- Human Rights Watch
INVEA	- Immigration, Nationality and Vital Events Agency (INVEA)
KGP	- Kaffa Green Party
KDP	- Kimant Democratic Party
MDINA	- Main Department for Immigration and Nationality Affairs
MEDREK	- Ethiopian Federal Democratic Unity Forum
MDP	- Mocha Democratic Party
NaMA	- National Movement of Amhara
NEBE	- National Electoral Board of Ethiopia
NGP	- New Generation Party
NISS	- National Intelligence and Security Service
OAU	- Organization of African Unity
OCP	- Out of Camp Policy
ODF	- Oromo Democratic Front

ODP	- Oromo Democratic Party
OFC	- Oromo Federalist Congress
OLA	- Oromo Liberation Army
OLF	- Oromo Liberation Front
OMN	- Oromo Media Network
ONLF	- Ogaden National Liberation Front
ONP	- Oromo Nationalist Party
OPDO	- Oromo Peoples' Democratic Organization
PG7	- Patriotic Ginbot 7
PP	- Prosperity Party (zie EPP)
SEPDM	- Southern Ethiopian People's Democratic Movement
SDP	- Somali Democratic Party
SNNPRS	- Southern Nations, Nationalities and Peoples Regional State
SPLM	- Sidama People's Liberation Movement
SRS	- Somali Regional State
TAND	- Tigrayan Alliance for National Democracy
TPLF	- Tigrayan People's Liberation Front
UASC	- Unaccompanied and Separated Child
UDJ	- Unity for Democracy and Justice
UNISFA	- United Nations Interim Security Force for Abyei
UNMISS	- United Nations Mission in the Republic of South Sudan
USDoS	- United States Department of State
VERA	- Vital Events Registration Agency
WBO	- Waraana Bilisummaa Oromoo

6.3 Landkaart met regio's & bevolkingscijfers

Bevolkingscijfers:

De bevolking van Ethiopië die aan het einde van de verslagperiode van dit ambtsbericht circa 116 miljoen personen telde, was in 2013 (de bevolking was toen ongeveer 96 miljoen personen) verdeeld over de volgende steden en regionale staten: Addis Ababa (ca. 3.434.000); Afar (ca. 1.810.000); Amhara (ca. 21.130.000); Benishangul-Gumuz (ca. 1.066.000); Dire Dawa (ca. 466.000); Gambela (ca. 436.000); Harari (ca. 246.000); Oromia (ca. 35.470.000); Somali Regional State (ca. 5.749.000); Tigray (ca. 5.247.000); Southern Nations Nationalities and Peoples met Sidama (ca. 19.170.000).⁷⁹⁷

In 2016 (met een bevolking van circa 104 miljoen) was de bevolking van Ethiopië volgens de CIA onderverdeeld in de volgende etnische groeperingen (Oromo 34,9%, Amhara 27,9%, Tigray 7,3%, Sidama 4,1%, Wolayta 3%, Guraghe 2,8%, Somali 2,7%, Hadiya, 2,2%, Afar 6%, overige etnische groeperingen 12,6%).⁷⁹⁸

⁷⁹⁷ <http://www.ethiovisit.com/ethiopia/ethiopia-regions-and-cities.html> (geraadpleegd op 25 januari 2021); <https://www.worldometers.info/world-population/ethiopia-population/> (geraadpleegd op 25 januari 2021).

⁷⁹⁸ CIA, Factbook Ethiopia Summary (geraadpleegd op 25 januari 2021); <https://www.worldometers.info/world-population/ethiopia-population/> (geraadpleegd op 25 januari 2021).

6.4 Landkaart met conflictgebieden⁷⁹⁹

⁷⁹⁹ Bij deze kaart dient vermeld te worden dat de gearceerde gebieden gebieden zijn die naar verhouding vaak in het ambtsbericht genoemd worden. De kaart is louter bedoeld om een indicatie te geven van waar deze gebieden zich bevinden. Het gaat om een momentopname, terwijl de situatie in Ethiopië fluïde is.